

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ**

ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΙΚΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΣΤΟΥΣ
ΔΗΜΟΣΙΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

ΕΚΠΟΝΗΣΗ:
ΖΑΧΑΡΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ:
ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ
ΕΠΙΚΟΥΡΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ

ΜΕΛΗ:
ΤΡΑΥΛΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ
ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
ΚΥΠΡΑΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΙΟΥΝΙΟΣ 2017

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Οφείλω να ευχαριστήσω πρωτίστως την καθηγήτριά μου κυρία ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ, Πρόεδρο του Ε.Τ.Α.Π – Μ.Μ.Ε., για τη δυνατότητα που μου έδωσε να προχωρήσω στην εκπόνηση της διδακτορικής μου διατριβής, για την πολύτιμη βοήθειά της, αλλά και την εμπιστοσύνη που μου έδειξε.

Από τη θέση της ως προέδρου του ασφαλιστικού ταμείου ΕΤΑΠ - ΜΜΕ, είναι γνώστης του χώρου της κοινωνικής ασφάλισης και των προβλημάτων και κρίσεων που παρουσιάζονται σε έναν ασφαλιστικό οργανισμό.

Ευχαριστώ τα μέλη της Επιτροπής κύριο ΤΡΑΥΛΟ ΑΝΤΩΝΙΟ Αναπληρωτή καθηγητή και ΚΥΠΡΑΙΟ ΓΕΩΡΓΙΟ Αναπληρωτή καθηγητή που πλαισίωσαν την προσπάθειά μου αυτή για εκπόνηση της διδακτορικής μου διατριβής.

Ευχαριστώ θερμά όλους τους διευθυντές των υποκαταστημάτων ΙΚΑ της Ελλάδας, οι οποίοι πρόθυμα ανταποκρίθηκαν και απάντησαν στο ερωτηματολόγιο για την έρευνα.

ΖΑΧΑΡΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Περίληψη

Σκοπός της παρούσης διδακτορικής διατριβής είναι να διερευνήσει το θέμα των δεξιοτήτων των διευθυντικών στελεχών των Δημοσίων Οργανισμών και Επιχειρήσεων σε θέματα διαχείρισης κρίσεων καθώς και σε θέματα πρόληψης και αντιμετώπισης κρουσμάτων διαφθοράς στο εργασιακό περιβάλλον. Η μεθοδολογία της εργασίας στηρίχθηκε στη συλλογή πρωτογενών και δευτερογενών δεδομένων. Τα δευτερογενή δεδομένα συλλέχθηκαν μέσα από βιβλία, άρθρα σε περιοδικά αλλά και μέσα από επίσημους διαδικτυακούς τόπους. Τα πρωτογενή δεδομένα συλλέχθηκαν μέσα από τη διεξαγωγή πρωτογενούς ποσοτικής έρευνας. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν τα 60 διευθυντικά στελέχη που εργάζονταν στις κοινωνικές υπηρεσίες του ΙΚΑ κατά την έναρξη της παρούσας έρευνας. Το δείγμα που συλλέχθηκε ήταν δείγμα μη πιθανότητας. Από την έρευνα προέκυψε ότι το 60% των διευθυντών είχε εντοπίσει τα συμπτώματα της κρίσης. Βέβαια παρατηρούμε ότι ένα σημαντικό ποσοστό από διευθυντές, δεν είναι εκπαιδευμένοι ή κατάλληλοι για την αντιμετώπιση κρίσεων και θεωρούν απαραίτητο την εφαρμογή ενός σχεδίου αντιμετώπισης των κρίσεων. Ως προς τα εμπόδια που υπάρχουν στην λειτουργία της υπηρεσίας αναφέρθηκαν κυρίως οι συγκρούσεις μεταξύ πολιτών και συναδέλφων και ακολουθούσαν οι συγκρούσεις μεταξύ συναδέλφων. Από τα περιστατικά τα οποία έχουν συμβεί στους χώρους εργασίας της υπηρεσίας προκύπτει η ανάγκη φύλαξης των χώρων με προσωπικό ασφαλείας. Κάποιες φορές φαίνεται να κινδυνεύει η ακεραιότητα και η ζωή των εργαζομένων. Βρέθηκε ακόμα ότι το σημαντικότερο αίτιο σύγκρουσης στην λειτουργία του οργανισμού ήταν τα διαφορετικά συμφέροντα των εμπλεκόμενων μερών, ακολουθεί η ανεπαρκής επικοινωνία και έπεται ο ανταγωνισμός μεταξύ των υπαλλήλων. Οι διευθυντές ανέφεραν ως τρόπους μείωσης των φαινομένων διαφθοράς την δημιουργία και αυστηροποίηση νομοθετικού πλαισίου, την κατάργηση της πολυνομίας, τη μηχανογράφηση, την ανάπτυξη της ΔΙΑΥΓΕΙΑΣ, την αξιοκρατία, την αξιολόγηση του προσωπικού και τη συνεχή ενημέρωσή του, την άρση της μονιμότητας και την αλλαγή νοοτροπίας.

Λέξεις κλειδιά: διαφθορά, δημόσιοι οργανισμοί, ΙΚΑ, διαχείριση κρίσεων
ΕΦΚΑ

Abstract

The purpose of this PhD dissertation is to investigate the issue of the skills of directors of Public Organizations and Enterprises in crisis management issues as well as on issues of preventing and dealing with corruption in the working environment. The methodology of the dissertation was based on the collection of primary and secondary data. The secondary data was collected through books, articles in magazines, and through official web sites. The primary data was collected through the primary quantitative research. The research sample consisted of 60 directors working in the social services of IKA at the beginning of this research. The sample collected was a non probability sample. The research revealed that 60% of the directors had identified the symptoms of the crisis. Of course, we observe that a significant part of the directors are not trained or qualified to deal with crises, and deem it necessary to implement a crisis management plan. As for the barriers that exist in the operation of the agency, these mainly referred to the conflicts between citizens and employees, followed by conflicts between colleagues. The incidents that have occurred in the workplace of the agency reveal the need for security personnel to guard the premises. Sometimes the integrity and the life of the employees appear to be at risk. It has also been found that the most important cause of conflict in the operation of the agency are the different interests of the parties involved, the inadequate communication followed by rivalry between employees. The directors mentioned ways of reducing corruption by the creation and strengthening of the legislative framework, by abolishing the multiplicity of laws, through the computerization and the development of the portal of DIAVGEIA, through meritocracy, staff evaluation and continuous updating, and through the lifting of the permanence and the changing of attitudes.

Keywords: corruption, public institutions, IKA, crisis management, EFKA

Περιεχόμενα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι - ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΙΚΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΣΤΟΥΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ.....	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ – ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ.....	13
2.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ.....	13
2.1.1 Ορισμός της Οικονομικής κρίσης.....	13
2.1.2 Συμπτώματα και αίτια οικονομικών κρίσεων.....	16
2.1.3 Η πρόσφατη οικονομική κρίση και το ελληνικό πρόβλημα.....	18
2.1.4 Επίλογος.....	20
2.2 ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ.....	20
2.2.1 Η Δημόσια διοίκηση στην Ελλάδα σήμερα.....	21
2.2.2 Εννοιολογική προσέγγιση της πολιτικής διαφθοράς.....	22
2.2.3 Η διαφθορά στην Ελλάδα.....	29
2.2.4 Η διαφθορά στον δημόσιο τομέα.....	32
2.2.5 Η Διαφθορά και η «διαπλοκή» ως επιρροές στο πολιτικό σύστημα: διαστάσεις του προβλήματος.....	36
2.2.6 Η Διαφθορά, η πολιτική τάξη και η δημόσια διοίκηση και νομική διάσταση.....	43
2.2.7 Επίλογος.....	44
2.3 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΡΙΣΗ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ.....	44
2.3.1 Η Δημόσια Διοίκηση.....	46
2.3.2 Εννοιολογική προσέγγιση της κρίσης.....	48
2.3.2.1 Χαρακτηριστικά της κρίσης.....	49
2.3.2.2 Στάδια κρίσης.....	49
2.3.2.3 Φάσεις της κρίσης.....	52
2.3.2.4 Πρόγνωση των κρίσεων.....	53
2.3.3 Η κρίση στη Δημόσια Διοίκηση.....	54
2.3.3.1 Η κρίση και η διαφθορά στο δημόσιο τομέα.....	54
2.3.3.2 Θεσμοί και οικονομικές υφέσεις.....	66
2.3.3.3 Θεωρητικές όψεις και σύγχρονες προκλήσεις.....	66
2.3.4 Επίλογος.....	67
2.4 ΟΜΑΔΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΚΡΙΣΕΩΝ.....	68
2.4.1 Ρόλοι δικαστικού ελέγχου στη δημόσια διοίκηση σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.....	68
2.4.1.1 Βασικά στοιχεία δικαστικού αποτελεσματικού ελέγχου στη Δημόσια Διοίκηση.....	68
2.4.2 Οι εφαρμογές των ελεγκτικών διαδικασιών.....	69
2.4.3 Μελέτη πάνω στο ζήτημα της καταπολέμησης της διαφθοράς.....	70
2.4.3.1 Κατηγοριοποίηση των στρατηγικών για την καταπολέμηση της διαφθοράς.....	72
2.4.4 Μελλοντικές προκλήσεις για την έρευνα στη διαφθορά.....	74
2.4.5 Επίλογος.....	75
2.5 ΒΑΣΙΚΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	75
2.5.1 Ν.3691/2008 και το ζέπλυμα χρήματος.....	78

2.5.1.1 Ορισμός του ζεπλύματος χρήματος και οι πράξεις που το πλαισιώνουν.....	78
2.5.1.2 Μέτρα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων έναντι ζεπλύματος χρήματος.....	79
2.5.1.3 Επιπτώσεις της αναποτελεσματικής αντιμετώπισης του «ζεπλύματος χρήματος» στην εγχώρια οικονομία και κοινωνία.....	80
2.5.2 Συμμόρφωση τραπεζών με τους κανόνες της Βασιλείας II.....	82
2.5.3 Βασικά και συμπληρωματικά εποπτικά κεφάλαια τραπεζών.....	83
2.5.4 Ανάλυση του <i>Regulatory dialectic</i>	85
2.5.5 Διαφορές μεταξύ της μικρο και μακρο-προληπτικής εποπτείας	86
2.5.6 Εταιρική διακυβέρνηση και μικροπροληπτική εποπτεία.....	87
2.5.7 Κρίση και επιπτώσεις.....	88
2.6 ΕΜΠΕΙΡΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΔΙΕΥΘΥΝΤΩΝ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ	89
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ - ΜΕΘΟΔΟΣ	95
3.1 ΕΙΔΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	95
3.2 ΔΕΙΓΜΑ	95
3.3 ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	95
3.4 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	96
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙV - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	97
4.1 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ	97
ΚΕΦΑΛΑΙΟ V – ΣΥΖΗΤΗΣΗ, ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ	142
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	149
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	151
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	152
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	163
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΦΘΟΡΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	182
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	200

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι - ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΙΚΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΣΤΟΥΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

Η ακαδημαϊκή βιβλιογραφία σχετικά με τη δωροδοκία στην Ελλάδα αντικατοπτρίζει την αξίωση ότι η ελληνική κοινωνία είναι επιρρεπής προς τη διαφθορά, ενώ υποστηρίζεται ότι η αιτία είναι κάποια παθολογική παρουσία μέσα στην ίδια την Ελλάδα. Επεξηγηματικά αυτών των τάσεων είναι τα επιχειρήματα του Κλεομένη Κουτσούκη. Σύμφωνα με τον Κουτσούκη (1993), *«η Ελλάδα πάσχει από αυτό που αφορά την «ιδιοτελή θέσμιση της κοινωνίας» (Koutsoukis, 1993).*

Η εν λόγω ιδιοτέλεια αναφέρεται στην τάση των μελών της κοινωνίας να ενεργούν με τρόπο που να προωθήσουν τα δικά τους συμφέροντα σε βάρος του δημοσίου συμφέροντος. Αυτή η τάση με τη σειρά της είναι καλύτερα κατανοητή ως προϊόν της κοινωνικής υπανάπτυξης και «ανισορροπίας», από τα χαμηλά επίπεδα της πολιτικής κοινωνικοποίησης, στις περιπλοκές του κράτους ή της έλλειψης της νομιμότητας, με τις ελλείψεις των υλικών αγαθών σε σχέση με τις κοινωνικές προσδοκίες (Κουτσούκης 1993, 3-13).

Μέσα από αυτήν την ανάλυση απογοητευτικό αποτελεί το γεγονός ότι οι δείκτες εμπιστοσύνης που προσδιορίζουν την ελληνική κοινωνία βρίσκονται σε πολύ χαμηλά επίπεδα, συγκριτικά με άλλα κράτη της Ευρώπης, ενώ το κοινωνικό κεφάλαιο υπολογίζεται ότι αποτελεί ένα μικρό υποσύνολο του Σκανδιναβικού. Αποτελεί γεγονός πως τα παρωχημένα μοντέλα Δημόσιου Μάνατζμεντ με το Κράτος-Αυθεντία και τον πολίτη-υποτελή οδήγησε στις αθέμιτες συναλλαγές δημόσιας διοίκησης και πολιτών και στην εκτεταμένη διαφθορά η οποία σε σημαντικότατο βαθμό ευθύνεται για την οικονομική κρίση (Henry, 2015). Προκειμένου να καταφέρει η Ελλάδα να βγει από την οικονομική κρίση και να εγκαθιδρύσει ένα υγιές δημόσιο σύστημα οφείλει να

υιοθετήσει ένα Ενιαίο Σχέδιο Δράσης και Διατήρησης της Επιχειρησιακής Συνοχής, το οποίο αποτελεί τμήμα του νέου δημόσιου μάνατζμεντ. Το Ενιαίο Σχέδιο Δράσης και Διατήρησης της Επιχειρησιακής Συνοχής προγραμματίζει μακροπρόθεσμους στόχους και όχι βραχυπρόθεσμους (όπως τα παρωχημένα μοντέλα του Δημόσιου Μάνατζμεντ), επιβάλλει δυναμικούς στόχους, επιδιώκει την επιτυχία και δίνει βαρύτητα στους οικονομικούς πόρους του δημόσιου. Τέλος εκχωρεί εξουσία για τη λήψη αποφάσεων σε πολλά τμήματα των δημόσιων οργανισμών (Ifaistion et al., 2017).

Με τα παραπάνω χαρακτηριστικά το Ενιαίο Σχέδιο Δράσης και Διατήρησης της Επιχειρησιακής Συνοχής δίνει έμφαση στην πρόληψη και την αντιμετώπιση των έκτακτων καταστάσεων και κρίσεων, στην εφαρμογή μοντέλων διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού ικανού να αντεπεξέλθει σε αυτές τις ανάγκες επιτυγχάνοντας με τον τρόπο αυτό την αύξηση της εμπιστοσύνης του πολίτη στο κράτος στο κρίσιμο κομμάτι της κοινωνικής ασφάλισης, αλλά και την εύρυθμη λειτουργία των ασφαλιστικών οργανισμών (Zacharakis et al., 2017).

Η εργασία έχει στόχο να μελετήσει την αντίληψη, την εκπαίδευση, τις δεξιότητες διευθυντών του πρώην ΙΚΑ σε θέματα διαχείρισης κρίσεων και περιπτώσεων διαφθοράς στη λειτουργία της υπηρεσίας. Πρόκειται για έρευνα υποδομής δεδομένου ότι το συγκεκριμένο θέμα δεν έχει ερευνηθεί επαρκώς στην Ελλάδα στο επίπεδο των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης. Απώτερος στόχος της μελέτης είναι να συμβάλει στη διαμόρφωση ενός στρατηγικού σχεδιασμού στους δυο νυν πυλώνες της κοινωνικής ασφάλισης τον Ε.Φ.Κ.Α. και το ΕΤΕΑΕΠ στο πεδίο του crisis manacement και στη δημιουργία ενιαίου σχεδίου δράσης και διατήρησης της επιχειρησιακής συνοχής (business continuity plan).

Οι παράγοντες που επέβαλαν τη συγκεκριμένη μελέτη αφορούν στις μνημονιακές υποχρεώσεις της Ελλάδας, οι οποίες επιβάλλουν ένα νέο δημόσιο μάνατζμεντ, το οποίο καλείται να εφαρμοστεί σε ένα ασφυκτικό οικονομικό περιβάλλον, στο πλαίσιο του οποίου αξιολογούνται οι παρεχόμενες υπηρεσίες με βάση την ποιότητά τους και την ικανοποίηση των αναγκών του πολίτη.

Η έρευνα που διεξήχθη στην παρούσα μελέτη είναι εξαντλητική έρευνα σε επίπεδο υποκαταστημάτων Ι.Κ.Α σε όλη την Ελλάδα. Συγκεκριμένα ερωτήθηκαν 60 διευθυντές (ένας διευθυντής ανά νομό), οι οποίοι έχουν καθημερινή επαφή με το κοινό. Όλοι οι διευθυντές ανταποκρίθηκαν στην έρευνα. Χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο με κλειστού τύπου ερωτήσεις όπως διχοτομικές (ναι, όχι), βαθμονόμησης (καθόλου, ελάχιστα, μέτρια), κατάταξης (1, 2, 3), διαβαθμισμένης κλίμακας (καθόλου, λιγότερο, αρκετά και πολύ σημαντικό) και πολλαπλής επιλογής (ο ερευνώμενος μπορεί να επιλέξει περισσότερες από μια απαντήσεις).

Αρχικά διεξήχθη πιλοτική έρευνα σε δείγμα πέντε διευθυντών με τη χρήση του αρχικού σχεδίου του ερωτηματολογίου. Η τελική μορφή του ερωτηματολογίου διαμορφώθηκε με την ενσωμάτωση των παρατηρήσεων των ερωτώμενων. Το τελικό ερωτηματολόγιο μοιράστηκε στους ερωτώμενους.

Το ερωτηματολόγιο στάλθηκε με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και οι απαντήσεις από τους διευθυντές στάλθηκαν μέσω ταχυδρομείου, ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και fax.

Ειδικότερα το δείγμα αποτελείται από 35% άνδρες και 65% γυναίκες. Ο μέσος όρος προϋπηρεσίας τους ήταν τα 29,48 έτη. Στη συγκεκριμένη έρευνα χρησιμοποιήθηκε περιγραφική και επαγωγική στατιστική. Μέσω της περιγραφικής στατιστικής αποτυπώθηκαν οι απαντήσεις των συμμετεχόντων ενώ μέσω της επαγωγικής στατιστικής εξετάστηκε η σχέση μεταξύ μεταβλητών. Πιο συγκεκριμένα χρησιμοποιήθηκε ο έλεγχος chi square για να εξετάσει την εξάρτηση ή όχι μεταξύ κατηγορικών μεταβλητών. Στην περίπτωση που δεν ικανοποιούνταν οι υποθέσεις του ελέγχου αυτού χρησιμοποιήθηκε το goodness of fit test. Η στατιστική ανάλυση διεξήχθη χρησιμοποιώντας το στατιστικό πρόγραμμα SPSS17.0.

Πλην της πρωτογενούς έρευνας διεξήχθη και δευτερογενή. Στη δευτερογενή έρευνα μελετήθηκαν δημοσιεύματα από τον Τύπο που αφορούν σε περιπτώσεις διαχείρισης κρίσεων στο ΙΚΑ, αλλά και περιπτώσεις διαφθοράς.

ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

Οι υποθέσεις που αναδεικνύονται από τους χειρισμούς περιπτώσεων διαχείρισης κρίσεων και διαφθοράς που έχουν απασχολήσει έντονα την κοινή γνώμη με την παρουσίαση τους στα ΜΜΕ είναι

1. Οι διευθυντές δε διαθέτουν εκπαίδευση για αναγνώριση πρόδρομων συμπτωμάτων και για αποτελεσματική διαχείριση κρίσεων και έκτακτων καταστάσεων.
2. Δεν υπάρχει σχέδιο διαχείρισης κρίσεων το οποίο να χρησιμοποιείται σε κάθε περίπτωση.
3. Η διαφθορά υπάρχει στους φορείς κοινωνικής ασφάλισης, δεν αποτελεί όμως μέρος της καθημερινότητας και έχει μειωθεί μετά την εφαρμογή του ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος και θεσμών όπως το ΚΕΠΑ

ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ

Οι ακόλουθες παραδοχές δημιουργήθηκαν αναφορικά με την εν λόγω έρευνα:

1. Οι συμμετέχοντες απάντησαν στην έρευνα αληθώς και με ειλικρίνεια
2. Υποτίθεται ότι οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο χωρίς προκαταλήψεις.

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ

Τα ακόλουθα στοιχεία προσδιορίστηκαν ως οι περιορισμοί της συγκεκριμένης έρευνας:

1. Αποκλειστική εστίαση στους διευθυντές του πρώην ΙΚΑ.
2. Μονομερής προσέγγιση του θέματος από την πλευρά των διευθυντών κι όχι από την πλευρά των υφισταμένων τους και των συναλλασόμενων.
3. Απάντηση ερωτηματολογίου με βάση τις υφιστάμενες γνώσεις των διευθυντών σχετικά με τη Διαχείριση Κρίσεων και την αντίληψη που έχουν για το περιεχόμενο τους.

4. Αδυναμία διαφοροποίησης εκ μέρους των διευθυντών των εννοιών «Εκτακτη Κατάσταση» και «Κρίση».

Η εργασία διαρθρώνεται στα κάτωθι κεφάλαια:

Το πρώτο κεφάλαιο θα κάνει λόγο για την οικονομική κρίση. Αρχικά θα οριστεί η οικονομική κρίση σαν έννοια, θα επιχειρηθεί μια σύντομη ιστορική ανασκόπηση της κρίσης, θα αναφερθούν τα συμπτώματα και τα αίτια αυτής, καθώς και τα δεδομένα της πρόσφατης κρίσης.

Το δεύτερο κεφάλαιο θα εστιάσει στη δημόσια διοίκηση στην Ελλάδα. Λόγος θα γίνει για τη διαφθορά στον ελλαδικό χώρο και πώς η διαπλοκή επηρεάζει το πολιτικό σύστημα. Στο τέλος του κεφαλαίου θα παρουσιαστούν στατιστικά στοιχεία αναφορικά με το φαινόμενο της διαφθοράς στη δημόσια διοίκηση.

Το τρίτο κεφάλαιο θα ασχοληθεί με την κρίση στη δημόσια διοίκηση, παρουσιάζοντας τα χαρακτηριστικά, τα στάδια, τις φάσεις και τον τρόπο πρόγνωσης των κρίσεων. Στο τέλος θα εστιάσει στην κρίση και στη διαφθορά στη δημόσια διοίκηση.

Το τέταρτο κεφάλαιο πρόκειται να αναφερθεί στην ομάδα αντιμετώπισης κρίσεων. Άξιο αναφοράς είναι οι ρόλοι του δικαστικού ελέγχου στη δημόσια διοίκηση σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, οι εφαρμογές των ελεγκτικών διαδικασιών και οι μελλοντικές προκλήσεις για την έρευνα στη διαφθορά.

Το πέμπτο κεφάλαιο στη συνέχεια θα εμβαθύνει στο βασικό νομικό πλαίσιο για το ξέπλυμα χρήματος, τα μέτρα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων έναντι ξεπλύματος χρήματος, τη συμμόρφωση τραπεζών, την εταιρική διακυβέρνηση και τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης. Το έκτο και τελευταίο κεφάλαιο θα παρουσιάσει τη μεθοδολογία της έρευνας και τους τρόπους που ακολουθήθηκαν προκειμένου να ολοκληρωθεί η έρευνα, ενώ θα καταρτιστεί και η στατιστική ανάλυση μαζί με τα αποτελέσματα του ερευνητικού μέρους. Η εργασία θα κλείσει με τα συμπεράσματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ – ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

2.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

2.1.1 Ορισμός της Οικονομικής κρίσης

Κατά τη διάρκεια μιας οικονομικής κρίσης, το βασικό φαινόμενο το οποίο υπερισχύει και δημιουργεί τα περισσότερα προβλήματα από τη μια στους πολίτες και από την άλλη στο κράτος στο σύνολό του, είναι η έλλειψη ρευστότητας. Συγκεκριμένα, υπάρχουν μεγάλες δυσκολίες στις καθημερινές συναλλαγές, υπάρχει αδυναμία κάλυψης οικονομικών υποχρεώσεων, αύξηση της ανεργίας λόγω μείωσης της κατανάλωσης, μείωση της αγοραστικής δύναμης και ένας ευρύτερος επηρεασμός της ψυχολογίας των πολιτών.

Ιστορικά και σύμφωνα με τον Bertocco (2017), η οικονομία ιστορικά υφίσταται συνεχείς κυκλικές διακυμάνσεις, οι οποίες για πρώτη φορά αναπτύχθηκαν από τον Schumpeter (1935). Αυτές οι διακυμάνσεις είναι οι ακόλουθες (Bertocco, 2017):

1. Kitchin ή αποθεματικός κύκλος με διάρκεια 3-5 χρόνια.
2. Juglar ή επενδυτικός κύκλος με διάρκεια 7 έως 11 χρόνια, κατά τη διάρκεια του οποίου υπήρξαν μικρού μεγέθους καινοτομίες με αρκετές διακυμάνσεις στις διάφορες επενδύσεις οι οποίες έγιναν σε διάφορους τομείς.
3. Ο Kuznetz κύκλος ο οποίος διήρκεσε 15-25 χρόνια και ο οποίος σχετίστηκε με διάφορες κατασκευαστικές δράσεις.
4. Kondratieff ή αλλιώς μακρά κύματα με διάρκεια 45-55 χρόνια, ο οποίος συνδέθηκε με καινοτόμες δράσεις και επενδύσεις σε τομείς μαζικής παραγωγής αυτοκινήτων, στην ενέργεια, στις νέες τεχνολογίες κ.λπ. Τη συγκεκριμένη περίοδο και με βάση τον Kondratieff (1892-1938), αναπτύχθηκε η θεώρηση των οικονομικών κρίσεων μέσα από τη θεωρία των μακρών κυμάτων. Ο συγγραφέας κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι οικονομίες των καπιταλιστών βιώνουν διακυμάνσεις διάρκειας 45-55 ετών. Μετά από μια μεγάλη περίοδο άνθησης πάντα έρχεται μια αντίστοιχη περίοδο κρίσης.

Σύμφωνα με τους Farrell και Quiggin (2017), το καπιταλιστικό σύστημα έχει μέχρι σήμερα βιώσει τρεις κρίσεις. Στη πραγματικότητα όμως σύμφωνα με τον ίδιο συγγραφέα υπήρξαν κατά την έναρξη του δυο κρίσεις ακόμα μια το 1850 και μία το 1891. Ξεκινώντας ιστορικά από την κρίση της περιόδου 1929-1933 διαπιστώνεται ότι η παρούσα κρίση ήταν αποτέλεσμα της αυξημένης παραγωγής πολύ περισσότερης από τη ζήτηση. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση της βιομηχανικής παραγωγής κατά 40% αλλά και το κλείσιμο 865.000 μικρομεσαίων επιχειρήσεων, καθώς και τη δημιουργία 35.000.000 ανέργων. Κατά τη διάρκεια αυτής της κρίσης, παρουσιάστηκε μια ραγδαία πτώση του χρηματιστηρίου η οποία οδήγησε στο κραχ της Wall Street. Το συγκεκριμένο κραχ είχε ως αποτέλεσμα τη μεγάλη ύφεση στην οποία οδηγήθηκε αρχικά η Αμερικανική οικονομία και στη πορεία η παγκόσμια. Την Πέμπτη 24 Οκτωβρίου η οποία ονομάστηκε «Μαύρη Πέμπτη», το χρηματιστήριο έκλεισε με απώλειες 13% (Lee, 2017).

Η αγορά κατέβαλε μεγάλες προσπάθειες να ανατρέψει την παρούσα αρνητική κατάσταση, όμως έχοντας χάσει το χρηματιστήριο το 90% της αξίας του, η κατάσταση ήταν μη αναστρέψιμη. Εκατομμύρια οικογένειες έχασαν τα χρήματά τους, το ΑΕΠ των ΗΠΑ μειώθηκε δραματικά ενώ υπήρχαν μεγάλα ποσοστά ανεργίας, και τέλος οι τράπεζες χρεοκόπησαν. Η Αμερικανική οικονομία χρειάστηκε 10 ολόκληρα χρόνια αλλά και την έναρξη του 2^{ου} Παγκοσμίου πολέμου για να βγει από την κρίση, μια και οι στρατιωτικές δαπάνες μείωσαν την ανεργία και επέφεραν την ανάπτυξη.

Η κρίση στην Αμερικανική οικονομία επανήλθε κατά το τέταρτο κύμα του πολέμου, με τον πόλεμο του Βιετνάμ. Οι ΗΠΑ αναγκάστηκαν να δανειστούν και λόγω των ισοτιμιών αλλά και της συνθήκης του Bretton Woods, το Αμερικανικό νόμισμα υπέστη μεγάλη υποτίμηση, με αποτέλεσμα να αυξηθεί ο πληθωρισμός αλλά και τα ποσοστά ανεργίας (Gourinchas & Rabanal, 2017).

Η επόμενη κρίση –η οποία ονομάστηκε και σιωπηρή μια και ήταν μη αναμενόμενη ενώ τα αποτελέσματα της δεν επηρέασαν σε μεγάλο βαθμό την παγκόσμια οικονομία από τη πρώτη στιγμή– σχετίστηκε με το πετρέλαιο και εκδηλώθηκε από το 1973 μέχρι το 1980.

Αργότερα στις 19 Οκτωβρίου του 1987, υπήρξε μεγάλη πτώση του δείκτη Dow Jones ο οποίος έχασε το 22% της αξίας του μέσα σε πολύ λίγες ώρες. Όπως αναφέρεται από τους Kindleberger και Robert (2005 οπ. αν. Λυκούρη, 2017), οι αιτίες της κρίσης ήταν α) η μεγάλη και ξαφνική πτώση του δολαρίου, β) οι φήμες για εξαγορές, γ) η κακή πληροφόρηση των πολιτών, και δ) η αύξηση των επιτοκίων από τη Γερμανία το 1989 (προκειμένου να αποφύγει το δανεισμό). Η Fed και άλλες τράπεζες οδηγήθηκαν σχεδόν στη χρεοκοπία. Στο τέλος, η κρίση αυτή ξεπεράστηκε σχετικά εύκολα δεδομένων των επιπτώσεων που είχε. Η συγκεκριμένη κρίση έδωσε το έναυσμα για την εφαρμογή αυστηρότερων κανόνων σε σχέση με τη λειτουργία των τραπεζών και της οικονομίας ευρύτερα.

Η επόμενη κρίση ξέσπασε όταν το επενδυτικό fund Long-Term Capital Market (LTCM) βρέθηκε σε δεινή θέση η οποία ήταν απόρροια των κρίσεων της Ασίας, Ρωσίας και Βραζιλίας τη περίοδο 1997-1998. Το LTCM έπαθε μεγάλη ζημιά όταν οι Ρώσοι ανέστειλαν από την πλευρά τους τον Αύγουστο του 1998, την εξόφληση των κρατικών ομολόγων, βυθίζοντας το αμερικανικό χρηματιστήριο.

Επιχειρώντας μια παρουσίαση των μακρών κυμάτων της οικονομίας των περιόδων άνθησης και κρίσεων παρατηρείται ότι το πρώτο μακρό κύμα διαρκεί 60 έτη, από το 1790 έως το 1845. Το πρώτο αυτό κύμα διαιρείται στην άνθηση της Βιομηχανικής Επανάστασης που διαρκεί 25 έτη (1790-1815) και στην κρίση που διαρκεί 35 έτη (1815-1850). Το δεύτερο κύμα διαρκεί 45 έτη από το 1845 έως το 1895 και διαιρείται στην άνθηση της Βικτωριανής Ανάκαμψης που διαρκεί 20 έτη (1850-1870) και στην κρίση που διαρκεί 25 έτη (1870-1895). Το τρίτο κύμα διαρκεί 45 έτη από το 1895 έως το 1940 και διαιρείται στην άνθηση της belle époque που διαρκεί 25 έτη (1895-1920) και στην κρίση που διαρκεί 20 έτη (1920-1940). Το τέταρτο κύμα διαρκεί 50 έτη από το 1940 έως το 1990 και διαιρείται στην άνθηση του χρυσού αιώνα της συσσώρευσης που διαρκεί 30 έτη (1940-1970) και στην κρίση που διαρκεί 20 έτη (1970-1990). Τέλος το πέμπτο κύμα εντοπίζεται χρονικά το 1990 και διαιρείται στην άνθηση της επανάστασης της πληροφορική που διαρκεί περίπου 20 έτη (1989-2008) και στην κρίση που ξέσπασε το 2008 και διαρκεί μέχρι και

σήμερα.

Στον Πίνακα 1 γίνεται μια παρουσίαση των μακρών κυμάτων της οικονομίας των περιόδων άνθησης και κρίσεων

Πίνακας 1: Σχηματική περιοδολόγηση Μακρών Κυμάτων

Πρώτο μακρο κύμα	1790-1845	60 έτη
Άνθηση (Η Μεγάλη Βιομηχανική Επανάσταση)	1790-1815	25 έτη
Κρίση (Η πείνα του 1840)	1815-1850	35 έτη
Δεύτερο μακρο κύμα	1845-1895	45 έτη
Άνθηση (Η Βικτωριανή ανάκαμψη)	1850-1870	20 έτη
Κρίση (Η μεγάλη κρίση)	1870-1895	25 έτη
Τρίτο Μακρο κύμα	1895-1940	45 έτη
Άνθηση (Η belle époque)	1895-1920	25 έτη
Κρίση (Το κραχ του 1929)	1920-1940	20 έτη
Τέταρτο μακρο κύμα	1940-1990	50 έτη
Άνθηση (Ο χρυσός αιώνας της συσσώρευσης)	1940-1970	30 έτη
Κρίση (Η σιωπηρή κρίση)	1970-1990	20 έτη
Πέμπτο μακρο κύμα	1990	
Άνθηση (Η επανάσταση της πληροφορική)	1989-2008	Περίπου 20 έτη
Κρίση	2008	

Πηγή: Τσουλφίδης, Λ., (2003) *Οικονομική Ιστορία της Ελλάδος* Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

2.1.2 Συμπτώματα και αίτια οικονομικών κρίσεων

Σύμφωνα με τους Hasli και συν. (2017) τέθηκε το ρητορικό ερώτημα αν είναι δυνατό να προβλεφθεί το πότε θα ξεσπάσει μια κρίση, η απάντηση ήταν δεδομένη από πριν ότι φυσικά και μπορεί μέσα από τη διαδικασία του υπολογισμού της συνεχούς πτώσης των κερδών, η οποία οδηγεί αποδεδειγμένα

σε κρίση.

Το πρώτο βασικό σύμπτωμα είναι η αδυναμία πώλησης εμπορευμάτων, η οποία στη συνέχεια οδηγεί στην αδυναμία αγοράς μέσω παραγωγής. Η έλλειψη ρευστότητας οδηγεί στον δανεισμό, πράγμα που αυξάνει από την πλευρά των τραπεζών τα επιτόκια, ενώ αυξάνει και τη ζήτηση των χρημάτων, με αποτέλεσμα όλων αυτών τη χρεοκοπία των τραπεζών ενώ πολλές επιχειρήσεις κυρίως μικρομεσαίες οι οποίες δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να αντέξουν τη περίοδο της ύφεσης επίσης κλείνουν. Η παραγωγή μειώνεται μέχρι να φτάσει σε επίπεδο που η κατανάλωση καλύπτει τη παραγωγή (Pasotti & Vercelli, 2015). Σε δεύτερο στάδιο τα συμπτώματα είναι ότι η παραγωγή παύει να μειώνεται ενώ συγχρόνως δεν αυξάνεται, ο αριθμός των χρεοκοπημένων επιχειρήσεων ειδικά των μικρών και μεσαίων μειώνεται ενώ και οι τράπεζες σταματούν να κλείνουν υποκαταστήματα, και τέλος τα αποθέματα απορροφώνται. Στο τρίτο στάδιο, η αγορά αναζωογονείται. Στο τέταρτο και τελευταίο στάδιο, η παραγωγή αυξάνεται, η αγορά γυρνά στη πρότερη κατάσταση της και ξεκινά ένας νέος κύκλος που θα οδηγήσει σε μια νέα κρίση μετά από κάποια χρόνια (Passmore & Sherlund, 2016). Οι οικονομικές κρίσεις και τα αίτια τους μπορούν να εξηγηθούν μέσα από τρεις διαφορετικές προσεγγίσεις, τη θεωρία του Schumpeter, τη θεωρία των κοινωνικών δομών της συσσώρευσης και τη Μαρξική. Αναλυτικά, η κάθε μια παρατίθεται παρακάτω:

1. Η ερμηνεία των μακρών κυμάτων από τον Schumpeter: Μια οικονομία που είναι στάσιμη δεν έχει την ικανότητα να συγκεντρώνει κεφάλαια μέσω της διαδικασίας της αποταμίευσης, πράγμα που την αναγκάζει να τα εξασφαλίσει μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Κατά τη περίοδο της άνθησης υπάρχει αύξηση της ζήτησης, αύξηση των τιμών και των εισοδημάτων. Όταν η διαδικασία κορυφωθεί μετά αρχίζει η περίοδος της ύφεσης.
2. Η θεωρία των κοινωνικών δομών συσσώρευσης: Η συγκεκριμένη θεωρία αναφέρεται στη σχέση που αναπτύσσεται μεταξύ εργαζομένων και εργοδοτών και πως αυτή επηρεάζει την παραγωγική διαδικασία. Όταν η σχέση αυτή δεν λειτουργεί αποτελεσματικά οδηγεί σε

οικονομική κρίση.

3. Μαρξιστική ερμηνεία: Στην καπιταλιστική κοινωνία, η επιχείρηση έχει να αντιμετωπίσει τρία μέτωπα. Στο πρώτο μέτωπο, συγκρούεται με τους εργαζόμενους στοχεύοντας στη μείωση του κόστους παραγωγής μέσα από τη μείωση μισθών για την αύξηση του κέρδους. Στο δεύτερο, ο επιχειρηματίας αντιμετωπίζει τους ανταγωνιστές του ενώ στο τρίτο και τελευταίο, μειώνει τις τιμές με στόχο να αυξήσει τα μερίδια αγοράς του. Όταν δεν τα καταφέρνει και μειώνεται το κέρδος του, τότε αυτό συνεπάγεται ξέσπασμα οικονομικής κρίσης. Η καινοτομικότητα μπορεί να βοηθήσει στην αντιμετώπιση της δυσμενούς οικονομικής κατάστασης και αποσιώπηση της οικονομικής κρίσης.

2.1.3 Η πρόσφατη οικονομική κρίση και το ελληνικό πρόβλημα

Στην παρούσα ενότητα θα γίνει αναφορά στην πρόσφατη οικονομική κρίση, η οποία είναι ακόμα υπό εξέλιξη και έχει πλήξει κυρίως την Ευρώπη. Τα αίτια ξεκινούν το 2007 μέσα αρχικά από τη πτώση της κτηματομεσιτικής αγοράς, η οποία επηρέασε το ευρύτερο χρηματοπιστωτικό σύστημα (Berberoglu, 2014). Ένα άλλο βασικό πρόβλημα αναφέρεται στην τάση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, των μεγαλύτερων σε μέγεθος, να επενδύουν για πολύ καιρό σε προϊόντα υψηλού κινδύνου με στόχο το κέρδος. Αυτό οδήγησε τις επιχειρήσεις σε αδιέξοδο ενώ πολλές από αυτές χρεοκόπησαν (Anderson, et al., 2017). Ο επόμενος λόγος ήταν η ασύμμετρη πληροφόρηση από την πλευρά των οικονομικών αναλυτών. Συγκεκριμένα, ενώ έβλεπαν το πρόβλημα και ειδικά την κρίση στην κτηματομεσιτική αγορά, προκειμένου να έχουν ίδια οφέλη, τις απέκρυψαν. Οι τράπεζες λειτούργησαν με την ίδια λογική απόκρυψης στοιχείων. Σύμφωνα με την McKinsey Company το 2011, δυο άλλα σοβαρά αίτια ήταν τα ακόλουθα:

1. Πληθωρισμός-Τιμολογήσεις-Κεφάλαια: Η αρχική αιτία αύξησης του πληθωρισμού ήταν η αύξηση του πετρελαίου, η επόμενη ήταν η αύξηση του πληθωρισμού σε αγορές όπως η Κίνα και η Ινδία. Τέλος, η αύξηση των τιμών ειδικά από τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις προκειμένου να επιβιώσουν των πιέσεων που δέχονταν.

2. Μείωση προσλήψεων: Η συνεχής μείωση προσωπικού με στόχο τη μείωση του κόστους και την αύξηση των κερδών, μείωσε την καταναλωτική ισχύ, επηρέασε τις πωλήσεις και την αγορά ευρύτερα.
3. Η αυξημένη μείωση των τιμών των ακινήτων σε Ισπανία, Μεγάλη Βρετανία, Αμερική επηρέασε την αγορά επιφέροντας ζημιές στη παγκόσμια οικονομία. Συγχρόνως, μεγάλες επιχειρήσεις παρουσίασαν τεράστια ελλείμματα τα οποία αδυνατούσαν να καλύψουν και κάποιες από αυτές έκλεισαν.
4. Η τιτλοποίηση των στεγαστικών δανείων.
5. Η απελευθέρωση των αγορών χωρίς συγκεκριμένους νόμους και κανόνες.
6. Η αδυναμία σωστής αξιολόγησης από τους οίκους της διαβάθμισης των προϊόντων.
7. Το χαλαρό νομοθετικό πλαίσιο.
8. Η λανθασμένη διαχείριση από τους πολιτικούς φορείς και η διαφθορά.
9. Οι τεράστιες αμοιβές των υψηλόβαθμων στελεχών.
10. Η άνιση κατανομή του πλούτου.

Οι επιπτώσεις της κρίσης αναφέρονται στα ακόλουθα (Ng & Wright, 2013): 1) Μείωση των ποσοστών του διεθνούς εμπορίου αγαθών, 2) Πτώση του ΑΕΠ σε παγκόσμια κλίμακα, 3) Πτώση τιμών πρώτων υλών, 4) Πτώση διεθνών επενδύσεων, μείωση των κερδών στην παροχή υπηρεσιών, μείωση ζήτησης, χρηματοδοτήσεων, 5) Μείωση κατανάλωσης, 6) Αύξηση προστατευτισμού.

Ως δράσεις αντιμετώπισης, ορίστηκαν οι ακόλουθες (Ng & Wright, 2013): 1) Αλλαγές στη στρατηγική των επιχειρήσεων, εστιάζοντας στην ποιότητα, στην καινοτομία, τη διαφορετικότητα, 2) Στήριξη οικονομιών από τις κυβερνήσεις, 3) Ενίσχυση της βιομηχανίας από τα κράτη, 4) Στήριξη και οικονομική βοήθεια από την Ευρωπαϊκή Ένωση σε χώρες που είχαν πρόβλημα όπως η Ελλάδα, η Πορτογαλία, 5) Εστίαση στην ευελιξία από την πλευρά των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, 6) Αύξηση της φορολογίας η οποία όμως δεν επιφέρει θετικά αποτελέσματα ειδικά για τους ιδιώτες και μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

2.1.4 Επίλογος

Η οικονομική κρίση πλήττει την ελληνική κοινωνία σήμερα έχοντας επηρεάσει όλες τις λειτουργίες της και στον ιδιωτικό και στον δημόσιο τομέα. Αποτελεί όμως και μία επικείμενη ευκαιρία σε σχέση με την αναδιάρθρωση της δημόσιας διοίκησης, την καλύτερη διαχείριση της κρίσης σε αυτή και ευρύτερα στην καθιέρωση νέων θεσμικών δεδομένων και υποδειγμάτων. Προκειμένου να καταφέρει η Ελλάδα να βγει από την οικονομική κρίση και να εγκαθιδρύσει ένα υγιές δημόσιο σύστημα οφείλει να υιοθετήσει ένα Ενιαίο Σχέδιο Δράσης και Διατήρησης της Επιχειρησιακής Συνοχής, το οποίο αποτελεί τμήμα του νέου δημοσίου μανάτζμεντ. Το Ενιαίο Σχέδιο Δράσης δίνει έμφαση στην πρόληψη και αντιμετώπιση έκτακτων καταστάσεων και κρίσεων, επιτυγχάνοντας με τον τρόπο αυτό την αύξηση της εμπιστοσύνης του πολίτη στο κράτος στο κρίσιμο κομμάτι της κοινωνικής ασφάλισης, αλλά και την εύρυθμη λειτουργία των ασφαλιστικών οργανισμών. Η επόμενη ενότητα έχει στόχο να παρουσιάσει τη διαφθορά στη δημόσια διοίκηση, καθώς η διαφθορά συνδέεται άμεσα με την οικονομική κρίση. Συγκεκριμένα, η οικονομική κρίση οδηγεί στην αύξηση των φαινομένων της διαφθοράς, αλλά και η διαφθορά στη δημόσια διοίκηση οδήγησε την Ελλάδα στην οικονομική κρίση.

2.2 Δημόσια διοίκηση

Η εμφάνιση των ηλεκτρονικών δικτύων για τη μεταφορά των κεφαλαίων έχει καταστήσει αρκετά δύσκολη για πολλές χώρες την αποτελεσματική αντιμετώπιση της διαφθοράς. Πολλές οργανώσεις που μάχονται τη διαφθορά έχουν υποστηρίξει ότι η ευκολία με την οποία τα κεφάλαια μπορούν να μεταφερθούν στην Ευρώπη ή την Καραϊβική από διάφορα μέρη του κόσμου υποδηλώνει ότι οι διεφθαρμένοι δημόσιοι υπάλληλοι μπορούν να κρύψουν αποτελεσματικά εκτός νόμου το εισόδημά τους από το κοινό, γεγονός που καθιστά σχεδόν αδύνατο για τα ταμεία αυτά να ανακτηθούν σε περίπτωση καταδίκης. Η εν λόγω τεχνολογία θα μπορούσε να αποδειχθεί πολύ χρήσιμη για την καταπολέμηση της παγκόσμιας διαφθοράς.

Από το τέλος του Ψυχρού Πολέμου υπήρξε μια σημαντική αύξηση στον

αριθμό των συνεταιριστικών συμμαχιών μεταξύ των οικονομικών μονάδων, στο εσωτερικό των χωρών και εκτός συνόρων. Όσο συνεχίζεται η παγκοσμιοποίηση τόσο θα επιδεινώνεται το πρόβλημα της διαφθοράς. Ωστόσο, προσφέρει επίσης ευκαιρίες για τον έλεγχό της.

Με τις υπάρχουσες συνθήκες, η πολιτική εξουσία σε μεγάλο βαθμό δυσκολεύεται να οργανώσει τον κεντρικό σχεδιασμό εντασσόμενη σε μια καινούργια φάση στους διάφορους κοινωνικούς τομείς. Σήμερα παρά ποτέ είναι σημαντικό η Δημόσια Διοίκηση να γίνει αυτόνομη, να κάνει μεταστροφή από το γραφειοκρατικό σε ένα πιο μεθοδικό πρότυπο ώστε να βελτιωθεί η δομή της και να προσφέρει κατάλληλες υπηρεσίες που θα παρέχουν αποτελεσματικότερες λύσεις στα δημόσια προβλήματα της χώρας. Ωστόσο, το πεδίο εφαρμογής της δημόσιας διοίκησης έχει υποστεί μια μεταβολή επειδή στοχεύει στην προώθηση δικτυακών μορφών οργάνωσης, ενώ έχει την ευχέρεια να επεξεργάζεται νέες πληροφορίες και να υιοθετεί πρωτότυπες διαδικασίες προκειμένου να αντιμετωπίσει τις μεταβαλλόμενες συνθήκες. Η υλοποίηση αυτής της ιδέας μπορεί να θεωρηθεί ρεαλιστική με την προϋπόθεση την αποκέντρωση της διοίκησης, την εφαρμογή μιας παράλληλης επικοινωνίας με την αξιοποίηση των διεθνών δικτύων διεύθυνσης σε αρκετούς τομείς, όπως λ.χ. τις μεταφορές και τις τηλεπικοινωνίες, αλλά και τη συνεργασία ανάμεσα στη διοίκηση και τους υφιστάμενους κοινωνικούς φορείς.

2.2.1 Η Δημόσια διοίκηση στην Ελλάδα σήμερα

Με βάση τους δείκτες του ΟΟΣΑ όσον αφορά στη μέτρηση και τη μείωση της γραφειοκρατίας στην Ελλάδα, το γραφειοκρατικό μοντέλο προξενεί απώλεια ΑΕΠ κατά μια μονάδα σε ετήσια βάση. Παράλληλα, σε έκθεση που εκπόνησε η Ε.Ε. αναφέρεται ότι η Ελλάδα βρίσκεται στη χειρότερη θέση αναφορικά με το κόστος της διοικητικής επιβάρυνσης για την προσαρμογή των επιχειρήσεων προς τις ισχύουσες ρυθμίσεις. Εκτιμάται ότι σε περίπτωση που επιτευχθεί ελάττωση του κόστους κατά 25%, τότε το ΑΕΠ θα αυξηθεί κατά 1,3%.

Ο παραπάνισιος φόρτος εργασίας καθώς και η συνολική δαπάνη για τη συντήρηση της γραφειοκρατίας έχει ως αποτέλεσμα να επιβαρύνονται

οικονομικά οι πολίτες και οι επιχειρήσεις. Επίσης, η όλη επιβράδυνση για την διευθέτηση των διαδικασιών στη λήψη αποφάσεων, αποθαρρύνουν την επιχειρησιακή δράση και τις επενδύσεις

Ο τρόπος που δρα η Δημόσια Διοίκηση καθώς και ο μηχανισμός της που αφορά στο διακανονισμό των συναλλαγών των πολιτών και των επιχειρήσεων με τις δημόσιες υπηρεσίες διέπουν την ποιότητα λειτουργίας για την επιχειρηματικότητα και τις επενδύσεις. Ωστόσο, με τα νέα δεδομένα, η αναδιάρθρωση του δημόσιου τομέα απαιτεί διαύγεια και αποδοτικότητα, κάτι που δυστυχώς δεν υπάρχει στον βαθμό που απαιτείται. Αυτό σημαίνει ότι επικρατεί ακόμη μια αγκυλωτική διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στον δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα, δηλαδή υπάρχει μια εμφανής διάκριση στην οργάνωση της Ελληνικής δημόσιας διοίκησης συγκριτικά με εκείνες των Ευρωπαϊκών κρατών. Έτσι αυτά τα στοιχεία που διαφέρουν είναι τα εξής (Καραγιάννη, 2012):

1. Η δομή του δημόσιου τομέα αποτελεί ένα σύνθετο και δύσκολο κανονιστικό πλαίσιο το οποίο περιλαμβάνει μεγάλο όγκο αρμοδιοτήτων και υπηρεσιών.
2. Η διοίκηση του δημόσιου τομέα δείχνει έλλειψη ικανότητας να ανταπεξέλθει δυναμικά στο έργο του όπως: μειωμένη παρακίνηση, μειωμένη ενεργητικότητα και υπερβολική προσήλωση σε φόρμες αποτελούν εμπόδια για την αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.
3. Οι μέθοδοι και οι διεργασίες διαχείρισης του δημόσιου τομέα είναι αναποτελεσματικές καθώς δεν έχουν κατορθώσει να βοηθήσουν ουσιαστικά στην τόνωση και ανάπτυξη της οικονομίας και στην πλήρη εξυπηρέτηση του πολίτη.
4. Θεωρείται επιβεβλημένο να δημιουργηθούν στενές και εποικοδομητικές σχέσεις με τις δημόσιες υπηρεσίες των υπολοίπων κρατών. Εάν δεν επιτευχθεί αυτός ο στόχος, τότε εκτιμάται ότι θα είναι εξαιρετικά δύσκολη η εφαρμογή των ευρωπαϊκών πολιτικών στην Ελλάδα

2.2.2 Εννοιολογική προσέγγιση της πολιτικής διαφθοράς

Η διαφθορά είναι ένα παγκόσμιο πρόβλημα που επηρεάζει τόσο την οικονομική όσο και την ανθρώπινη ανάπτυξη. Η λέξη «διαφθορά» ετυμολογικά

προέρχεται από τη λατινική λέξη *corruptus*, που σημαίνει σήψη ή αποσύνθεση. Επίσης, προσδιορίζεται ως η εκφυλιστική διαδικασία των προτύπων και των αξιών που διέπουν την κοινωνία (Bardhan, 2015). Σύμφωνα με αυτήν την έννοια, η διαφθορά είναι μια επίδραση των σχέσεων του κράτους και των ατόμων που δεν πηγαίνουν προς τη συλλογική ευημερία. Επιπλέον, η διαφθορά εκφράζει τις κοινωνικές συμπεριφορές που προσδιορίζονται με τη μεταβολή μιας διαταγής που μπορεί να γίνει κατανοητή κάτω από τρεις μορφές: α) παραβίαση του κράτους δικαίου, β) παραβίαση του οικονομικού συστήματος, και γ) παραβίαση του πολιτικού καθεστώτος.

Στην πρώτη περίπτωση μιλάμε για παραβίαση των νομικών κανόνων, η δεύτερη περίπτωση αφορά στον θεσμό της οικονομίας, δηλαδή η διαφθορά αφορά στην αλλαγή της κατανομής των πόρων και στη στρέβλωση των τιμών, ενώ στην τρίτη περίπτωση αφορά στη διάβρωση του πολιτικού συστήματος (Rose-Ackerman & Palifka, 2016). Στις αναπτυσσόμενες χώρες, η διαφθορά ενδεχομένως, να οφείλεται στην ύπαρξη μεγάλης φτώχειας. Σύμφωνα με απόψεις όσων έχουν υποφέρει από διεφθαρμένα ολιγαρχικά καθεστώτα, αυτά ευθαρσώς ξοδεύουν ασυλλόγιστα και άσκοπα τις πλουτοπαραγωγικές πηγές των χωρών τους. Στις αναπτυγμένες χώρες, φαινόμενα όπως η επαγγελματική αβεβαιότητα και μείωση στην εταιρική πίστη αποτελούν αφορμές που δημιουργούν ευκαιρίες για διαφθορά (Bardhan, 2015).

Εδώ κρίνεται αναγκαίο να γίνει ένας διαχωρισμός ανάμεσα στις α) σοβαρές υποθέσεις διαφθοράς των παραγόντων που λαμβάνουν μέρος στη λήψη αποφάσεων σε επίπεδο εθνικών κυβερνήσεων – υπουργοί, ανώτεροι φορείς κλπ και β) στις δευτερεύουσας σημασίας υποθέσεις διαφθοράς στις οποίες γραφειοκράτες λειτουργοί των οποίων η δουλειά είναι να σχεδιάσουν και να εκτελέσουν τις δημόσιες πολιτικές, επιδιώκουν μέσω της διαφθοράς να μεγιστοποιήσουν τους προσωπικούς τους στόχους σε βάρος της εξυπηρέτησης του κοινού.

Όσον αφορά στις σοβαρές υποθέσεις διαφθοράς, επικεντρώνονται στην απόκτηση μεγάλων ποσών, ενώ στις δευτερεύουσας σημασίας υποθέσεις διαφθοράς αφορά κυρίως μικρά χρηματικά ποσά. Ωστόσο, και οι δύο μορφές της διαφθοράς είναι βλαβερές για μια κοινωνία. Πιο αναλυτικά, στην

περίπτωση των σοβαρών υποθέσεων διαφθοράς η φοροδιαφυγή είναι μια από τις πιο δημοφιλείς μορφές της. Ως επί το πλείστον ασκείται από τους κρατικούς υπαλλήλους και τους πολιτικούς που οδηγούν στη συσσώρευση μαύρου χρήματος το οποίο με τη σειρά του χαλά το ηθικό του λαού.

Η ζημιά που προξενούν οι δευτερεύουσας σημασίας υποθέσεις διαφθοράς έχει άλλο αντίκτυπο. Για παράδειγμα, ένας επιχειρηματίας που θέλει να εξασφαλίσει μια προσοδοφόρα άδεια εισαγωγής ή παραγωγής μπορεί να δωροδοκήσει έναν υπάλληλο στο Υπουργείο Εμπορίου, προκειμένου να (1) εξασφαλίσει την άδεια και (2) να βεβαιωθεί ότι το γραφείο προστατεύει τη νέα μονοπωλιακή θέση του, μη εκδίδοντας συμπληρωματικές άδειες για επιχειρηματίες από την περιοχή στην οποία δραστηριοποιείται. Σε αντάλλαγμα για την παροχή του επιχειρηματία με ευκαιρίες για να κερδίσει άνω των φυσιολογικών κερδών, οι δημόσιοι υπάλληλοι στο υπουργείο εμπορίου κερδίζουν "έξτρα" εισόδημα, ενώ ο εισαγωγέας που λαμβάνει την άδεια κερδίζει ένα πάνω από το φυσιολογικό ποσοστό απόδοσης της επένδυσης, αλλά η κοινωνία χάνει. Αυτό το παράδειγμα διαφθοράς δευτερεύουσας σημασίας ίσως να φαίνεται ελαφρύ, ωστόσο όταν τα περιστατικά αυξάνονται έχουν ως αποτέλεσμα να ωθούν σε ανήθικο τρόπο ζωής ένα ποσοστό της κοινωνίας, ενώ βλάπτουν σοβαρά τα κατώτερα στρώματα της τα οποία δυσκολεύονται να πληρώσουν.

Πολλοί θεωρητικοί υποστηρίζουν ότι η γραφειοκρατική διαφθορά είναι άμεσα συνδεδεμένη με το πεδίο και την έκταση της κυβερνητικής παρέμβασης στην ιδιωτική ανταλλαγή (δηλαδή, στις αγορές). Ο αποτελεσματικός έλεγχος της διαφθοράς θα πρέπει να βασίζεται σε μια τροποποίηση των υφιστάμενων κανόνων, προκειμένου να αλλάξει τις δομές των κινήτρων ώστε να περιορίζουν την ικανότητα του κράτους να παρέμβει στην ιδιωτική ανταλλαγή και τη δημιουργία τεχνητών ελλείψεων. Παρά το γεγονός ότι η διαφθορά είναι μια συνηθισμένη πρακτική σε πολλές χώρες, δεν θα ήταν σωστό να εκλαμβάνουμε ως ίδιο γεγονός αυτή τη συμπεριφορά με τα ήθη και τα έθιμα. Οι πολιτικοί που έχουν ηθικές αρχές σε καμία περίπτωση δεν συμμερίζονται τέτοιου είδους ενέργειες. Ένα ενδεικτικό παράδειγμα της θεωρίας που περιγράφει μια διαφορετική αντίληψη θα ήταν η δημοσίευση παρόμοιων συναλλαγών στον

εθνικό τύπο αυτών των χωρών. Σε περίπτωση που οι εν λόγω συναλλαγές αντιπροσωπεύουν παγιωμένες συνήθειες των τοπικών ηθών και εθίμων, τότε η δημοσίευσή τους δεν θα ήταν κατακριτέα (Rose-Ackerman & Palifka, 2016).

Το θέμα είναι τί μέτρα παίρνουν οι εκάστοτε κυβερνήσεις ούτως ώστε να συμβάλλουν στην εξάλειψη περιστατικών διαφθοράς; Ενδιαφέρον αποτελεί το γεγονός ότι η κυβέρνηση των Η.Π.Α. προσπάθησε να αντιμετωπίσει τη διεθνή διαφθορά αρχικά με την ψήφιση το 1977 του Νόμου περί Πρακτικών Διαφθοράς στην Αλλοδαπή, ο οποίος απέδιδε ποινική ευθύνη σε οποιονδήποτε Αμερικανό πολίτη ή επιχείρηση επιχειρούσε να δωροδοκήσει δημόσιο υπάλληλο εκτός των συνόρων των Η.Π.Α, με όποιον τρόπο και αν πραγματοποιούνταν η πληρωμή (FCPA, 2015).

Δυο δεκαετίες αργότερα, οι κυβερνήσεις των 29 μελών του ΟΟΣΑ συμφώνησαν να υπογράψουν σύμφωνο μέσω του οποίου υποχρεούνται να προσδώσουν αξιόποιο χαρακτήρα σε περιστατικά της υπερπόντιας διαφθοράς. Στον ίδιο δρόμο βαδίζει και η Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω των θεσμικών της οργάνων, καθώς και ο Οργανισμός Αμερικανικών Κρατών οι οποίοι έχουν αποδεχτεί μια σειρά μέτρων για την πάταξη της διεθνούς διαφθοράς. Παράλληλα, η Παγκόσμια Τράπεζα έχει θέσει αυστηρότερους όρους για τον ίδιο λόγο (Rose-Ackerman & Palifka, 2016).

Το κίνημα για τη Διεθνή Διαφάνεια (Transparency International) το οποίο αναπτύχθηκε το 1993, έχει ως αποστολή την απαλλαγή του προβλήματος της διαφθοράς σε παγκόσμιο επίπεδο. Αυτός ο οργανισμός υποστηρίζει σημαντικές αξίες, όπως η διαφάνεια, η αλληλεγγύη, η δικαιοσύνη και η δημοκρατία όπου μέσω αυτών πορεύεται για να μπορέσει μελλοντικά να επιτύχει την εξάλειψη της διαφθοράς ούτως ώστε τα κράτη να λειτουργούν ομαλά. Θεωρείται πολύ σημαντικό το γεγονός ότι οι κυβερνήσεις πολλών χωρών έχουν εκδηλώσει έντονο ενδιαφέρον για συνεργασία με το κίνημα της Διεθνούς Διαφάνειας, με συνεχή επικοινωνία και υποστήριξη προς την επίτευξη αυτού του στόχου (Transparency International, 2015).

Κατά τη μελέτη της νομικής βιβλιογραφίας παρατηρείται πληθώρα ορισμών της έννοιας της διαφθοράς. Όμως, παρά το γεγονός ότι αυτό το ποινικό αδίκημα περιγράφεται με διάφορους τρόπους αφού παρουσιάζεται με

πολλές μορφές, στην ουσία κανένας ορισμός δεν θεωρείται “τέλειος” καθώς δεν καλύπτει εντελώς τις προϋποθέσεις που διέπουν τη διαφθορά, ιδιαίτερα στην πτυχή του ως ποινικό ζήτημα αλλά και ως διεργασία πάταξής της. Ωστόσο, ο πιο δημοφιλής ορισμός της διαφθοράς – σε νομοθετικό επίπεδο – δείχνει να είναι εκείνος που έχει περιγραφεί στο άρθρο 2 της Ευρωπαϊκής Αστικής Σύμβασης κατά της διαφθοράς το 1999, όπου διαφθορά νοείται: η ζήτηση, η προσφορά, δηλαδή προσφορά ή αποδοχή άμεσα ή έμμεσα, δωροδοκίας ή υπόσχεση ή οποιοδήποτε άλλο αδικαιολόγητο πλεονέκτημα, που επηρεάζουν την κανονική άσκηση μιας λειτουργίας ή συμπεριφοράς που απαιτείται στον αποδέκτη της δωροδοκίας, το αδικαιολόγητο πλεονέκτημα ή η υπόσχεση ενός αδικαιολόγητου πλεονεκτήματος (Ευρωπαϊκή Αστική Σύμβαση κατά της διαφθοράς 1999).

Η συζήτηση γύρω από τον κατάλληλο ορισμό της διαφθοράς δεν έχει τέλος, καθώς ο τελευταίος δεν περιλαμβάνει και κυρώσεις επειδή αποτελεί αστική σύμβαση (ιδιωτικού δικαίου) και ως αποτέλεσμα δεν είναι σαφής ο χαρακτηρισμός της διαφθοράς ως εγκληματικής ενέργειας, στην οποία επιδίδονται συστηματικά οι εγκληματικές οργανώσεις.

Το ποινικό δίκαιο μπορεί να παίξει έναν σοβαρό ρόλο στον αγώνα κατά της διαφθοράς. Καταρχάς, η διαφθορά μπορεί να μειωθεί με την ποινικοποίηση σοβαρών ενεργειών της, εκτός από την κύρωση των διεθνών συμβάσεων που εναντιώνονται απέναντι στη διαφθορά και τη δωροδοκία. Δεύτερον, οι κυρώσεις θα πρέπει να ρυθμιστούν σε επίτευξη αποτρεπτικού αποτελέσματος.

Το πρώτο πρόβλημα που προκύπτει αφορά στη μεθοδική εισαγωγή της διαφθοράς στο ελληνικό ποινικό δίκαιο επειδή παρουσιάζει έντονες δυσκολίες σχετικά με τα δομικά στοιχεία του νομικού εγκλήματος, δηλαδή την έννοια της πράξης, του εννόμου αγαθού και της νομοτυπικής μορφής, τουλάχιστον σύμφωνα με το ποινικό μας δίκαιο.

Ιδιαίτερα κατά την εκτέλεσή τους, ορισμένες ενέργειες είναι κολάσιμες και δεν σηκώνουν αμφισβήτηση ότι έχει γίνει διαφθορά, όπως π.χ. η ενεργητική και παθητική δωροδοκία, η δωροδοκία δικαστή, η απάτη κλπ. Παρά το γεγονός ότι σε όλες αυτές πρέπει να επιβληθεί τιμωρία, γλυτώνουν όσοι τις διαπράττουν γιατί αυτές από θεσμική άποψη δεν έχουν μεγάλο βαθμό σπουδαιότητας, όπως

π.χ. παραβιάσεις του αθέμιτου ανταγωνισμού. Επίσης, υπάρχουν και άλλες μορφές διαφθοράς που δεν έχουν το ίδιο ποινικό βάρος για τον λόγο ότι δεν προξενούν μεγάλη ζημιά στο κοινωνικό σύνολο και έτσι δεν παρουσιάζουν και υψηλό ποινικό ενδιαφέρον, όπως π.χ. η δωροδοκία στις διαπροσωπικές συναλλαγές.

Το δεύτερο πρόβλημα που προκύπτει συνδέεται με τον προσδιορισμό του εννόμου αγαθού, το οποίο οφείλει να διαφυλάττει η ποινική ιδιότητα του φαινομένου. Ως έννομο αγαθό (π.χ. δημοκρατία, πολιτική σταθερότητα, ορθή διακυβέρνηση κλπ) προσδιορίζεται ένας παράγοντας που προστατεύεται με νόμο αλλά ο παραβάτης που προβαίνει σε εγκληματική πράξη το καταπατεί, δημιουργώντας αρνητικές συνέπειες για την κοινωνία.

Το τρίτο πρόβλημα που προκύπτει συνδέεται με τον ρηματικό τύπο της μορφής διαφθοράς όπου δείχνει πώς μια τέτοια πράξη θίγει την κοινωνία και τους πολίτες πλήττοντας τη δημοκρατία μιας χώρας. Έτσι, ορισμένες λέξεις χρησιμοποιούνται για να εκφράσουν με όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ακρίβεια τον αντίκτυπο μιας ενέργειας διαφθοράς. π.χ. «υπονομεύει», «εξασθενίζει», «δύναται να καταστρέψει» κ.ά. Επιπλέον, η εκδήλωση του φαινομένου της διαφθοράς συνδέεται σχεδόν πάντα με την παράνομη δραστηριότητα των εγκληματικών οργανώσεων (Rose-Ackerman, 2013).

Πολλοί φορείς χάραξης πολιτικής σε ολόκληρο τον κόσμο, ιδίως στις ανεπτυγμένες χώρες, έχουν πια συνειδητοποιήσει ότι το μακροχρόνιο κοινωνικό, οικονομικό, ανθρώπινο και πολιτικό κόστος της παγκόσμιας διαφθοράς είναι τεράστιο και ότι αποτελεί απειλή για το κράτος δικαίου θέτοντας σε κίνδυνο άυλα έννομα αγαθά. Καθώς ο ποινικός κώδικας κάνει λόγο για τα έννομα αγαθά και τη μεγάλη σημασία που έχει για μια ευνομούμενη κοινωνία η προστασία τους, θα πρέπει το «έγκλημα διαφθοράς» να ενσωματωθεί στα κοινώς επικίνδυνα εγκλήματα όπως είναι το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος ή το έγκλημα της τρομοκρατίας, προκειμένου να παρθούν τα κατάλληλα μέτρα τα οποία θα παρεμποδίζουν κάθε έγκλημα διαφθοράς να καταστείλει τα έννομα αγαθά της πατρίδας μας.

Η άποψη αυτή φαίνεται ότι μπορεί να δώσει μια οριστική λύση στο ζήτημα αντιμετώπισης της διαφθοράς, με τις εξής προϋποθέσεις:

α) Να προσδιοριστεί ένας ξεκάθαρος ορισμός της διαφθοράς που θα τη χαρακτηρίζει ως αξιόποινη πράξη, η οποία ασκείται από άτομα που επιδιώκουν να καταχραστούν τη θέση εξουσίας που έχουν.

β) Να δημιουργηθεί μια ταξινόμηση των υπαρχόντων εννόμων αγαθών τα οποία θα διαθέτουν κοινά χαρακτηριστικά, με ταυτόχρονη ταξινόμηση των παραγόντων εγκληματικής δράσης.

Η διαφθορά υπάρχει σε όλα τα κράτη και όλα τα καθεστώτα τα οποία δείχνουν ευάλωτα, όταν οι ηγέτες τους επιθυμούν να αποκτήσουν ένα παράνομο όφελος. Οι κύριες μορφές της διαφθοράς είναι η δωροδοκία, η υπεξαίρεση, η απάτη και ο εκβιασμός (Rose-Ackerman, 2013). Η διαφθορά είναι ουσιαστικά η χρήση της δημόσιας εξουσίας για ίδιον όφελος. Η πρώτη προφανής θέση για την εμφάνισή της είναι ο δημόσιος τομέας. Το μονοπώλιο του κράτους για τον έλεγχο των δημόσιων πόρων και η προτιμησιακή πρόσβαση του σε ορισμένες πηγές πληροφοριών απαιτούν αυστηρούς κανόνες και διαδικασίες που να εξασφαλίζουν δίκαιες πρακτικές. Σε περίπτωση απουσίας τέτοιων κανόνων η κυβέρνηση είναι ανοιχτή σε μια σειρά από είδη διαφθοράς.

Η παραβίαση των νομοθετικών κανόνων και ιδιαίτερα στην ένταση που συμβαίνει σήμερα έχει ως αποτέλεσμα η έννοια της διαφθοράς να καταντά ασαφής. Η διαφθορά θα μπορέσει να αντιμετωπιστεί ή τουλάχιστον να ελαττωθεί σημαντικά μέσω της εφαρμογής τριών τρόπων (Zacharakis et al., 2017):

- 1) Με την προώθηση κανόνων που θα εναρμονιστούν με τις ιδιαίτερες συνθήκες της σύγχρονης κοινωνικής πραγματικότητας.
- 2) Με έντονη επιτήρηση της εφαρμογής όλων των υφιστάμενων κανόνων.
- 3) Με γρήγορη και αποτελεσματική απόδοση ποινών για παραβάσεις των κανόνων, δίχως εξαιρέσεις.

Οι βασικοί λόγοι οι οποίοι εμποδίζουν την επιβολή τιμωρίας κάθε παραβατικής συμπεριφοράς είναι δύο. Πρώτον, η απροθυμία, αδυναμία ή ανικανότητα ενός κράτους να παρακολουθήσει και να ελέγξει κάθε είδους παράνομη δραστηριότητα καθώς και η ελλιπής αστυνόμευση. Δεύτερον, η παραπομπή ορισμένων πολύ σοβαρών παραβάσεων στη δικαιοσύνη έως την

επιβολή ποινής αποτελεί ιδιαίτερα χρονοβόρα διαδικασία στη χώρα μας. Αυτή η μακροχρόνια διεργασία δυστυχώς εξυπηρετεί σε μεγάλο βαθμό τους φορείς να καταπατούν τους νόμους με αποτέλεσμα να συνεχίζουν την παράνομη δράση τους “ανενόχλητοι”.

Πολυάριθμες μελέτες για τη διαφθορά αναφέρουν ότι σε χώρες όπου οι επιχειρήσεις απολαμβάνουν μεγαλύτερων προνομίων τείνουν να εκδηλώσουν υψηλότερα επίπεδα διαφθοράς. Επιπλέον, φαίνεται ότι αυτή η κολάσιμη πράξη είναι μεγαλύτερη στις χώρες όπου οι εγχώριες επιχειρήσεις προστατεύονται από τον ξένο ανταγωνισμό από φυσικά ή προκληθέντα πολιτικά εμπόδια στο εμπόριο (Σαχίνης, Μαυρωμάτη, Σαλαπάτα, Αντωνογιαννάκη, & Τερζάκη 2013).

2.2.3 Η διαφθορά στην Ελλάδα

Η διαφθορά στην Ελλάδα έγινε ενδημική μετά το 1981, χρονιά κατά την οποία η χώρα μας εντάχθηκε στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (αργότερα Ευρωπαϊκή Ένωση) ενώ εκλέχτηκε για πρώτη φορά μια σοσιαλιστική κυβέρνηση. Από τότε μέχρι τώρα, δεκάδες μεγάλα σκάνδαλα διαφθοράς (εκτιμάται ότι είναι ένας σημαντικός αριθμός) βγήκαν στη δημοσιότητα. Ωστόσο, από αυτά μόνο μια μικρή χούφτα αριθμεί -όχι περισσότερα από πέντε- τα οποία δικάστηκαν στα δικαστήρια.

Ο βαθμός της διαφθοράς έχει σχέση με μεγάλο φάσμα κυβερνητικών δραστηριοτήτων οι οποίες παραμορφώνουν και εξασθενίζουν τον αναδιανεμητικό και σταθεροποιητικό ρόλο και τη δίκαιη κατανομή των πόρων του κράτους. Ιδιαίτερα στον τομέα των προμηθειών, οι λόγοι που οδηγούν σε παράνομες πράξεις είναι ο μη σαφής καθορισμός του αντικειμένου, το μικρό δημοσιογραφικό ενδιαφέρον γι' αυτήν την πράξη, η χαλαρότητα των προθεσμιών ολοκλήρωσης της διαδικασίας και φυσικά η εκμετάλλευση του θεσμού απευθείας αναθέσεων.

Ένας εξίσου σοβαρός τομέας αποτελεί το φορολογικό σύστημα και ο τρόπος που δραστηριοποιούνται οι εφορίες. Οι λόγοι που το φορολογικό σύστημα “μπάζει” είναι ότι πολλοί υπάλληλοι συστηματικά αποφεύγουν να επιβάλλουν πρόστιμα, ενώ τα δεδομένα για το σύστημα των αντικειμενικών

αξιών διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό από τα αληθινά. Επιπλέον, σοβαρό αποτελεί το γεγονός ότι δεν ακολουθείται η πραγματική εφαρμογή του πόθεν έσχες από μερίδα πολιτών που αποδεδειγμένα έχουν πολύ υψηλά εισοδήματα.

Στο κομμάτι που αφορά την Πολεοδομία τα ζητήματα που απασχολούν έχουν σχέση με την ασάφεια και έλλειψη ορίων αιγιαλού και σχεδίων πόλεων, τη δομή των νομικών κανόνων οι οποίοι διέπονται από αοριστία, το άτεγκτο νομοθετικό πλαίσιο, καθώς και η απουσία ισχυρού πολεοδομικού σχεδίου στον αστικό ιστό.

Στον τομέα της δικαιοσύνης, η νομική αναποτελεσματικότητα και η αδικία στην Ελλάδα είναι διάχυτες. Χρειάζονται χρόνια για την επίλυση ακόμα και απλών δικαστικών διαφορών, ενώ δεν είναι ασυνήθιστο για σημαντικές υποθέσεις να καθυστερούν στα δικαστήρια για χρόνια και χρόνια.

Όσον αφορά στον τομέα της υγείας, το ελληνικό σύστημα υγείας υποφέρει εξαιτίας ενός μεγάλου όγκου προβλημάτων (άσκοπη και ανώφελη χρήση του νοσοκομειακού υλικού) αλλά και άπειρες περιπτώσεις χρηματισμού, των μεταφορών, των αδειοδοτήσεων, του περιβάλλοντος, των τελωνείων και της αστυνομίας (Βαρβιτσιώτη, 2014).

Η χώρα μας έχει φτιάξει χωρίς ιδιαίτερη προπαρασκευή ένα πλάνο για την ενδυνάμωση της διαφάνειας ύστερα από υποδείξεις της Ε.Ε., όπου ορισμένα βήματα είναι τα εξής:

α) Οι διεθνείς δεσμεύσεις της χώρας όπου επιδιώκεται να εξασφαλιστεί η καλή και ομαλή λειτουργία της δημόσιας διοίκησης, μέσω της θέσπισης συγκεκριμένων νομοθετικών διαταγμάτων όπου αφορά στους θεσμούς του Σώματος Ελεγκτών Επιθεωρητών Δημόσιας Διοίκησης και του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης. Σκοπός είναι η διαπίστωση περιπτώσεων διαφθοράς και φαύλης διοίκησης τα οποία οδηγούν στην άσκηση διώξεων κατά των δημόσιων λειτουργών, οι οποίοι είναι υπόλογοι για διάφορα ποινικά αδικήματα. Σύμφωνα με αυτήν την προοπτική, κρίνεται επιβεβλημένο στις ετήσιες εκθέσεις να γνωστοποιούν ότι στην προσπάθεια αντιμετώπισης των αιτιών της διαφθοράς βασικό εργαλείο θα αποτελεί η εφαρμογή και η ανάπτυξη της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης—e-government (Ετήσιες Εκθέσεις Συνηγόρου του Πολίτη 1998 - 2012 και Ετήσιες Εκθέσεις Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας

Διοίκησης 2003 – 2012). Επίσης, άλλοι σύλλογοι, οργανισμοί και ομάδες θα λειτουργούν προς την ίδια κατεύθυνση (όπως για παράδειγμα το Σώμα Επιθεωρητών Υπηρεσιών Υγείας και Πρόνοιας (ΣΕΥΥΠ), το Σώμα Επιθεωρητών-Ελεγκτών Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών κλπ (Κοζάρη, Ρουτζούνη, Δουλαδέρης, & Ζήσης, 2011).

β) Το «Πρόγραμμα Διαύγεια» (2010). Αυτή η προσπάθεια αποτελεί το μοναδικό πλάνο που εφαρμόζει η χώρα μας το οποίο αποβλέπει στην αξιολόγηση των κινδύνων της Διαφθοράς για τη ρύθμιση όλων των ενεργειών που θα μεταβάλλουν τον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, ενώ τα βήματα αυτά θα βοηθήσουν στον περιορισμό και την επίβλεψη της διαφθοράς στο σύνολο της κοινωνίας, συμπεριλαμβανομένων και των βιομηχανιών. Όλοι οι συμμετέχοντες φορείς ενισχύονται ούτως ώστε να θέσουν ως πρωταρχικό στόχο την επιβολή της διαφάνειας, ενώ συγχρόνως δεσμεύονται να ανακοινώνουν σχετικά με τις ετήσιες εκθέσεις που θα εκπονούν, οι οποίες θα αφορούν στις πρακτικές που ακολουθούνται για την εξάλειψη της διαφθοράς. Το εν λόγω πλάνο αποτελεί μια μελέτη που θα περιγράφει την υπάρχουσα κατάσταση αφενός για να δοθεί ένας ξεκάθαρος ορισμός της διαφθοράς (δωροδοκίας) με παραδείγματα σχετικά με τα υπαρκτά προβλήματα και τις αδυναμίες του συστήματος, και αφετέρου θα γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στα αρνητικά αποτελέσματα και τον αντίκτυπο που έχει στην κοινωνία και στο πολιτικό σύστημα. Όμως, αυτή η φιλόδοξη προσπάθεια για να έχει μεγάλη απόδοση χρειάζεται να είναι λειτουργική και συνάμα βιώσιμη, ενώ θα πρέπει να ανταπεξέλθει στις αντίξοες συνθήκες της χώρας και να συμβάλλει στην ισορροπία της ελληνικής κοινωνίας. Η γνώση του πώς ξεκίνησαν όλα και σε ποιο βαθμό επικινδυνότητας έχουν φτάσει τα επίπεδα διαφθοράς θα αποτελέσει τη βάση για την ορθή αντιμετώπιση του προβλήματος (Κοζάρη και συνεργάτες, 2011), (Νόμος 3861).

γ) Μια ακόμη σημαντική πτυχή που αποσκοπεί στη Διαφάνεια για την εύρυθμη λειτουργία του κράτους αποτελεί η Ανοικτή Διακυβέρνηση, η οποία πραγματοποιείται με τη συμβολή του δικτυακού τόπου www.opengov.gr, προσφέροντας υπηρεσίες διαβούλευσης, καθώς και επίσημες ανακοινώσεις για τον εφοδιασμό οργάνωσης και συγκρότησης φορέων οι οποίοι θα τοποθετηθούν

σε κρίσιμους τομείς της Κυβέρνησης. Η προσπάθεια στηρίζεται σε ένα σχέδιο πολιτικών αρχών που αφορούν στη Διαφάνεια, την ιδιαίτερη συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων, στην αναλυτική παρουσίαση όλων των ενεργειών προς αυτή την κατεύθυνση, αλλά και την αποκέντρωση ενώ αξιοποιεί την τεχνολογία και τις ευκολίες που παρέχει για να μπορέσουν όλα να λειτουργήσουν αποδοτικά και σωστά και να επιτευχθεί ο στόχος ύπαρξης συμμετοχικής διακυβέρνησης (Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, 2015).

δ) Τέλος, η Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων (Γ.Γ.Π.Σ.) μέσω του εργαλείου TAXISnet επιδιώκει την πρόσβαση σε έναν αξιόλογο αριθμό υπηρεσιών προς τους πολίτες, τις επιχειρήσεις καθώς και τη δημόσια διοίκηση. Αυτό το εργαλείο θεωρείται αξιόπιστο και λειτουργικό καθώς είναι ικανό να βοηθήσει στην αποδυνάμωση της διαφθοράς και συγχρόνως την ενδυνάμωση της διαφάνειας μέσω πολύ λεπτών και ακριβών μηχανισμών ελέγχου, καθώς και την επίτευξη της δημοσιοποίησης των εν λόγω στοιχείων. Επιπλέον, ορισμένες από τις υπηρεσίες που προσφέρει υλοποιούνται με ηλεκτρονική διεκπεραίωση, όπως λόγω χάρη η δήλωση φορολογίας εισοδήματος από πολίτες ή η δήλωση φόρου μισθωτών υπηρεσιών από επιχειρήσεις, ενώ περιλαμβάνει μεγάλο αριθμό χρηστών που αφορά από φυσικά πρόσωπα και μη φυσικά έως και ελεύθερους επαγγελματίες (Κοζάρη και συνεργάτες, 2011).

2.2.4 Η διαφθορά στον δημόσιο τομέα

Η διαφθορά στις σύγχρονες κοινωνίες εμφανίζεται ως μια τάση, η οποία εμπεριέχεται μεταξύ των τρόπων επηρεασμού της κυβερνητικής δράσης και λειτουργεί όμοια με τη βία και την προπαγάνδα (Κάτσιος, 2015). Προς την κατεύθυνση αυτή η διαφθορά αναφέρεται στην ανταλλαγή χρήματος ή άλλων υλικών αγαθών για μια προνομιακή μεταχείριση από την πλευρά ατόμων που κατέχουν δημόσια θέση (Benfratello et al., 2014). Ενώ στην πιο κλασική μορφή πολιτικής ανταλλαγής η κυβέρνηση προσφέρει και ανταλλάσσει αγαθά με πολιτική συναίνεση, στη συναλλαγή διαφθοράς, άτομα κατέχοντα δημόσιες θέσεις προσφέρουν προνομιακή πρόσβαση στο κράτος για χρήμα. Στα

φαινόμενα διαφθοράς συμμετέχουν τουλάχιστον δύο πλευρές: οι κατέχοντες δημόσια θέση, οι οποίοι προσφέρουν προνομιακή πρόσβαση στο κράτος και οι ιδιώτες που είναι οι αποδέκτες της, προσφέροντας σε αντάλλαγμα χρήμα.

Κατά την οικονομική προσέγγιση της πολιτικής, φαινόμενα διαφθοράς παράγονται από τη συνάντηση δύο ατόμων, τα οποία βασιζόμενα σε έναν υπολογισμό κόστους - οφέλους, αποφασίζουν ότι συμφέρει αντίστοιχα να λάβουν και να καταβάλουν (άπαξ ή συστηματικά) ένα ποσό χρήματος (Rose-Ackerman & Palifka, 2016). Σύμφωνα με τους Rose-Ackerman & Palifka (2016), από τη μια πλευρά υπάρχει ο διεφθαρμένος, που κατέχει δημόσια θέση και ο οποίος εκλαμβάνει την κατοχή της ως θέση στον ιδιωτικό τομέα, της οποίας το όφελος προσπαθεί να μεγιστοποιήσει. Το ύψος του κέρδους εξαρτάται από την κατάσταση της αγοράς και από την ικανότητά του να βρει το σημείο του μέγιστου κέρδους στην καμπύλη της δημόσιας ζήτησης. Από την άλλη πλευρά, υπάρχει ο πελάτης που δύναται να αποφασίσει ότι συμφέρει να διακινδυνεύσει τυχόν γνωστές κυρώσεις και να πληρώσει το μεγαλύτερο κόστος για να είναι σίγουρος ότι θα λάβει τα επιθυμητά ευεργετήματα (Khan, Khan, & Wariach, 2014).

Στη βάση του παραπάνω ορισμού της διαφθοράς, οι θεωρητικοί της οικονομικής προσέγγισης της πολιτικής σχηματοποιούν τους διάφορους τύπους των ατομικών μορφών της σχέσης κόστους - οφέλους, που ενδέχεται να έχουν σημασία στην πρόθεση συμμετοχής σε μια συναλλαγή διαφθοράς. Η δυνατότητα επανεκλογής και η θέση στη δημόσια αγορά αναφέρονται ως μεταβλητές που επηρεάζουν τη λειτουργία της διαφθοράς στον κάτοχο της δημόσιας θέσης και η δομή και αποτελεσματικότητα των ελέγχων ως δυστύχημα υπολογίσιμου κόστους για αμφότερες τις πλευρές.

Κατά τον ορισμό της διαφθοράς δε λαμβάνονται υπόψη μια σειρά από μεταβλητές όπως ότι (Aidt, 2016):

1. Στην παράνομη συναλλαγή παρουσιάζεται και για τις δύο πλευρές το πρόβλημα της γνωριμίας και της αμοιβαίας εμπιστοσύνης. Κάθε μια από τις δύο πλευρές πρέπει να έχει διαβεβαιώσεις ότι η άλλη πλευρά δε θα καταγγείλει το γεγονός στη δικαιοσύνη και εκτός αυτού ότι θα γίνουν σεβαστοί οι όροι του "συμβολαίου".

2. Αν και αναφέρεται η ύπαρξη μιας μεταβλητής ονομαζόμενης «ηθικό κόστος», στην πραγματικότητα δε τη λαμβάνουν υπόψη στην ανάπτυξη των ατομικών χαρακτηριστικών που υποβοηθούν την τάση προς τη διαφθορά. Επιπρόσθετα, κατανοώντας τη διαφθορά ως υπολογισμό του κόστους και του ατομικού οφέλους, δεν εξηγείται η μη-διαφθορά υπό ευνοϊκές συνθήκες, με χαμηλότερη πιθανότητα επιβολής κυρώσεων. Σε αυτές τις περιπτώσεις είναι δυνατό κανείς να υποθέσει ότι το ηθικό κόστος είναι υψηλό και άρα έχει αποτρεπτική ισχύ. Συνεπώς, οι θεωρίες της διαφθοράς πρέπει να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα των συνθηκών που διαφοροποιούν το ηθικό κόστος.

3. Τα δίκτυα συναλλαγών διαφθοράς είναι περισσότερο πολύπλοκα από όσα προτείνονται από την προσέγγιση αυτή. Η δυναμική της διεφθαρμένης συναλλαγής είναι πολύπλοκη και από το γεγονός ότι στα επεισόδια της διαφθοράς, η συμμετοχή δεν είναι μόνο ατομική. Τις περισσότερες φορές αποτελούν τμήμα της λειτουργίας ευρύτερων δικτύων που συνδέουν με διάφορους τρόπους από τη μια πλευρά τους κατόχους δημόσιας εξουσίας όπως είναι οι αντιπρόσωποι του εκλογικού σώματος, οι δημόσιοι λειτουργοί, οι διοικητές δημοσίων οργανισμών, τα κομματικά στελέχη, πολιτικοί, σε τοπικό και εθνικό επίπεδο, και συγχρόνως τους επιδιώκοντες την προνομακική μεταχείριση από το κράτος, οι οποίοι μπορεί να είναι μικρές και μεγάλες επιχειρήσεις που συναλλάσσονται με το δημόσιο, εκτελεστές δημοσίων έργων και προμηθειών, υπεργολάβοι κ.λ.π.

Προκειμένου λοιπόν να γίνει κατανοητή η δυναμική της πολιτικής διαφθοράς, πρέπει να ληφθούν υπόψη και να αναλυθούν αυτά τα πολύπλοκα δίκτυα συναλλαγής. Η διεφθαρμένη συναλλαγή έχει ανάγκη από ένα ευρύ δίκτυο προστασίας, απαρτιζόμενο από διάφορα στοιχεία, που δε λαμβάνουν άμεσα μέρος στην ιδιοποίηση των παρανόμως παραγόμενων υλικών αγαθών.

Ο διεφθαρμένος δημόσιος λειτουργός πρέπει εκ των πραγμάτων να διασφαλίσει την κύρια ανταλλακτική αξία σε σχέση με τους συναλλασσόμενους την εξουσία λήψης αυθαίρετων αποφάσεων στη συνδιαδικασία διαχείρισης των δημοσίων πραγμάτων (Christopher & Tverdova, 2003).

Σε επίπεδο πολιτικής, ο διεφθαρμένος πολιτικός πρέπει να εξασφαλίσει

εκείνη την εκλογική επιτυχία, η οποία συνεπάγεται και αντίστοιχη εξουσία στους εσωκομματικούς συσχετισμούς. Για να κατορθώσει να διαχειριστεί αυτή την εξουσία με τρόπο αυθαίρετο και εξωθεσμικό ή νομότυπα θεσμικό, πρέπει ακόμη να εξασφαλίσει τη σιωπή όσων δύνανται να καταγγείλουν τις παρανομίες.

Για να γίνει λοιπόν κατανοητή η πολιτική διαφθορά πρέπει να ληφθούν υπόψη όχι μόνο οι συνθήκες που επηρεάζουν την ανταλλαγή μεταξύ κατόχου δημόσιας θέσης και επιχειρηματία, αλλά και τα πολύπλοκα δίκτυα διάδρασης που συνδέουν τον διεφθαρμένο και τον διαφθείροντα με τον κοινωνικό περίγυρο. Στη θεματική της δυναμικής της διαφθοράς διάφορες θεωρίες προτείνουν ορισμένες κατευθύνσεις προς εξήγηση της εξάπλωσης του φαινομένου. (Warren, 2016):

1. Η διαφθορά οριοθετείται με διεύθυνση από τα πάνω προς τα κάτω. Οι ηγέτες, εξ ορισμού, επιδρούν καθοριστικά στον προσδιορισμό της κοινής γνώμης και των κοινωνικών συμπεριφορών, η διαφθορά των ηγετών συντελεί στη μείωση της εμπιστοσύνης, της ειλικρίνειας και της προσωπικής ακεραιότητας και τελικά στη διαφθορά αυτών που τους ακολουθούν. Οι διεφθαρμένοι ηγέτες συμμετέχουν στη διαδικασία στελέχωσης των κομματικών μηχανισμών και της δημόσιας διοίκησης, οι επιλογές τους φυσικά είναι για πρόσωπα, που για λόγους πραγματισμού, δεν παρουσιάζουν κινδύνους για το σύστημα της διαφθοράς.
2. Κατά δεύτερον, η διαφθορά αναπαράγεται με διεύθυνση από τα κάτω προς τα πάνω: άπαξ και δημιουργούνται τα κίνητρα για τη "μικρή" διαφθορά, αυτή τείνει να αναπτυχθεί προς τα πάνω διαμέσου της πολιτικής προστασίας. Αυτό το γεγονός με τη σειρά του δημιουργεί, διαμέσου της συνεπαγόμενης ατιμωρησίας, μια θετική προϋπόθεση για την ανάπτυξη της διαφθοράς.
3. Η συνεχής εναλλαγή των πολιτικών στελεχών από θέσεις εκλογικών συνδυασμών σε διοικητικές θέσεις των δημοσίων οργανισμών, που διορίζονται από τον εκάστοτε κυβερνητικό σχηματισμό, επιτρέπει την εξάπλωση της πρακτικής της διαφθοράς από τον έναν θεσμό στον άλλο.
4. Η εξάπλωση της διαφθοράς αυξάνει το κόστος των ελέγχων, καθώς οι διάφορες υποθέσεις της διαφθοράς είναι συχνά διαπλεκόμενες και μειώνεται ο

αριθμός των προσώπων που είναι διατεθειμένα να δώσουν στις διοικητικές αρχές τις σχετικές πληροφορίες. Τέλος, η έλλειψη εντίμων προσώπων, που κατέχουν δημόσιες θέσεις, οδηγεί μεγάλες κατηγορίες επιχειρηματιών στο να μην έχουν άλλη εναλλακτική λύση από το να είναι αναγκαστικά η μια πλευρά της σχέσης της διαφθοράς.

Ως αποτέλεσμα της ύπαρξης αυτών των επεκτατικών μηχανισμών, η διαφθορά λαμβάνει ένα συστημικό χαρακτήρα. Δημιουργείται μια κατάσταση όπου το παράνομο έχει τον χαρακτήρα του κανόνα και η διαφθορά γίνεται άτυπα αποδεκτή, θεσμοποιείται και η κοινωνική οργάνωση "επιβραβεύει" όσους δρουν παράνομα και στην πράξη "τιμωρεί" εκείνους που δεν αποδέχονται τους αντίστοιχους πλέον κανόνες.

Για να γίνει ακόμη ένα βήμα στην κατανόηση της δυναμικής της ανάπτυξης του φαινομένου, η έρευνα δεν πρέπει να περιοριστεί στην ανάλυση των "εσωτερικών" μηχανισμών του αλλά να επεκταθεί και στη διερεύνηση της διάδρασης μεταξύ της πολιτικής διαφθοράς και άλλων φαινομένων. Ειδικότερα η έρευνα της πολιτικής διαφθοράς δύναται να βοηθήσει στο να αναλυθούν οι διαπλοκές που υπάρχουν μεταξύ: α) της ανάπτυξης του φαινομένου, β) της ύπαρξης και του εύρους των πελατειακών σχέσεων, και γ) της κατάστασης της δημόσιας διοίκησης.

2.2.5 Η Διαφθορά και η «διαπλοκή» ως επιρροές στο πολιτικό σύστημα: διαστάσεις του προβλήματος

Η πολιτική, ως πρακτική της διαχείρισης του κράτους και η διαφθορά ήταν πάντα στενά συνδεδεμένες. Σε αυτήν την περίπτωση πρέπει να γίνει διάκριση της πολιτικής από τη γραφειοκρατική διαφθορά, η οποία χαρακτηρίζεται από την απουσία πολιτικών κινήτρων για διεφθαρμένες πρακτικές. Απευθύνεται στη γραφειοκρατία – στη διοικητική ομάδα που δεν έχει τη δυνατότητα να λάβει τις δικές της πολιτικές αποφάσεις δίχως τη συμμετοχή των εκπροσώπων της ελίτ.

Η ανάπτυξη της πολιτικής διαφθοράς οφείλεται στο γεγονός ότι η πολιτική καλύπτει όλους τους θεσμούς και τις αρχές (εκτελεστική, νομοθετική και δικαστική) του κράτους βασιζόμενη στην κατάχρηση και την

αυτοεξυπηρέτηση της χρήσης των πόρων των θεσμών και των αρχών, συμπεριλαμβανομένου και του ιδιωτικού τομέα.

Ορισμένα από τα είδη της είναι συνυφασμένα με πράξεις διαφθοράς εναντίον των συνταγματικών δικαιωμάτων και ελευθεριών του ανθρώπου και του πολίτη, ενάντια στα θεμέλια του κρατικού συστήματος και της κρατικής εξουσίας.

Σε μια κατάσταση πολιτικής διαφθοράς το ποσό της αμοιβής και η ίδια η πράξη έγκειται στο γεγονός ότι μένουν συχνά κρυμμένες από τα μάτια των δημόσιων υπηρεσιών και την επιβολή του νόμου. Έτσι, η βλαπτικότητα αυτού του φαινομένου για το μέσο άτομο δεν είναι πάντα εμφανής. Συγκεκριμένα, αυτό το χαρακτηριστικό γνώρισμα συνέβαλε στην οροθεσία των απόψεων των ερευνητών της πολιτικής διαφθοράς. Το παράδοξο όμως που γεννάται είναι ότι ενώ η διαφθορά είναι απολύτως καταστροφική από την άποψη του δικαίου, στα μάτια αρκετών πολιτικών παραγόντων μετατρέπεται σε ένα πρωτότυπο κομμάτι εργαλείου διαχείρισης, η διαβρωτική φύση της οποίας τίθεται μερικές φορές υπό αμφισβήτηση.

Από τα παραπάνω εντοπίζονται τα εξής σημεία της πολιτικής διαφθοράς:

- α) απουσία προφανούς παρανομίας
- β) επικέντρωση στη σύλληψη, τη διατήρηση, την ανάπτυξη και τη διανομή της αρχής και από τα μεμονωμένα πρόσωπα και από τις ομάδες (κόμματα, άλλες ελαστικές ενώσεις)
- γ) χρήση, τόσο των δημόσιων, όσο και των κοινοτικών πόρων για την επίτευξη των παραπάνω στόχων

Η πλειοψηφία των ειδικών (Ζεζάρ, 2009; Spence, 2015; Bratu et al., 2017) που μελετούν τη διαφθορά την αντιμετωπίζουν ως ένα ιδιαίτερο είδος δωροδοκίας που συμβαίνει στο πολιτικό σύστημα, δηλαδή ως αποτέλεσμα των παραβιάσεων της εκλογικής διαδικασίας και της αγοράς των ψήφων κατά τη διάρκεια των εκλογών. Η διαφθορά εδώ εκφράζεται α) με την παράνομη χρηματοδότηση των προεκλογικών εκστρατειών, β) την εισαγωγή πληροφοριών των εκλογών με τις οργανώσεις και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης από ιδιοτελές ή άλλο ενδιαφέρον, γ) τη δωροδοκία υπαλλήλων, που καλείται να εξασφαλίσει το άνοιγμα και τη διαφάνεια της εκλογικής

διαδικασίας (παρατηρητές, τα μέλη των εφορευτικών επιτροπών με το δικαίωμα της συμβουλευτικής ψήφου) (Bratu et al., 2017).

Αυτή η διαφθορά επηρεάζει και στρεβλώνει όλους τους κλάδους της κυβέρνησης και όλους τους τομείς του κράτους. Ουσιαστικά αλλάζει το νόημα και τη φύση των δραστηριοτήτων των δημόσιων αρχών. Εδώ πραγματικά υπάρχουν όλα τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της διαφθοράς, εκτός από την παρουσία ενός υπαλλήλου.

Όπως γνωρίζουμε, οι εκλογές παρέχουν τη διόρθωση της κοινωνικής, πολιτικής και οικονομικής προόδου ενός πολιτισμένου κράτους. Αντιθέτως, η διαταραχή του μηχανισμού επιλογής της εξουσίας οδηγεί σε ανεπανόρθωτες συνέπειες όσον αφορά στον σχηματισμό και την ανάπτυξη του πολιτικού συστήματος του κράτους, της οικονομίας και της κοινωνικής σφαίρας, δεδομένου ότι δημιουργεί ένα θανάσιμο κίνδυνο για την κοινωνία και το κράτος, λόγω του φαινομένου της πολιτικής διαφθοράς.

Στο πλαίσιο αυτό, η πολιτική διαφθορά ορίζεται ως η βασική πράξη των πολιτικών υποψηφίων ή των προσώπων που συνδέονται με αυτούς, κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας και της διεξαγωγής των εκλογών, α) να διορίσουν πρόσωπα ή να τα εγκρίνουν για ένα συγκεκριμένο δημόσιο αξίωμα, β) να διεξάγουν πολιτικές δραστηριότητες που αποσκοπούν στην απόκτηση ή τη διατήρηση μιας συγκεκριμένης θέσης, και γ) να εγκρίνουν καθεστώς (τόσο για τους ίδιους, όσο και για τους άλλους) που είναι εις βάρος των συμφερόντων του κράτους και της κοινωνίας προκειμένου να αποκτήσουν πολιτικό πλεονέκτημα και προσωπικό κέρδος.

Έτσι, οι βασικοί τομείς της πολιτικής διαφθοράς αφορούν στις εκλογές για τα νομοθετικά όργανα και τα όργανα εκπροσώπησης των πολιτικών κομμάτων, επιβάλλοντας όργανα της κρατικής εξουσίας και της τοπικής αυτοδιοίκησης να ενσωματώσουν εκπροσώπους ορισμένων ομάδων συμφερόντων στα διοικητικά τους όργανα.

Σε ποιο βαθμό όμως συνδέεται το φαινόμενο της πελατειακής διαπλοκής των πολιτικών με μερίδα πολιτών;

Η ανάλυση των *διαπροσωπικών σχέσεων* στο πολιτικό σύστημα συχνά περιλαμβάνει την έννοια της πελατειακής σχέσης (διαπλοκή). Ειδικότερα, ο

όρος έχει χρησιμοποιηθεί για να περιγράψει το σύστημα των πολιτικών σχέσεων στις κοινωνίες της Νότιας Ευρώπης, της Μέσης Ανατολής και της Λατινικής Αμερικής. Σύμφωνα με τους Benfratello et al. (2017), οι πελατειακές σχέσεις ποικίλλουν με τον τρόπο που λειτουργούν και τη θέση τους σε διαφορετικά κοινωνικο-πολιτιστικά και πολιτικά καθεστώτα. Στη νότια Ευρώπη, τη Μέση Ανατολή, τη Λατινική Αμερική και τη Νοτιοανατολική Ασία, οι πελατειακές σχέσεις αποτελούν ένα κεντρικό μέρος του θεσμικού πλαισίου. Στην Ιαπωνία και την Ινδία παραδοσιακά οι πελατειακές σχέσεις αποτελούν αναγνωρίσιμη διάσταση στο θεσμικό πλέγμα, δηλαδή, ένα νόμιμο πρόσθετο στο θεσμικό πλαίσιο. Και σε χώρες όπως οι ΗΠΑ και άλλες χώρες με δημοκρατικά συστήματα, οι πελατειακές σχέσεις είναι μάλλον μια άτυπη θεσμική μήτρα.

Η σχέση προστάτη-πελάτη έχει λάβει πολλαπλές ιδιότητες στην κοινωνικοπολιτική φιλολογία. Μπορεί να οριστεί ως ένα ιδιαίτερο είδος δυαδικής σχέσης που αναλαμβάνει σε μεγάλο βαθμό καθοριστικό χαρακτήρα στην οποία το άτομο με υψηλότερη κοινωνικοοικονομική κατάσταση (πολιτικός) χρησιμοποίησε την επιρροή και τους πόρους του για την παροχή προστασίας και τα οφέλη για το πρόσωπο του χαμηλότερου επιπέδου, ο οποίος με τη σειρά του πληρώνει τον εργοδότη που προσφέρει υποστήριξη, βοήθεια και προσωπικές υπηρεσίες (Rose-Ackerman & Palifka, 2016).

Σύμφωνα με τον Kaufman (2010), η σχέση προστάτη-πελάτη ορίζεται ως ειδικός τύπος της αμοιβαίας ανταλλαγής που παρουσιάζει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά: α) η σχέση εμφανίζεται μεταξύ των φορέων που έχουν άνιση δύναμη και κατάσταση, β) η σχέση βασίζεται στην αρχή της αμοιβαιότητας, δηλαδή, μια μορφή προσωπικής ανταλλαγής των οποίων η σταθερότητα εξαρτάται από τα αποτελέσματα που κάθε ενδιαφερόμενος ελπίζει να λάβει από την παροχή αγαθών και υπηρεσιών προς το άλλο, το οποίο παύει όταν οι προσδοκίες δεν υλοποιούνται, και γ) η σχέση είναι αποκλειστική και ιδιωτική που συνδέονται μόνο με το δημόσιο δίκαιο με διάχυτο τρόπο (Kaufman, 2010).

Για τους Benfratello και συν. (2014), τα κύρια χαρακτηριστικά της σχέσης μεταξύ του εργοδότη και του πελάτη είναι τα εξής: α) οι σχέσεις είναι συνήθως διάχυτες, β) η αλληλεπίδραση που κρύβεται πίσω από τη σχέση

χαρακτηρίζεται από την ταυτόχρονη ανταλλαγή των πόρων των διαφόρων τύπων, κυρίως οικονομική και πολιτική (τη στήριξη, την πίστη, την ψηφοφορία και την προστασία), και τις υποσχέσεις της αμοιβαιότητας και αλληλεγγύης, γ) η κατανομή των πόρων συνήθως συνδυάζεται σε «πακέτα», δηλαδή, οι πόροι δεν ανταλλάσσονται χωριστά, αλλά μαζί, και δ) τείνει να είναι μια ισχυρή συνιστώσα της αμοιβαιότητας και της εμπιστοσύνης στη σχέση που προβάλλεται μακροπρόθεσμα (Benfratello et al., 2014)

Ποια είναι όμως τα βαθύτερα αίτια της πολιτικής διαφθοράς; Το πρωταρχικό αίτιο είναι η ατέλεια των πολιτικών θεσμών και το σύνολο του μηχανισμού της κρατικής εξουσίας, φαινόμενα για τα οποία δεν υπάρχει βελτίωση στο κοινωνικοπολιτικό σύστημα. Επίσης στις δημοκρατικές χώρες, όπου για δεκαετίες λειτουργεί το ίδιο πολιτικό σύστημα, η διασφάλιση της αποτελεσματικότητας της νομοθεσίας, ο καθιερωμένος Κώδικας Δεοντολογίας, τα υψηλά πρότυπα της πολιτικής ελίτ και η πολιτική διαφθορά βρίσκονται υπό τον αναποτελεσματικό έλεγχο του κράτους και της κοινωνίας.

Μια άλλη σημαντική αιτία της πολιτικής διαφθοράς αποτελεί η *μη θέληση αλλά και η μικρή δυνατότητα των πολιτών της χώρας να συμμετάσχουν στον έλεγχο του κράτους*. Οι πολίτες συχνά δείχνουν μια παθητική στάση ή ανοχή σε φαινόμενα διαπλοκής και διαφθοράς. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα το μέτρο ελέγχου να είναι τόσο χαμηλό όπου οι πραγματικές δυνατότητες των πολιτών να ασκήσουν επιρροή μέσω των διαφόρων ιδρυμάτων αντιπροσώπευσης (πολιτικά κόμματα, ομάδα ενδιαφερόντων, ομάδα πίεσης, άλλες μορφές συμμετοχής στη λήψη των διάφορων αποφάσεων), είναι τόσο αμελητέες ώστε ένα πολιτικό σύστημα δεν είναι καθόλου εύκολο να βελτιωθεί.

Μια τρίτη αιτία της πολιτικής διαφθοράς είναι τα *Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης*. Στις αναπτυσσόμενες χώρες, τα ΜΜΕ βρίσκονται συχνά αντιμέτωπα από έναν συνδυασμό παραγόντων που δημιουργούν εύφορα εδάφη για διαπλοκή, όπως η έλλειψη κατάρτισης και τεχνικών δεξιοτήτων, τα χαμηλά επαγγελματικά πρότυπα, οι περιορισμένοι οικονομικοί πόροι που είναι αδιαφανείς ή ελέγχονται από την κυβέρνηση, η ιδιοκτησιακή δομή που διέπεται από ένα ανεπαρκές και αντιδημοκρατικό νομικό πλαίσιο (Spence, 2016)

Έτσι, διάφορες μορφές διαφθοράς συναντώνται στα ΜΜΕ, οι οποίες

κυμαίνονται από δωροδοκία, με τη μορφή χρημάτων για τις ειδήσεις, τις “κατασκευασμένες” ή πλαστές ειδήσεις, παροχή δώρων, κρυμμένη διαφήμιση για νεποτισμό, για να συλλάβει οργανωμένα ιδιωτικά ή πολιτικά συμφέροντα.

Συγκεκριμένα συχνά παρατηρείται το φαινόμενο της διαφθοράς, δωροληψίας - δωροδοκίας, που ορθώνει φραγμούς στην ειλικρινή πληροφόρηση του κοινού, δεσμεύει την άποψή του, και φυσικά δεν του επιτρέπει να μεταδώσει την αλήθεια που αντιλαμβάνεται και οφείλει να μεταδώσει. Οδηγεί στη στρεβλή ενημέρωση του πολίτη. Διότι, πρώτον εξαρτάται από το κέντρο της εξουσίας που δωροδοκεί, το τι θα πληροφορηθεί ο πολίτης και τι όχι. Και δεύτερον από τον δημοσιογράφο – τον δωρολήπτη – ο οποίος είναι υποχρεωμένος να υπακούει σε εκείνους που τον δωροδοκούν. Μετά τη δωροδοκία αφήνει μέσα από το δημοσιογραφικό του πρίσμα να περάσουν μόνο οι πληροφορίες εκείνες που συμφέρουν το κέντρο εξουσίας που τον δωροδοκεί και κατακρίνει τις πληροφορίες που θα μπορούσαν να το βλάψουν. Ή διοχετεύει αλλοιωμένη εικόνα της πραγματικότητας. Είναι αυτονόητο, ότι δημοσιογράφος κάποιου μέσου ενημέρωσης που δωροδοκείται από ένα κέντρο εξουσίας, οικονομικό, πολιτικό, πολιτιστικό δεν εκτελεί με ανεξαρτησία την εργασία του.

Ένα δεύτερο αρνητικό φαινόμενο διαφθοράς είναι οι φιλίες με πρόσωπα των διαφόρων κέντρων εξουσίας. Με τον όρο φιλία νοείται ο δεσμός μεταξύ δημοσιογράφου και κάποιου εκπροσώπου κέντρου εξουσίας. Δεσμό, που επιβάλλει σχέση αλληλοπροστασίας και σχέση που δημιουργεί αμοιβαίο συμφέρον. Ο δημοσιογράφος, αν χρειαστεί να καταγγείλει το φιλικό πρόσωπο με το οποίο συνδέεται, ή επειδή έχει αποδειχθεί ανειλικρινές, ή επειδή το κέντρο εξουσίας από το οποίο εξαρτάται έχει παρανομήσει, θα βρεθεί σε δίλημμα προδοσίας. Θα πρέπει να προδώσει τον φίλο του ή την κοινή γνώμη, χάριν της οποίας ασκεί το λειτούργημα. Η επιλογή του θα μείωνε την ανθρώπινη, ή την επαγγελματική του αξιοπιστία και αξιοπρέπεια. Θα μπορούσε να πει κανείς, χωρίς να συκοφαντήσει κανέναν, ότι οι φιλικοί δεσμοί έχουν αναπτυχθεί σε φιλικά κυκλώματα. Και όχι μόνον ελέγχουν την πληροφόρηση αλλά και την κατευθύνουν. Με την έννοια «κατεύθυνση» δεν επισημοποιείται κάποια καθοριστική προσπάθεια καθοδήγησης των πολιτικών ελληνικών

πραγμάτων από τους δημοσιογράφους. «Διαμετακομιστικός» είναι ο ρόλος τους, ο οποίος ωστόσο ικανοποιεί και τη δική τους ανάγκη να βρίσκουν πληροφορίες και τη δίψα του κοινού που ζητά να καταναλώνει όλο και περισσότερες ειδήσεις. Τους κινδύνους των ιδιότυπων φιλικών σχέσεων μπορεί να διαπιστώσει κανείς με μεγαλύτερη ευκολία στα ηγετικά κλιμάκια της πολιτικής και δημοσιογραφίας.

Πολλές φορές, η ισχυρή «φιλία» οδηγεί τον δημοσιογράφο σε καίριες θέσεις. Είναι συνηθισμένο φαινόμενο στον Ελληνικό Τύπο, δημοσιογράφοι που απασχολούνται σε μια κρατική υπηρεσία ή σε μια επιχείρηση ιδιωτική ή Ιδιωτικού Δικαίου, να κρατούν στο μαζικό μέσο ενημέρωσης όπου εργάζονται, ως κύρια απασχόληση τους, τον τομέα του ρεπορτάζ που σχετίζεται ακριβώς με την υπηρεσία ή την επιχείρηση στην οποία απασχολούνται. Έτσι γίνονται ταυτόχρονα και ελεγκτές και ελεγχόμενοι. Πέρα όμως από αυτό το δεδομένο, ο «διπλοθεσίτης» υποχρεώνεται κάποια στιγμή να κρίνει τον ίδιο τον εργοδότη του. Όση αμεροληψία κι αν επικαλεσθεί ένας δημοσιογράφος, που έχει τη διπλή αυτή αρμοδιότητα, δεν είναι δυνατόν να πείσει την κοινή γνώμη, ότι πραγματικά δεν θα χαριστεί, δεν θα διαστρεβλώσει, δεν θα υποβαθμίσει τις πληροφορίες που θα θίγουν το φορέα της μίας από τις δύο εργασίες του (Ζεζάρ, 2009).

Το παραπάνω φαινόμενο αποτελεί συνέπεια των πολλαπλών και διαρκώς διευρυνόμενων σχέσεων της εξουσίας – κρατικής, οικονομικής – με τα μέσα και τους δημοσιογράφους. Σχέσεις οι οποίες εντάθηκαν και διευρύνθηκαν με την απορρύθμιση στο ραδιοτηλεοπτικό πεδίο της χώρας και την είσοδο του ιδιωτικού κεφαλαίου στον χώρο κυρίως της τηλεόρασης. Είναι προφανές ότι ο άνθρωπος αυτός μπορεί να δεχτεί πλήθος πιέσεων άμεσων ή έμμεσων ούτως ώστε να παρουσιάσει ως στοιχεία ρεπορτάζ και έρευνας τις πληροφορίες που προσauxάνουν το όφελος (οικονομικό ή πολιτικό) του εργοδότη του.

Η καταπολέμηση της διαφθοράς στα ΜΜΕ μπορεί να περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα προσεγγίσεων που κυμαίνονται από την ευαισθητοποίηση των ηθικών προτύπων, την ενίσχυση της ελευθερίας του Τύπου, την εισαγωγή κατάλληλων πολιτικών μέσων και νομοθεσίας, την προώθηση της

υπευθυνότητας των μέσων ενημέρωσης, καθώς και την υποστήριξη της ερευνητικής δημοσιογραφίας μέσω τεχνικών εκπαίδευσης (Starke et al., 2016).

2.2.6 Η Διαφθορά, η πολιτική τάξη και η δημόσια διοίκηση και νομική διάσταση

Η διαφθορά - που ορίζεται ως η κατάχρηση δημοσίων αξιωμάτων για ιδιωτικό όφελος - είναι πιο διαδεδομένη σε ορισμένες χώρες και λιγότερο σε άλλες. Πολλοί οικονομολόγοι και πολιτικοί επιστήμονες έχουν προσφέρει διάφορες εικασίες γι' αυτό το φλέγον ζήτημα. Ενώ μερικοί (Bellofiore et al., 2010; Rose-Ackerman, 2016) επισημαίνουν τις διεθνείς διαφορές στην έκταση της διαφθοράς στις από παλιά καθιερωμένες ιστορικές και πολιτιστικές παραδόσεις ή στις διαφορές στα επίπεδα οικονομικής ανάπτυξης μεταξύ διαφόρων χωρών, άλλοι μελετητές (Brunnermeier et al., 2009; Čihák et al., 2012) συνδέουν τον βαθμό του “μπολιάσματος” αυτού με τα χαρακτηριστικά των πολιτικών θεσμών των χωρών ή με τα κίνητρα που δημιουργούνται από τις επικρατούσες δημόσιες πολιτικές.

Άλλοι μελετητές (Franklin & Douglas, 2007; Heidenheimer & Johnston, 2009) υποστηρίζουν ευρύτερα ότι η κουλτούρα της δυσπιστίας και της ατομικής “συνείδησης” ενθαρρύνει τα υψηλότερα ποσοστά εξαγορασμού από ότι συμβαίνει σε κοινότητες όπου η γενικευμένη εμπιστοσύνη στην πολιτική ηγεσία και η δέσμευση των πολιτών είναι ισχυρές. Τέλος, η δυσπιστία και η καχυποψία φαίνεται ότι σε πολλές περιπτώσεις “τονώνουν” τη ζήτηση για διεφθαρμένες υπηρεσίες εκ μέρους ιδιωτικών παραγόντων (Pinto & Zhu, 2016)

Ο Δείκτης Αντίληψης Διαφθοράς αποτελεί μια κατάταξη των χωρών ανάλογα με το ποσοστό στο οποίο η διαφθορά εκτιμάται ότι υφίσταται. Ο δείκτης διαφθοράς δημιουργήθηκε το 1995 από τον Διεθνή Οργανισμό Διαφάνειας. Σήμερα κατατάσσει σχεδόν 200 χώρες σε μια κλίμακα από το μηδέν έως το 10, όπου όταν υπάρχει η ένδειξη 0 σημάνει υψηλά επίπεδα διαφθοράς, ενώ όπου υπάρχει η ένδειξη 10 δείχνει χαμηλά έως ανύπαρκτα επίπεδα διαφθοράς. Οι αναπτυγμένες χώρες συνήθως κατατάσσονται σε υψηλότερη θέση από ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες, λόγω αύξησης των κανονισμών (Βούλγαρη & Μαρούτσος, 2013).

Ο δείκτης διαφθοράς παρά το γεγονός ότι χρησιμοποιεί μια πρωτότυπη μεθοδολογία για να μετρήσει το φαινόμενο σε ορισμένο χρονικό διάστημα, ωστόσο πολλές φορές καθιστά τις ετήσιες εκθέσεις δύσκολες για μελέτη και σαφείς συγκρίσεις. Εξαιτίας αυτού, δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως το απόλυτο εργαλείο για τη μέτρηση των επιπτώσεων των νέων πολιτικών. Αυτή η υποκειμενικότητα έχει οδηγήσει σε πολλές διαμάχες σχετικά με την αξιοπιστία όσον αφορά στις κατατάξεις που παράγονται από τον Δείκτη Αντίληψης της Διαφθοράς (Πέτρου, 2017).

2.2.7 Επίλογος

Από το σύνολο της παρούσης ενότητας συμπεραίνεται ότι η γραφειοκρατία είναι η πιο σημαντική πτυχή της δημόσιας διοίκησης στην Ελλάδα και λειτουργεί για τον χειρισμό μιας σειράς ενεργειών όπως την επίλυση διαφόρων δημόσιων προβλημάτων. Με τις υπάρχουσες συνθήκες, η πολιτική εξουσία σε μεγάλο βαθμό δυσκολεύεται να οργανώσει τον κεντρικό σχεδιασμό εντασσόμενη σε μια καινούργια φάση στους διάφορους κοινωνικούς τομείς. Ως εκ τούτου η γραφειοκρατική διαφθορά είναι άμεσα συνδεδεμένη με το πεδίο και την έκταση της κυβερνητικής παρέμβασης στην ιδιωτική ανταλλαγή (δηλαδή, στις αγορές).

Η διαφθορά στην Ελλάδα έγινε ενδημική μετά το 1981, χρονιά κατά την οποία η χώρα μας εντάχθηκε στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Ο βαθμός της διαφθοράς έχει σχέση με μεγάλο φάσμα κυβερνητικών δραστηριοτήτων οι οποίες παραμορφώνουν και εξασθενίζουν τον αναδιανεμητικό και σταθεροποιητικό ρόλο και τη δίκαιη κατανομή των πόρων του κράτους.

2.3 Εισαγωγή στην κρίση στη δημοσία διοίκηση

Η έννοια της κρίσης, ως πολυδιάστατη που είναι, έχει αποδοθεί ποικιλοτρόπως, ακόμη και από απλούς ανθρώπους για να περιγράψουν με μια λέξη ότι αντιμετωπίζουν ένα δύσκολο πρόβλημα, ότι διανύουν περίοδο ανωμαλίας ή βρίσκονται σε κρίσιμη φάση (Henry, 2017). Με τον όρο «κρίση», περιγράφεται συνήθως μια απρόβλεπτη κατάσταση, η οποία χαρακτηρίζεται

από ένταση και ανασφάλεια μπορεί δε να αφορά στον εαυτό μας, στην οικογένεια, στην επιχείρηση, στον Οργανισμό, στην κοινωνία, στους θεσμούς, ή στο διεθνές περιβάλλον και η οποία πιθανολογείται ότι θα επιφέρει δυσμενή αποτελέσματα. Κατά την κρίση, μεταβάλλεται η συνήθης ροή των πραγμάτων και εισερχόμαστε σε μια καμπή, σε μια μεταβατική περίοδο με δυσχέρειες και κινδύνους. Κάθε κρίση λειτουργεί ως δοκιμή της σταθερότητας του συστήματος (Abbas & Awan, 2017).

Ο καθηγητής Charles Hermann έδωσε τον ορισμό: «κρίση είναι μια κατάσταση που χαρακτηρίζεται από αιφνιδιασμό, υψηλό κίνδυνο για τις σοβαρές αξίες και μικρό χρόνο αντίδρασης». Γενικά πάντως, η λέξη κρίση σε εθνικό επίπεδο, αφορά οποιαδήποτε κατάσταση, στην οποία καλούνται να συμμετάσχουν οι ένοπλες δυνάμεις μιας χώρας (Hermann, 2013).

Σήμερα, η οικονομική κρίση πλήττει την ελληνική κοινωνία, έχοντας επηρεάσει όλες τις λειτουργίες της και σε επίπεδο ιδιωτικού και σε επίπεδο δημοσίου τομέα. Σύμφωνα με τον Αθανασόπουλο (2012), η ανασυγκρότηση της χώρας θα καταστεί δυνατή μόνο αν η Ελλάδα καταφέρει σε σύντομο χρονικό διάστημα να κάνει τη Δημόσια διοίκηση ικανή να επιτύχει τους στόχους της (Αθανασόπουλος, 2012).

Οι δράσεις που καλείται σήμερα η Ελλάδα να αναπτύξει σε επίπεδο δημόσιας διοίκησης ώστε να την καταστήσει και πάλι αποτελεσματική, είναι από τη μια να τη βοηθήσει να ικανοποιήσει τις ανάγκες της κοινωνίας με το ελάχιστο δυνατό κόστος για ποιοτικές υπηρεσίες και από την άλλη να λειτουργεί με διαφάνεια. Εάν δεν επικεντρώσουμε όλη μας την προσοχή σε αυτό το θέμα και οι προσπάθειές μας δεν ευοδωθούν, τότε είναι βέβαιο ότι η περίοδος ανασυγκρότησης δεν θα ξεκινήσει ποτέ και η οικονομική και κοινωνική κατάρρευση θα συνεχιστεί με πολύ πιο οδυνηρές συνέπειες.

Η πιο βασική αδυναμία της ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης εξακολουθεί να είναι η έλλειψη ισχυρής σύνδεσης μεταξύ απασχόλησης και επίδοσης (εκτέλεση καθήκοντος), πράγμα που οδηγεί σε αναποτελεσματικότητα, κακή διαχείριση, έλλειψη καινοτομίας, απαρχαιωμένα οργανογράμματα και εργασιακούς ρόλους, και έλλειψη σύγχρονης ανταπόκρισης στις ανάγκες και τις προτεραιότητες της κοινωνίας (Αθανασόπουλος, 2012).

Ιστορικά, υπάρχει μεγάλη εξάρτηση των δημοσίων υπαλλήλων από τους πολιτικούς προϊσταμένους τους, η οποία επιδεινώθηκε με την κατάργηση των γενικών διευθυντών και την αντικατάστασή τους από υπουργικούς συμβούλους, αλλά και τη μετέπειτα παροχή στους συνδικαλιστές του δικαιώματος να συμμετέχουν στις διοικητικές αποφάσεις των υπηρεσιών/οργανισμών τους.

Στις παραπάνω αδυναμίες πρέπει να προστεθεί και το γεγονός ότι, σε αντίθεση με τον ιδιωτικό τομέα, ο θεσμός της Δημόσιας Διοίκησης ακολουθεί διαδικασίες, οι οποίες βασίζονται σε κανόνες και όχι σε αποτελέσματα. Δηλαδή, τα στελέχη του Δημοσίου δεν έχουν την αυτονομία των στελεχών του ιδιωτικού τομέα, η οποία περιορίζεται μόνο από συστήματα αναφορών, παρακολούθησης και της υποχρέωσης λογοδοσίας, που βασίζεται σε προσυμφωνημένα αποτελέσματα (Bratu et al., 2017).

Το πρόγραμμα εφεδρείας είχε ως αποτέλεσμα σημαντικές υπηρεσίες του κράτους, π.χ. εφορίες, νοσοκομεία, υπουργεία, δημόσιοι οργανισμοί, να χάσουν πολλά από τα πιο έμπειρα και ικανά τους στελέχη. Η επόμενη γενιά δημοσίων υπαλλήλων ως σύνολο δεν έχει τις απαιτούμενες εμπειρίες και δεξιότητες για να επωμισθεί το έργο της ανασυγκρότησης, είτε γιατί δεν εκπαιδεύτηκαν σχεδόν ποτέ είτε γιατί εάν και όταν αυτό έγινε, υλοποιήθηκε μέσα στο πλαίσιο των ίδιων πρακτικών Δημόσιας Διοίκησης που οδήγησαν τη χώρα μας στο σημερινό αδιέξοδο και αναποτελεσματικότητα (Καραγιάννη, 2012).

2.3.1 Η Δημόσια Διοίκηση

Η Δημόσια Διοίκηση στην Ελλάδα αναπτύχθηκε με βάση το γραφειοκρατικό σύστημα το οποίο αναπτύχθηκε όλα τα προηγούμενα χρόνια στην Ελλάδα. Ελέγχεται από την υπάρχουσα διοικητική πυραμίδα στην κορυφή της οποίας υπήρχε και συνεχίζει να υπάρχει η πολιτική εξουσία, η οποία αποτελεί το βασικό της εργαλείο για την εφαρμογή των αποφάσεων, τον έλεγχο των διαδικασιών και τέλος την τήρηση της νομιμότητας σύμφωνα με τους κανόνες Δικαίου. Η γραφειοκρατία στην Ελλάδα, λειτουργεί σε σχέση με τη διαχείριση απλών και εύκολα ελεγχόμενων δημόσιων προβλημάτων, με αυτό το δεδομένο διαπιστώνεται ότι η διοικητική δράση λειτουργεί με βάση απλές

συνθήκες δράσης και ακολουθεί ένα ορθολογικό πρότυπο οργάνωσης το οποίο είναι αρκετά προβλέψιμο. Η συνεχής υπερφόρτωση του κράτους με προγράμματα και διάφορα θέματα διαχείρισης δημιουργούν κορεσμό αλλά και αδυναμία αποτελεσματικής λειτουργίας αυξάνοντας τις δημόσιες δαπάνες έναντι των δημοσίων εσόδων. Η πολιτική ηγεσία επιδιώκει να οργανώσει και να τυποποιήσει όσο καλύτερα μπορεί τη δομή της Διοίκησης ώστε να μπορέσει να πετύχει το άριστο αποτέλεσμα στους στόχους της. Τα τελευταία χρόνια έχει αναπτυχθεί μια τάση για διοικητικές μεταρρυθμίσεις και ανασχεδιασμό υπηρεσιών με στόχο την αναμόρφωση του αναποτελεσματικού γραφειοκρατικού κράτους και τη βελτίωση της οικονομικής λειτουργίας των δημόσιων οργάνων (Ifaistion et al., 2017).

Καθώς η παγκοσμιοποίηση συνεχώς αναπτύσσεται το κράτος έχει αρχίσει να χάνει μεγάλο μέρος της ισχύος του. Σήμερα η πολιτική εξουσία, η οποία αναπτύσσεται σε Εθνικό επίπεδο χάνει, σε πολλές περιπτώσεις, τη δυνατότητα του κεντρικού σχεδιασμού εισερχόμενη σε μια παρεμβατική φάση στους διάφορους κοινωνικούς τομείς. Αυτό καθιστά σήμερα αναγκαία την αλλαγή της Δημόσιας Διοίκησης από το Γραφειοκρατικό μοντέλο σε πιο ευέλικτες μορφές οργάνωσης προκειμένου να μπορεί να παρέχει κατάλληλες υπηρεσίες. Αυτό καθιστά αναγκαία την αυτονόμηση της Διοίκησης από την αυστηρά ιεραρχική πυραμίδα, προκειμένου να είναι πιο εύκολη η παρακολούθηση των εξελίξεων δίνοντας συγκεκριμένες λύσεις στα δημόσια προβλήματα τα οποία ανακύπτουν (Τσαμαντάνης & Καρίκης, 2015).

Η σημερινή δομή της Δημόσιας Διοίκησης, αυτή δηλαδή που τείνει να αναπτυχθεί μέσα στα επόμενα χρόνια στοχεύει σε μεγάλο βαθμό στην ανάπτυξη δικτυακών μορφών οργάνωσης ενώ έχει την ικανότητα να διαχειρίζεται συνεχώς νέες πληροφορίες και εισάγει νέες διαδικασίες προκειμένου να αντιμετωπίσει τις μεταβαλλόμενες συνθήκες. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσα από την αποκέντρωση της διοίκησης, της ανάπτυξης μιας οριζόντιας επικοινωνίας και συγχρόνως μέσα από τη δημιουργία διεθνών δικτύων διοίκησης πάνω σε πολλούς τομείς, όπως οι μεταφορές και οι τηλεπικοινωνίες και μέσω της επικοινωνίας μεταξύ της διοίκησης αλλά και των εμπλεκόμενων κοινωνικών φορέων (Ifaistion et al., 2017).

Οι νέες συνθήκες που επικρατούν σήμερα στο διεθνές περιβάλλον, ώθησαν τη Δημόσια Διοίκηση σε σειρά μεταρρυθμίσεων προκειμένου να αποκτήσει μια πιο ευέλικτη και αξιοκρατική δομή. Έτσι έγινε αποδεκτή στο Δημόσιο τομέα μια σειρά παραμέτρων που ως τότε υπήρχαν μόνο στον ιδιωτικό τομέα, χωρίς αυτό φυσικά να σημαίνει ότι η δημόσια διοίκηση εστιάζει στην προστασία των δημόσιων συμφερόντων. Με βάση το σκεπτικό αυτό η δημόσια διοίκηση άρχισε να δίνει μεγάλη έμφαση σε έννοιες όπως η αποδοτικότητα και η αποτελεσματικότητα. Παράλληλα, η υπερεθνική διάσταση κάποιου φαινομένου, όπως η διεθνοποίηση της οικονομίας ή η οικονομική διαχείριση στην υγεία έχουν οδηγήσει τις δημόσιες υπηρεσίες στην εισαγωγή κοινής λογικής αλλά και στην υιοθέτηση παρόμοιας λειτουργικής δομής. Η ανάγκη της διοικητικής σύγκλισης αντιμετωπίζεται μέσα από τη δημιουργία κοινών κριτηρίων αξιολόγησης των διοικητικών συστημάτων (Τσαμαντάνης & Καρίκης, 2015).

2.3.2 Εννοιολογική προσέγγιση της κρίσης

Η έννοια της κρίσης, ως πολυδιάστατη που είναι, έχει αποδοθεί ποικιλοτρόπως, ακόμη και από απλούς ανθρώπους για να περιγράψουν με μια λέξη ότι αντιμετωπίζουν ένα δύσκολο πρόβλημα, ότι διανύουν περίοδο ανωμαλίας ή βρίσκονται σε κρίσιμη φάση.

Με τον όρο «κρίση», περιγράφεται συνήθως μια απρόβλεπτη κατάσταση, η οποία χαρακτηρίζεται από ένταση και ανασφάλεια μπορεί δε να αφορά στον εαυτό μας, στην οικογένεια, στην επιχείρηση, στον Οργανισμό, στην κοινωνία, στους θεσμούς, ή στο διεθνές περιβάλλον και η οποία πιθανολογείται ότι θα επιφέρει δυσμενή αποτελέσματα. Κατά την κρίση, μεταβάλλεται η συνήθης ροή των πραγμάτων και εισερχόμαστε σε μια καμπή, σε μια μεταβατική περίοδο με δυσχέρειες και κινδύνους. Κάθε κρίση λειτουργεί ως δοκιμή της σταθερότητας του συστήματος.

Σύμφωνα με τον καθηγητή Hermann (2013) η κρίση αφορά σε μια κατάσταση με βασικά χαρακτηριστικά τον αιφνιδιασμό, τον υψηλό κίνδυνο για τις σοβαρές αξίες και το μικρό χρόνο αντίδρασης. Γενικά πάντως, η λέξη κρίση σε εθνικό επίπεδο, αφορά οποιαδήποτε κατάσταση, στην οποία καλούνται να

συμμετάσχουν οι ένοπλες δυνάμεις μιας χώρας.

2.3.2.1 Χαρακτηριστικά της κρίσης

Η κάθε κρίση, ανεξάρτητα από τη μορφή της και την υπηρεσία, την εταιρεία ή τον οργανισμό στον οποίο ανακύπτει, χαρακτηρίζεται από τα εξής (Groom & Fritz, 2011):

1) Είναι κλιμακούμενη σε ένταση. Η κατάσταση σε μια κρίση είναι δυναμική. Όσο παρέρχεται ο χρόνος πληθαίνουν οι πληροφορίες, αυξάνεται η γνώση. Έτσι οι εμφανιζόμενες κρίσεις συνήθως δεν εκδηλώνονται από την πρώτη στιγμή με τη μεγαλύτερη τους ένταση αλλά κλιμακωτά και τότε:

2) Επικρατεί υψηλό αίσθημα ανασφάλειας και κινδύνου. Κατά τη περίοδο που μια κρίση ανακύπτει οι εμπλεκόμενοι διακατέχονται από άγχος, νιώθουν ανασφαλείς και πως κινδυνεύουν για το χειρότερο, με αποτέλεσμα να:

3) Επηρεάζονται οι συνήθειες λειτουργίες και ρυθμοί. Η ένταση και η ανησυχία για την χειρότερη εκδοχή αναστατώνουν, διαταράσσουν και μεταβάλλουν τη συνήθη ροή των πραγμάτων καθώς:

4) Διακινδυνεύει να πληγεί η δημόσια /διεθνής εικόνα της μονάδας/ χώρας. Κάθε εμφανιζόμενη κρίση που ενδεχομένως οδηγήσει σε αρνητικές επιπτώσεις, είναι επόμενο ότι θα επιφέρει πλήγμα στην «εικόνα», ιδίως εάν:

5) Θα καταλήξει σε έλεγχο από τα αρμόδια κρατικά- διακρατικά όργανα ή /και τα ΜΜΕ Πάντοτε η εκδήλωση μιας κρίσης, είναι πολύ πιθανό να προκαλέσει την παρέμβαση ορισμένων κρατικών φορέων, ή του διεθνούς παράγοντα και των ΜΜΕ, γεγονός που αναπόφευκτα:

6) Προκαλεί ποικίλες βλάβες και υλικές ζημιές.

«Χρειάζεσαι 20 χρόνια να κτίσεις τη φήμη σου και 5 λεπτά για να τη γκρεμίσεις». Προκαλείται συνήθως ηθική βλάβη, η οποία ζημιώνει την ισχύ της χώρας, το προφίλ της υπηρεσίας, της εταιρείας/ οργανισμού και τραυματίζει με κάθε τρόπο τη διάθεση των υπηρεσιών –προϊόντων- της.

2.3.2.2 Στάδια κρίσης

Οι σύγχρονοι οργανισμοί πολλές φορές αποκαλούνται και ως

«οργανικοί». Αυτό συμβαίνει διότι δεν λειτουργούν αποκομμένοι από το περιβάλλον τους. Έτσι λοιπόν συχνά οι οργανισμοί αυτοί σα ζωντανοί που είναι επηρεάζονται από το περιβάλλον τους είτε θετικά είτε αρνητικά (Sharma et al., 2014).

Οι σημερινοί οργανισμοί χαρακτηρίζονται ως επιτυχημένοι όταν καταφέρνουν να προσαρμόζονται και να αναγνωρίζουν σημαντικούς περιβαλλοντικούς παράγοντες, να τους αναλύουν, να εκτιμούν την επίδραση και να αντιδρούν με τη σειρά τους σε αυτούς.

Οι περισσότερες κρίσεις δε συμβαίνουν ξαφνικά. Τα σημάδια και τα συμπτώματα μπορούν συνήθως να εντοπιστούν κατά την εμφάνιση τους. Μια εταιρεία αποφασισμένη να αντιμετωπίσει τα παραπάνω διαπιστώνει ότι η πραγματική πρόκληση δεν είναι να αναγνωρίσει απλά τα συμπτώματα της κρίσης αλλά να τα αναγνωρίσει με έγκαιρο τρόπο (Al-Somali et al., 2015).

Μία κρίση μπορεί να αποτελείται από τέσσερα διαφορετικά και διακριτά στάδια (Sharma et al., 2014). Σύμφωνα με τον Coombs (2014), τα στάδια αυτά είναι: α) στάδιο διαμόρφωσης της κατάστασης ή πρόδρομων συμπτωμάτων (prodromal crisis stage), β) στάδιο εκδήλωσης- κορύφωσης της κρίσης, γ) στάδιο επιπτώσεων και δ) στάδιο επίλυσης- ομαλοποίησης.

Στάδιο Διαμόρφωσης της κατάστασης ή Προδρόμων συμπτωμάτων. Αποτελεί το στάδιο της προειδοποίησης. Ο όρος «πρόδρομα» είναι ιατρικός και αναφέρεται στην εκ των προτέρων παρατήρηση ή προειδοποίηση. Αυτό το στάδιο μπορεί επίσης να χαρακτηριστεί και ως το στάδιο των συμπτωμάτων ή εφόσον υπάρχει κάποιος που θα διαγνώσει την επερχόμενη κρίση. Σύμφωνα με τους Bojn και συν. (2016), οι κρίσεις στέλνουν επαναλαμβανόμενες ενδείξεις προειδοποιητικών σημαδιών. Το στάδιο αυτό τελειώνει με έκδοση εκτίμησης κατάστασης από το Κέντρο Χειρισμού Κρίσεων. Πράξεις, ενέργειες και παραλείψεις, που ενδεχόμενα οδηγούν σε εκδήλωση κρίσης καλούνται Πρόδρομα συμπτώματα. Κάθε δραστηριότητα έχει τα δικά της πρόδρομα συμπτώματα. «Κάθε στιγμή που δεν υπάρχει κρίση, διανύεται σε μια κατάσταση προ- κρίσης».

Στάδιο Εκδήλωσης - Κορύφωσης της Κρίσης. Η περίοδος κατά την οποία ουσιαστικά εκδηλώνεται και κορυφώνεται μια κρίση. Δεν υπάρχει πισωγύρισμα, το περιστατικό έχει συμβεί. Η ζημιά έχει μόλις συμβεί και

εναπόκειται στη διαχείριση του οργανισμού εάν θα τη χειριστεί ή θα τη διατηρήσει. Το κρίσιμο σημείο για τον οργανισμό εάν θα κάνει την καλύτερη ή χειρότερη. Εκτιμάται ότι διαρκεί όσο τα χαρακτηριστικά της κρίσης εκδηλώνονται.

Στάδιο των επιπτώσεων. Αποτελεί την περίοδο κατά την οποία η κρίση έχει εδραιωθεί. Χαρακτηριστικά της, οι έλεγχοι σε βάθος, οι έρευνες και οι νέες προσπάθειες επανάκαμψης (Stage of recovery, self-analysis, or self doubt). Σε έρευνα του ο Fink (2013) σε μεγάλες εταιρείες διαπίστωσε ότι οι κρίσεις συνήθως διαρκούσαν δύομισι φορές περισσότερο σε εταιρείες χωρίς σχέδιο διαχείρισης κρίσης από ότι σε αυτές που είχαν καταρτίσει σχέδιο. Η περίοδος κατά την οποία οι επιπτώσεις από την κρίση εκδηλώνονται και οι συνέπειες είναι ορατές.

Στάδιο επίλυσης – ομαλοποίησης. Αυτό είναι το τελευταίο στάδιο – ο στόχος όλων των προσπαθειών των διευθυντών. Το στάδιο της επίλυσης αποτελεί την τελευταία φάση της κρίσης κατά την οποία το «σύστημα» αρχίζει να ανακτά τους κανονικούς προ της κρίσης ρυθμούς. Είναι επιθυμητό ότι οι διευθυντές θα μάθουν από την παρούσα κρίση και την επίλυσή της έτσι ώστε να μην επαναλάβουν τα ίδια λάθη και να είναι προετοιμασμένοι για ένα αντίστοιχο περιστατικό στο μέλλον. Το τελευταίο στάδιο επίλυσης ομαλοποίησης της κρίσης παρουσιάζεται στο κάτωθι σχήμα 1:

Σχήμα 1 Στάδιο επίλυσης- ομαλοποίησης.

Πηγή: Coombs (2014)

2.3.2.3 Φάσεις της κρίσης

Ένας άλλος διαχωρισμός της κατάστασης της κρίσης είναι σε φάσεις (Fink, 2013). Η πρώτη φάση ονομάζεται **Πριν την κρίση**. Η ομάδα που διαχειρίζεται την κρίση βρίσκεται σε προληπτική διάθεση, επιδιώκοντας να προλάβει τις κρίσεις και να προετοιμαστεί για αυτές. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η γνώση των ευαίσθητων θεμάτων σχετικά με τα οποία μπορεί να προκύψει κρίση. Για το λόγο αυτό ενυπάρχει ένας αισθητήριο μηχανισμός κρίσεων, τμήμα διοίκηση θεμάτων, τμήμα διοίκηση ρίσκου, και τμήμα διοίκηση σχέσεων. Η Πρόληψη κρίσεων αφορά στον εντοπισμό θεμάτων που μπορεί να οδηγήσουν σε κρίση, αποφυγή ή ελαχιστοποίηση ρίσκου, χτίσιμο σχέσεων ώστε να διαμορφωθεί μια θετική αντίδραση των stakeholders. Τέλος η Προετοιμασία για την κρίση προσδιορίζει ευαίσθητα σημεία κρίσης, δημιουργεί ομάδες διαχείρισης κρίσης, επιλέγει spokesperson, διαμορφώνει ένα πλάνο διαχείρισης κρίσεων και αναπτύσσει ένα χαρτοφυλάκιο κρίσεων.

Η δεύτερη φάση είναι η **Κρίση**. Στη φάση αυτή αναγνωρίζεται η κρίση, συλλέγονται οι απαραίτητες πληροφορίες και προσδιορίζονται οι πηγές από όπου προέρχονται οι κρίσεις. Στη φάση αυτή η κρίση διαχειρίζεται. Αρχικά υπάρχει αντίδραση στην κρίση, προκύπτουν θέματα φήμης, αλλά και θέματα παρακολούθησης και ελέγχου (follow up).

Τέλος η Τρίτη φάση είναι η **Μετά την κρίση**, όπου αξιολογούνται οι προσπάθειες της διοίκησης της κρίσης, παίρνονται μαθήματα από την κρίση, και οι δράσεις συνεχίζονται και μετά την κρίση. Συγκεκριμένα γίνεται παρακολούθηση και έλεγχος της επικοινωνίας, και συνεχής καταγραφή και παρακολούθηση του θέματος που σχετίζεται με την κρίση

2.3.2.4 Πρόγνωση των κρίσεων

Η αναγνώριση κινδύνων που επηρεάζουν την ανάπτυξη και την επιτυχία ενός «Συστήματος» είναι σήμερα βασική διοικητική ανάγκη. Η ανάπτυξη, η ευημερία και ασφάλεια ενός κράτους, η υγεία και η ασφάλεια των εργαζομένων, η προστασία του περιβάλλοντος, η αποκομιδή σκουπιδιών, η προστασία της εταιρίας, η διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της, η διασφάλιση της οικονομικής της ευρωστίας, είναι μερικά από τα θέματα τα οποία χρειάζονται σαφείς διαδικασίες για την καθημερινή διοίκηση των παραπάνω. Οι επιπτώσεις μιας κρίσης είναι δυνατόν να περιορισθούν αν πριν την κρίση ενεργήσουμε όπως θα υποχρεωθούμε να ενεργήσουμε μετά την εμφάνιση της (Kock & Teräsvirta, 2014).

Γι' αυτό απαιτείται καταρτισμός σχεδίων αντιμετώπισης πιθανών κρίσεων και πρακτική εξάσκηση με βάση συγκεκριμένα σενάρια ενδεχομένων κρίσεων με έμφαση στις στρατηγικές χειρισμού κρίσεων, στην επικοινωνία και σε άλλους κρίσιμους τομείς. Για να επιτευχθεί ο στόχος μας αυτός, απαιτείται όπως όλα τα επίπεδα ιεραρχίας συνειδητοποιήσουν τον κίνδυνο καθώς θα κληθούν να λάβουν σημαντικές αποφάσεις κατά τη διάρκεια μιας κρίσης. Αν μια κρίση θα επιφέρει ή όχι αρνητικές συνέπειες στον τομέα /χώρο που θα εκδηλωθεί και πόσο έντονες θα είναι αυτές, μπορεί να υπολογισθεί με τον Δείκτη Επιπτώσεων Κρίσης (Crisis Impact Value – CIV) (Luchtenberg & Seiler, 2014).

Ο Δείκτης αυτός χαρακτηρίζεται με ένα αριθμό κλίμακας από 0-10 και απεικονίζει το μέγεθος ζημιών που θα επιφέρει η κρίση, όταν κανένα μέτρο για την αντιμετώπιση της δεν ληφθεί. Η πιθανότητα να εκδηλωθεί μια κρίση μετράται με τον Δείκτη Πιθανοτήτων (Probability Factor), σε πιθανότητες επί τοις εκατό. Για να δημιουργηθεί ο Δείκτης αυτός απαιτείται να τεθεί

ερωτηματολόγιο με τους πιθανούς για το «Σύστημα» κινδύνους. Ο κάθε ερωτώμενος καλείται να απαντήσει ποια είναι η πιθανότητα εκδήλωσης κρίσης από τους επί μέρους κινδύνους (Luchtenberg & Seiler, 2014).

2.3.3 Η κρίση στη Δημόσια Διοίκηση

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει σήμερα η ελληνική οικονομία και ιδιαίτερα η δημόσια διοίκηση είναι η έλλειψη κατάλληλων νομοθετικών και ρυθμιστικών πλαισίων για τον αποτελεσματικό έλεγχο των οικονομικών δραστηριοτήτων από τη μια των πολιτών και από την άλλη των επιχειρήσεων (Τσαμαντάνης & Καρίκης, 2015).

Η έλλειψη θεσμών οδηγεί σε προβλήματα στην οικονομία, στην άνιση κατανομή των πόρων και στην απώλεια ενός μέρους του παραγωγικού δυναμικού της χώρας. Τρία είναι τα θέματα που απασχολούν σήμερα την ελληνική οικονομία, το πρώτο είναι οι ανεπαρκείς θεσμοί ιδιοκτησίας, το δεύτερο η διαφθορά στη δημόσια διοίκηση και τρίτον οι ανεπαρκείς χρηματοοικονομικοί θεσμοί (Τσαμαντάνης & Καρίκης, 2015).

Η οικονομική κρίση πλήττει την Ελλάδα σήμερα και ειδικά τα ασθενέστερα οικονομικά στρώματα, όμως αποτελεί και μια επικείμενη ευκαιρία σε σχέση με την αναδιάρθρωση της δημόσιας διοίκησης, την καλύτερη διαχείριση της κρίσης σ' αυτή και ευρύτερα την καθιέρωση νέων θεσμικών δεδομένων και υποδειγμάτων. Στις επόμενες ενότητες θα μελετηθεί η κρίση που βιώνει ο δημόσιος τομέας.

2.3.3.1 Η κρίση και η διαφθορά στο δημόσιο τομέα

Η πολιτική διαφθορά στις σύγχρονες κοινωνίες παρουσιάζεται ως μια τεχνική, και συμπεριλαμβάνεται μεταξύ των τρόπων επηρεασμού της κυβερνητικής δράσης, όμοια με τη βία και την προπαγάνδα. Σε αυτήν την κατεύθυνση, η διαφθορά συνεπάγεται ανταλλαγή χρήματος ή άλλων υλικών αγαθών για μια προνομιακή μεταχείριση από την πλευρά ατόμων που κατέχουν δημόσια θέση. Ενώ στην πιο κλασική μορφή πολιτικής ανταλλαγής η κυβέρνηση προσφέρει και ανταλλάσσει αγαθά με πολιτική συναίνεση, στην

συναλλαγή διαφθοράς, άτομα κατέχοντα δημόσιες θέσεις προσφέρουν προνομιακή πρόσβαση στο κράτος για χρήμα.

Όπως προκύπτει σε φαινόμενα διαφθοράς συμμετέχουν τουλάχιστον δύο πλευρές: οι κατέχοντες δημόσια θέση, οι οποίοι προσφέρουν προνομιακή πρόσβαση στο κράτος και οι ιδιώτες που είναι οι αποδέκτες της, προσφέροντας σε αντάλλαγμα χρήμα. Κατά την οικονομική προσέγγιση της πολιτικής (political economy approach) φαινόμενα διαφθοράς παράγονται από την συνάντηση δύο ατόμων, τα οποία βασιζόμενα σε έναν υπολογισμό κόστους - οφέλους, αποφασίζουν ότι συμφέρει αντίστοιχα να λάβουν και να καταβάλουν (άπαξ ή συστηματικά) ένα ποσό χρήματος. Από τη μια πλευρά υπάρχει ο "διεφθαρμένος", που κατέχει δημόσια θέση και ο οποίος εκλαμβάνει την κατοχή αυτής της θέσης ως ιδιωτική επιχείρηση, της οποίας το όφελος προσπαθεί να μεγιστοποιήσει. Το ύψος του κέρδους εξαρτάται από την κατάσταση της αγοράς και από την ικανότητά του να βρει το σημείο του μέγιστου κέρδους στην καμπύλη της δημόσιας ζήτησης. Από την άλλη πλευρά υπάρχει ο "πελάτης που δύναται να αποφασίσει ότι συμφέρει να διακινδυνεύσει τυχόν γνωστές κυρώσεις και να πληρώσει το μεγαλύτερο κόστος για να είναι σίγουρος ότι θα λάβει τα επιθυμητά ευεργετήματα".

Στη βάση αυτού του ορισμού της διαφθοράς, οι θεωρητικοί² της οικονομικής προσέγγισης της πολιτικής σχηματοποιούν τους διάφορους τύπους των ατομικών μορφών της σχέσης κόστους - οφέλους, που ενδέχεται να έχουν σημασία στην πρόθεση συμμετοχής σε μια συναλλαγή διαφθοράς. Η δυνατότητα επανεκλογής και η θέση στη δημόσια αγορά αναφέρονται ως μεταβλητές που επηρεάζουν τη λειτουργία της διαφθοράς στον κάτοχο της δημόσιας θέσης και η δομή και αποτελεσματικότητα των ελέγχων ως "δυστύχημα" υπολογίσιμου κόστους για αμφότερες τις πλευρές.

Αυτές οι υποθέσεις βασίζονται στο αξίωμα μιας ορθολογικής συμπεριφοράς με σκοπό την μεγιστοποίηση της οικονομικής ευημερίας. Δεν λαμβάνουν εντούτοις υπόψη μια σειρά από μεταβλητές:

- Κατ' αρχάς δεν συνυπολογίζουν ότι στην παράνομη συναλλαγή παρουσιάζεται και για τις δύο πλευρές το πρόβλημα της γνωριμίας και της αμοιβαίας εμπιστοσύνης. Κάθε μια από τις δύο πλευρές πρέπει να έχει διαβεβαιώσεις ότι η άλλη πλευρά δεν θα καταγγείλει το γεγονός στην δικαιοσύνη και εκτός αυτού ότι θα γίνουν σεβαστοί οι όροι του "συμβολαίου".
- Κατά δεύτερον, αν και αναφέρεται η ύπαρξη μιας μεταβλητής ονομαζόμενης "ηθικό κόστος", στην πραγματικότητα δεν την λαμβάνουν υπόψη στην κατασκευή του πλέγματος των ατομικών χαρακτηριστικών που υποβοηθούν την τάση προς τη διαφθορά. Επιπρόσθετα, κατανοώντας την διαφθορά ως υπολογισμό του κόστους (οι κυρώσεις) και του ατομικού οφέλους, δεν εξηγείται η μη-διαφθορά υπό ευνοϊκές συνθήκες, με μηδενική ή χαμηλότατη πιθανότητα επιβολής κυρώσεων. Σε αυτές τις περιπτώσεις είναι δυνατό κανείς να υποθέσει ότι το ηθικό κόστος είναι υψηλό και άρα έχει αποτρεπτική ισχύ. Συνεπώς οι θεωρίες της διαφθοράς πρέπει να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα των συνθηκών που διαφοροποιούν το ηθικό κόστος.
- Τρίτον, τα δίκτυα συναλλαγών διαφθοράς είναι περισσότερο πολύπλοκα από όσα προτείνονται από την προσέγγιση αυτή. Η δυναμική της "διεφθαρμένης συναλλαγής" είναι πολύπλοκη³ και από το γεγονός ότι στα επεισόδια της διαφθοράς, η συμμετοχή δεν είναι μόνο ατομική. Τις περισσότερες φορές αποτελούν τμήμα της λειτουργίας ευρύτερων δικτύων που συνδέουν με διάφορους τρόπους από την μια πλευρά τους κατόχους δημόσιας εξουσίας (αντιπρόσωποι του εκλογικού σώματος, δημόσιοι λειτουργοί, διοικητές δημοσίων οργανισμών, κομματικά στελέχη, πολιτικοί, σε τοπικό και εθνικό επίπεδο), και από την άλλη τους επιδιώκοντες την προνομιακή μεταχείριση από το κράτος (μικρές και μεγάλες επιχειρήσεις που συναλλάσσονται με το δημόσιο, εκτελεστές δημοσίων έργων και προμηθειών, υπεργολάβοι κ.λπ.).

Για να κατανοηθεί λοιπόν η δυναμική της πολιτικής διαφθοράς πρέπει να ληφθούν υπόψη και να αναλυθούν αυτά τα πολύπλοκα δίκτυα συναλλαγής. Εκτός αυτού όμως, η "διεφθαρμένη συναλλαγή" έχει ανάγκη από ένα ευρύ δίκτυο προστασίας, απαρτιζόμενο από διάφορα στοιχεία, που δεν λαμβάνουν άμεσα μέρος στην ιδιοποίηση των παρανόμως παραγόμενων υλικών αγαθών.

Ο "διεφθαρμένος" πολιτικός πρέπει εκ των πραγμάτων να διασφαλίσει την κύρια ανταλλακτική αξία σε σχέση με τους επιχειρηματίες: την εξουσία λήψης αυθαίρετων αποφάσεων στην διαδικασία διαχείρισης των δημοσίων πραγμάτων. Για να αποκτήσει δε εξουσία απόφασης στα δημόσια πράγματα, ο "διεφθαρμένος" πολιτικός πρέπει να εξασφαλίσει εκείνη την εκλογική επιτυχία, η οποία συνεπάγεται και αντίστοιχη εξουσία στους εσωκομματικούς συσχετισμούς. Για να κατορθώσει να διαχειριστεί αυτή την εξουσία με τρόπο αυθαίρετο και εξωθεσμικό ή νομότυπα θεσμικό, πρέπει ακόμη να εξασφαλίσει τη σιωπή όσων δύνανται να καταγγείλουν τις παρανομίες. Για να γίνει λοιπόν κατανοητή η πολιτική διαφθορά πρέπει να λάβουμε υπόψη όχι μόνο τις συνθήκες που επηρεάζουν την ανταλλαγή μεταξύ κατόχου δημόσιας θέσης και επιχειρηματία, αλλά και τα πολύπλοκα δίκτυα διάδρασης που συνδέουν τον διεφθαρμένο και τον διαφθείροντα με τον κοινωνικό περίγυρο. Στη θεματική της δυναμικής της διαφθοράς διάφορες θεωρίες προτείνουν ορισμένες κατευθύνσεις προς εξήγηση της εξάπλωσης του φαινομένου:

- Κατ' αρχήν η διαφθορά οριοθετείται με διεύθυνση από τα πάνω προς τα κάτω: "οι ηγέτες, εξ ορισμού, επιδρούν καθοριστικά στον προσδιορισμό της κοινής γνώμης και των κοινωνικών συμπεριφορών, η διαφθορά των ηγετών συντελεί στη μείωση της εμπιστοσύνης, της ειλικρίνειας και της προσωπικής ακεραιότητας και τελικά στην διαφθορά αυτών που τους ακολουθούν (Werner 1983: 150). Οι "διεφθαρμένοι" ηγέτες συμμετέχουν στη διαδικασία στελέχωσης των κομματικών μηχανισμών και της δημόσιας διοίκησης, οι επιλογές τους φυσικά είναι για πρόσωπα, που για λόγους "πραγματισμού", δεν παρουσιάζουν "κινδύνους" για το σύστημα της διαφθοράς. Για να διασφαλίσουν δε τη συνενοχή, οι "διεφθαρμένοι" θα πρέπει εκτός αυτού να παρακινήσουν μέρος των οπαδών τους στην συμμετοχή σε παράνομες πράξεις.

- Κατά δεύτερον, η διαφθορά αναπαράγεται με διεύθυνση από τα κάτω προς τα πάνω: "άπαξ και δημιουργούνται τα κίνητρα για τη "μικρή" διαφθορά, αυτή τείνει να αναπτυχθεί προς τα πάνω διαμέσου της πολιτικής προστασίας. Αυτό το γεγονός με τη σειρά του δημιουργεί, διαμέσου της συνεπαγόμενης ατιμωρησίας, μια θετική προϋπόθεση για την ανάπτυξη της διαφθοράς"
- Κατά τρίτον, η συνεχής εναλλαγή των πολιτικών στελεχών από θέσεις εκλογικών συνδυασμών σε διοικητικές θέσεις των δημοσίων οργανισμών, που διορίζονται από τον εκάστοτε κυβερνητικό σχηματισμό, επιτρέπει την εξάπλωση της πρακτικής της διαφθοράς από τον έναν θεσμό στον άλλο. Στην πράξη, η ίδια η εξάπλωση της διαφθοράς περιορίζει τα εμπόδια ή τυχόν ενστάσεις, ελαττώνοντας τόσο τις ηθικές αναστολές όσο και την τυχόν απώλεια της φήμης (reputation), αυξάνοντας αντιθέτως τις ευκαιρίες στο να συνευρεθούν συνένοχοι και συνεργάτες στην συναλλαγή της διαφθοράς
- Εκτός αυτού η εξάπλωση αυξάνει το κόστος των ελέγχων, καθώς οι διάφορες υποθέσεις της διαφθοράς είναι συχνά διαπλεκόμενες και μειώνεται ο αριθμός των προσώπων που είναι διατεθειμένα να δώσουν στις διωκτικές αρχές τις σχετικές πληροφορίες. Τέλος η έλλειψη εντίμων προσώπων, που κατέχουν δημόσιες θέσεις, οδηγεί μεγάλες κατηγορίες επιχειρηματιών στο να μην έχουν άλλη εναλλακτική λύση από το να είναι αναγκαστικά η μια πλευρά της σχέσης της διαφθοράς.

Ως αποτέλεσμα της ύπαρξης αυτών των επεκτατικών μηχανισμών, η διαφθορά λαμβάνει ένα συστημικό χαρακτήρα. Δημιουργείται δηλαδή "μια κατάσταση όπου το παράνομο έχει τον χαρακτήρα του κανόνα και η διαφθορά γίνεται άτυπα αποδεκτή, θεσμοποιείται και η κοινωνική οργάνωση "επιβραβεύει" όσους δρουν παράνομα και στην πράξη "τιμωρεί" εκείνους που δεν αποδέχονται τους αντίστοιχους πλέον κανόνες". Για να γίνει ακόμη ένα βήμα στην κατανόηση της δυναμικής της ανάπτυξης του φαινομένου, η έρευνα δεν πρέπει να περιοριστεί στην ανάλυση των "εσωτερικών" μηχανισμών του

αλλά να επεκταθεί και στη διερεύνηση της διάδρασης μεταξύ της πολιτικής διαφθοράς και άλλων φαινομένων. Ειδικότερα η έρευνα της πολιτικής διαφθοράς δύναται να βοηθήσει στο να αναλυθούν οι διαπλοκές που υπάρχουν μεταξύ:

1. της ανάπτυξης του φαινομένου,
2. της ύπαρξης και του εύρους των πελατειακών σχέσεων, και
3. της κατάστασης της δημόσιας διοίκησης.

Συχνά το πελατειακό σύστημα και η πολιτική διαφθορά προσλαμβάνονται σαν "κοντινά" φαινόμενα και κατ' επέκταση δύσκολα διαφοροποιούνται το ένα από το άλλο. Στην πραγματικότητα όμως υπάρχουν λόγοι για να θεωρηθούν τα δύο φαινόμενα "αναλυτικά" διαφορετικά. Κατά πρώτον υπάρχει μια σημαντική διαφορά σε ό,τι αφορά το μέσον της συναλλαγής: ενώ στον ορισμό που δώσαμε στην αρχή του άρθρου, η πολιτική διαφθορά συνεπάγεται μια ανταλλαγή δημοσίων αποφάσεων με χρήμα, το πελατειακό σύστημα αντίθετα είναι η προστασία που πρέπει να ανταλλαγεί με πολιτική συναίνεση.

Με βάση αυτή τη διαφορά είναι δυνατόν να παραχθούν και άλλες, βασιζόμενοι τόσο στις σχέσεις των συμμετεχόντων όσο και στην δομή της ανταλλαγής. Αν και στις δύο περιπτώσεις η ανταλλαγή είναι δυαδική, μόνο στην περίπτωση του πελατειακού συστήματος είναι δυνατόν να εντοπισθεί μια κάθετη διαφοροποίηση με την υποταγή του "πελάτη" στον πολιτικό, ενώ στη διαφθορά είναι σχεδόν αδύνατον να καθοριστεί μια πιθανή υποταγή της μιας πλευράς στην άλλη.

Εκτός αυτού, οι σχέσεις του "πελάτη" με τον πολιτικό βασίζονται σε μια γενικευμένη ανταλλαγή με μη επακριβώς καθοριζόμενες προσφορές. Αντίθετα, στην πολιτική διαφθορά η ανταλλαγή είναι οικονομικού τύπου με άμεσο και ακριβές περιεχόμενο. Στο μέσον -χρήμα εναντίον πολιτική συναίνεση- βασίζεται και μια άλλη διαφορά μεταξύ των δύο φαινομένων: ο διαφορετικός βαθμός πρόσληψης της παρανομίας. Η διαφθορά, εξ ορισμού σχεδόν,

συνεπάγεται μια παράνομη δράση, ενώ οι εξυπηρετήσεις διαμέσου του πελατειακού συστήματος δεν είναι κατ' ανάγκην παράνομες.

Ενώ ο επιχειρηματίας, ο οποίος χρηματίζει τους κατόχους δημοσίων θέσεων, διαπράττει ποινικό αδίκημα, δεν είναι ποινικά κολάσιμο όταν κάποιος ψηφίζει έναν πολιτικό επειδή τον εξυπηρέτησε σε σχέση με κάτι. Σε αυτές τις "αντικειμενικές" διαφοροποιήσεις προστίθενται και μερικές "υποκειμενικές": ενώ τα εμπλεκόμενα μέρη στη συναλλαγή της διαφθοράς γνωρίζουν ότι διαπράττουν παράνομες ενέργειες και κατά συνέπεια αυτές εκτελούνται μυστικά, η πρακτική του πελατειακού συστήματος είναι γενικά αποδεκτή και διεξάγεται φανερά.

Ενώ όμως υπάρχει μια αναλυτική διαφοροποίηση μεταξύ των δύο φαινομένων, οι εμπειρικές έρευνες που διεξήχθησαν στην Ιταλία αποδεικνύουν μια μάλλον στενή διαπλοκή

Οι πολιτικοί που συμμετείχαν σε περιπτώσεις πολιτικής διαφθοράς ήταν "προικισμένοι" με την κοινή σε όλους ικανότητα του networking. Δηλαδή μια ικανότητα δημιουργίας σχέσεων και δεσμών εμπιστοσύνης, κινήτρων αμοιβαίων υποχρεώσεων και προστασίας. Χρήσιμα για την οργάνωση της παράνομης συναλλαγής, αυτά τα χαρακτηριστικά επιτρέπουν επιπλέον την κατασκευή ενός δικτύου προσωπικών πολιτικών διαδικασιών αποτελούμενου από "πελάτες" όπως επίσης και "φίλους" στις τοπικές ελίτ.

Οι διεφθαρμένοι πολιτικοί κατορθώνουν να οικοδομήσουν έτσι τα "φέουδά" τους, αποτελούμενα από ψηφοφόρους και συνεργούς, τόσο μέσω δικτύων προσωπικών εξυπηρετήσεων όσο και μέσω εκδουλεύσεων που διασφαλίζουν προνομιακή μεταχείριση σε διάφορες ενώσεις και άτυπες ομάδες. Η επιδίωξη διεύρυνσης της έκτασης του χρηματισμού οδηγεί τους "διεφθαρμένους" πολιτικούς στην αύξηση των εξόδων και των δραστηριοτήτων των δημοσίων οργανισμών ευθύνης τους, ούτως ώστε να αυξάνεται και η δυνατότητα των προς διάθεση και διανομή εκδουλεύσεων.

Εδώ θα πρέπει να προστεθεί ότι το προϊόν της παράνομης συναλλαγής και η ψήφος δεν αλληλοαποκλείονται: ο επιχειρηματίας, ο οποίος χάριν του χρηματισμού, ευρίσκεται σε προνομιακή θέση στην αγορά, ενδέχεται να έχει συμφέρον στην σταθεροποίηση της σχέσης με την άλλη πλευρά και κατά συνέπεια να την στηρίζει και πολιτικά διαμέσου της ψήφου του και της επιρροής, ως προς την πολιτική και εκλογική συμπεριφορά, που ασκεί σε άλλους. Η ίδια η διαφθορά λοιπόν δύναται να είναι ταυτόχρονα και εργαλείο παραγωγής πολιτικής συναίνεσης. Η παρατηρηθείσα ταυτόχρονη παρουσία της διαφθοράς και της πελατειακής σχέσης δεν είναι τυχαία αλλά μάλλον συνδέεται με μια συμπληρωματική λειτουργία των δύο φαινομένων και την ομοιότητα της δυναμικής των αιτιών τους. Τόσο το πελατειακό σύστημα όσο και η διαφθορά έχουν ως αποτέλεσμα την ύπαρξη διαρκών σχέσεων ανταλλαγής, οι οποίες βασίζονται σε έμπρακτα ευεργετήματα.

Οι αξίες της ένσκοπης φιλίας δεν είναι τυπικά χαρακτηριστικά μόνο της διεφθαρμένης συναλλαγής αλλά και των πελατειακών σχέσεων. Από την μια πλευρά η ύπαρξη της διαφθοράς και των πελατειακών σχέσεων έχουν ως αποτέλεσμα την ιδιωτικοποίηση της πολιτικής από τους κατόχους δημοσίων θέσεων δηλ. της χρησιμοποίησης της πρόσβασης στην πολιτική εξουσία ως προσωπικό δικαίωμα. Από την άλλη πλευρά, τόσο στους "πελάτες" όσο και στους εμπλεκόμενους στη διαφθορά επιχειρηματίες διαπιστώνεται μια δομή επιλογών, βασισμένη στην ατομική κινητοποίηση.

Η εξάπλωση της ψήφου ανταλλαγής -συνδεδεμένη με το πελατειακό σύστημα- αυξάνει το δημόσιο κόστος της πολιτικής, καθώς ωθεί τους πολιτικούς στην προσπάθεια ανεύρεσης υλικών αγαθών προς επένδυση στον αγώνα για την εξουσία. Το πελατειακό σύστημα και η ψήφος ανταλλαγής επίσης αυξάνουν την κλίση για την ανεύρεση παρανόμου χρήματος δηλ. ωθούν στην διαφθορά. Εκτός αυτού, τα δύο φαινόμενα καθιστούν τους διεφθαρμένους πολιτικούς πιο ανταγωνιστικούς για τον λόγο ότι αυτοί δύναται να επανεπενδύσουν τα χρήματα της διαφθοράς στην αγορά των ψήφων. Έτσι αυξάνεται ο αριθμός των πολιτικών, οι οποίοι είναι διατεθειμένοι να "αγοράσουν" ψήφους και πολιτική συναίνεση, επενδύοντας σε μια στρατηγική

που στηρίζεται σε προσωπικές σχέσεις. Η προσφορά προνομιακής μεταχείρισης μεταβάλλει τους πολίτες σε "πελάτες". Για να αναπτυχθεί όμως πλήρως αυτή η σχέση προς αυτή την κατεύθυνση, πρέπει να συντρέχει μια άλλη συνθήκη: οι πολίτες να εξαναγκάζονται να προστρέξουν σε ατομικές προστασίες. Ο τρόπος εξαναγκασμού προς μια τέτοια κατεύθυνση δύναται να αναλυθεί μέσα από τη διερεύνηση του φαινομένου της "κακής" λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης. Εκτιμώντας τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα των ερευνών για την πολιτική διαφθορά στο ιταλικό παράδειγμα, θεωρούμε ότι η πολιτική διαφθορά παράγει αναποτελεσματική δημόσια διοίκηση για τους εξής λόγους:

1. Η διαφθορά αυξάνει τις τιμές των δημοσίων έργων. Το κόστος του χρηματισμού για τον επιχειρηματία και οι κίνδυνοι που συνεπάγεται, αντισταθμίζονται μέσω της απάτης σε βάρος των δημοσίων οργανισμών. Εξωφρενικές εκπτώσεις στις τιμές προσφορών στις συμμετοχές σε μειοδοτικούς διαγωνισμούς, συνεχείς επανεκτιμήσεις των τιμών αναληφθέντων δημοσίων έργων, υπεργολαβίες, είναι μεταξύ των μηχανισμών που επιτρέπουν αυτή την απάτη. Κατ' αυτόν τον τρόπο δημιουργούνται ολόκληρες κατηγορίες ατόμων που ζουν από εισοδήματα που συνδέονται με τη διαφθορά. Αυτό δεν αφορά μόνο το εισόδημα διεφθαρμένων κατόχων δημοσίων θέσεων. Στις αγορές όπου ο χρηματισμός είναι άτυπα θεσμοποιημένος, σχηματίζεται ένα στρώμα αποτελούμενο από επιχειρηματίες και επαγγελματίες, οι οποίοι στηρίζουν το οικονομικό τους μέλλον στις προνομιακές σχέσεις με τους διαχειριστές των δημοσίων δαπανών, αντικαθιστώντας τις κανονικές επιχειρηματικές τους δραστηριότητες και επαγγελματικές τους αρμοδιότητες με πολιτικές "γνωριμίες".
2. Η πολιτική της διαφθοράς δεν αυξάνει μόνο την τιμή των υπηρεσιών αλλά χειροτερεύει και την ποιότητά τους. Αυτό συμβαίνει με τρεις τρόπους:
 - Κατά πρώτον, τα προμηθευόμενα από τους "προστατευόμενους" επιχειρηματίες προϊόντα, λόγω ελλιπούς ελέγχου, είναι συχνά κακής ποιότητας.

- Κατά δεύτερον, η διαφθορά διευκολύνει μια στρέβλωση των δημοσίων δαπανών, κατευθύνοντας τις δαπάνες σε τομείς όπου το "εισόδημα" της διαφθοράς είναι υψηλότερο ή εκεί όπου η πραγματοποίηση του "εισοδήματος" είναι ευκολότερη.
- Κατά τρίτον, διασφαλίζοντας προνομιακή μεταχείριση, σε όποιον είναι διατεθειμένος να πληρώσει την προστασία, η διαφθορά επιμηκύνει τον μέσο χρόνο που οι μη προστατευόμενοι πολίτες είναι αναγκασμένοι να περιμένουν για συγκεκριμένες υπηρεσίες.

Ο έλεγχος της διαφθοράς θα είναι μερικός εάν δεν αντιμετωπιστούν ταυτόχρονα και τα προβλήματα που συνδέονται με την αναποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης και το θεσμικό πλαίσιο, που ευνοεί την ψήφο ανταλλαγής.

Ένας δημόσιος οργανισμός, μέσω της διοίκησης μέσω στόχων καλείται να διαμορφώσει τη στρατηγική του (όραμα και αποστολή, ενδοδιοικητική ανάλυση, ανάλυση εξωτερικού περιβάλλοντος, διαμόρφωση στρατηγικών επιλογών) και στη συνέχεια να εφαρμόσει τη στρατηγική αυτή με τον καθορισμό στρατηγικών στόχων, στοχοθεσίας, ανάπτυξης δράσεων, εφαρμογής συστημάτων μέτρησης της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας με συνεχή ανάδραση και ανατροφοδότηση.

Η προσέγγιση για την δημόσια διοίκηση, δηλαδή οι διοικητικές μεταρρυθμίσεις και ο επανασχεδιασμός των υπηρεσιών, επιδιώκει να προτείνει μια άλλη άποψη ως προς την οργανωτική ρύθμιση του δημόσιου τομέα, καθώς το γραφειοκρατικό μοντέλο χωλαίνει και δυσχεραίνει την ομαλή οικονομική λειτουργία των δημόσιων οργάνων

Είναι γεγονός ότι η έλευση της παγκοσμιοποίησης οδήγησε στην εξασθένιση της δύναμης του κράτους.

Πολλοί μελετητές έχουν εντοπίσει τρεις αλλαγές που συνέβαλαν στην παγκοσμιοποίηση της διαφθοράς. Πρώτον, υψηλότερα επίπεδα οικονομικής ολοκλήρωσης έχουν αυξήσει τις πιθανότητες ότι η διαφθορά σε μια περιοχή του

κόσμου θα έχει αντίκτυπο στις οικονομικές και πολιτικές δραστηριότητες και σε άλλα μέρη του κόσμου.

Δεύτερον, οι εξελίξεις στην τεχνολογία της επικοινωνίας έχει ξεσηκώσει το διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα και έχει ενισχύσει την ικανότητα των εμπόρων να συμμετάσχουν στη διαφθορά. Η εμφάνιση των ηλεκτρονικών δικτύων για τη μεταφορά των κεφαλαίων έχει καταστήσει αρκετά δύσκολη για πολλές χώρες την αποτελεσματική αντιμετώπιση της διαφθοράς.

Πολλές οργανώσεις που μάχονται τη διαφθορά έχουν υποστηρίξει ότι η ευκολία με την οποία τα κεφάλαια μπορούν να μεταφερθούν στην Ευρώπη ή την Καραϊβική από διάφορα μέρη του κόσμου υποδηλώνει ότι οι διεφθαρμένοι δημόσιοι υπάλληλοι μπορούν να κρύψουν αποτελεσματικά εκτός νόμου το εισόδημά τους από το κοινό, γεγονός που καθιστά σχεδόν αδύνατο για τα ταμεία αυτά να ανακτηθούν σε περίπτωση καταδίκης. Η εν λόγω τεχνολογία θα μπορούσε να αποδειχθεί πολύ χρήσιμη για την καταπολέμηση της παγκόσμιας διαφθοράς.

Τρίτον, από το τέλος του Ψυχρού Πολέμου υπήρξε μια σημαντική αύξηση στον αριθμό των συνεταιριστικών συμμαχιών μεταξύ των οικονομικών μονάδων, στο εσωτερικό των χωρών και εκτός συνόρων. Όσο συνεχίζεται η παγκοσμιοποίηση τόσο θα επιδεινώνεται το πρόβλημα της διαφθοράς. Ωστόσο, προσφέρει επίσης ευκαιρίες για τον έλεγχό της.

Με τις υπάρχουσες συνθήκες η πολιτική εξουσία σε μεγάλο βαθμό δυσκολεύεται να οργανώσει τον κεντρικό σχεδιασμό εντασσόμενη σε μια καινούργια φάση στους διάφορους κοινωνικούς τομείς. Σήμερα παρά ποτέ είναι σημαντικό η Δημόσια Διοίκηση να γίνει αυτόνομη, να κάνει μεταστροφή από το γραφειοκρατικό σε ένα πιο μεθοδικό πρότυπο ώστε να βελτιωθεί η δομή της και να προσφέρει κατάλληλες υπηρεσίες που θα παρέχουν αποτελεσματικότερες λύσεις στα δημόσια προβλήματα της χώρας (Bardhan, 2015).

Ωστόσο, το πεδίο εφαρμογής της δημόσιας διοίκησης έχει υποστεί μια μεταβολή επειδή στοχεύει στην προώθηση δικτυακών μορφών οργάνωσης, ενώ έχει την ευχέρεια να επεξεργάζεται νέες πληροφορίες και να υιοθετεί

πρωτότυπες διαδικασίες προκειμένου να αντιμετωπίσει τις μεταβαλλόμενες συνθήκες. (Acemoglu, et al., 2015).

Η υλοποίηση αυτής της ιδέας μπορεί να θεωρηθεί ρεαλιστική με την προϋπόθεση την αποκέντρωση της διοίκησης, την εφαρμογή μιας παράλληλης επικοινωνίας με την αξιοποίηση των διεθνών δικτύων διεύθυνσης σε αρκετούς τομείς, όπως λ.χ. τις μεταφορές και τις τηλεπικοινωνίες, αλλά και τη συνεργασία ανάμεσα στη διοίκηση και τους υφιστάμενους κοινωνικούς φορείς. (Djankov et al., 2017).

Για το λόγο αυτόν κρίνεται επιβεβλημένη η ανάγκη μιας βαθιάς αναδιοργάνωσης στη δημόσια διοίκηση με την εισαγωγή στον ιστό της παραγόντων του ιδιωτικού τομέα. Αυτή η προσπάθεια μπορεί να συμβάλλει στην ενδυνάμωση στοιχείων ζωτικής σημασίας όπως είναι η αποτελεσματικότητα (Σαχίνης κ.α, 2013).

Η Ελληνική Δημόσια Διοίκηση δημιουργήθηκε σύμφωνα με το γραφειοκρατικό πρότυπο το οποίο επικρατεί εδώ και δεκαετίες στη χώρα μας. Η λειτουργία της διευθύνεται από το Κράτος για την εφαρμογή της δημόσιας πολιτικής. Συγκεκριμένα, είναι ο σχεδιασμός, η οργάνωση, η διεύθυνση, ο συντονισμός και ο έλεγχος των κυβερνητικών ενεργειών (Djankov et al., 2016).

Η γραφειοκρατία είναι η πιο σημαντική πτυχή της δημόσιας διοίκησης και λειτουργεί για τον χειρισμό μιας σειράς ενεργειών όπως την επίλυση διαφόρων δημόσιων προβλημάτων. Μέσα από αυτό το πλαίσιο παρατηρείται ότι η διοίκηση δρα μέσω εξειδίκευσης των λειτουργιών και με την τήρηση καθορισμένων κανόνων, κάτι που είναι αναμενόμενο γι' αυτό το σύστημα. (Locatelli et al., 2017).

Η αδιάκοπη προσθήκη του κράτους με προγράμματα και υποθέσεις διαχείρισης έχουν ως αποτέλεσμα την πληθμονή καθώς και την αδυναμία ολοκλήρωσης όλων αυτών των σχεδίων, ενώ οι δημόσιες δαπάνες επιβαρύνονται υπερβολικά. Η πολιτική ηγεσία έχει ως σκοπό να διευθετήσει μεθοδικά όσο πιο πολύ γίνεται τη δομή της Διοίκησης προκειμένου να κατορθώσει να πετύχει ένα άψογο αποτέλεσμα στους στόχους της. (Κάτσιος, 2015).

2.3.3.2 Θεσμοί και οικονομικές υφέσεις

Η βελτίωση των θεσμών και των κανόνων σε μια χώρα είναι ένας δύσκολος στόχος, επειδή οι θεσμοί είναι μακροπρόθεσμες μεταβλητές που συνήθως αλλάζουν πολύ αργά. Η αδυναμία των θεσμών αποτελεί συνήθως ένα πολιτικό και οικονομικό φαινόμενο

Η μεταβολή του θεσμικού πλαισίου μιας χώρας απαιτεί την ύπαρξη ισχυρών κοινωνικοπολιτικών συμμαχιών που θα κατευθύνουν προς αυτή τη πορεία. Σύμφωνα με τους La Porta et al. (1998), το σκορ για την αποτελεσματικότητα του ελληνικού δικαστικού συστήματος είναι 7, το οποίο δεν είναι ικανοποιητικό, καθώς είναι χαμηλότερο από χώρες όπως η Χιλή και η Κολομβία.

Σε χώρες με ανεπαρκείς θεσμούς, μια οικονομική ύφεση μία προσωρινή αρνητική απόκλιση του ΑΕΠ από το δυνητικό ΑΕΠ μπορεί να αποτελέσει μία ευκαιρία για θεσμική βελτίωση (Johnson,2009), (Bruckner and Ciccone,2009)

Η αλλαγή του θεσμικού πλαισίου στην Ελλάδα θα αναβάθμιζε τη λειτουργία του κράτους και θα βοηθούσε στη μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος ή στη μακροπρόθεσμη αποπληρωμή του χρέους. Η αλλαγή σε θεσμικό επίπεδο δεν θα επέλυε αυτόματα και την κρίση.

2.3.3.3 Θεωρητικές όψεις και σύγχρονες προκλήσεις

Ο Παπακωνσταντίνου (2011) θεωρεί ότι η ελληνική Δημόσια Διοίκηση είναι ανοίκεια, προκαλεί φόβο και στερείται ουσιαστικής νομιμοποίησης καθώς παραμένει αποσυνδεδεμένη από την παραγωγή ποιοτικών αποτελεσμάτων.

Η σημερινή κρίση του κράτους και του πολιτικού συστήματος μπορεί να λειτουργήσει αφυπνιστικά και για τη δημόσια διοίκηση που για να κερδίσει το στοίχημα της ουσιαστικής νομιμοποίησης δηλαδή της κοινωνικής αποδοχής οφείλει να δράσει σε συνθήκες διαφάνειας, διαβούλευσης και αξιοκρατίας για ένα νέο Δημόσιο Χώρο.

Ο ρόλος του δικαστή και του δημοσίου υπαλλήλου ως υπηρετών της δημοκρατικής πολιτείας και του πολίτη είναι κομβικής σημασίας για την αποτελεσματική λειτουργία της Δημόσιας Διοίκησης. Ιδιαίτερα ο δημόσιος υπάλληλος, ως εκτελεστής των πολιτικών της εκάστοτε δημοκρατικά

εκλεγμένης κυβέρνησης, υποχρεούται να εξασφαλίζει τη συνέχεια και την αποτελεσματικότητα της Διοίκησης. Βασικό δε όργανο που υπηρετεί τους δύο αυτούς στόχους είναι η Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης. Δύο βασικές προϋποθέσεις δημοσιονομικής νομιμότητας των δαπανών απορρέουν από το συνταγματικό κείμενο, ήτοι αφενός, η εγγραφή της δαπάνης στον προϋπολογισμό (αρ. 79 Σ.) αφετέρου, η ύπαρξη διάταξης νόμου για την πραγματοποίηση της δαπάνης (αρ. 80§1 Σ.). Σε άλλη περίπτωση, η καταβολή του δημόσιου χρήματος είναι άκυρη και νομικά ανύπαρκτη. Το εκάστοτε Ελεγκτικό Συνέδριο ασκεί, βάσει του άρθρου. 98 του Συντάγματος., προληπτικούς και κατασταλτικούς ελέγχους. Παράλληλα, ασκείται έλεγχος του ουσιαστικού μέρους της δαπάνης, δηλαδή η εξακρίβωση των στοιχείων των δικαιολογητικών της.

Στο δημοσιονομικό έλεγχο, η μη κανονικότητα της δαπάνης οδηγεί σε ματαίωση αυτής και καταλογισμό των υπευθύνων, ενώ στον ουσιαστικό έλεγχο η δαπάνη θεωρείται μεν, αλλά υποβάλλεται αναφορά στον Υπουργό Οικονομικών και τον αρμόδιο Υπουργό. Επιπλέον, στην αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανήκει ο έλεγχος των εισπράξεων για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της πληρωμής των χρηματοδοτήσεων από αυτήν. Σημαντικό κρίνεται ότι από το 2005 υπάγονται στον προληπτικό έλεγχο του ΕΣ και όλοι οι δήμοι άνω των 5.000 κατοίκων, ενώ με την εφαρμογή του Καλλικράτη το αυτό ζητείται και από τους Περιφερειάρχες.

Στο δικαστικό επίπεδο, το ΕΣ εκδικάζει, κατ' αποκλειστικότητα, τις διαφορές θετικής ζημίας του Δημοσίου από ενέργεια δημοσίου υπαλλήλου, κατά την άσκηση των καθηκόντων του ή επ' αφορμή αυτών.

2.3.4 Επίλογος

Από το σύνολο της παρούσης ενότητας συμπεραίνεται ότι η κρίση αφορά σε μια απρόβλεπτη κατάσταση, η οποία χαρακτηρίζεται από ένταση και ανασφάλεια και μπορεί να αφορά όχι μόνο τον εαυτό μας, αλλά και μια επιχείρηση, έναν οργανισμό, την κοινωνία, τους θεσμούς. Οι δράσεις που καλείται σήμερα η Ελλάδα να αναπτύξει σε επίπεδο δημόσιας διοίκησης ώστε να την καταστήσει και πάλι αποτελεσματική, είναι από τη μια να τη βοηθήσει

να ικανοποιήσει τις ανάγκες της κοινωνίας με το ελάχιστο δυνατό κόστος για ποιοτικές υπηρεσίες και από την άλλη να λειτουργεί με διαφάνεια

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει σήμερα η ελληνική οικονομία και ιδιαίτερα η δημόσια διοίκηση είναι η έλλειψη κατάλληλων νομοθετικών και ρυθμιστικών πλαισίων για τον αποτελεσματικό έλεγχο των οικονομικών δραστηριοτήτων από τη μια των πολιτών και από την άλλη των επιχειρήσεων.

2.4 Ομάδα αντιμετώπισης κρίσεων

2.4.1 Ρόλοι δικαστικού ελέγχου στη δημόσια διοίκηση σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο

2.4.1.1 Βασικά στοιχεία δικαστικού αποτελεσματικού ελέγχου στη Δημόσια Διοίκηση

Η γνώση είτε με την έννοια της εξειδίκευσης είτε με την έννοια της πληροφόρησης είναι δύναμη. Γι' αυτό κάθε φορέας εξουσίας δίνει ιδιαίτερη σημασία και στηρίζεται στην επικοινωνία ως μέσο για τη διατήρηση της εξουσίας του. Ιδιαίτερα στις μέρες μας οι καινοτομίες και τα επιτεύγματα των νέων τεχνολογιών των πληροφοριών έχουν επηρεάσει όλα τα πεδία ακόμη και το πεδίο της εξουσίας αφού ο έλεγχος και η εκμετάλλευσή τους αποτελούν πηγή κυριαρχίας και επαναπροσδιορισμού των ανθρωπίνων σχέσεων. (Μπουραντάς, 1984) Η ανάπτυξη της τεχνολογίας και της τεχνογνωσίας εισήγαγαν τους οργανισμούς γενικότερα και τη δημόσια διοίκηση ειδικότερα, σε μια επικοινωνιακή τροχιά εντελώς διαφορετική από αυτή των προηγούμενων δεκαετιών. Οι επικοινωνιακές σχέσεις μέσα σε έναν οργανισμό έχουν ξεφύγει από τις αυστηρές, άκαμπτες δομές του παρελθόντος και πλέον μιλάμε για αλληλοδιαπλεκόμενες και ευέλικτες επικοινωνιακές σχέσεις σε όλα τα ιεραρχικά επίπεδα.

Όλα αυτά έχουν οδηγήσει από τη μια σε μεγαλύτερη και ευκολότερη πρόσβαση στην επικοινωνία έχοντας διαφύγει από τα επικοινωνιακά στεγανά προγενέστερων εποχών αφού με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές σχεδόν όλοι και όχι μόνο τα επιτελικά στελέχη έχουν πλέον πληροφοριακή πρόσβαση. Καταργείται δηλαδή το απόρρητο και η φραγή στη ροή της πληροφόρησης, που παλαιότερα αποτελούσε πηγή

εξουσίας και υπάρχει αυξημένη ικανότητα ανταλλαγής, συσσώρευσης και μεταγενέστερης χρήσης πληροφοριών.

Από την άλλη ωστόσο, έχουμε οδηγηθεί στην υπερπληροφόρηση, όπου ο όγκος και η πολυπλοκότητα της πληροφορίας καθώς και η χρονική πίεση έχουν αυξηθεί υπερβολικά αφού μεγάλο πλήθος στοιχείων πρέπει να υποστούν επεξεργασία σε σύντομο χρονικό διάστημα, με συνέπεια συχνά την αποδυνάμωση της ποιότητας της πληροφορίας και τη μείωση της δυνατότητας επεξεργασίας της.

Παρά λοιπόν την αύξηση των τεχνικών μέσων που διευκολύνουν τους οργανισμούς να υιοθετήσουν νέα πρότυπα οργάνωσης της εργασίας και της επικοινωνίας (αυξανόμενη χρήση μηχανοργάνωσης, Η/Υ, δίκτυα επικοινωνίας, κλπ.), μερικές φορές η επικοινωνία δυσχεραίνεται και αντιμετωπίζει προβλήματα αδυναμίας ή ανεπάρκειας με αποτέλεσμα να αναζητούνται διαρκώς τρόποι για την βελτιστοποίηση της.

Το συνολικό έργο του δικαστικού ελέγχου στη δημόσια διοίκηση περιλαμβάνει τα εξής (Sylph, 2005):

Οργανωτική ανεξαρτησία

Επίσημη εντολή

Απεριόριστη πρόσβαση

Επαρκή χρηματοδότηση

Ικανή ηγεσία

Ικανό προσωπικό

Υποστήριξη

Επαγγελματικά πρότυπα ελεγκτικής

2.4.2 Οι εφαρμογές των ελεγκτικών διαδικασιών

Η τακτική άσκηση του λογιστικού ελέγχου στο δημόσιο τομέα μπορεί να φέρει νέα αποτελέσματα για την αξιολόγηση της ορθής εφαρμογής των δημοσίων πόρων. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι η διοίκηση και η διαχείριση των δημοσίων πόρων θα πρέπει να διέπεται από την αυστηρή τήρηση των αναγκαίων νομικών προϋποθέσεων, υποχρεώνοντας τους φορείς ελέγχου για την επαλήθευση αυτή. Η διεύρυνση και η περιοχή της ικανότητας για τους ελεγκτές έχει ως στόχο ο ρόλος τους να ανταποκρίνεται στην απαιτήσεις της

σύγχρονης κοινωνίας (Μερσίνη, 2008), (Krisanthi et al., 2014), (Τσαμαντάνης & Καρίκης, 2015).

Το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών προτείνει ορισμένες διεργασίες ελέγχου, εναρμονισμένες με τη δομή και το πεδίο εφαρμογής του δημόσιου τομέα (The Institute of Internal Auditing, 2006).

- 1. Επίβλεψη:** Η επίβλεψη περιγράφει το ρόλο πολλών δημόσιων ελεγκτών να εντοπίσουν και να αποτρέψουν τη δημόσια διαφθορά, συμπεριλαμβανομένης της απάτης, της κατάχρησης καθώς και άλλες κακές χρήσεις της δύναμης και των πόρων που έχουν ανατεθεί σε κρατικούς αξιωματούχους.
- 2. Έρευνα:** Η έρευνα προορίζεται για τον εντοπισμό ακατάλληλων, αναποτελεσματικών, παράνομων, δόλιων ή καταχρηστικών πράξεων που έχουν ήδη αποκαλυφθεί με σκοπό να συλλεχθούν αποδείξεις που στη συνέχεια θα υποστηρίξουν τις αποφάσεις σχετικά με ποινικές διώξεις, πειθαρχικά μέτρα, ή άλλα ένδικα μέσα.
- 3. Αποτροπή:** Η αποτροπή έχει ως στόχο να προσδιορίσει και να μειώσει τις συνθήκες που επιτρέπουν τη διαφθορά.
- 4. Διορατικότητα:** Η διορατικότητα βοηθά τους ιθύνοντες με την παροχή μιας ανεξάρτητης αξιολόγησης του δημόσιου τομέα μέσω κατάλληλων προγραμμάτων, πολιτικών διαδικασιών και αποτελεσμάτων.
- 5. Προνοητικότητα:** Η προνοητικότητα προσδιορίζει τις τάσεις και τις αναδυόμενες προκλήσεις σε αυτόν τον τομέα και συμβάλλει στην καλύτερη αντιμετώπιση οποιονδήποτε μελλοντικών κρίσεων

Οι ελεγκτές δε θα πρέπει μόνο να εκτιμήσουν την πιθανότητα κατάχρησης της δύναμης, αλλά επίσης θα πρέπει να είναι γνώστες της δικής τους εξουσίας μέσα σε έναν οργανισμό (Alzeban & Gwilliam, 2014), (Pizzini et al., 2014).

2.4.3 Μελέτη πάνω στο ζήτημα της καταπολέμησης της διαφθοράς

Τα τελευταία χρόνια, η ρητορική που αφορά στο φαινόμενο της διαφθοράς βρισκόταν σε άνοδο μεταξύ των κυβερνήσεων τόσο του Βορρά όσο και του Νότου, καθώς προσποιούνταν ότι ενδιαφέρονται να πατάξουν τη διαφθορά ως απάντηση στην αυξανόμενη προσοχή των ΜΜΕ, του ακτιβισμού της κοινωνίας των πολιτών, καθώς και των δράσεων που έχουν κατά καιρούς αναληφθεί από ορισμένους διεθνείς οργανισμούς γι' αυτόν τον σκοπό (Kaufmann, 1999). Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι καμία χώρα και κανένα όργανο δεν έχουν αναλάβει σοβαρές προσπάθειες κατά της διαφθοράς.

Συνεπώς, είναι σημαντικό να γνωρίζουμε το γεγονός ότι η καταπολέμηση της διαφθοράς μπορεί να παρουσιάσει λίγα δείγματα επιτυχίας. Οι μόνες ευδιάκριτες προσπάθειες προς την ευόδωση αυτού του στόχου αφορούν το Χονγκ Κονγκ και τη Σιγκαπούρη. Παρά το γεγονός ότι και οι δύο πόλεις-κράτη είχαν αρκετά αυταρχικές κυβερνήσεις όταν ξεκίνησαν το έργο της αποδυνάμωσης της διαφθοράς τους. Λίγες ακόμη χώρες, όπως η Ιταλία και η Ουγκάντα έκαναν “επιδρομές” στη διαφθορά, αλλά δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να θεωρήσουμε ότι έλυσαν εντελώς το πρόβλημα. Λόγου χάρη, η Ουγκάντα τα τελευταία χρόνια έχει σημειώσει βελτίωση της κατάταξής της όσον αφορά στον Διεθνή Δείκτη Διαφθοράς, αλλά παραμένει κάτω ακόμη και του θλιβερού μετρίου όσον αφορά τον μέσο όρο (Quah, 2015; Scott, 2017) .

Η έλλειψη επιτυχημένων εκστρατειών κατά της διαφθοράς οφείλεται εν μέρει στην περιορισμένη γνώση που σχετίζεται με τις αιτίες, τις επιπτώσεις και τις θεραπείες της διαφθοράς, και εν μέρει επειδή το μακρινό παρελθόν φαίνεται να είναι πιο σημαντικό από τις τρέχουσες πολιτικές σε πολλές χώρες. Υπάρχουν τώρα αρκετά ισχυρές εμπειρικές ενδείξεις ότι η διαδικασία της επιτυχούς οικονομικής ανάπτυξης μειώνει τη διαφθορά σημαντικά σε μακροπρόθεσμη βάση, αλλά πολύ λιγότερο στη βραχυχρόνια περίοδο. Ο μηχανισμός μέσω του οποίου αυτό λειτουργεί, ωστόσο, δεν έχει ακόμη διευκρινιστεί. Μια πιθανότητα θα μπορούσε να είναι μέσα από τον εξορθολογισμό των δημόσιων και ιδιωτικών ρόλων και της εκπαίδευσης, η οποία δυσχεραίνει σε μεγάλο βαθμό την απόκρυψη των καταχρήσεων (Treisman, 2000) Έτσι, οι πολιτικές που τονώνουν την ανάπτυξη, αν εφαρμοστούν με επιτυχία, είναι πιθανό να μειώσουν τη διαφθορά σε μακροπρόθεσμη βάση.

Σε μακροοικονομικό επίπεδο, οι επιπτώσεις της πολιτικής των μελετών αυτών είναι ως εκ τούτου κάπως αποθαρρυντικές καθώς οι ίδιες οι πολιτικές αποφάσεις είτε έχουν μικρές σημαντικές επιπτώσεις στη διαφθορά ή αλλιώς το έργο προς αυτόν το σκοπό είναι οδυνηρά αργό. Ο εκδημοκρατισμός δεν έχει στατιστικά αξιοσημείωτες επιπτώσεις παρότι διαρκεί για δεκαετίες, ενώ οι πολιτικές αποκέντρωσης μπορεί -τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα - να οδηγήσουν σε αύξηση της διαφθοράς. Επιπλέον, αν και το άνοιγμα προς το εξωτερικό εμπόριο φαίνεται να μειώνει την αντιληπτή διαφθορά, το μέγεθος αυτής της επίδρασης είναι μικρό. Τέλος, ενδεχομένως μια πολύ ριζοσπαστική ελευθερία του εμπορίου να κρίνεται απαραίτητη προκειμένου να οδηγήσει σε μια αισθητή μείωση της διαφθοράς (Treisman, 2000).

2.4.3.1 Κατηγοριοποίηση των στρατηγικών για την καταπολέμηση της διαφθοράς

Τα τελευταία είτε επιβουλεύονται μέρος της δημόσιας περιουσίας είτε αρνούνται να παραδεχτούν ότι οι ανταγωνιστές τους κέρδισαν έναν ανοικτό, διαφανή και αξιόπιστο δημόσιο διαγωνισμό. Για τον Παπούλια, όπως η μεταρρύθμιση δεν πραγματοποιείται με εξαγγελίες, π.χ., για την επανίδρυση του κράτους, έτσι και η διαφθορά δεν αντιμετωπίζεται με καταγγελίες. Η μεν αντιμετώπιση της διαφθοράς πρέπει να είναι μέρος μιας ευρύτερης αντίληψης «που να είναι αναλυτική, συναινετική και να μετράει την αποδοτικότητα» και να συνοδεύεται από τήρηση της νομιμότητας και περιορισμό της σπατάλης. Η δε μεταρρύθμιση του Δημοσίου δεν είναι ένα τεχνικό πρόβλημα, το οποίο τίθεται εκτός του ιστορικού και πολιτικού πλαισίου του συγκεκριμένου κάθε φορά οργανισμού.

Οι στρατηγικές για την καταπολέμηση της διαφθοράς μπορεί να κατηγοριοποιηθούν με διάφορους τρόπους (Börzel & Hüllen, 2014):

- (α) *Με βάση τον τύπο των μέσων πολιτικής που προτείνονται.*
- (β) *Με το κίνητρο της εκστρατείας*
- (γ) *Με τη θέση των στοχευμένων παραγόντων.*
- (δ) *Με την πιθανή επίδραση της εκάστοτε πολιτικής.*

(ε) Από τον τύπο οργάνωσης για την έναρξη της στρατηγικής της καταπολέμησης της διαφθοράς.

Επί του παρόντος, η αναφορά της στρατηγικής (ε) περιλαμβάνει τέσσερα μεγάλα επίπεδα ή είδη στρατηγικών αντιμετώπισης της διαφθοράς τα οποία μπορούν να προσδιοριστούν σε λειτουργία σε αναπτυσσόμενες χώρες και είναι τα εξής: (1) διεθνή, (2) εθνικά, (3) τοπικά ή σε επίπεδο "πολίτη", και (4) λαϊκά. Αυτές οι στρατηγικές περιγράφονται στον πίνακα 4.1.

Πίνακας 4.1. Τυπολογίες στρατηγικών για την καταπολέμηση της διαφθοράς

1. ΔΙΕΘΝΕΙΣ	Πολιτικές της Παγκόσμιας Τράπεζας και του ΔΝΤ προσπάθειες του ΟΟΣΑ να ποινικοποιήσουν τη διακρατική διαφθορά Πολιτικές των Ηνωμένων Εθνών και του ΟΗΕ Παρεμβάσεις του Οργανισμού Διεθνούς Διαφάνειας
2. ΕΘΝΙΚΕΣ	Διαδικασίες και κατάρτιση εντός των ιδρυμάτων του κράτος ή του δημόσιου τομέα Διάφορες Νομικές προσεγγίσεις Ελεγκτική στρατηγική και κοινοβουλευτική εποπτεία Η δράση της τοπικής Αστυνομίας σε συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς για την πάταξη της διαφθοράς
3. ΤΟΠΙΚΕΣ Ή ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΟΛΙΤΗ	Αποδυνάμωση της “μικρής” διαφθοράς Προστασία κατά του αυθαίρετου χαρακτήρα του κράτους Διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, π.χ., αποκέντρωση και απορρύθμιση Νέες διοικητικές διαδικασίες (π.χ., επικαλυπτόμενες αρμοδιότητες, Προσαρμογή των δημόσιων υπηρεσιών και ερευνών παροχής υπηρεσιών Καταγγελίες και αποκατάσταση Κοινοτική εποπτεία Αξιοποίηση των ΜΜΕ
4. ΛΑΪΚΕΣ	Εκκαθαρίσεις (π.χ., των δημοσίων υπαλλήλων)

Πηγή: Börzel & Hüllen (2014)

2.4.4 Μελλοντικές προκλήσεις για την έρευνα στη διαφθορά

Πρόσφατες έρευνες για τη διαφθορά υπογραμμίζουν συχνά τη σημασία των επίσημων θεσμών στην εδραίωση της δημοκρατίας και της χρηστής διακυβέρνησης. Υποστηρίζεται επίσης ότι η σωστή λειτουργία των νομικών, διοικητικών και θεσμικών οργάνων είναι απαραίτητες προϋποθέσεις προς αυτήν την κατεύθυνση (Robinson & White, 1998). Ωστόσο, η έρευνα για τη διαφθορά στις φτωχές χώρες θα πρέπει επίσης να εστιάσει πέρα από τις επίσημες δομές του κεντρικού κράτους, στα ανεπίσημα δίκτυα πατρωνίας και της κοινωνικής κυριαρχίας που συχνά καθορίζουν το πώς η πολιτική εξουσία στην πραγματικότητα λειτουργεί, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών κοινοτήτων ή/και του περιφερειακού επιπέδου.

Οι συγκεκριμένες διασυνδέσεις μεταξύ κρατικών θεσμών και κοινωνίας θα πρέπει να διερευνηθούν τους πολλαπλούς τρόπους με τους οποίους μπορούν να επηρεάσουν και να διαμορφώνουν ο ένας τον άλλο. Παρά το γεγονός ότι οι θεσμοί μπορούν να έχουν παραδοσιακές και πατρογονικές λειτουργίες εκτός από τον επίσημο ρόλο τους, οι πολίτες συχνά εξαρτώνται από τα επίσημα ιδρύματα (Συντάγματα, εκλογικές ρυθμίσεις, κομματικά συστήματα, έννομες τάξεις και διοικητικές διαδικασίες) για να αποκτήσουν πλήρη άσκηση των πολιτικών και των πολιτικών τους δικαιωμάτων.

Ειδικότερα, όταν πρόκειται για την εδραίωση της δημοκρατίας, υπάρχει ένα θέμα εξάπλωσης των δημοκρατικών προτύπων, των πολιτικών “τερτιπιών”, καθώς και του “επανασχεδιασμού” των πολιτικών θεσμών. Έτσι, η έρευνα για τη διαφθορά θα πρέπει να επικεντρωθεί σε δύο επίσημα και ανεπίσημα όργανα (Robinson & White, 1998). Οι ειδικές και θεματικές γνώσεις που θα πρέπει να έχει μια χώρα θα πρέπει να λειτουργούν σε συνδυασμό. Για παράδειγμα, μελέτες συγκεκριμένων χωρών που έχουν καταφέρει να διαχειριστούν προβλήματα συστημικής διαφθοράς, ή συγκεκριμένα θεσμικά όργανα που έχουν σχεδιαστεί για την εξουδετέρωση της διαφθοράς άμεσα, μπορούν να προσφέρουν ιδέες που είναι δυνητικά αναπαραγόμενες σε άλλες καταστάσεις, και επίσης να αποσαφηνίσουν τον βαθμό στον οποίο οι εμπειρίες μιας χώρας ή οργανισμού δύναται να μεταφερθούν σε άλλες χώρες.

Η εν λόγω έρευνα μπορεί επίσης να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με τους περιορισμούς και τις καθολικές “συνταγές” κατά της διαφθοράς. Τέλος, υπάρχει μια ανάγκη για περισσότερη έρευνα και τεκμηρίωση του γιατί πολλές πρωτοβουλίες κατά της διαφθοράς δεν στέφθηκαν με επιτυχία, καθώς και σχετικά με την ενδυνάμωση του ρόλου της κοινωνίας των πολιτών στην καταστολή αυτού του σοβαρού προβλήματος (Young, 2016).

2.4.5 Επίλογος

Το παρόν κεφάλαιο παρουσίασε την ομάδα που είναι υπεύθυνη για την αντιμετώπιση των κρίσεων στη δημόσια διοίκηση. Το επόμενο κεφάλαιο στοχεύει να αναδείξει το βασικό νομικό πλαίσιο που ισχύει για την αντιμετώπιση των κρίσεων στη δημόσια διοίκηση.

2.5 Βασικό Νομικό πλαίσιο

Η οικονομική κρίση η οποία έπληξε το διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα και η οποία είχε ως αποτέλεσμα της τη μείωση του παγκόσμιου ΑΕΠ το 2009, ανέδειξε ένα σημαίνον πρόβλημα του χρηματοπιστωτικού συστήματος αυτό του εποπτικού και ρυθμιστικού πλαισίου ελέγχου, ενώ αναδείχτηκε η σημασία της σταθερότητας του για την ευρωστία των κρατών. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι ΗΠΑ, οι οποίες θεωρητικά είχαν ένα καλά δομημένο εποπτικό και ρυθμιστικό πλαίσιο ήσαν αυτές που επλήγησαν πρώτες πράγμα που ανέδειξε τις αδυναμίες και τη τρωτότητα του συστήματος της (Ενδιάμεση Έκθεση για τη Χρηματοπιστωτική Σταθερότητα Δεκέμβριος, 2009).

Το θεσμικό πλαίσιο για την άσκηση εποπτικής λειτουργίας εστιάζει στη διαμόρφωση από την ενσωμάτωση της κοινοτικής νομοθεσίας, η οποία με τη σειρά της σχετίζεται με τις αρχές της Βασιλείας II. Πιο συγκεκριμένα ο Νόμος 3601/2007 (Νόμος 3601/2007) όπως τροποποιήθηκε από τους ν.3693/2008, ν.3746/2009, ν.3862/2010, 4002/2011 και 4021/2011 και οι Πράξεις Διοικητή 2630/2010, 2588/2007, 2589/2007, 2590/2007, 2646/2011, 2592/2007, 2645/2011, 2594/2007, 2595/2007, 2635/2010 συντελούν στη διαμόρφωση της εποπτείας μέσα από τη Βασιλεία II (αναφέρονται στον Γκόρτσος, 2011).

Συγχρόνως, στο θεσμικό εποπτικό πλαίσιο εμπεριέχονται και οι Πράξεις

Διοικητή, 2577/2006, 2595/2007 και 2597/2007 που αφορούν τα Συστήματα Εσωτερικού Ελέγχου, καθώς και οι αποφάσεις ΕΤΠΘ 281/17.03.2009, 285/6/9.7.2009 και 290/12/11.11.2009, οι οποίες εστιάζουν στην προστασία του χρηματοπιστωτικού συστήματος αλλά και τη νομιμοποίηση των εσόδων από εγκληματικές δράσεις τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και λοιπά θέματα (Τράπεζα της Ελλάδος, 2012).

Ο ν. 3601/2007, όπως ισχύει, και οι ανωτέρω ΠΔ/ΤΕ σχετικά με το πλαίσιο εποπτείας «Βασιλεία II» εντάσσονται στην ελληνική έννομη τάξη των αντίστοιχων διατάξεων των Οδηγιών 2006/48/ΕΚ, 2006/49/ΕΚ, και 2007/64/ΕΚ, 2009/111/ΕΚ (CRD II) και 2010/76/ΕΕ (CRD III) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και των Οδηγιών 2009/27/ΕΚ και 2009/83/ΕΚ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Η νομοθετική πρωτοβουλία Ν.3867/2010, θεωρήθηκε αποσπασματική και επιπόλαια, μια και αρχικά δε λήφθηκε υπόψη η σοβαρή σύγκρουση μεταξύ της μικροπροληπτικής εποπτείας και προστασία των καταναλωτών και δευτερευόντως απέτυχε να σταθμίσει με ακρίβεια τις ιδιαιτερότητες της ελληνικής αγοράς, ώστε να θέσει ανορθολογικές προτεραιότητες (Σταϊκούρας, 2010).

Με βάση τον εξεταζόμενο νόμο ν. 4021/2011 εντάχθηκαν οι διατάξεις της Οδηγίας 2009/111/ΕΚ (CRD II) οι οποίες αφορούν τροποποιήσεις του ν. 3601/2007 και συνίστανται κυρίως στα εξής (Νόμος 4021/ΦΕΚ 218/Α/3.10.2011):

1. Ορίζεται η έννοια των σημαντικών υποκαταστημάτων πιστωτικών ιδρυμάτων.
2. Ορίστηκε το σώμα των εποπτών που αποτελούν μια ομάδα συγκροτημένη από εποπτικές αρχές πιστωτικών ιδρυμάτων με παρουσία σε διάφορα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή τρίτες χώρες, μέσω θυγατρικού πιστωτικού ιδρύματος ή σημαντικού υποκαταστήματος.
3. Ορίστηκε η υποχρέωση υιοθέτησης των γραμμών κατεύθυνσης προτύπων, συστάσεων της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής αρχής με βάση την ένωση των εποπτικών μέσων και μεθοδολογιών σε ευρωπαϊκό επίπεδο ενώ ορίστηκε η υποχρέωση της Τράπεζας της Ελλάδος να συμμετέχει

στις δραστηριότητές της,

4. Ορίστηκε το πλαίσιο συνεργασίας των αρμόδιων εποπτικών.

Οι υπόλοιπες διατάξεις της Οδηγίας 2009/111/EK (CRD II) οδήγησαν στην αντικατάσταση προϋπαρχόντων κανονιστικών διατάξεων. Συγκεκριμένα, εκδόθηκαν οι ΠΔ/ΤΕ 2630-2631-2632-2633-2634-2635/29.10.2010, που αφορούν:

1. Τον ορισμό των Ιδίων Κεφαλαίων.
2. Την εφαρμογή της Τυποποιημένης Προσέγγισης.
3. Τη δημοσιοποίηση στοιχείων
4. Την τιτλοποίηση,
5. Τους κινδύνους αγοράς και αντισυμβαλλομένου, και
6. Τα μεγάλα χρηματοδοτικά ανοίγματα.

Επιπροσθέτως, με το ν. 4021/2011(Νόμος 4021/ΦΕΚ 218/Α/3.10.2011):

- Ενσωματώνονται ορισμένες διατάξεις της Οδηγίας 2010/76/ΕΕ (CRD III), σχετικά με τα μέτρα του Πυλώνα II (ν. 3601/2007, άρθρο 62, παρ. 2, εδ. στ) και με τα κριτήρια που λαμβάνονται για τον καθορισμό του κατάλληλου επιπέδου των ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων (ν. 3601/2007, άρθρο 62, παρ. 4).
- Ορίζονται οι διατάξεις της Οδηγίας 2009/110/ΕΚ για τη ρύθμιση έκδοσης ηλεκτρονικού χρήματος και την εποπτεία της έκδοσης ηλεκτρονικού χρήματος.
- Ενισχύθηκε ο εποπτικός ρόλος των τραπεζών και ορίζονται μέτρα για την εξυγίανση με βασικό ρυθμιστή τη Τράπεζα της Ελλάδος στοχεύοντας στην αποτελεσματική διασφάλιση της χρηματοοικονομικής σταθερότητας. Ενισχύθηκε ο ρόλος της Τράπεζας της Ελλάδος, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι κίνδυνοι μη συμμόρφωσης πιστωτικών ιδρυμάτων με τις απαιτήσεις του νόμου.

Επιπρόσθετα, με την ΠΔ/ΤΕ 2651/20.1.2012, καθορίζονται οι υποχρεώσεις περιοδικής υποβολής εποπτικής φύσεως στοιχείων.

2.5.1 Ν.3691/2008 και το ξέπλυμα χρήματος

2.5.1.1 Ορισμός του ξεπλύματος χρήματος και οι πράξεις που το πλαισιώνουν

Σύμφωνα με τους Unger et al. (2006) «*Το ξέπλυμα χρήματος αποτελεί τη διαδικασία νομιμοποίηση χρημάτων που προέρχονται από παράνομες πράξεις όπως παράνομο στοιχηματισμό, ναρκωτικά, απάτες και άλλες άνομες δράσεις*» (σελ. 55). Σύμφωνα με τον Μερσίνη (2008) «*Το ξέπλυμα χρήματος, ορίζεται ως η διαδικασία της κατάχρησης αγοράς η οποία αναφέρεται στη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες*» (σελ. 233). Η διαδικασία νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δράσεις είναι πολύ σημαντική ανάμεσα στις νομοθετικές δράσεις οι οποίες στοχεύουν στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος.

Ένας από τους νόμους της Ελληνικής νομοθεσίας ο οποίος αναφέρεται στη συγκεκριμένη μη νόμιμη δράση είναι ο νόμος 2331/1995, ο οποίος ενσωμάτωσε την πρώτη οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το ξέπλυμα χρήματος. Στη πορεία επήλθε η τροποποίηση του με το νόμο 3424, ο οποίος ενσωμάτωσε και τη δεύτερη οδηγία. Ένας επιπρόσθετος νόμος καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος, είναι ο 3340, ο οποίος αναφέρεται στη 3^η κοινοτική Οδηγία (Μερσίνη, 2008). Ο παρών νόμος ο οποίος τροποποιήθηκε με τον 3424, εμπεριέχει ως βασικές εγκληματικές δράσεις τις ειδικές, ενώ προγενέστερα υπήρχε ένας κατάλογος με 24 βασικά εγκλήματα, τα οποία ο 3424 τα περιόρισε σε 16. Σύμφωνα με τον πιο πρόσφατο Νόμο 3691/2008, ως νομιμοποίηση εσόδων από ξέπλυμα χρήματος αποτελούν οι κάτωθι πράξεις, οι οποίες και πλαισιώνουν την όλη διαδικασία (Νόμος Υπ' Αριθ. 3691, Αρ. Φύλλου 166):

1. Η μετατροπή και η μεταβίβαση περιουσίας η οποία επιβεβαιωμένα προέρχεται από εγκληματικές δράσεις ή από πράξεις συμμετοχής σε τέτοιου είδους δράσεις με στόχο την απόκρυψη ή συγκάλυψη της παράνομης προέλευσης της ακόμα σχετίζεται με τη παροχή συνδρομής στον οποιοδήποτε σχετίζεται με τέτοιου είδους δραστηριότητες.
2. Η απόκρυψη ή η συγκάλυψη της αλήθειας με κάθε τρόπο σε σχέση με τη φύση, την προέλευση, τη διάθεση, τη διακίνηση ή τη χρήση περιουσίας ή στον τόπο που δημιουργήθηκε ή ευρίσκεται ή την κυριότητα επί

περιουσίας ή σχετικών δικαιωμάτων με αυτήν.

3. Η χρησιμοποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα με την κατάθεση σε αυτόν χρημάτων από μη νόμιμες πράξεις ή η χρήση του για τη διακίνηση χρημάτων προερχόμενων από εγκληματικές δράσεις.
4. Η σύσταση ομάδας αποτελούμενη τουλάχιστον από δύο άτομα για τη διάπραξη μιας ή περισσότερων από τις πράξεις που αναφέρονται παραπάνω ή η συμμετοχή σε μια τέτοια ομάδα.

2.5.1.2 Μέτρα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων έναντι ξεπλύματος χρήματος

Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται προκειμένου να νομιμοποιηθούν παράνομα έσοδα είναι τρεις (Chaikin, 2009): η ιδιωτική τραπεζική, η διαμεσολαβητική τραπεζική και η ηλεκτρονική τραπεζική. Οι μέθοδοι αυτοί παρέχουν σε πελάτες τη δυνατότητα να έχουν στην ιδιοκτησία τους ψεύτικες υπεράκτιες εταιρίες και διασπώντας τα κεφάλαια σε επιμέρους ποσά να μπορούν να αποκρύπτουν τη παράνομη φύση των χρημάτων τους (Petras, 2001).

1. Η ιδιωτική τραπεζική
2. Διαμεσολαβητική τραπεζική
3. Ηλεκτρονική τραπεζική

Τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνουν τα υπόχρεα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα έναντι του ξεπλύματος χρήματος είναι τα ακόλουθα (Chaikin, 2009):

1. Καθιέρωση αποτελεσματικής πολιτικής για τον καλύτερο έλεγχο των πελατών
2. Έλεγχος των διεθνών λιστών ανεπιθύμητων πελατών
3. Καθιέρωση αποτελεσματικής πολιτικής για την αναφορά και τον έλεγχο των ύποπτων συναλλαγών
4. Καθιέρωση αποτελεσματικής πολιτικής για το τραπεζικό απόρρητο
5. Ανάπτυξη βασισμένων στον κίνδυνο πολιτικών καταπολέμησης της νομιμοποίησης παράνομων εσόδων

2.5.1.3 Επιπτώσεις της αναποτελεσματικής αντιμετώπισης του «ξέπλυματος χρήματος» στην εγχώρια οικονομία και κοινωνία

Στη παρούσα ενότητα θα μελετηθούν οι επιπτώσεις του ξέπλυματος χρήματος στην εγχώρια οικονομία και τη κοινωνία. Συγκεκριμένα οι επιπτώσεις είναι οι ακόλουθες (Manney, 2002):

1. Επιπτώσεις στο θέμα και τον δράστη: Το ξέπλυμα συνδέεται άμεσα με το διαπραχθέν αδίκημα πράγμα που έχει ως αποτέλεσμα τα παραχθέντα κεφάλαια να περνάνε από την κατοχή του θύματος στο δράστη. Με αυτό τον τρόπο υπάρχει ανακατανομή του πλούτου από το θύμα στον θύτη, με αποτέλεσμα να είναι δύσκολο να ελεγχθεί η άνομη πράξη. Το ξέπλυμα χρήματος νομιμοποιεί τους παράνομους.
2. Παραποίηση της κατανάλωσης: Η καταναλωτική τάση των θυτών είναι διαφορετική από αυτή των θυμάτων τους. Συγκεκριμένα, οι θύτες προβαίνουν σε αγορές πολυτελών προϊόντων όπως σκαφών, ακίνητης περιουσίας, πολύτιμους λίθους κ.λπ., αγαθών που δεν εγείρουν υποψίες. Οι συνήθειες όσων ασχολούνται με το ξέπλυμα είναι διαφορετικές από τα θύματα τους ενώ επηρεάζονται και οι συνήθειες των θυμάτων τα οποία αποδυναμώνονται οικονομικά (Walker & Unger, 2009).
3. Αλλαγές στις εισαγωγές εξαγωγές: Οι δραστηριότητες ξέπλυματος επηρεάζουν το διεθνές εμπόριο μιας χώρας. Η εισαγωγή πολυτελών αγαθών από μια χώρα για τη νομιμοποίηση παράνομων δράσεων διαταράσσει το ισοζύγιο πληρωμών της, μια και τα αγαθά δεν προκαλούν εγχώρια οικονομική δραστηριότητα και επιφέρουν προς τα κάτω πίεση των τιμών, μειώνοντας τη κερδοφορία των εγχώριων επιχειρήσεων.
4. Τεχνητή αύξηση στις τιμές: Οι εμπλεκόμενοι σε ξέπλυμα χρήματος προκειμένου να αποκρύψουν τις πηγές κεφαλαίων τους προβαίνουν σε αγορές υπερτιμολογημένων προϊόντων, αυτό μπορεί να οδηγήσει σε αυξήσεις τιμών που δεν αντιπροσωπεύουν τις πραγματικές αυξήσεις.
5. Παραποίηση των επενδύσεων και των αποταμιεύσεων: Το ξέπλυμα του χρήματος δε βοηθά τις επενδύσεις, μια και όσες γίνονται δεν έχουν αναπτυξιακό χαρακτήρα αλλά στόχο τους να υποκρύψουν την πηγή εσόδων του ατόμου που προβαίνει σε αυτές. Οι επενδυτικές αυτές δράσεις στοιχίζουν στην

οικονομία μιας χώρας επειδή τα κεφάλαια κατευθύνονται σε περιουσιακά στοιχεία με μικρή οικονομική δράση (Bartlett, 2002).

6. Αθέμιτος ανταγωνισμός: Όσοι επιθυμούν να νομιμοποιήσουν έσοδα από ξέπλυμα χρήματος προβαίνουν σε εκτεταμένες αγορές όπως ακίνητης περιουσίας την οποία στη συνέχεια μεταπωλούν. Η οικονομική δυνατότητα που τους δίνουν οι άνομες πράξεις τους βοηθούν στο να ανταγωνίζονται με δόλια μέσα έντιμους αγοραστές οι οποίοι βασίζουν την οικονομική τους ισχύ σε έντιμα μέσα.

7. Επιρροές στα ποσοστά ανάπτυξης: Το ξέπλυμα χρήματος έχει αρνητική επιρροή στην ανάπτυξη των χωρών, μιας και οι επενδύσεις που γίνονται είναι σε στείρες δράσεις, η διαφθορά αυξάνεται και η οικονομική ανάπτυξη εκμηδενίζεται.

8. Επιπτώσεις στην παραγωγή, το εισόδημα την εργασία: Το ξέπλυμα χρήματος επηρεάζει τη παραγωγή και την εργασία, μεταφέροντας τα κεφάλαια από τομείς παραγωγικούς όπως το παπούτσι, το ρούχο κ.λπ. σε πιο στείρους όπως τα έργα τέχνης, τα κοσμήματα κ.λπ.

9. Αλλαγές στη ζήτηση του χρήματος: Το ξέπλυμα επηρεάζει τη ζήτηση του χρήματος, την μειώνει επηρεάζοντας το συνάλλαγμα μιας χώρας.

10. Αύξηση της μεταβλητότητας των επιτοκίων και των συναλλαγματικών ισοτιμιών: Το ξέπλυμα οδηγεί στη μεταβλητότητα των επιτοκίων και των συναλλαγματικών ισοτιμιών λόγω των μη αναμενόμενων εισροών και εκροών κεφαλαίου.

11. Μεταβολή στα έσοδα του δημοσίου: Το ξέπλυμα χρήματος επηρεάζει τα έσοδα του κράτους αφού μειώνει τα έσοδα από φόρους.

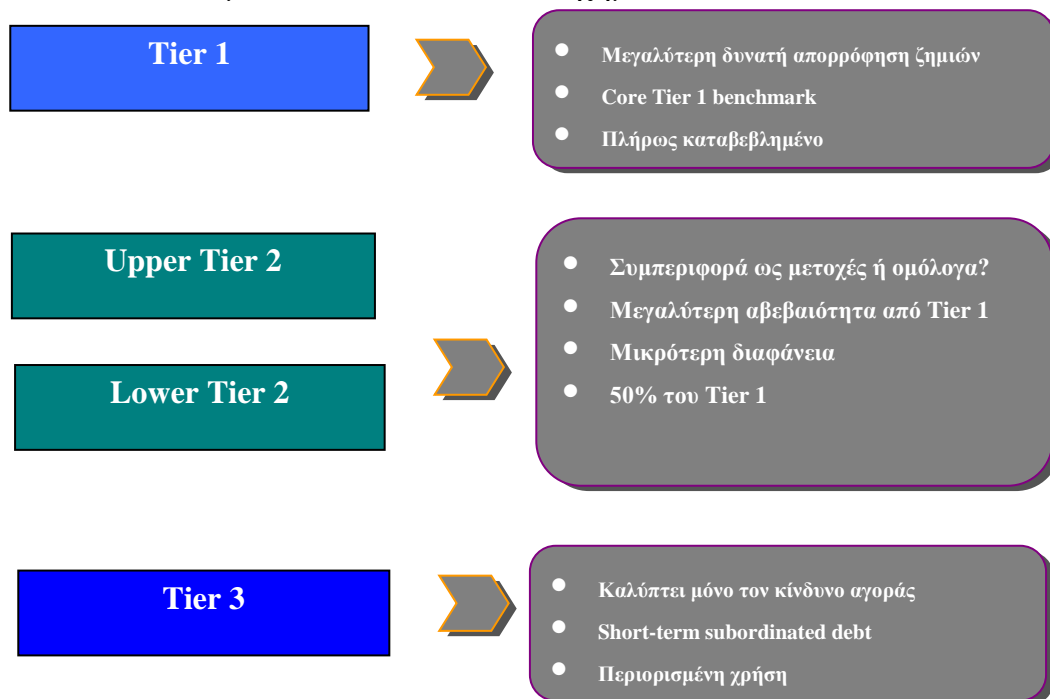
12. Μεγαλύτερη διαθεσιμότητα πίστωσης: Περισσότερα κεφάλαια έστω και παράνομα σημαίνει μεγαλύτερη διαθεσιμότητα πίστωσης έστω και για νόμιμες επιχειρήσεις.

13. Απειλή για την ιδιωτικοποίηση: Η είσοδος των δραστών στον επιχειρηματικό τομέα, αποτελεί πρόβλημα για τις νόμιμες επιχειρήσεις και τους επενδυτές που δεν μπορούν να τους ανταγωνιστούν οικονομικά.

14. Αλλαγές στην άμεση ξένη επένδυση: Η μείωση της αξιοπιστίας των τραπεζών και γενικά της οικονομίας, η παρουσία της εγκληματικότητας έχει επιδράσεις αρνητικές στην άμεση ξένη επένδυση.

2.5.2 Συμμόρφωση τραπεζών με τους κανόνες της Βασιλείας II

Σύμφωνα με τον Mishkin (2000), τα εποπτικά κεφάλαια της Βασιλείας II, αναπτύσσονται μέσα από το ακόλουθο Σχήμα:

Σχήμα 5.2- Εποπτικά Κεφάλαια

Πηγή: Γκόρτσος (2011)

Στην παρούσα ενότητα θα μελετηθεί πως οι τράπεζες μπορούν να διακρατούν λιγότερα εποπτικά κεφάλαια από τα παραπάνω, ενώ το ρίσκο τους είναι πολύ μεγαλύτερο. Αρχικά θα γίνει μια αναφορά στη Βασιλεία II. Συγκεκριμένα ανακοινώθηκε τον Ιούνιο του 1999. Οι δράσεις αναθεώρησης είχαν να κάνουν με την ενίσχυση και τροποποίηση των νομών υπολογισμού των ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων για την κάλυψη του όποιου επερχόμενου κινδύνου, τη διαδικασία συνεχούς εποπτείας μια πτυχή που θα μελετηθεί στην παρούσα ενότητα, την προώθηση διαφάνειας και ελέγχου με τη δημοσίευση οικονομικών στοιχείων. Στόχος της Βασιλείας II, ήταν οι ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις να αντανakλούν την πραγματική εικόνα των τραπεζών σε σχέση με το ρίσκο τους (Χαρδουβέλη & Τσιριτάκη, 2012).

Σύμφωνα με τον Mishkin (2000) λόγω του υψηλού Κόστους διατήρησης Κεφαλαίου, οι διοικούντες τραπεζών επιθυμούν να διατηρούν λιγότερα

κεφάλαια από το ύψος που απαιτούν οι εποπτικές αρχές. Σε αυτή την περίπτωση το ύψος των τραπεζικών κεφαλαίων προσδιορίζεται από τα ελάχιστα εποπτικά Κεφάλαια. Οι τρόποι εφαρμογής και ανάπτυξης δράσεων διακράτησης λιγότερων εποπτικών κεφαλαίων είναι οι ακόλουθοι (Basle Committee on Banking Supervision, 2005):

1. Με τη διαδικασία του Going concern και του Gone-concern όπου οι τράπεζες μπορούν μέσω κεφαλαίων στην πρώτη περίπτωση να απορροφούν ζημιές όταν αυτές εμφανίζονται και επιτρέπουν τη συνέχιση της δράσης μιας τράπεζας και στη δεύτερη μέσω κεφαλαίων που έχουν τη δυνατότητα να απορροφούν ζημιές πριν από τους καταθέτες και τους πιστωτές, υπό το καθεστώς ρευστοποίησης (Mishkin, 2000).
2. Οι τράπεζες προβαίνουν στη διακράτηση ενός μικρού ποσοστού του χρεωστικού επιτοκίου εκχωρώντας το υπόλοιπο στον επενδυτή ο οποίος αγοράζει τα δάνεια. Το κεφάλαιο που χρειάζεται για την ίδρυση τέτοιων εταιριών καλύπτεται από την έκδοση ομολογιών, τα οποία είναι γνωστά ως asset securities. Οι εταιρίες αγοράζοντας τα δάνεια επωφελούνται από τις δράσεις της τράπεζας χωρίς να συναλλάσσονται με τον δανειζόμενο, αναλαμβάνοντας μέρος του ρίσκου της.
3. Η κατανομή του κεφαλαίου που γίνεται από τις τράπεζες στις οικονομικές μονάδες είναι τέτοια ώστε να γίνεται λιγότερη διακράτηση και οι κεφαλαιακές χρεώσεις να είναι προσαρμοσμένες στους κινδύνους.
4. Οι τράπεζες που έχουν τη δυνατότητα να αναπτύξουν εσωτερικό έλεγχο υψηλής ποιότητας μπορούν να διακρατούν λιγότερα εποπτικά κεφάλαια μια και θεωρούνται πολύ πιο φερέγγυες.
5. Η εξοικονόμηση και διακράτηση εποπτικών κεφαλαίων μετριάζεται από το γεγονός ότι λόγω του ανταγωνισμού οι τράπεζες δέχονται μικρότερο περιθώριο κέρδους, ώστε να επιτευχθεί η απόδοση των κεφαλαίων τους και να αντιμετωπιστεί το ρίσκο.

2.5.3 Βασικά και συμπληρωματικά εποπτικά κεφάλαια τραπεζών

Η οικονομική κρίση οδήγησε στον καθορισμό ρυθμιστικών αρχών για την ανάπτυξη ελεγκτικών διαδικασιών σε σχέση με τη λειτουργία και

οργάνωση των τραπεζών. Τα εποπτικά κεφάλαια αποτέλεσαν ένα μέσο ελέγχου αλλά και αντιμετώπισης κινδύνων (Γκόρτσος, 2010). Οι βασικές κατηγορίες των εποπτικών κεφαλαίων είναι τα βασικά και τα συμπληρωματικά. Παρακάτω αναπτύσσονται το καθένα από αυτά ξεχωριστά (Μανος 2009):

1. Τα βασικά κεφάλαια: Το κεφάλαιο Tier 1, αποτελείται από τα ίδια κεφάλαια των μετόχων. Τα βασικά κεφάλαια χωρίζονται σε δυο κατηγορίες στα Κύρια στοιχεία (Core Tier I capital) και στα Πρόσθετα στοιχεία (Non-core capital) (Εκθεση για τη Χρηματοπιστωτική Σταθερότητα Ιούλιος 2010). Ουσιαστικά αποτελεί το ποσό που καταβάλλεται για την αρχική εξαγορά των μετοχών όχι με βάση την τρέχουσα χρηματιστηριακή τους αξία, τα κέρδη μείον τις συσσωρευμένες ζημιές. Στο Tier 1 δεν εμπεριέχονται η Φήμη και η Πελατεία. Στη περίπτωση για παράδειγμα που οι μέτοχοι καταβάλουν €100, για να αγοράσουν τη μετοχή τους και η τράπεζα πραγματοποιήσει ετήσια κέρδη €10, δεν κατέβαλλε κανένα μέρισμα και δεν πραγματοποίησε καμία ζημιά τότε μετά από 10 έτη το Tier 1 κεφάλαιο της τράπεζας θα είναι €200. Στα βασικά κεφάλαια (Tier I), εμπεριέχονται τα ακόλουθα: Μετοχικό κεφάλαιο, Αποθεματικά από κεφαλαιοποίηση κερδών, Κέρδη, Καινοτόμοι τίτλοι, ιδίως προνομιούχες μετοχές μη σωρευτικού μερίσματος, Δικαιώματα μειοψηφίας και Αρνητικές διαφορές ενοποίησης. Κατά τον υπολογισμό τους αφερούνται ο αριθμός των ιδίων μετοχών.
2. Συμπληρωματικά Κεφάλαια: Τα συμπληρωματικά ίδια κεφάλαια περιλαμβάνουν διαφορές αναπροσαρμογής αξίας περιουσιακών στοιχείων, ενώ τα συμπληρωματικά ίδια κεφάλαια για την κάλυψη κινδύνου (Tier 3 capital) περιλαμβάνουν κυρίως δάνεια μειωμένης εξασφάλισης βραχυπρόθεσμης διάρκειας (Εκθεση για τη Χρηματοπιστωτική Σταθερότητα Ιούλιος 2010). Ο τύπος που υπολογίζει τα συμπληρωματικά κεφάλαια είναι ο ακόλουθος: Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας = Εποπτικά Κεφάλαια/ Ενεργητικό Σταθμισμένο με τον κίνδυνο + Εκτός ισολογισμού στοιχεία του ενεργητικού. Στα συμπληρωματικά κεφάλαια (Tier II), περιλαμβάνονται τα ακόλουθα: Τα

αποθεματικά από την επανεκτίμηση της αξίας των παγίων, τα αποθεματικά σε σχέση με τη διαδικασία κάλυψης των γενικών τραπεζικών κινδύνων, τα δάνεια μειωμένης εξασφάλισης με ελάχιστη διάρκεια πέντε ετών, τα αποθεματικά για την κάλυψη των τραπεζικών κινδύνων, τα δάνεια μειωμένης εξασφάλισης με μικρότερη διάρκεια πέντε ετών, το 45% των θετικών διαφορών αποτίμησης. Τα πιστωτικά μέσα αόριστης διάρκειας που προσομοιάζουν με ίδια κεφάλαια.

Από το άθροισμα των βασικών (Tier I) και συμπληρωματικών (Tier II) κεφαλαίων, είναι βασικό να αφαιρούνται οι τοποθετήσεις σε μη ενοποιημένες θυγατρικές, το 50% του σωρευτικού ελλείμματος από ασφαλιστικά προγράμματα, το άθροισμα όλων των συμμετοχών στο μετοχικό κεφάλαιο άλλων οικονομικών φορέων. Το ήμισυ των απαιτούμενων κεφαλαίων θα πρέπει να εμπεριέχεται στην κατηγορία των βασικών κεφαλαίων και το υπόλοιπο στην κατηγορία των συμπληρωματικών ιδίων κεφαλαίων (Tier II). Οι βασικοί λόγοι που δίνεται έμφαση στα βασικά κεφάλαια στα πλαίσια της τραπεζικής εποπτείας είναι οι ακόλουθοι (Εκθεση για τη Χρηματοπιστωτική Σταθερότητα Ιούλιος 2010):

1. Οι αλλαγές που επήλθαν με την ανάπτυξη του εποπτικού μηχανισμού θα επιφέρουν τη μείωση των βασικών κεφαλαίων, η οποία θα αναγκάσει πολλές τράπεζες να αναζητήσουν εναλλακτικούς τρόπους ενίσχυσης των κεφαλαίων τους για τη κάλυψη νέων ελαστικών ορίων των Δεικτών Κεφαλαιακής Επάρκειας.
2. Έχει καταστεί αναγκαία η ενίσχυση των σημειόντων στοιχείων των βασικών ιδίων κεφαλαίων.

2.5.4 Ανάλυση του Regulatory dialectic

Με βάση τις αρχές του regulatory dialectic οι βασικές προσαρμογές που αναπτύχθηκαν από τη πλευρά των τραπεζών είναι οι ακόλουθες (Τράπεζα της Ελλάδος, 2012):

1. Η διαδικασία αναγνώρισης εξασφαλίσεων που βοηθούν στη μείωση του ύψους των μεγάλων χρηματοδοτικών ανοιγμάτων, σε αντιστοίχιση με τα καθορισμένα στις διοικητικές πράξεις, τις σχετικές με τον Πιστωτικό

Κίνδυνο και τον Κίνδυνο της αγοράς.

2. Ο καθορισμός χωριστού ορίου για το σύνολο των χρηματοδοτικών ανοιγμάτων της τράπεζας έναντι των σημαντικών μετοχών της αλλά και των συνδεδεμένων με αυτούς προσώπων και επιχειρήσεων.
3. Ο καθορισμός χωριστού ορίου για το σύνολο των χρηματοδοτικών ανοιγμάτων της τράπεζας έναντι των σημαντικών μετόχων της και των συνδεδεμένων με αυτούς προσώπων και επιχειρήσεων

2.5.5 Διαφορές μεταξύ της μικρο και μακρο-προληπτικής εποπτείας

Οι βασικοί στόχοι της χρηματοοικονομικής ρύθμισης και εποπτείας είναι τρεις: *Έλεγχος της φερεγγυότητας των χρηματοοικονομικών οργανισμών σε μεμονωμένη-εξατομικευμένη βάση (μικροπροληπτική εποπτεία), διατήρηση της σταθερότητας του οικονομικού συστήματος (μακροπροληπτική εποπτεία) και διασφάλιση ότι οι καταναλωτές αντιμετωπίζονται δίκαια (προστασία καταναλωτών.* Στη παρούσα ενότητα θα μελετηθούν οι διαφορές της μικρο και μακρο-προληπτικής εποπτείας (Σταϊκούρας, 2010, σελ 564).

Συγκεκριμένα η μικροπροληπτική εποπτεία αναφέρεται στα ακόλουθα: στην κεφαλαιακή επάρκεια, στην εταιρική διακυβέρνηση στα συστήματα Εσωτερικού Ελέγχου και στη ρευστότητα. Η μικροπροληπτική εποπτεία εστιάζει στον περιορισμό των προβλημάτων που μπορεί να παρουσιαστούν στο μέλλον και καλούνται να αντιμετωπίσουν μεμονωμένα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Η συγκεκριμένη δράση γίνεται μέσω της διαδικασίας παρακολούθησης και ανάλυσης πληροφοριών που αναφέρονται στο κάθε χρηματοπιστωτικό ίδρυμα ξεχωριστά με στόχο την αξιολόγηση μεταξύ άλλων των κινδύνων που αντιμετωπίζουν, την επάρκεια των συστημάτων και της διοίκησης και τέλος της συμμόρφωσης με τους κανονισμούς (Ορφανίδης, 2010).

Η συγκεκριμένη διαδικασία εστιάζει κυρίως στην κεφαλαιακή επάρκεια, στην εσωτερική οργάνωση, στην ποιότητα διοικητικών και μεγαλομετόχων κ.λπ. Εστιάζει στην αποτροπή κινδύνου μετάδοσης σε άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αλλά και να μην πληγεί η εμπιστοσύνη προς τα ιδρύματα αυτά. Η συγκεκριμένη δράση αναπτύσσεται από τη βάση προς την κορυφή και εστιάζει

σε προληπτικούς ελέγχους και αναπτύσσει προληπτικούς ελέγχους σε κάθε τμήμα από τη βάση μέχρι τη διοίκηση (Brunnermeier, Crockett, Goodhart, Persaud, & Shin, 2009).

. Η μακροπροληπτική εποπτεία από την άλλη πλευρά αναφέρεται στους κινδύνους για τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος ως σύνολο, οι οποίοι προέρχονται από τη συνολική συμπεριφορά των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, τις σχέσεις μεταξύ των χρηματοοικονομικών οργανισμών και των αγορών καθώς επίσης και από το μακροοικονομικό περιβάλλον (Elliott, 2010). Συγχρόνως εστιάζει στον εντοπισμό και την παρακολούθηση αλλά και στην αξιολόγηση των κινδύνων και αδυναμιών που μπορεί να απειλήσουν το τραπεζικό σύστημα στο σύνολό του. Ο στόχος της είναι να αποτρέπει ή έστω να περιορίζει τον κίνδυνο να επέλθουν δυσμενή περιστατικά οικονομικής φύσεως, με σημαντικές απώλειες για την πραγματική οικονομία. Η μακροπροληπτική εποπτεία εντάσσεται στα πλαίσια της παραδοσιακής μακροοικονομίας οφείλει να παρακολουθεί με σχολαστικότητα διάφορες διαταραχές σε εκείνα τα τμήματα των χρηματοοικονομικών συστημάτων που μπορεί να προκαλέσουν στο μέλλον αλυσιδωτές διαταραχές. Εστιάζει από τη κορυφή προς τη βάση θέτοντας αρχικά ένα ερώτημα και στη συνέχεια το επεξεργάζεται και διενεργεί προληπτικούς ελέγχους (Brunnermeier et al., 2009). Οι παραπάνω συνιστώσες της εποπτείας είναι άμεσα συνδεδεμένες τόσο με ουσιαστικούς όσο και με λειτουργικούς όρους ενώ και οι δύο συμβάλουν στη διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας (Ορφανίδης, 2010).

Ένα βασικό στοιχείο από τη παρούσα οικονομική κρίση η οποία πλήττει όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση, είναι η ανάγκη για ισχυροποίηση του μακροπροληπτικού προσανατολισμού της ρύθμισης και εποπτείας των τραπεζών αλλά και η ανάπτυξη στενής σύνδεσης με την εποπτεία των μεμονωμένων τραπεζών, δηλαδή τη μικροπροληπτική εποπτεία.

2.5.6 Εταιρική διακυβέρνηση και μικροπροληπτική εποπτεία

Η μικροπροληπτική εποπτεία με βάση το προηγούμενο ερώτημα, εποπτεύει την εύρυθμη λειτουργία ενός χρηματοπιστωτικού οργανισμού στο εσωτερικό του, επιδιώκοντας οικονομικά, οργανωτικά και θεσμικά να έχει μια

καλή λειτουργία. Η μικροπροληπτική εποπτεία είναι άμεσα συνδεδεμένη με την εταιρική διακυβέρνηση. Συγκεκριμένα, με δεδομένο ότι η εταιρική διακυβέρνηση αποτελεί ένα σύστημα αρχών το οποίο μελετά την οργάνωση, τη λειτουργία και τη διοικητική υπόσταση μιας εταιρίας, με στόχο να διαφυλάσσονται τα έννομα συμφέροντα όσων έχουν άμεσο οικονομικό και όχι μόνο συμφέρον από τη συγκεκριμένη. Η εταιρική διακυβέρνηση αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση του εταιρικού συμφέροντος. Με βάση τα παραπάνω, η εταιρική διακυβέρνηση ούσα κομμάτι της μικροπροληπτικής εποπτείας μιας τράπεζας αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση του συμφέροντος των εμπλεκομένων αλλά και στο ευρύτερο συμφέρον της αγοράς μέσα από τον έλεγχο και τον περιορισμό των κρίσεων. Με βάση τα ερωτήματα που θέτοντας στο ερώτημα από το άρθρο των Čihák, Demirgüç-Kunt, Martinez Peria, & Mohseni-Cheraghlu (2012), επιβεβαιώνεται ο παραπάνω συλλογισμός, μια και οι απαντήσεις στα ερωτήματα δηλώνουν ότι μέσα σε μια τράπεζα τα εποπτικά όργανα ελέγχουν τους μετόχους επιδιώκοντας η τράπεζα να λειτουργεί με νόμιμες διαδικασίες και να περιορίζονται με αυτό τον τρόπο οι άνομες πράξεις αλλά και να αποσιωπούνται οι κρίσεις. Συγχρόνως σε επίπεδο εποπτείας τα εποπτικά όργανα τα οποία λειτουργούν με βάση τις αρχές της μικροπροληπτικής εποπτείας ασκούν ένα ευρύτερο έλεγχο στις δομές, στους θεσμούς και στα διευθυντικά στελέχη, προκειμένου να εξασφαλιστεί η οικονομική ευρωστία και ευρύτερα η εύρυθμη οικονομική λειτουργία των τραπεζών.

2.5.7 Κρίση και επιπτώσεις

Οι χώρες που επλήγησαν από την οικονομική κρίση παρουσίασαν αρνητικό ρυθμό ανάπτυξης (Čihák et al., 2012). Οι κυβερνήσεις των κρατών που είχαν πρόβλημα όπως και η Ελλάδα, έκαναν αυτό που δεν είχαν κάνει μέχρι τότε: μείωσαν αρχικά τα επιτόκια και αύξησαν το ελάχιστο ποσό των εγγυημένων καταθέσεων. Το δεύτερο ήταν μια καταλυτική πράξη, η οποία ίσχυε σε χώρες όπως η Σουηδία, οι οποίες δεν επηρεάστηκαν από την οικονομική κρίση, διότι είχαν προνοήσει και είχαν ήδη προβεί στην προστασία των καταθέσεων. Για παράδειγμα, η Ελλάδα, η οποία μέχρι και το 2007,

θεωρούνταν εξίσου αξιόπιστη με τις λοιπές χώρες της Ε.Ε., μετά το δεύτερο μισό του 2009 και με τη διόγκωση της κρίσης, θεωρήθηκε αναξιόπιστη. Συγκεκριμένα, η κατάσταση άλλαξε, το τραπεζικό της σύστημα βρέθηκε ξεκρέμαστο και οι καταθέσεις των πολιτών κινδύνεψαν σε μεγάλο βαθμό λόγω της έλλειψης εξασφαλίσεων (Σταϊκούρας, 2010).

Οι χώρες που δεν επλήγησαν από την οικονομική κρίση χαρακτηρίζονταν από διαφάνεια στη δημοσιοποίηση όλων των οικονομικών τους στοιχείων, στους κανονισμούς λειτουργίας και στους σκοπούς των τραπεζών, στις συναλλαγές. Μέσα από αυτή τη διαδικασία, ο καταναλωτής ήταν πιο ενημερωμένος και προσεκτικός, με αποτέλεσμα να μην πληγούν οι καταθέσεις του και η οικονομική του κατάσταση με την έναρξη της κρίσης. Το παραπάνω δεν ίσχυε στα κράτη που επλήγησαν από την οικονομική κρίση με αποτέλεσμα οι καταναλωτές – πολίτες να βιώσουν την κρίση έντονα και να επηρεαστούν σε πολύ μεγάλο βαθμό (Ορφανίδης, 2010).

2.6 Εμπειρικές έρευνες για τις δεξιότητες των διευθυντών στη διαχείριση κρίσεων

Από το τελευταίο τρίμηνο του 2007, οι χώρες σε παγκόσμιο επίπεδο αντιμετωπίζουν μια βαθιά οικονομική κρίση. Οι κρίσεις είναι κάτι σύνηθες τόσο για τους οργανισμούς όσο και για το περιβάλλον τους καθώς αποτελούν ένα χαρακτηριστικό γνώρισμα της επιχειρηματικής δραστηριότητας στις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς. Η αποτελεσματικότητα της διοίκησης σε περιόδους κρίσης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις οργανωτικές ικανότητες των διευθυντικών στελεχών. Δεδομένης της κλιμάκωσης της κρίσης, η διαχείριση κρίσεων έχει καταστεί σημαντική δεξιότητα των διευθυντικών στελεχών και η κρίση αποτελεί μία δοκιμασία των δεξιοτήτων ηγεσίας. Με την οντολογική της έννοια, μία κρίση είναι η συσσώρευση ανεπιθύμητων συμβάντων και συγκρούσεων σε διάφορους τομείς της κοινωνικής και οικονομικής ζωής. Αυτό συνεπάγεται, λοιπόν, ότι κάνουμε επιλογές, λαμβάνουμε αποφάσεις, αγωνιζόμαστε και προσπαθούμε, όπου υπάρχει η ανάγκη να δουλέψουμε υπό πίεση χρόνου (Milić, 2011).

Σύμφωνα με τον Herrera (2011), υπάρχουν αρκετές βασικές ικανότητες που θα πρέπει να διαθέτει ένας διευθυντής κατά την διάρκεια μιας κρίσης, τόσο λειτουργικές, όσο και προσωπικές. Οι λειτουργικές ικανότητες σημαίνουν ότι ο διευθυντής έχει καταφέρει να διαχειριστεί διάφορες πτυχές της διοίκησης του οργανισμού και του ρόλου του στον οργανισμό και σε σχέση με την ευθύνη. Αυτές περιλαμβάνουν την ικανότητα δημιουργίας στρατηγικών, την αξιολόγηση των καθορισμένων στόχων, τις επιχειρησιακές δεξιότητες διοίκησης, τις δεξιότητες διαχείρισης πληροφοριών και τις δεξιότητες διαχείρισης πόρων (ιδίως ανθρώπινων πόρων). Οι προσωπικές ικανότητες συνδυάζουν την κατανόηση των εσωτερικών ικανοτήτων, τις δυνατότητες με ψυχική και σωματική ισχύ (αυτογνωσία, αυτοαξιολόγηση, φυσικές συνθήκες, πνευματικές συνθήκες).

Ο Herrera παρουσιάζει ένα σύνολο δεξιοτήτων που θα πρέπει να διαθέτουν τα διευθυντικά στελέχη σε περιόδους κρίσης, όπως: δεξιότητες ηγεσίας, ικανότητες διαχείρισης, ελέγχου και παροχής βοήθειας στους εργαζομένους, ικανότητα ταχείας επίλυσης απροσδόκητων προβλημάτων, αντίσταση στην μακροχρόνια σωματική και ψυχική προσπάθεια, ικανότητα αναγνώρισης σε ασυνήθιστες καταστάσεις της καταλληλότερης λύσης σε μια δεδομένη κατάσταση, ανεξαρτησία, αποφασιστικότητα και υπευθυνότητα, επαγγελματική ικανότητα και γνώση συγκεκριμένων ζητημάτων στην διαχείριση κρίσεων, ικανότητα οργάνωσης και συντονισμού των καθηκόντων και των δραστηριοτήτων των μελών της ομάδας, δεξιότητες διοίκησης, ικανότητα χρήση πληροφοριών, γνώση συστημάτων βάσεων δεδομένων, ικανότητα χρήσης αυτών κατά το μέγιστο δυνατό, γνώση των νόμων, των κανονισμών και άλλων προτύπων που περιορίζουν τα καθήκοντα και τις δραστηριότητες, δεξιότητες επικοινωνίας, δεξιότητες ακρόασης, κατανόησης πληροφοριών και σημάτων, δεξιότητες διαπραγμάτευσης, δεξιότητες επηρεασμού και πειθούς, ικανότητα ανάληψης ανατροφοδότησης και διατύπωσης σαφών αποφάσεων και εντολών και εμπειρία στον χειρισμό μη συνηθισμένων καταστάσεων. Η διοίκηση σε περιόδους κρίσεων αποτελεί μια συνεχή διαδικασία που απαιτεί την ανάπτυξη της στοχαστικής και κριτικής σκέψης, την προσαρμογή και την μάθηση και την απόκτηση εμπειρίας για την

λειτουργία σε μια δύσκολη εποχή. Όλα αυτά απαιτούν την ικανότητα στρατηγικής εξέτασης, διερεύνησης και αναγνώρισης του περιβάλλοντος προκειμένου να αποκτηθεί η γνώση.

Ωστόσο, για να λειτουργήσει αποτελεσματικά και να χρησιμοποιήσει τις γνώσεις του, ένα διευθυντικό στέλεχος θα πρέπει να λαμβάνει γρήγορες και ηθικές αποφάσεις και να οικοδομεί την εμπιστοσύνη των ενδιαφερομένων. Η γνώση σε συνδυασμό με την εμπιστοσύνη των ενδιαφερομένων επιτρέπει στον διευθυντή να παρατηρεί και να αοδέχεται τις ευκαιρίες που προκύπτουν ως συνέπεια της κρίσης (James Wooten, 2010). Παρατηρώντας την συμπεριφορά των διευθυντών των αμερικανικών εταιρειών κατά την διάρκεια της κρίσης, οι James και Wooten προσδιόρισαν τις ακόλουθες διευθυντικές ικανότητες:

- η ικανότητα αναστοχασμού, εκμάθησης και προσαρμογής σε περιόδους κρίσης, μια διαδικασία μάθησης του ηγέτη πρέπει να είναι ταυτόχρονη με την διαδικασία της μάθησης εντός του οργανισμού. Στον πυρήνα αυτής της μάθησης είναι το σύνολο των δεξιοτήτων για την απόκτηση γνώσεων και την εφαρμογή μιας αλλαγής συμπεριφοράς ως αποτέλεσμα. Ο προσανατολισμός της μάθησης περιλαμβάνει την τάση να αναζητηθεί η γνώση και να χρησιμοποιηθεί στην διαδικασία της προσαρμογής στις νέες συνθήκες. Οι πολιτισμικές αλλαγές επαληθεύουν τα υπάρχοντα μοντέλα και τις στρατηγικές μάθησης, προσφέροντας νέα πρότυπα δράσης. Αυτή η διαδικασία είναι μόνιμη (Nizamidou & Vouzas, 2017). Εάν κατά την διάρκεια της κρίσης προωθείται η προθυμία για μάθηση, οι ηγέτες και οι οργανισμοί τους μπορούν να μειώσουν τις αρνητικές επιπτώσεις της κρίσης, να εντοπίσουν τις ρίζες της και να χρησιμοποιήσουν τις γνώσεις που αποκτήθηκαν στην διαδικασία λήψης αποφάσεων. Η μάθηση σε περιόδους κρίσης δίνει μια ορισμένη «αντίσταση» σε άλλες δύσκολες καταστάσεις, προάγει μια θετική στάση απέναντι στα προβλήματα και την ικανότητα ανάκαμψης από την κρίση.

- η ικανότητα αναζήτησης ευκαιριών - ένα «υποπροϊόν» στην διαδικασία εκμάθησης είναι η δυνατότητα αξιοποίησης της κρίσης για την ανάπτυξη του οργανισμού (αναζήτηση γνώσης - παρατήρηση και γνωριμία με το περιβάλλον - αξιοποίηση των αναδυόμενων ευκαιριών). Οι πληροφορίες που λαμβάνονται

από διάφορες πηγές, οι οποίες είναι ενσωματωμένες σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, είναι χρήσιμες τόσο σε στρατηγικό όσο και σε επίπεδο τακτικών.

- η ικανότητα ταχείας και ηθικής λήψης αποφάσεων - η ικανότητα λήψης γρήγορων αποφάσεων υπό πίεση καθίσταται βασική ικανότητα αποτελεσματικής αντιμετώπισης σε περιόδους κρίσης. Ωστόσο, ένας διευθυντής πρέπει να αποφεύγει την συναισθηματική αντιμετώπιση της κρίσης και τον αντίκτυπο των χαρακτηριστικών της ίδιας της κρίσης (περιορισμένες πληροφορίες, πίεση χρόνου, πίεση για αλλαγή), τα οποία συμβάλλουν στην δυσκολία λήψης αποφάσεων και στην λήψη αποφάσεων με βάση μία και μόνο πηγή πληροφόρησης ή στην τάση λήψης αποφάσεων που δικαιολογούν προηγούμενες επιλογές ή επενδύσεις

- την πεποίθηση ότι η κρίση μπορεί να είναι μια ευκαιρία - οι διευθυντές συχνά επικεντρώνονται στις αρνητικές πτυχές της κρίσης και δεν αναγνωρίζουν τις ευκαιρίες και τις δυνατότητες σε μια δεδομένη κατάσταση. Η κρίση αποτελεί μια ευκαιρία για οργανωτική αλλαγή, αλλαγή συμπεριφοράς, καθώς επιστά την προσοχή των διευθυντών σε καταστάσεις που έχουν παραμεληθεί και σε τρέχουσες ευκαιρίες σε επίπεδο καινοτομίας και βελτίωσης του συστήματος. Είναι όμως απαραίτητο οι διευθυντές να αλλάξουν την σκέψη τους και να απομακρυνθούν από το αίσθημα του θυμού, του φόβου, της ενοχής μεταβαίνοντας σε μια μακροχρόνια και αισιόδοξη σκέψη. Η χρήση της κρίσης ως ευκαιρίας απαιτεί την ριζοσπαστική προσέγγισή της, ένα όραμα που θα εμπνεύσει τα μέλη του οργανισμού να αναζητήσουν τα δυνατά σημεία και τις ευκαιρίες που προκύπτουν για τον οργανισμό από το περιβάλλον του και να χρησιμοποιήσουν αυτά τα πλεονεκτήματα ως πόρους. Όπως δείχνουν οι έρευνες που έχουν διεξαχθεί σε περιόδους κρίσης, οι ακόλουθοι παράγοντες είναι σημαντικοί: διαισθητική λήψη αποφάσεων, εμπειρία και κρυμμένες γνώσεις (Sayegh et al., 2004).

Διευθυντικά στελέχη σε εταιρείες της Πολωνίας πιστεύουν ότι σε μια κρίση οι σημαντικότερες ιδιότητες ενός διευθυντή είναι: η ευελιξία στην προσέγγιση του προβλήματος (65%), η ικανότητα διαχείρισης των ατόμων (64%), η δημιουργικότητα (51%), η εμπειρία (51%), η ικανότητα ανάληψης κινδύνων (45%). Πιστεύουν επίσης ότι παρά την δύσκολη κατάσταση, ο

διευθυντής δεν θα πρέπει να ενεργεί με αδυσώπητο ή αυταρχικό τρόπο, να χειραγωγεί και να επιδιώκει αμείλικτα τον στόχο (Rakowska 2011: 11). Στην έρευνα που πραγματοποίησε η Corp, το 75% των ερωτηθέντων διευθυντών ανέφερε ότι οι διαπροσωπικές ικανότητες είναι οι πιο σημαντικές όταν αντιμετωπίζουμε μια κατάσταση σύγκρουσης. Σε αυτήν την έρευνα το 50% των ερωτηθέντων διευθυντών ανέφερε ότι το πιο σημαντικό για αυτούς είναι να είναι σε θέση να λύσουν τα προκύπτοντα προβλήματα (Trivella et al., 2017). Οι Novak κ.ά. (2017) υπογράμμισαν την σημασία των ικανοτήτων που σχετίζονται με την διαχείριση της ποιότητας στις επιχειρήσεις.

Παρόμοια αποτελέσματα αναφέρουν ότι το 58,3% των ερωτηθέντων διευθυντών θεωρούν την εμπειρία, την γνώση της οικονομίας (60%) και την γνώση των τελευταίων τάσεων στην οργάνωση και την διοίκηση (40%) ως ζωτικής σημασίας κατά την διάρκεια της κρίσης. Επίσης σημαντικές δεξιότητες θεωρούν την ικανότητα επίλυσης προβλημάτων και λήψης αποφάσεων (περίπου 95%), τις διαπροσωπικές δεξιότητες (δικτύωση, όχι αλλοτρίωση ανθρώπων, ενσυναίσθηση, όπου σχεδόν το 80% των ερωτηθέντων πιστεύουν ότι αυτή η δεξιότητα είναι απαραίτητη και μόνο το 4% ότι δεν είναι) και την ικανότητα εργασίας σε ομάδα (περίπου 75% και 2% αντίστοιχα).

Ταυτόχρονα, τα ευρήματα της έρευνας 400 διευθυντών σε εταιρείες στην Πολωνία που παρουσιάστηκαν από τους Schiffino et al. (2017) δείχνουν ότι ακόμη και το 68% των Πολωνών διευθυντών δεν είναι διανοητικά ισχυροί και ανθεκτικοί ώστε να διαχειριστούν με ασφάλεια τις επιχειρήσεις τους περνώντας μέσα από μια περίοδο σημαντικών αλλαγών. Μόνο το 7% των διευθυντικών στελεχών ισχυρίστηκε ότι είχαν μεγάλη δύναμη και διανοητική ανθεκτικότητα, ως αποτέλεσμα της προηγούμενης επαγγελματικής τους εμπειρία, των δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν στο παρελθόν (όσοι είναι καλύτερα προετοιμασμένοι για τις προκλήσεις ασχολούνταν με τον αθλητισμό στην παιδική τους ηλικία και συναγωνίζονταν συνεχώς με άλλους). Επιπλέον, οι διευθυντές τείνουν να εξαπατούν τους εαυτούς τους. Πιστεύουν ότι οι κρίσεις όντων συμβαίνουν, αλλά όχι σε αυτούς, παρά μόνο στους ανταγωνιστές τους και όταν μία κρίση επηρεάζει την εταιρεία τους, εφαρμόζουν μια στρατηγική της στρουθοκαμήλου, δηλαδή θάβουν το κεφάλι τους στην άμμο και

προσπαθούν να περιμένουν μέχρι να περάσουν τα χειρότερα. Μια τέτοια προσέγγιση έχει ως αποτέλεσμα την δημιουργία αρνητικής οικονομικής εικόνας της επιχείρησης και στην χειρότερη περίπτωση την πτώχευση της εταιρείας. Επιπλέον, οι διευθυντές συχνά πιστεύουν ότι οι ίδιοι δεν ευθύνονται για την κατάσταση της κρίσης στην επιχείρηση, αλλά, όπως λένε, το επιχειρηματικό περιβάλλον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ - ΜΕΘΟΔΟΣ

3.1 Είδος έρευνας

Η έρευνα που διεξήχθη στην παρούσα μελέτη είναι εξαντλητική έρευνα σε επίπεδο υποκαταστημάτων Ι.Κ.Α σε όλη την Ελλάδα. Συγκεκριμένα ερωτήθηκαν 60 διευθυντές (ένας διευθυντής ανά νομό), οι οποίοι έχουν καθημερινή επαφή με το κοινό.

3.2 Δείγμα

Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από 60 διευθυντές που εργάζονται στις κοινωνικές υπηρεσίες του ΙΚΑ. Το δείγμα που συλλέχθηκε ήταν δείγμα μη πιθανότητας. Ειδικότερα, το δείγμα αποτελείται από 21 άνδρες (35%) και 39 γυναίκες (65%). Ο μέσος όρος προϋπηρεσίας τους ήταν τα 29,48 έτη.

3.3 Εργαλείο έρευνας

Βασικό εργαλείο της έρευνας αποτέλεσε το ερωτηματολόγιο, το οποίο αποτελείται παρρουσιάζεται στο παράρτημα 3 της παρούσας διατριβής. Συνολικά αποτελείται από 52 ερωτήσεις κλειστού τύπου ερωτήσεις όπως διχοτομικές (ναι, όχι), βαθμονόμησης (καθόλου, ελάχιστα, μέτρια), κατάταξης (1, 2, 3), διαβαθμισμένης κλίμακας (καθόλου, λιγότερο, αρκετά και πολύ σημαντικό) και πολλαπλής επιλογής (ο ερευνώμενος μπορεί να επιλέξει περισσότερες από μια απαντήσεις). Οι ερωτήσεις αποσκοπούν να διερευνήσουν το κατά πόσο οι διευθυντές διαθέτουν εκπαίδευση για αναγνώριση πρόδρομων συμπτωμάτων και για αποτελεσματική διαχείριση κρίσεων και έκτακτων καταστάσεων. Επίσης, διερευνούν εάν υπάρχει σχέδιο διαχείρισης κρίσεων το οποίο να χρησιμοποιείται σε κάθε περίπτωση. Τέλος, μελετούν τη διαφθορά στους φορείς κοινωνικής ασφάλισης. Το ερωτηματολόγιο στάλθηκε με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και οι απαντήσεις από τους διευθυντές στάλθηκαν μέσω ταχυδρομείου, ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και fax.

Το ερωτηματολόγιο κατασκευάστηκε από τον ίδιο τον ερευνητή αφού πρώτα μελέτησε τη σχετική με το θέμα βιβλιογραφία. Συγκεκριμένα το

ερωτηματολόγιο βασίστηκε σε εμπειρικές έρευνες (Börzel & Hüllen, 2014; Acemoglu et al., 2015; Benfratello et al., 2017; Bratu et al., 2017), αλλά και σε θεωρητικές (Bellofiore, et al., 2010; Groom & Fritz, 2011; Coombs, 2014; Henry, 2015).

Η επιλογή και κατασκευή των ερωτήσεων έγινε με τέτοιο τρόπο ώστε να απαντούν στις ερευνητικές υποθέσεις. Συγκεκριμένα η πρώτη ερευνητική υπόθεση «οι διευθυντές δε διαθέτουν εκπαίδευση για αναγνώριση πρόδρομων συμπτωμάτων και για αποτελεσματική διαχείριση κρίσεων και έκτακτων καταστάσεων» απαντάται από τις ερωτήσεις: 3, 4, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 38, 41 του ερωτηματολογίου

Η δεύτερη ερευνητική υπόθεση «δεν υπάρχει σχέδιο διαχείρισης κρίσεων το οποίο να χρησιμοποιείται σε κάθε περίπτωση» απαντάται από τις ερωτήσεις: 5, 6, 7, 8, 29, 34, 35, 36, 37, 39, 40 του ερωτηματολογίου

Τέλος, η τρίτη ερευνητική υπόθεση «η διαφθορά υπάρχει στους φορείς κοινωνικής ασφάλισης, δεν αποτελεί όμως μέρος της καθημερινότητας και έχει μειωθεί μετά την εφαρμογή του ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος και θεσμών όπως το ΚΕΠΑ» απαντάται από τις ερωτήσεις: 16, 19, 24, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52 του ερωτηματολογίου

3.4 Στατιστική Ανάλυση

Η στατιστική ανάλυση διεξήχθη χρησιμοποιώντας το στατιστικό πρόγραμμα SPSS17.0. Στην συγκεκριμένη έρευνα χρησιμοποιήθηκε περιγραφική και επαγωγική στατιστική. Μέσω της περιγραφικής στατιστικής αποτυπώθηκαν οι απαντήσεις των συμμετεχόντων ενώ μέσω της επαγωγικής στατιστικής εξετάστηκε η σχέση μεταξύ μεταβλητών. Πιο συγκεκριμένα, χρησιμοποιήθηκε ο έλεγχος chi square (χ^2) για να εξετάσει την εξάρτηση ή όχι μεταξύ κατηγορικών μεταβλητών. Στην περίπτωση που δεν ικανοποιούνταν οι υποθέσεις του ελέγχου αυτού χρησιμοποιήθηκε το goodness of fit test. Η στατιστική ανάλυση διεξήχθη χρησιμοποιώντας το στατιστικό πρόγραμμα SPSS17.0.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

4.1 Αποτελέσματα Ερευνητικού

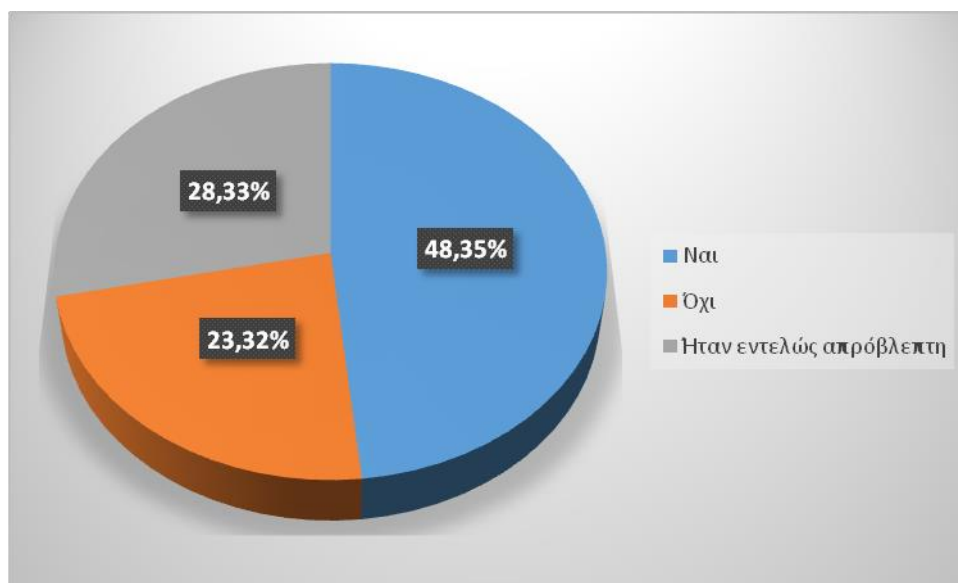
Στην παρούσα ενότητα αρχικά παρουσιάζονται μέσω της περιγραφικής στατιστικής οι απαντήσεις των συμμετεχόντων ενώ μετά παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της επαγωγικής στατιστικής.

Σύμφωνα με τον πίνακα 1 και το σχήμα 1 το 48,3% των διευθυντών θεωρεί ότι υπήρχαν πρόδρομα συμπτώματα σε κρίσεις του παρελθόντος, το 23,3% έχει αντίθετη άποψη ενώ το 28,3% θεωρεί πως η κρίση ήταν εντελώς απρόβλεπτη.

Πίνακας 1

Πρόδρομα συμπτώματα σε κρίσεις του παρελθόντος που αντιμετώπισαν

	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	29	48,3
Όχι	14	23,3
Ήταν εντελώς απρόβλεπτη	17	28,3
Σύνολο	60	100,0

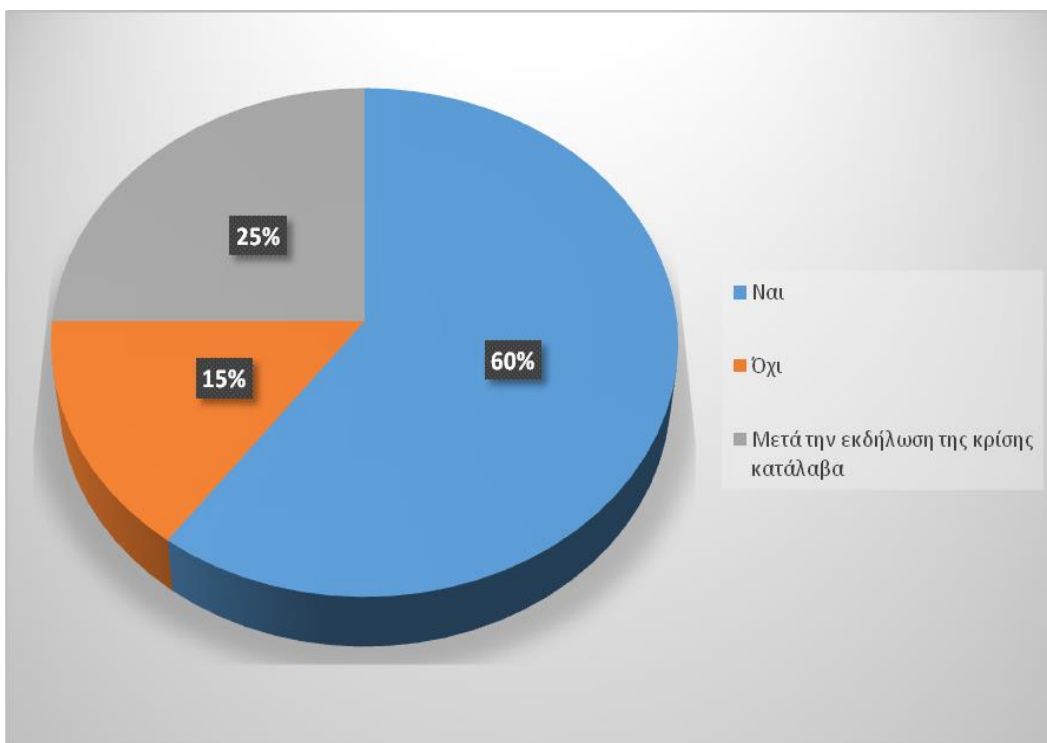
Σχήμα 1. Πρόδρομα συμπτώματα σε κρίσεις του παρελθόντος

Σύμφωνα με τον πίνακα 2 και το σχήμα 2 το 60% των διευθυντών έχει εντοπίσει τα συμπτώματα της κρίσης, το 15% όχι ενώ το 25% τα εντόπισε μετά την εκδήλωση της κρίσης.

Πίνακας 2

Εντοπισμός συμπτωμάτων σε κρίσεις που αντιμετώπισαν

	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	36	60,0
Όχι	9	15,0
Μετά την εκδήλωση της κρίσης κατάλαβα	15	25,0
Σύνολο	60	100,0

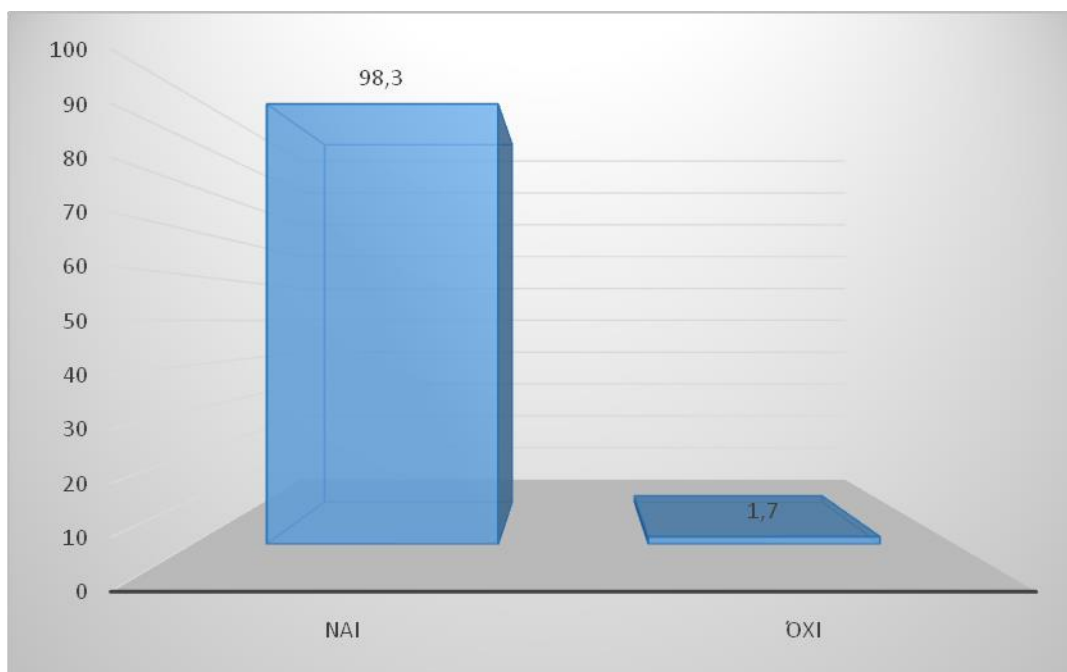
Σχήμα 2. Εντοπισμός συμπτωμάτων σε κρίσεις που αντιμετώπισαν

Σύμφωνα με τον πίνακα 3 και το σχήμα 3 το 98,3% των διευθυντών θεωρεί απαραίτητο την εφαρμογή ενός σχεδίου αντιμετώπισης των κρίσεων.

Πίνακας 3

Η αναγκαιότητα για την εφαρμογή ενός σχεδίου αντιμετώπισης κρίσεων

	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	59	98,3
Όχι	1	1,7
Σύνολο	60	100,0

Σχήμα 3. Η αναγκαιότητα για την εφαρμογή ενός σχεδίου αντιμετώπισης κρίσεων

Σύμφωνα με τον πίνακα 4 το 32,2% των διευθυντών δεν γνωρίζει αν ο οργανισμός στον οποίο απασχολείται διαθέτει σχέδια για την περίπτωση κρίσεων, το 30,5% πιστεύει ότι δεν υπάρχουν, το 26,7% αναφέρει ότι υπάρχουν και τα έχει διαβάσει ενώ το 10% θεωρεί πως υπάρχουν αλλά δεν έχει πρόσβαση.

Πίνακας 4

Διαθέσιμα σχέδια της διοίκησης για την περίπτωση κρίσεων

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Υπάρχουν και τα έχω	16	26,7	27,1	27,1
Υπάρχουν αλλά δεν έχω	6	10,0	10,2	37,3
Δε γνωρίζω εάν	19	31,7	32,2	69,5
Πιστεύω ότι δεν	18	30,0	30,5	100,0
Σύνολο	59	98,3	100,0	
Αναπάντητα	1	1,7		
Σύνολο	60	100,0		

Σύμφωνα με τον πίνακα 5 το 45% των διευθυντών αναφέρει πως υπάρχει ομάδα διαχείρισης κρίσεων στον οργανισμό, το 10% αναφέρει ότι πρόκειται να συσταθεί ενώ το υπόλοιπο 45% αναφέρει ότι δεν υπάρχει.

Πίνακας 5

Ύπαρξη ομάδας διαχείρισης κρίσεων στον οργανισμό

	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	27	45,0
Όχι	27	45,0
Σκέφτομαι να συστήσω	6	10,0
Σύνολο	60	100,0

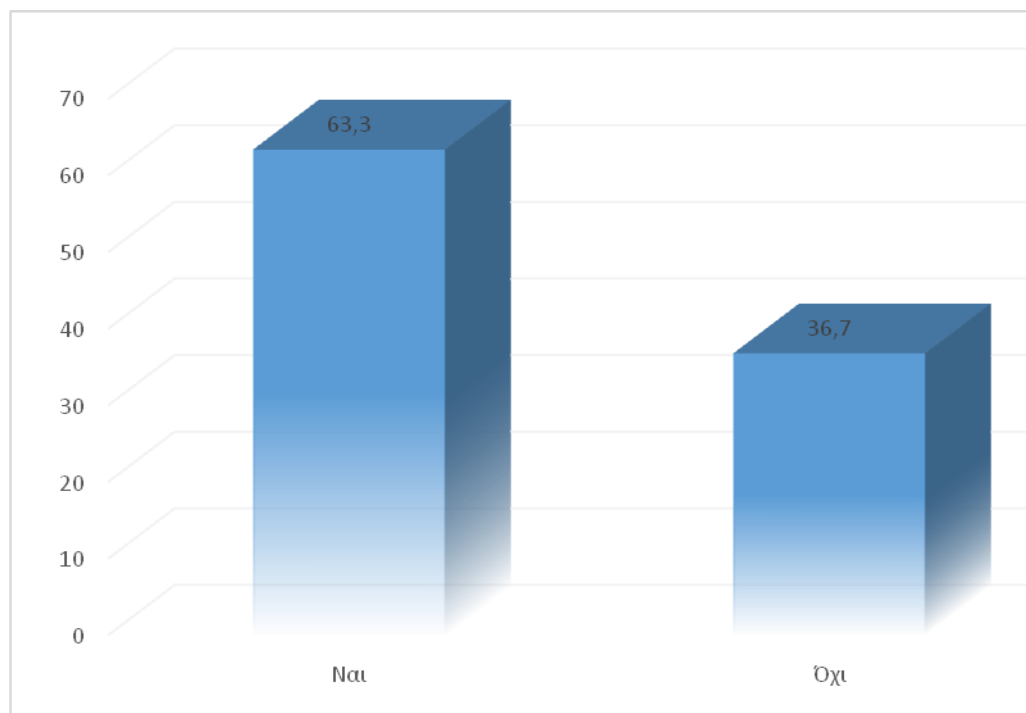
Σύμφωνα με τον πίνακα 6 και το σχήμα 4 το 63,3% (38) των διευθυντών έχει παρακολουθήσει σεμινάρια ή εισηγήσεις σχετικά με την διαχείριση κρίσεων και την αντιμετώπιση έκτατων αναγκών. Από τους 38 που έχουν παρακολουθήσει

οι 29 (76,3%) ανέφεραν το εθνικό κέντρο δημόσιας διοίκησης και αυτοδιοίκησης, οι 7 (18,4%) ανέφεραν άλλο φορέα και 2 (5,3%) δεν απάντησαν.

Πίνακας 6

Παρακολούθηση σεμιναρίων ή εισηγήσεων για την διαχείριση κρίσεων και την αντιμετώπιση έκτατων αναγκών

	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	38	63,3
Όχι	22	36,7
Σύνολο	60	100,0

Σχήμα 4. Παρακολούθηση σεμιναρίων ή εισηγήσεων για την διαχείριση κρίσεων και την αντιμετώπιση έκτατων αναγκών

Σύμφωνα με τον πίνακα 7 το 86,7% των διευθυντών πιστεύει ότι μπορεί να ανταποκριθεί σε μεγάλο βαθμό με επιτυχία σε περίπτωση κάποιας κρίσης ενώ το 13,3% αναφέρει ότι μπορεί να ανταποκριθεί σε μικρό βαθμό.

Πίνακας 7

Βαθμός ανταπόκρισης με επιτυχία σε περίπτωση κάποιας κρίσης

	Συχνότητα	Ποσοστό
Σε μικρό βαθμό	8	13,3
Σε μεγάλο βαθμό	52	86,7
Σύνολο	60	100,0

Σύμφωνα με τον πίνακα 8 το 93,3% θεωρεί απαραίτητη την παρακολούθηση εκπαιδεύσεων σχετικών με την διαχείριση κρίσεων από τους υπεύθυνους των οργανισμών και επιχειρήσεων ενώ το 6,7% αναφέρει ότι είναι απαραίτητη σε κάποιες περιπτώσεις.

Πίνακας 8

Αντιλήψεις σχετικά με την παρακολούθηση εκπαιδεύσεων σχετικών με την διαχείριση κρίσεων από τους υπεύθυνους των οργανισμών και επιχειρήσεων

	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	56	93,3
Για κάποιες περιπτώσεις είναι απαραίτητη	4	6,7
Σύνολο	60	100,0

Σύμφωνα με τον πίνακα 19 το 68,3% των διευθυντών αναφέρει ότι καλλιεργούνται οι ικανότητες των στελεχών για την αντιμετώπιση κρίσεων ενώ το 31,7% θεωρεί πως αποκτώνται.

Πίνακας 9

Απόψεις για τις ικανότητες των στελεχών σχετικά για την αντιμετώπιση κρίσεων

	Συχνότητα	Ποσοστό
Αποκτώνται	19	31,7
Καλλιεργούνται	41	68,3
Σύνολο	60	100,0

Σύμφωνα με τον πίνακα 10 το κυριότερο εμπόδιο που έχουν να αντιμετωπίσουν οι διευθυντές στη λειτουργία της υπηρεσίας είναι οι συγκρούσεις μεταξύ πολιτών και συναδέλφων (Μ.Τ=1,21), και ακολουθούν οι συγκρούσεις μεταξύ συναδέλφων (Μ.Τ=2,0).

Πίνακας 10

Εμπόδια στην λειτουργία της υπηρεσίας

	N	Ελάχιστη	Μέγιστη	M.T	T.A
Συγκρούσεις μεταξύ συναδέλφων	36	1	3	2,00	,63
Συγκρούσεις μεταξύ πολιτών και συναδέλφων	48	1	2	1,21	,41
Και τα δύο παρουσιάζονται συχνά και είναι έντονα	41	1	3	2,32	,93

Σύμφωνα με τον πίνακα 11 το σύνολο των διευθυντών πιστεύει ότι είναι απαραίτητη η εκπαίδευση του προσωπικού για την διαχείριση συγκρούσεων και κρίσεων στην λειτουργία της υπηρεσίας.

Πίνακας 11

Εκπαίδευση προσωπικού για την αντιμετώπιση συγκρούσεων και κρίσεων στη λειτουργία της υπηρεσίας

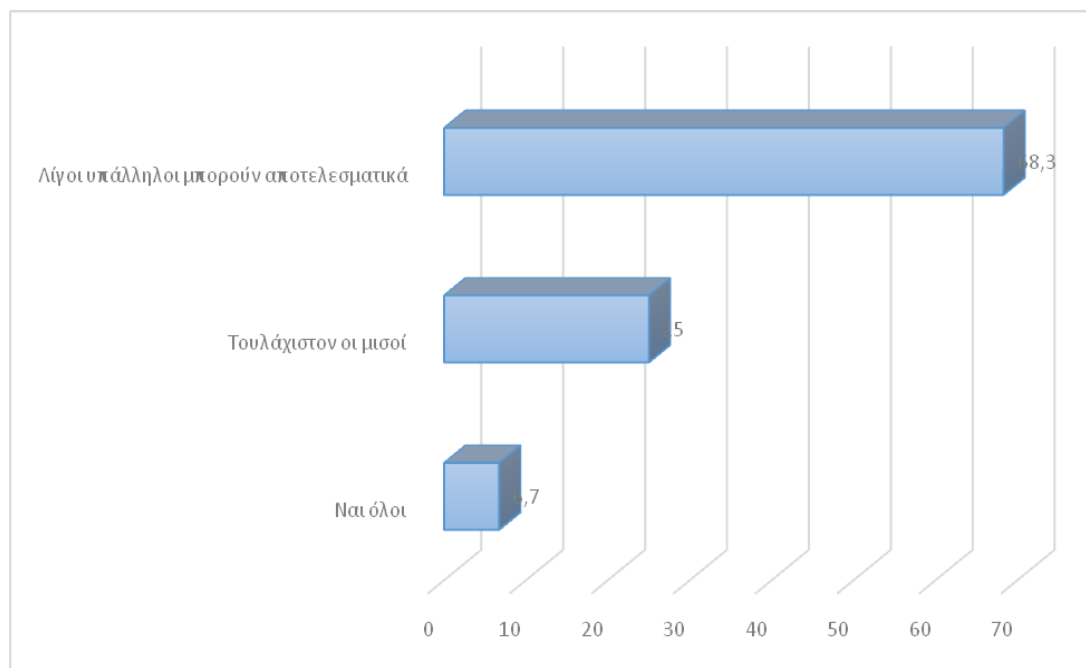
	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	60	100,0

Σύμφωνα με τον πίνακα 12 και το σχήμα 5 μόνο το 6,7% των διευθυντών θεωρεί πως οι υπάλληλοι της υπηρεσίας τους στο σύνολο τους μπορούν να αντιμετωπίσουν συγκρούσεις και κρίσεις στην εργασία τους, το 25% αναφέρει τουλάχιστον οι μισοί και το 68,3% αναφέρει ότι λίγοι μπορούν να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά μια κρίση.

Πίνακας 12

Δυνατότητα υπαλλήλων να αντιμετωπίσουν συγκρούσεις και κρίσεις στην εργασία τους

	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι όλοι	4	6,7
Τουλάχιστον οι μισοί	15	25,0
Λίγοι υπάλληλοι μπορούν αποτελεσματικά	41	68,3
Σύνολο	60	100,0

Σχήμα 5. Δυνατότητα υπαλλήλων να αντιμετωπίσουν συγκρούσεις και κρίσεις στην εργασία τους

Σύμφωνα με τον πίνακα 13 το σημαντικότερο αίτιο σύγκρουσης στην λειτουργία του οργανισμού ήταν τα διαφορετικά συμφέροντα των εμπλεκόμενων μερών (Μ.Τ=1,47), ακολουθεί η ανεπαρκής επικοινωνία (Μ.Τ=1,71) και έπεται ο ανταγωνισμός μεταξύ των υπαλλήλων (Μ.Τ=2,56).

Πίνακας 13

Αίτια συγκρούσεων στην λειτουργία του οργανισμού

	N	Ελάχιστη	Μέγιστη	M.T	T.A
Διαφορετικά συμφέροντα των εμπλεκόμενων μερών	53	1	3	1,47	,66
Ανεπαρκής Επικοινωνία	51	1	3	1,71	,67
Ανταγωνισμός μεταξύ των Υπαλλήλων	45	1	3	2,56	,75

Σύμφωνα με τον πίνακα 14 το 45% των διευθυντών θεωρεί καθοριστικής σημασίας την σπουδαιότητα ύπαρξης ηγέτη σε περίοδο κρίσης στον οργανισμό ενώ το υπόλοιπο 55% την θεωρεί τουλάχιστον πολύ σημαντική.

Πίνακας 14

Η σπουδαιότητα ύπαρξης ηγέτη σε περίοδο κρίσης στον οργανισμό

	Συχνότητα	Ποσοστό
Πάρα πολύ σημαντική	20	33,3
Πολύ σημαντική	13	21,7
Καθοριστική	27	45,0
Σύνολο	60	100,0

Σύμφωνα με τον πίνακα 15 το 75% των διευθυντών θεωρεί πως μια κρίση μπορεί να αναδείξει τις ικανότητες του μελλοντικού ηγέτη, το 18,3% θεωρεί πως είναι καθοριστικό ενώ το 6,7% θεωρεί πως δεν έχει σημασία.

Πίνακας 15

Αντιλήψεις για το αν μια κρίση μπορεί να αναδείξει το μελλοντικό ηγέτη

	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι, είναι καθοριστικό	11	18,3
Αναδεικνύονται οι ικανότητες	45	75,0
Δεν έχει σημασία	4	6,7
Σύνολο	60	100,0

Σύμφωνα με τον πίνακα 16 το 49,2% των διευθυντών θεωρεί πως η αντιμετώπιση μιας κρίσης είναι μια αφορμή για νέα γνώση για τον διευθυντή, το 33,9% θεωρεί πως δίνει κάποια νέα γνώση και το 16,9% θεωρεί πως δίνει νέα γνώση αρκεί η ζημιά να μην είναι ανεπανόρθωτη.

Πίνακας 16

Η αντιμετώπιση μιας κρίσης αφορμή για νέα γνώση για τον μανατζερ

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Ναι	29	48,3	49,2	49,2
Δίνει κάποια νέα γνώση	20	33,3	33,9	83,1
Αρκεί η ζημιά να μην είναι ανεπανόρθωτη	10	16,7	16,9	100,0
Σύνολο	59	98,3	100,0	
Αναπάντητα	1	1,7		
Σύνολο	60	100,0		

Σύμφωνα με τον πίνακα 17 το 45% των διευθυντών έχει αντιμετωπίσει μια κρίση σχετική με την κακή οργάνωση-κακή πρακτική, το 41,7% έχει αντιμετωπίσει ανθρώπινο λάθος-αμέλεια, το 16,7% έχει αντιμετωπίσει εγκληματική δραστηριότητα και το 10% έχει αντιμετωπίσει κάποια δραστηριότητα σχετικά με κάποιο φυσικό φαινόμενο.

Πίνακας 17

Αίτια μιας κρίσης που αντιμετωπίσαν

	Όχι		Ναι	
	N	%	N	%
Δραστηριότητα φύσης (π.χ. πλημμύρα στο κτίριο)	54	90,0%	6	10,0%
Ανθρώπινο λάθος – αμέλεια (Πειθαρχικό)	35	58,3%	25	41,7%
Κακή οργάνωση – Κακή πρακτική	33	55,0%	27	45,0%
Εγκληματική δραστηριότητα (κλοπή)	50	83,3%	10	16,7%

Σύμφωνα με τον πίνακα 18 το 73,3% των διευθυντών θεωρεί πως η φήμη του οργανισμού σχετίζεται σε πολύ μεγάλο βαθμό με την αντιμετώπιση της κρίσης, το 20% αναφέρει λίγο και το 6,7% καθόλου.

Πίνακας 18

Η σχέση της φήμης του οργανισμού και της αντιμετώπισης της κρίσης

	Συχνότητα	Ποσοστό
Πολύ μεγάλο	44	73,3
Λίγο	12	20,0
Καθόλου	4	6,7
Σύνολο	60	100,0

Σύμφωνα με τον πίνακα 19 ο σημαντικότερος παράγοντας για την αντιμετώπιση και την αποτελεσματική διαχείριση μιας κρίσης είναι η ύπαρξη ενός σοβαρού σχεδίου αντιμετώπισης (Μ.Τ=1,37), ακολουθεί ο τρόπος αντίδρασης των εργαζομένων (Μ.Τ=1,74) και έπονται η στάση των Μ.Μ.Ε (Μ.Τ=3,46) και η πρότερη φήμη του οργανισμού (Μ.Τ=3,35).

Πίνακας 19

Παράγοντες αντιμετώπισης και αποτελεσματικής διαχείρισης μιας κρίσης

	N	Ελάχιστη	Μέγιστη	Μ.Τ	T.A
Ύπαρξη (ή μη) σοβαρού σχεδίου αντιμετώπισης	60	1	4	1,37	,61
Πρότερη φήμη οργανισμού	51	2	4	3,35	,65
Τρόπος αντίδρασης εντεταλμένων	53	1	4	1,74	,68
Στάση Μ.Μ.Ε.	52	2	4	3,46	,57

Σύμφωνα με τον πίνακα 20 το 64,4% των διευθυντών θεωρεί πως μπορεί να υπάρχουν οφέλη για τον οργανισμό από την αντιμετώπιση μιας κρίσης αλλά αυτό εξαρτάται από το είδος της αντιμετώπισης ενώ το 35,6% των εργαζομένων είναι θετικό χωρίς κάποια συνθήκη.

Πίνακας 20

Οφέλη για τον οργανισμό από μια κρίση

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Ναι	21	35,0	35,6	35,6
Εξαρτάται από την αντιμετώπιση	38	63,3	64,4	100,0
Σύνολο	59	98,3	100,0	
Αναπάντητα	1	1,7		
Σύνολο	60	100,0		

Σύμφωνα με τον πίνακα 21 το 96,6% των διευθυντών συμφωνεί με την άποψη ότι το πότε και πως μια κρίση τελειώνει εξαρτάται από το πότε και το πώς θα την διαχειριστούν οι υπεύθυνοι.

Πίνακας 21

Στην ερώτηση «Πότε και πως τελειώνει μία κρίση;» κάποιοι απαντούν «Εξαρτάται από το πότε και το πώς θα τη διαχειριστούμε». Συμφωνείτε με την άποψη αυτή;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Ναι	57	95,0	96,6	96,6
Όχι	2	3,3	3,4	100,0
Σύνολο	59	98,3	100,0	
Αναπάντη	1	1,7		
Σύνολο	60	100,0		

Σύμφωνα με τον πίνακα 22 το 66,7% των διευθυντών θεωρεί πως η επιλεχθείσα άριστη λύση για την αντιμετώπιση μιας κρίσης πρέπει να είναι αποτέλεσμα συζήτησης με την ομάδα διαχείρισης κρίσεων, το 25% την αναγνωρίζει εάν τεθεί και από πιο κάτω στην ιεραρχία και το υπόλοιπο 8,3% λαμβάνει την απόφαση μόνο του.

Πίνακας 22

Η επιλεχθείσα άριστη λύση για την αντιμετώπιση μιας κρίσης πρέπει να είναι:

	Συχνότητα	Ποσοστό
Αποτέλεσμα συζήτησης ομάδας Διαχείρισης Κρίσεων	40	66,7
Παίρνω την απόφαση μόνος, η	5	8,3
Την αναγνωρίζω εάν τεθεί και από πιο κάτω στην ιεραρχία	15	25,0
Σύνολο	60	100,0

Σύμφωνα με τον πίνακα 23 το 78,3% των διευθυντών θεωρεί πως αποφάσεις για το μέλλον ενός οργανισμού πρέπει να λαμβάνονται πάντοτε μετά την κρίση και με πιο ψύχραιμο μάτι, το 18,3% αναφέρει ότι πρέπει να λαμβάνονται κατά την διάρκεια της κρίσης ενώ το 3,3% έχει αντίθετη άποψη.

Πίνακας 23

Λήψη αποφάσεων για το μέλλον ενός οργανισμού κατά τη διάρκεια της κρίσης

	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	11	18,3
Όχι	2	3,3
Πάντα μετά και με πιο ψύχραιμο μάτι	47	78,3
Σύνολο	60	100,0

Σύμφωνα με τον πίνακα 24 το 96,7% των διευθυντών συμφωνεί ότι η διαχείριση κρίσεων απαιτεί την λήψη αποφάσεων.

Πίνακας 24

Η σχέση της διαχείρισης κρίσεων με την λήψη αποφάσεων

	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	58	96,7
Όχι	2	3,3
Σύνολο	60	100,0

Σύμφωνα με τον πίνακα 25 η πιο σοβαρή κρίση προς αντιμετώπιση θεωρείται το οικονομικό σκάνδαλο στην υπηρεσία (Μ.Τ=1,0), έπεται η ξαφνική μεταβολή οργανωτικής δομής ή στελεχιακού δυναμικού (Μ.Τ=1,73) και ακολουθεί η καταστροφή υλικού (Μ.Τ=2,63).

Πίνακας 25

Αξιολόγηση σοβαρότητας κρίσεων

	N	Ελάχιστη	Μέγιστη	Μ.Τ	T.A
Ξαφνική μεταβολή οργανωτικής δομής η στελεχιακού δυναμικού	22	1	3	1,73	,631
Καταστροφή Υλικού	16	1	3	2,63	,719
Σκάνδαλο οικονομικό στην Υπηρεσία	52	1	1	1,00	,000

Σύμφωνα με τον πίνακα 26 το 90% των διευθυντών θεωρεί ότι παίζουν τουλάχιστον μεγάλο ρόλο τα Μ.Μ.Ε στη διαχείριση των κρίσεων.

Πίνακας 26

Ο ρόλος των των Μ.Μ.Ε για τη διαχείριση των κρίσεων

	Συχνότητα	Ποσοστό
Πολύ μεγάλο	30	50,0
Μεγάλο	24	40,0
Λίγο	5	8,3
Καθόλου	1	1,7
Σύνολο	60	100,0

Σύμφωνα με τον πίνακα 27 το 95% των διευθυντών θεωρεί ότι σε μια κρίση πρέπει να μιλήσει στους δημοσιογράφους ο εξουσιοδοτημένος από τη διοίκηση ειδικός για το θέμα, που έχει ολική εικόνα και ευθύνη, το 3,3% αναφέρει όλους τους εργαζομένους και το 1,7% αναφέρει ότι πρέπει να μιλήσει κάποιος που γνωρίζει το θέμα καλά.

Πίνακας 27

Υπεύθυνος ενημέρωσης των δημοσιογράφων

	Συχνότητα	Ποσοστό
Ένας που γνωρίζει καλά το θέμα	1	1,7
Όλοι οι εργαζόμενοι	2	3,3
Εξουσιοδοτημένος από τη διοίκηση ειδικός για το θέμα, που έχει ολική εικόνα και ευθύνη.	57	95,0
Σύνολο	60	100,0

Σύμφωνα με τον πίνακα 28 το 83,3% των διευθυντών αναφέρει ότι υπάρχει οργανωμένο γραφείο τύπου στη διοίκηση ενώ το 16,7% αναφέρει πως δεν υπάρχει.

Πίνακας 28

Ύπαρξη οργανωμένου γραφείου τύπου στη διοίκηση

	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	50	83,3
Όχι	10	16,7
Σύνολο	60	100,0

Σύμφωνα με τον πίνακα 29 το 55% των διευθυντών έχει κληθεί από τα Μ.Μ.Ε να μιλήσει για κάποιο θέμα σχετικό με την υπηρεσία, το 33,3% δεν έχει κληθεί ενώ το 11,7% αναφέρει πως αν κληθεί θα δώσει εξηγήσεις.

Πίνακας 29

Κλήση από τα Μ.Μ.Ε για να μιλήσουν για κάποιο θέμα σχετικό με την υπηρεσία

	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι έχω κληθεί	33	55,0
Όχι δεν έχω κληθεί	20	33,3
Εάν κληθώ θα δώσω εξηγήσεις	7	11,7
Σύνολο	60	100,0

Σύμφωνα με τον πίνακα 30 το 26,7% των διευθυντών αναφέρει ότι η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει το σχεδιασμό και τα μέσα για την αντιμετώπιση των κρίσεων, το 16,7% είναι αρνητικό και το υπόλοιπο 56,7% αναφέρει ότι δεν πρέπει να επηρεάζει τέτοιου είδους θέματα η οικονομική κρίση.

Πίνακας 30

Ο επηρεασμός της οικονομικής κρίσης στο σχεδιασμό και τα μέσα για την αντιμετώπιση των κρίσεων

	Συχνότητα	Ποσοστό
Πολύ	16	26,7
Λίγο	10	16,7
Δεν πρέπει να επηρεάζει για τέτοια θέματα	34	56,7
Σύνολο	60	100,0

Σύμφωνα με τον πίνακα 31 η σημαντικότερη ευθύνη ενός διευθυντή είναι οι στρατηγικές αντιμετώπισης (Μ.Τ=1,2), ακολουθεί η ελαχιστοποίηση των αρνητικών συνεπειών (Μ.Τ=1,54) και έπεται η σχεδίαση επικοινωνιακών τεχνικών (Μ.Τ=1,82).

Πίνακας 31

Ευθύνες του διευθυντή κατά την εκδήλωση της κρίσης

	N	Ελάχιστη	Μέγιστη	M.T	T.A
Ελαχιστοποιήσει τις αρνητικές συνέπειες	24	1	3	1,54	,83
Σχεδιάσει επικοινωνιακές τεχνικές	17	1	3	1,82	,72
Στρατηγικές αντιμετώπισης	50	1	3	1,20	,57

Σύμφωνα με τον πίνακα 32 το 70% των διευθυντών θεωρεί πως θέλει αρκετό χρόνο και δουλειά για να αποκατασταθεί η ζημιά από μια κρίση στην υπηρεσία, το 15% θεωρεί πως αποκαθίσταται και το υπόλοιπο 15% θεωρεί πως δεν αποκαθίσταται.

Πίνακας 32

Πιστεύετε ότι η ζημιά που επέρχεται από μία κρίση στην Υπηρεσία π.χ. Σκάνδαλο στο ΙΚΑ Καλλιθέας:

	Συχνότητα	Ποσοστό
Αποκαθίσταται	9	15,0
Δεν αποκαθίσταται	9	15,0
Θέλει αρκετό χρόνο και δουλειά για να αποκατασταθεί	42	70,0
Σύνολο	60	100,0

Σύμφωνα με τον πίνακα 33 το σύνολο των διευθυντών συμφωνεί με την άποψη της ιατρικής θεωρίας για το καλύτερα να προλαμβάνεις παρά να θεραπεύεις.

Πίνακας 33

Βρίσκει εφαρμογή για την αντιμετώπιση κρίσεων η ιατρική θεωρία για το καλύτερα να προλαμβάνεις παρά να θεραπεύεις;

	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	60	100,0

Σύμφωνα με τον πίνακα 34 η κρίση συσχετίζεται περισσότερο με τα ελάχιστα χρονικά περιθώρια για τη λήψη αποφάσεων (M.T=1,64), ακολουθεί η ένταση, κόπωση, άγχος, ψυχολογική πίεση σε υψηλά επίπεδα (M.T=1,72) και έπεται η εφαρμογή έντονης διπλωματίας (M.T=2,39).

Πίνακας 34

Συσχέτιση της κρίσης με άλλους παράγοντες

	N	Ελάχιστη	Μέγιστη	M.T	T.A
Ένταση, κόπωση, άγχος, ψυχολογική πίεση σε υψηλά επίπεδα	53	1	3	1,72	,86
Ελάχιστα χρονικά περιθώρια για τη λήψη αποφάσεων	50	1	3	1,64	,56
Εφαρμογή έντονης διπλωματίας	51	1	3	2,39	,82

Σύμφωνα με τον πίνακα 35 το 55,9% των διευθυντών είναι περισσότερο εξοικειωμένο με την διαφθορά στο άκουσμα της δωροδοκίας, το 39% με την υπεξαίρεση, το 37,3% με την απάτη, το 23,7% με τις πελατειακές σχέσεις, τις παράνομες προμήθειες, την ευνοιοκρατία, το 18,6% με την προσφορά εργασίας σε συγγενικά πρόσωπα, το 16,9% με τον εκβιασμό και το 25,9% με όλα τα παραπάνω.

Πίνακας 35

Μορφές διαφθοράς

	Όχι		Ναι	
	N	%	N	%
Δωροδοκία	26	44,1%	33	55,9%
Απάτη	37	62,7%	22	37,3%
Υπεξαίρεση	36	61,0%	23	39,0%
Εκβιασμός	49	83,1%	10	16,9%
Προσφορά εργασίας σε συγγενικά πρόσωπα	48	81,4%	11	18,6%
Ευνοιοκρατία	45	76,3%	14	23,7%
Παράνομες Προμήθειες	45	76,3%	14	23,7%
Πελατειακές Σχέσεις	45	76,3%	14	23,7%
Όλα τα παραπάνω	43	74,1%	15	25,9%

Σύμφωνα με τον πίνακα 36 το 76,7% των διευθυντών αναφέρει ότι υπάρχει διαφθορά στο χώρο της υγείας, το 70% στην εφορία, το 65% στην πολεοδομία, το 53,3% στα ασφαλιστικά ταμεία, το 55% στο τελωνείο, το 35% στην αστυνομία και το 26,7% στο δικαστικό σώμα.

Πίνακας 36

Υπαρξη διαφθοράς

	Όχι		Ναι	
	N	%	N	%
Στην Υγεία	14	23,3%	46	76,7%
Στα Ασφαλιστικά	28	46,7%	32	53,3%
Στην Πολεοδομία	21	35,0%	39	65,0%
Στην Εφορία	18	30,0%	42	70,0%
Στο Τελωνείο	27	45,0%	33	55,0%
Στο Δικαστικό Σώμα	44	73,3%	16	26,7%
Στην Αστυνομία	39	65,0%	21	35,0%

Σύμφωνα με τον πίνακα 37 το 71,7% των διευθυντών διαφωνεί ότι η διαφθορά στους φορείς κοινωνικής ασφάλισης αποτελεί μέρος της καθημερινότητας τους, το 15% έχει ουδέτερη άποψη ενώ το 13,4% συμφωνεί.

Πίνακας 37

Από την εμπειρία σας πιστεύετε ότι η διαφθορά στους φορείς κοινωνικής ασφάλισης αποτελεί μέρος της καθημερινότητάς σας.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Διαφωνώ απόλυτα	9	15,0
Διαφωνώ	34	56,7
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	9	15,0
Συμφωνώ	4	6,7
Συμφωνώ απόλυτα	4	6,7
Σύνολο	60	100,0

Σύμφωνα με τον πίνακα 38 το 70% των διευθυντών θεωρεί πως μειώθηκαν τα επίπεδα διαφθοράς στους φορείς κοινωνικής ασφάλισης στη χώρα από το 2001 και μετά, το 13,3% θεωρεί πως έμειναν αμετάβλητα και το 16,6% θεωρεί πως αυξήθηκαν.

Πίνακας 38

Τα επίπεδα της διαφθοράς στους φορείς κοινωνικής ασφάλισης στη Χώρα μας από το 2001 και μετά:

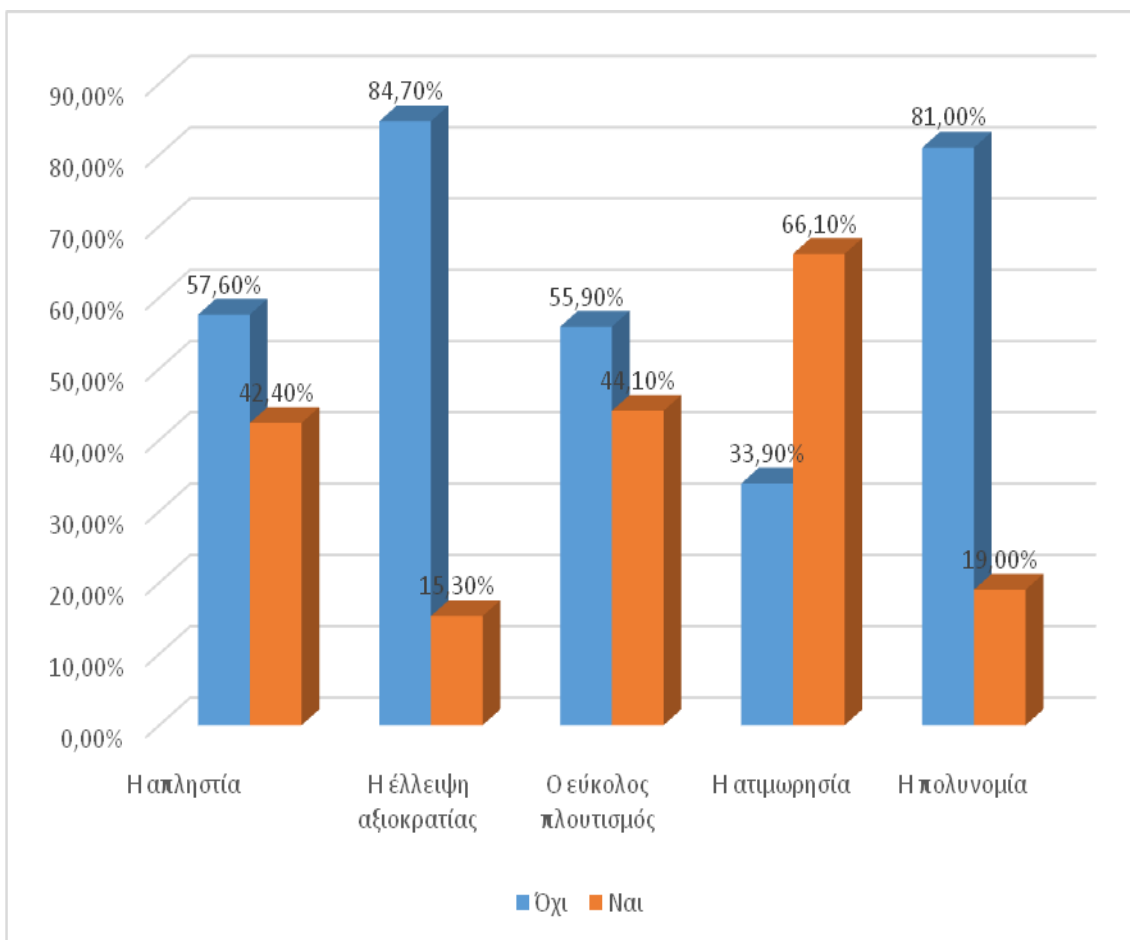
	Συχνότητα	Ποσοστό
Μειώθηκαν πολύ	12	20,0
Μειώθηκαν	30	50,0
Έμειναν αμετάβλητα	8	13,3
Αυξήθηκαν	2	3,3
Αυξήθηκαν πολύ	8	13,3
Σύνολο	60	100,0

Σύμφωνα με τον πίνακα 39 και το σχήμα 6 το 66,1% των διευθυντών θεωρεί πως το κύριο αίτιο που οδηγεί σε παραβατική συμπεριφορά τους υπαλλήλους των φορέων κοινωνικής ασφάλισης είναι η ατιμωρησία, το 44,1% αναφέρει τον εύκολο πλουτισμό, το 42,4% αναφέρει την απληστία, το 19% αναφέρει την πολυνομία και το 15,3% αναφέρει την έλλειψη αξιοκρατίας.

Πίνακας 39

Αιτίες που οδηγούν σε παραβατική συμπεριφορά τους υπαλλήλους των φορέων κοινωνικής ασφάλισης

	Όχι		Ναι	
	N	%	N	%
Η απληστία	34	57,6%	25	42,4%
Η έλλειψη αξιοκρατίας	50	84,7%	9	15,3%
Ο εύκολος πλουτισμός	33	55,9%	26	44,1%
Η ατιμωρησία	20	33,9%	39	66,1%
Η πολυνομία	47	81,0%	11	19,0%

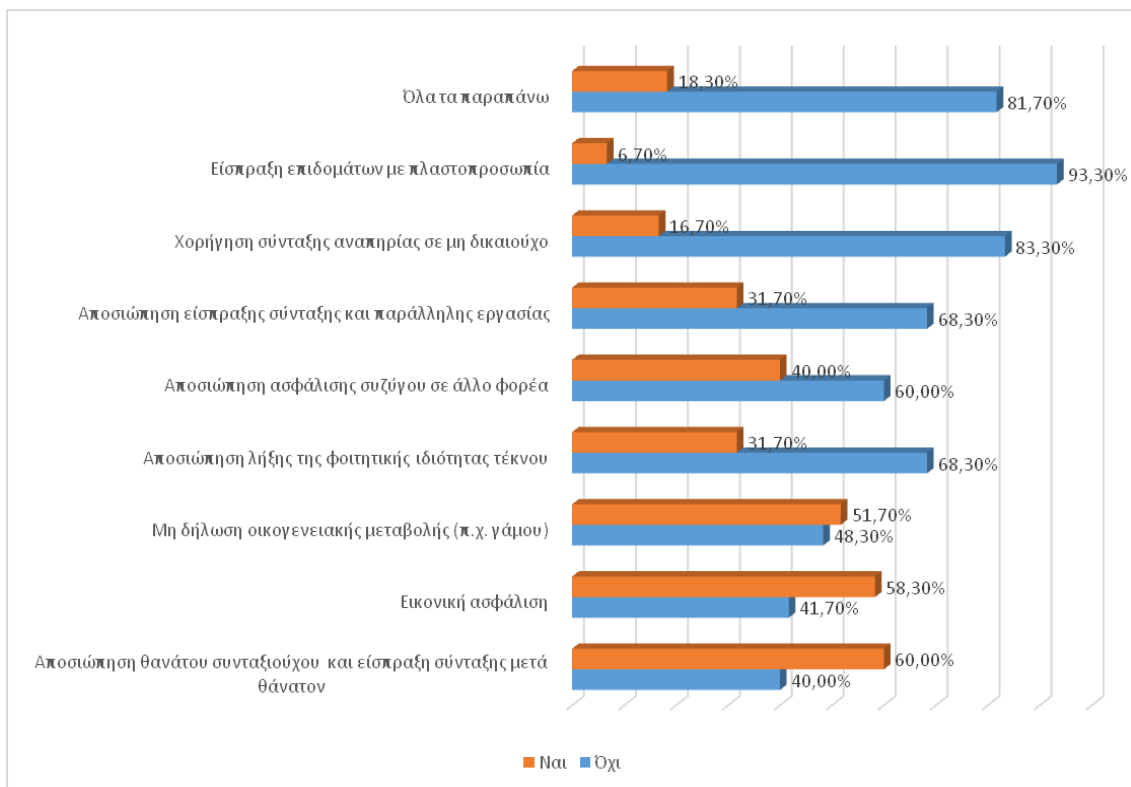
Σχήμα 6. Αιτίες που οδηγούν σε παραβατική συμπεριφορά τους υπαλλήλους των φορέων κοινωνικής ασφάλισης

Σύμφωνα με τον πίνακα 40 και το σχήμα 7 το 60% των διευθυντών αναφέρουν ως μορφή κατάχρησης κοινωνικών παροχών στο ΙΚΑ την αποσιώπηση θανάτου συνταξιούχου και είσπραξη σύνταξης μετά θάνατον, το 58,3% αναφέρει την εικονική ασφάλιση, το 51,7% την μη δήλωση οικογενειακής μεταβολής, το 40,0% την αποσιώπηση ασφάλισης συζύγου σε άλλο φορέα, το 31,7% την αποσιώπηση είσπραξης σύνταξης και παράλληλης εργασίας/την αποσιώπηση λήξης της φοιτητικής ιδιότητας τέκνου, το 16,7% τη χορήγηση σύνταξης αναπηρίας σε μη δικαιούχο, το 6,7% την είσπραξη επιδομάτων με πλαστοπροσωπία και το 18,3% όλα τα παραπάνω.

Πίνακας 40

Μορφές κατάχρησης κοινωνικών παροχών στο ΙΚΑ

	Όχι		Ναι	
	N	%	N	%
Αποσιώπηση θανάτου συνταξιούχου και είσπραξη σύνταξης μετά θάνατον	24	40,0%	36	60,0%
Εικονική ασφάλιση	25	41,7%	35	58,3%
Μη δήλωση οικογενειακής μεταβολής (π.χ. γάμου)	29	48,3%	31	51,7%
Αποσιώπηση λήξης της φοιτητικής ιδιότητας τέκνου	41	68,3%	19	31,7%
Αποσιώπηση ασφάλισης συζύγου σε άλλο φορέα	36	60,0%	24	40,0%
Αποσιώπηση είσπραξης σύνταξης και παράλληλης εργασίας	41	68,3%	19	31,7%
Χορήγηση σύνταξης αναπηρίας σε μη δικαιούχο	50	83,3%	10	16,7%
Είσπραξη επιδομάτων με πλαστοπροσωπία	56	93,3%	4	6,7%
Όλα τα παραπάνω	49	81,7%	11	18,3%

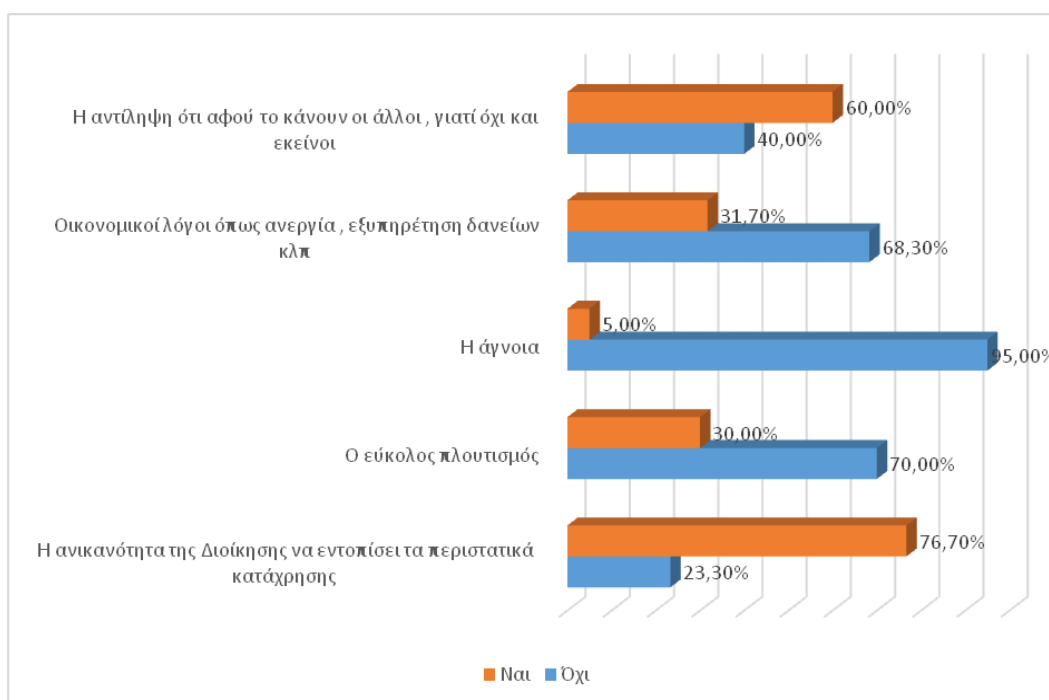
Σχήμα 7. Μορφές κατάχρησης κοινωνικών παροχών στο ΙΚΑ

Σύμφωνα με τον πίνακα 41 και το σχήμα 8 το 76,7% των διευθυντών θεωρούν ο κυριότερος λόγος για τον οποίο οι συγγενείς αποθανόντων δεν δήλωσαν τον θάνατο για να εξακολουθήσουν να εισπράττουν παράνομα συντάξεις ήταν η ανικανότητα της διοίκησης να εντοπίσει τα περιστατικά κατάχρησης, το 60% η αντίληψη ότι αφού το κάνουν οι άλλοι, γιατί όχι και εκείνοι, το 31,7% οικονομικοί λόγοι όπως ανεργία, εξυπηρέτηση δανείων, το 30% ο εύκολος πλουτισμός και το 5% η άγνοια.

Πίνακας 41

Η απογραφή συνταξιούχων έφερε στο φως περιπτώσεις κατάχρησης κοινωνικών επιδομάτων. Ποιοι λόγοι νομίζετε ότι οδήγησαν συγγενείς αποθανόντων να μη δηλώσουν το θάνατο και να εξακολουθήσουν να εισπράττουν παράνομα συντάξεις;

	Όχι		Ναι	
	N	%	N	%
Η ανικανότητα της Διοίκησης να εντοπίσει τα περιστατικά κατάχρησης	14	23,3%	46	76,7%
Ο εύκολος πλουτισμός	42	70,0%	18	30,0%
Η άγνοια	57	95,0%	3	5,0%
Οικονομικοί λόγοι όπως ανεργία, εξυπηρέτηση δανείων κλπ	41	68,3%	19	31,7%
Η αντίληψη ότι αφού το κάνουν οι άλλοι, γιατί όχι και εκείνοι	24	40,0%	36	60,0%

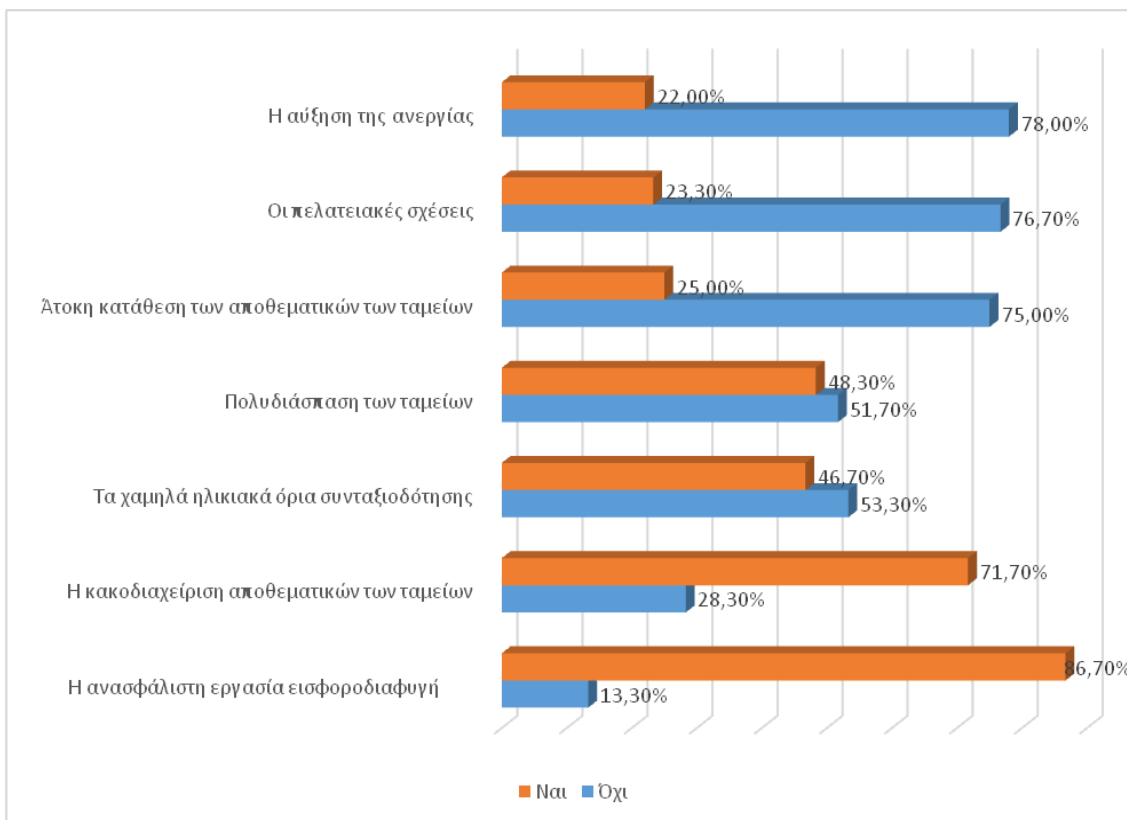
Σχήμα 8. Η απογραφή συνταξιούχων έφερε στο φως περιπτώσεις κατάχρησης κοινωνικών επιδομάτων. Ποιοι λόγοι νομίζετε ότι οδήγησαν συγγενείς αποθανόντων να μη δηλώσουν το θάνατο και να εξακολουθήσουν να εισπράττουν παράνομα συντάξεις;

Σύμφωνα με τον πίνακα 42 και το σχήμα 9 το 86,7% των διευθυντών θεωρούν ότι η κυριότερη αιτία που συνέβαλε στον κλυδωνισμό της βιωσιμότητας των ασφαλιστικών ταμείων είναι η ανασφάλιστη εργασία εισφοροδιαφυγή, το 71,7% αναφέρει την κακοδιαχείριση αποθεματικών των ταμείων, το 48,3% την πολυδιάσπαση των ταμείων, το 46,7% τα χαμηλά ηλικιακά όρια συνταξιοδότησης, το 25% την άτοκη κατάθεση των αποθεματικών των ταμείων, το 23,3% τις πελατειακές σχέσεις και το 22% την αύξηση της ανεργίας.

Πίνακας 42

Αιτίες που συνέβαλαν στον κλυδωνισμό της βιωσιμότητας των ασφαλιστικών ταμείων

	Όχι		Ναι	
	N	%	N	%
Η ανασφάλιστη εργασία εισφοροδιαφυγή	8	13,3%	52	86,7%
Η κακοδιαχείριση αποθεματικών των ταμείων	17	28,3%	43	71,7%
Τα χαμηλά ηλικιακά όρια συνταξιοδότησης	32	53,3%	28	46,7%
Πολυδιάσπαση των ταμείων	31	51,7%	29	48,3%
Άτοκη κατάθεση των αποθεματικών των ταμείων	45	75,0%	15	25,0%
Οι πελατειακές σχέσεις	46	76,7%	14	23,3%
Η αύξηση της ανεργίας	46	78,0%	13	22,0%

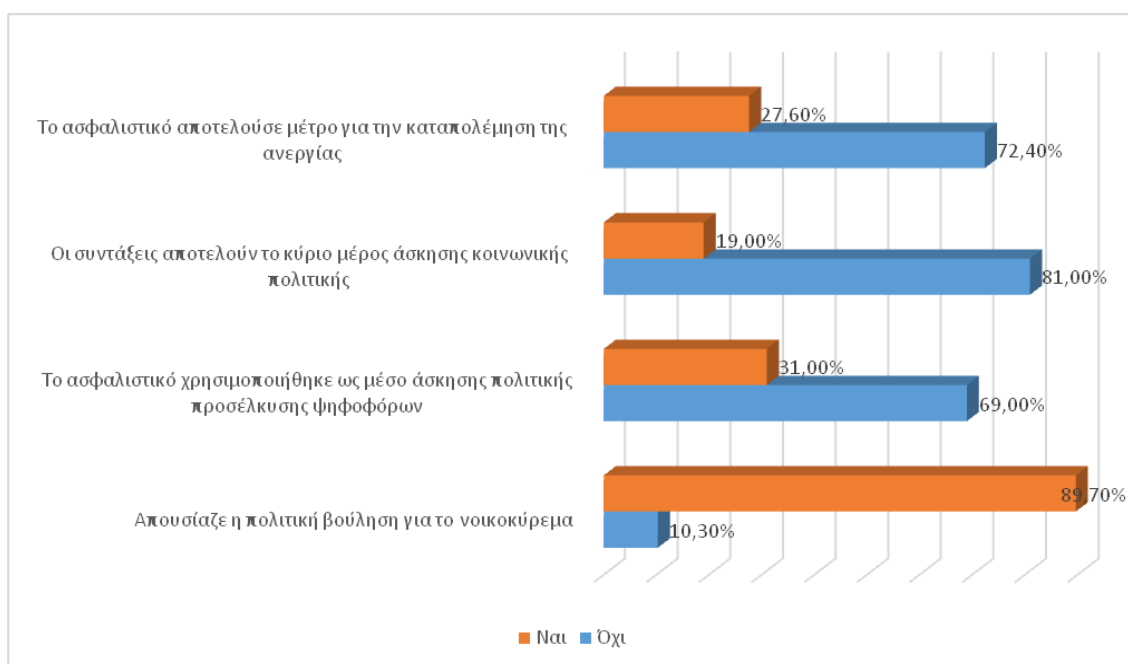
Σχήμα 9. Αιτίες που συνέβαλαν στον κλυδωνισμό της βιωσιμότητας των ασφαλιστικών ταμείων

Σύμφωνα με τον πίνακα 43 και το σχήμα 10 το 89,7% των διευθυντών θεωρεί πως οι λύσεις που δόθηκαν στο ασφαλιστικό υπήρξαν αποσπασματικές γιατί απουσίαζε η πολιτική βούληση για το νοικοκύρεμα, το 31% αναφέρει ότι το ασφαλιστικό χρησιμοποιήθηκε ως μέσο άσκησης πολιτικής προσέλκυσης ψηφοφόρων, το 27,6% διότι το ασφαλιστικό αποτελούσε μέτρα για την καταπολέμηση της ανεργίας και το 19% γιατί οι συντάξεις αποτελούν το κύριο μέρος άσκησης κοινωνικής πολιτικής.

Πίνακας 43

Αρκετές προσπάθειες έγιναν για τη βελτίωση των οικονομικών των ταμείων. Οι λύσεις που δόθηκαν στο ασφαλιστικό υπήρξαν αποσπασματικές γιατί

	Όχι		Ναι	
	N	%	N	%
Απουσίαζε η πολιτική βούληση για το νοικοκύρεμα	6	10,3%	52	89,7%
Το ασφαλιστικό χρησιμοποιήθηκε ως μέσο άσκησης πολιτικής προσέλκυσης	40	69,0%	18	31,0%
Οι συντάξεις αποτελούν το κύριο μέρος άσκησης κοινωνικής πολιτικής	47	81,0%	11	19,0%
Το ασφαλιστικό αποτελούσε μέτρο για την καταπολέμηση της ανεργίας	42	72,4%	16	27,6%

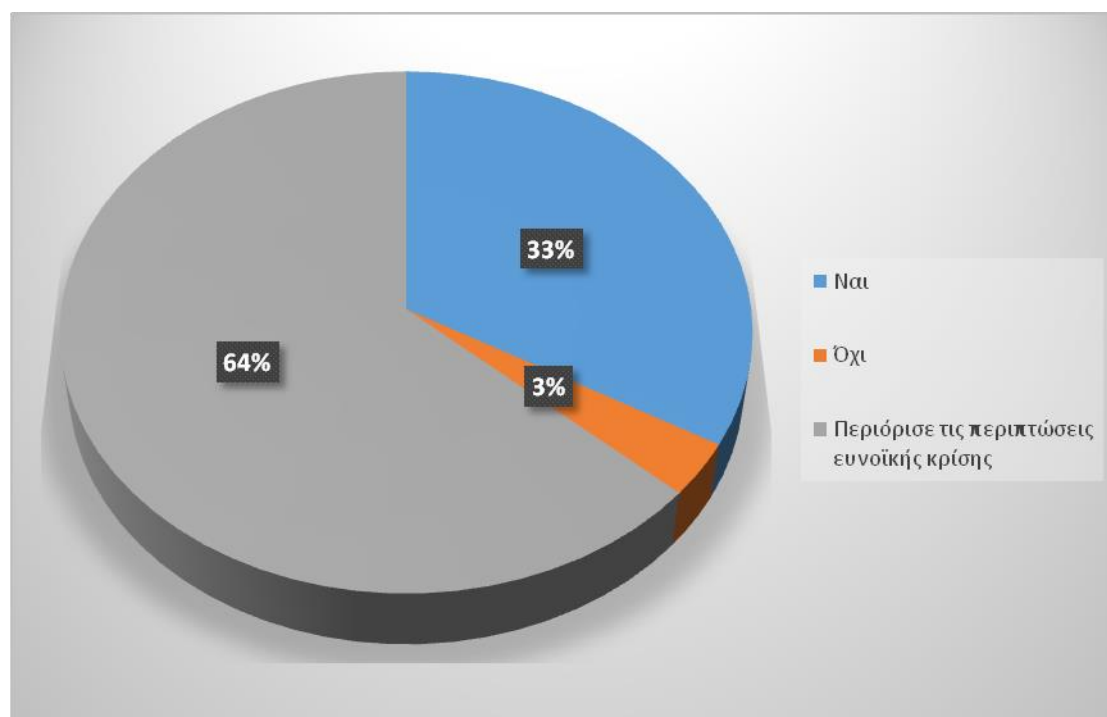
Σχήμα 10. Αρκετές προσπάθειες έγιναν για τη βελτίωση των οικονομικών των ταμείων. Οι λύσεις που δόθηκαν στο ασφαλιστικό υπήρξαν αποσπασματικές γιατί

Σύμφωνα με τον πίνακα 44 και το σχήμα 11 το 63,3% των διευθυντών πιστεύουν ότι η ίδρυση των κέντρων πιστοποίηση αναπηρίας και η θέσπιση ενιαίων κανόνων κρίσης μείωσε τις περιπτώσεις ευνοϊκής κρίσης, το 33,3% θεωρεί ότι συντέλεσε στο περιορισμό της διαφθοράς ενώ το 3,3% θεωρεί πως δεν συντέλεσε στο περιορισμό της διαφθοράς.

Πίνακας 44

Πιστεύετε ότι η ίδρυση των κέντρων πιστοποίησης αναπηρίας και η θέσπιση ενιαίων κανόνων κρίσης συντέλεσε στον περιορισμό της διαφθοράς;

	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	20	33,3
Όχι	2	3,3
Περιορίσε τις	38	63,3
Σύνολο	60	100,0

Σχήμα 11. Πιστεύετε ότι η ίδρυση των κέντρων πιστοποίησης αναπηρίας και η θέσπιση ενιαίων κανόνων κρίσης συντέλεσε στον περιορισμό της διαφθοράς;

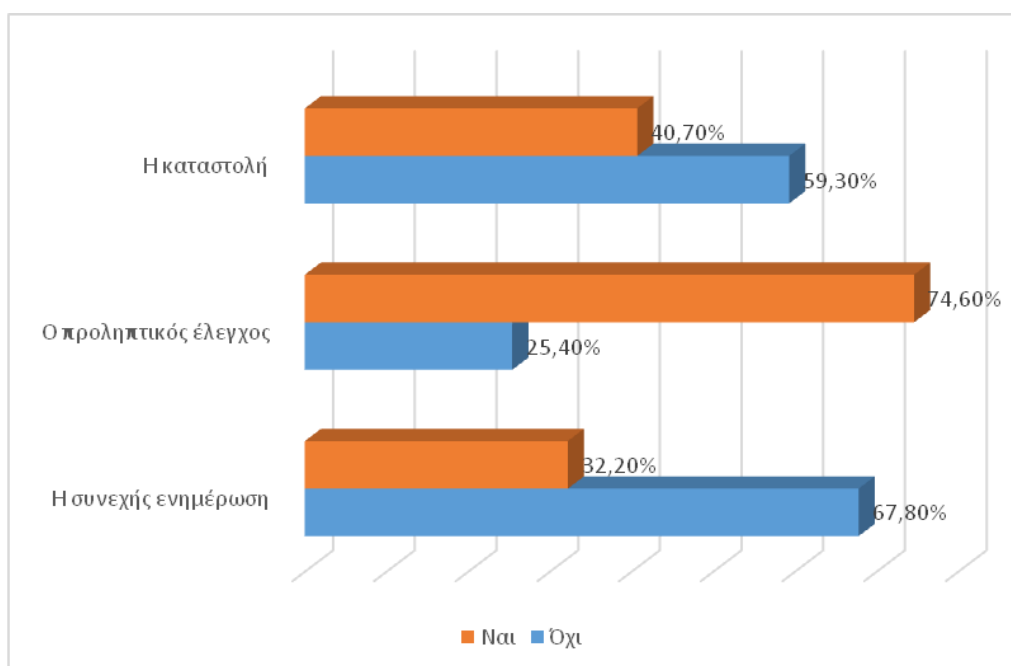
Σύμφωνα με τον πίνακα 45 και το σχήμα 12 το 74,6% των διευθυντών θεωρούν ότι ο βασικότερος παράγοντας που θα συντελέσει στην αλλαγή νοοτροπίας αναφορικά με την μείωση των επιπέδων εκδήλωσης δόλιας

συμπεριφοράς σε φορείς κοινωνικής ασφάλισης είναι ο προληπτικός έλεγχος, το 40,7% αναφέρει την καταστολή και το 32,2% αναφέρει τη συνεχή ενημέρωση.

Πίνακας 45

Παράγοντες που θα συντελέσουν στην αλλαγή νοοτροπίας αναφορικά με τη μείωση των επιπέδων εκδήλωσης δόλιας συμπεριφοράς σε φορείς κοινωνικής ασφάλισης

	Όχι		Ναι	
	N	%	N	%
Η συνεχής ενημέρωση	40	67,8%	19	32,2%
Ο προληπτικός έλεγχος	15	25,4%	44	74,6%
Η καταστολή	35	59,3%	24	40,7%

Σχήμα 12. Παράγοντες που θα συντελέσουν στην αλλαγή νοοτροπίας αναφορικά με τη μείωση των επιπέδων εκδήλωσης δόλιας συμπεριφοράς σε φορείς κοινωνικής ασφάλισης

Να τονίσουμε επιπλέον ότι οι διευθυντών ανέφεραν ότι για την μείωση των φαινομένων διαφθοράς θα πρέπει να γίνουν τα ακόλουθα:

- Νομοθετικό πλαίσιο
- Κατάργηση πολυνομίας
- Μηχανογράφηση
- Αξιοκρατία
- Αξιολόγηση προσωπικού
- Άρση μονιμότητας
- Αλλαγή νοοτροπίας.

Σύμφωνα με τον πίνακα 46 παρατηρούμε ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ της επιμόρφωσης των διευθυντών (παρακολούθηση σεμιναρίων ή εισηγήσεων για την διαχείριση κρίσεων και την αντιμετώπιση έκτατων αναγκών) με την αποκόμιση νέας γνώσης για τον διευθυντή λόγω της αντιμετώπισης μιας κρίσης ($\chi^2 = 3.337, df = 2, p = .188$).

Πίνακας 46

Η σχέση μεταξύ της επιμόρφωσης των διευθυντών (παρακολούθηση σεμιναρίων ή εισηγήσεων για την διαχείριση κρίσεων και την αντιμετώπιση έκτατων αναγκών) με την αποκόμιση νέας γνώσης για τον διευθυντών λόγω της αντιμετώπισης μιας κρίσης.

		Μπορεί η αντιμετώπιση μιας κρίσης να είναι αφορμή για νέα γνώση για τον manager (Πάθημα – Μάθημα).			Σύνολο	
		Ναι	Δίνει κάποια νέα γνώση	Αρκεί η ζημιά να μην είναι ανεπανόρθωτη		
Έχετε παρακολουθήσει σεμινάρια ή άλλη σχετική εισήγηση για τη διαχείριση κρίσεων και την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών;	Ναι	N	22	11	5	38
		%	57,9%	28,9%	13,2%	100,0%
	Όχι	N	7	9	5	21
		%	33,3%	42,9%	23,8%	100,0%
Σύνολο	N	29	20	10	59	
	%	49,2%	33,9%	16,9%	100,0%	

Σύμφωνα με τον πίνακα 47 παρατηρούμε ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ της επιμόρφωσης των διευθυντών (παρακολούθηση σεμιναρίων ή εισηγήσεων για την διαχείριση κρίσεων και την αντιμετώπιση έκτατων αναγκών) με το ρόλο της πρότερης φήμης στην αντιμετώπιση της κρίσης και στις συνέπειες της ($\chi^2=3.106, df=2, p=.212$).

Πίνακας 47

Η σχέση μεταξύ της επιμόρφωσης των διευθυντών (παρακολούθηση σεμιναρίων ή εισηγήσεων για την διαχείριση κρίσεων και την αντιμετώπιση έκτατων αναγκών) με τον ρόλο της πρότερης φήμης στην αντιμετώπιση της κρίσης και στις συνέπειες της

		Η πρότερη φήμη ενός οργανισμού πιστεύετε ότι παίζει ρόλο στην αντιμετώπιση της κρίσης και στις συνέπειες όσο σοβαρή και εάν είναι η κρίση;				
		Πολύ μεγάλο	Λίγο	Καθόλου	Σύνολο	
Έχετε παρακολουθήσει σεμινάρια ή άλλη σχετική εισήγηση για τη διαχείριση κρίσεων και την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών;	Ναι	N	30	5	3	38
		%	78,9%	13,2%	7,9%	100,0%
	Όχι	N	14	7	1	22
		%	63,6%	31,8%	4,5%	100,0%
Σύνολο		N	44	12	4	60
		%	73,3%	20,0%	6,7%	100,0%

Συμφωνα με τον πίνακα 48 παρατηρούμε ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ της επιμόρφωσης των διευθυντών (παρακολούθηση σεμιναρίων ή εισηγήσεων για την διαχείριση κρίσεων και την αντιμετώπιση έκτατων αναγκών) με την προσκόμιση ωφελειών για τον οργανισμό από μια κρίση ($\chi^2=1.975, df=1, p=.160$).

Πίνακας 48

Η σχέση μεταξύ της επιμόρφωσης των διευθυντών (παρακολούθηση σεμιναρίων ή εισηγήσεων για την διαχείριση κρίσεων και την αντιμετώπιση έκτατων αναγκών) με την προσκόμιση ωφελειών για τον οργανισμό από μια κρίση

		Πιστεύετε ότι μπορεί να υπάρχουν οφέλη για τον οργανισμό από μία κρίση;			
			Εξαρτάται από την αντιμετώπιση	Σύνολο	
		Ναι			
Έχετε παρακολουθήσει σεμινάρια ή άλλη σχετική εισήγηση για τη διαχείριση κρίσεων και την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών;	Ναι	N	16	22	38
		%	42,1%	57,9%	100,0%
	Όχι	N	5	16	21
		%	23,8%	76,2%	100,0%
Σύνολο		N	21	38	59
		%	35,6%	64,4%	100,0%

Σύμφωνα με τον πίνακα 49 παρατηρούμε ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ της επιμόρφωσης των διευθυντών (παρακολούθηση σεμιναρίων ή εισηγήσεων για την διαχείριση κρίσεων και την αντιμετώπιση έκτατων αναγκών) με το πότε και πως μια κρίση τελειώνει από το πότε και το πώς την διαχειριζόμαστε ($\chi^2 = .143$, $df = 1$, $p = .705$). Επειδή το ποσοστό των κελιών με συχνότητα μικρότερη του 5 είναι άνω του 20% εξετάζουμε αν διαφέρουν οι απαντήσεις των ερωτώμενων που έχουν απαντήσει 'ΝΑΙ' στην ερώτηση. Στην ερώτηση «Πότε και πως τελειώνει μία κρίση;» κάποιιοι απαντούν «Εξαρτάται από το πότε και το πώς θα τη διαχειριστούμε». Συμφωνείτε με την άποψη αυτή;'. Οι συχνότητες είναι 36 και 21 για το ναι και όχι αντίστοιχα. Εφαρμόζουμε το goodness of fit test και έχουμε $\chi^2(1) = 3.947$, $p = .047$. Αυτό σημαίνει ότι απορρίπτουμε τη μηδενική υπόθεση και συμπεραίνουμε ότι

υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές στο αν έχουν παρακολουθήσει ή όχι σεμινάρια ή άλλη σχετική εισήγηση για τη διαχείριση και την αντιμετώπιση έκτατων αναγκών όσοι διευθυντές συμφώνησαν με την ερώτηση 'Στην ερώτηση «Πότε και πώς τελειώνει μία κρίση;» κάποιιοι απαντούν «Εξαρτάται από το πότε και το πώς θα τη διαχειριστούμε». Συμφωνείτε με την άποψη αυτή;»

Πίνακας 49

Η σχέση μεταξύ της επιμόρφωσης των διευθυντών (παρακολούθηση σεμιναρίων ή εισηγήσεων για την διαχείριση κρίσεων και την αντιμετώπιση έκτατων αναγκών) με το πότε και πώς μια κρίση τελειώνει από το πότε και το πώς την διαχειριζόμαστε

		Στην ερώτηση «Πότε και πώς τελειώνει μία κρίση;» κάποιιοι απαντούν «Εξαρτάται από το πότε και το πώς θα τη διαχειριστούμε». Συμφωνείτε με την άποψη αυτή;			
		Ναι	Όχι	Σύνολο	
Έχετε παρακολουθήσει σεμινάρια ή άλλη σχετική εισήγηση για τη διαχείριση κρίσεων και την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών;	Ναι	N	36	1	37
		%	97,3%	2,7%	100,0%
	Όχι	N	21	1	22
		%	95,5%	4,5%	100,0%
Σύνολο		N	57	2	59
		%	96,6%	3,4%	100,0%

Σύμφωνα με τον πίνακα 50 παρατηρούμε ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ της επιμόρφωσης των διευθυντών (παρακολούθηση σεμιναρίων ή εισηγήσεων για την διαχείριση κρίσεων και την αντιμετώπιση έκτατων αναγκών) με τον τρόπο που προκύπτει η άριστη λύση ($\chi^2 = .682$, $df=2$, $p = .711$).

Πίνακας 50

Η σχέση μεταξύ της επιμόρφωσης των διευθυντών (παρακολούθηση σεμιναρίων ή εισηγήσεων για την διαχείριση κρίσεων και την αντιμετώπιση έκτατων αναγκών) με τον τρόπο που προκύπτει η άριστη λύση

Η επιλεγείσα κάλλιστη Λύση για την αντιμετώπιση της κρίσης πρέπει να είναι:						
		Αποτέλεσμα συζήτησης ομάδας Διαχείρισης Κρίσεων	Παίρνω την απόφαση μόνος, η	Την αναγνωρίζω εάν τεθεί και από πιο κάτω στην ιεραρχία	Σύνολο	
Έχετε παρακολουθήσει σεμινάρια ή άλλη σχετική εισήγηση για τη διαχείριση κρίσεων και την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών;	Ναι	N	25	4	9	38
		%	65,8%	10,5%	23,7%	100,0%
	Όχι	N	15	1	6	22
		%	68,2%	4,5%	27,3%	100,0%
Σύνολο		N	40	5	15	60
		%	66,7%	8,3%	25,0%	100,0%

Σύμφωνα με τον πίνακα 51 παρατηρούμε ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ της επιμόρφωσης των διευθυντών με την αποκόμιση νέας γνώσης για τον διευθυντή λόγω της αντιμετώπισης μιας κρίσης ($\chi^2 = 6.163$, $df = 2$, $p = .046$). Επειδή το ποσοστό των κελιών με συχνότητα μικρότερη του 5 είναι άνω του 20% εξετάζουμε αν διαφέρουν οι απαντήσεις των ερωτώμενων που έχουν απαντήσει 'ΝΑΙ' στην ερώτηση 'Πιστεύετε ότι οι υπεύθυνοι των οργανισμών και επιχειρήσεων πρέπει να παρακολουθούν σχετική εκπαίδευση με τη διαχείριση κρίσεων;'. Οι συχνότητες είναι 29, 19 και 8 για το ναι, δίνει

κάποια νέα γνώση και αρκεί η ζημιά να μην είναι ανεπανόρθωτη αντίστοιχα. Εφαρμόζουμε το goodness of fit test και έχουμε $\chi^2(2) = 11.821$, $p = .003$. Αυτό σημαίνει ότι απορρίπτουμε την μηδενική υπόθεση και συμπεραίνουμε ότι υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις απαντήσεις στο αν η αντιμετώπιση μιας κρίσης μπορεί να είναι αφορμή για νέα γνώση για τον διευθυντή για όσους συμφώνησαν ότι οι υπεύθυνοι των οργανισμών και επιχειρήσεων πρέπει να παρακολουθούν σχετική εκπαίδευση με τη διαχείριση κρίσεων.

Πίνακας 51

Η σχέση μεταξύ της επιμόρφωσης των διευθυντών με την αποκόμιση νέας γνώσης για τον διευθυντή λόγω της αντιμετώπισης μιας κρίσης.

		Μπορεί η αντιμετώπιση μιας κρίσης να είναι αφορμή για νέα γνώση για τον manager (Πάθημα – Μάθημα).				
			Ναι	Δίνει κάποια νέα γνώση	Αρκεί η ζημιά να μην είναι ανεπανόρθωτη	Σύνολο
Πιστεύετε ότι οι υπεύθυνοι των οργανισμών και επιχειρήσεων πρέπει να παρακολουθούν σχετική εκπαίδευση με τη διαχείριση κρίσεων;	Ναι	N	29	19	8	56
		%	51,8%	33,9%	14,3%	100,0%
Για κάποιες περιπτώσεις είναι απαραίτητη	Ναι	N	0	1	2	3
		%	,0%	33,3%	66,7%	100,0%
Σύνολο		N	29	20	10	59
		%	49,2%	33,9%	16,9%	100,0%

Σύμφωνα με τον πίνακα 52 παρατηρούμε ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ της επιμόρφωσης των διευθυντών με το ρόλο της πρότερης φήμης στην αντιμετώπιση της κρίσης και στις συνέπειες της ($\chi^2=8.133$, $df=2$, $p = .017$). Λόγω όμως μικρού πλήθους δείγματος δεν μπορούμε να αποφανθούμε

αξιόπιστα. Επειδή το ποσοστό των κελιών με συχνότητα μικρότερη του 5 είναι άνω του 20% εξετάζουμε αν διαφέρουν οι απαντήσεις των ερωτώμενων που έχουν απαντήσει ‘ΝΑΙ’ στην ερώτηση ‘Πιστεύετε ότι οι υπεύθυνοι των οργανισμών και επιχειρήσεων πρέπει να παρακολουθούν σχετική εκπαίδευση με τη διαχείριση κρίσεων;’. Οι συχνότητες είναι 43, 9 και 4 για το πολύ μεγάλο, λίγο και καθόλου αντίστοιχα. Εφαρμόζουμε το goodness of fit test και έχουμε $\chi^2(2) = 48.250$, $p = .000$. Αυτό σημαίνει ότι απορρίπτουμε την μηδενική υπόθεση και συμπεραίνουμε ότι υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις απαντήσεις των διευθυντών στο αν η πρότερη φήμη ενός οργανισμού παίζει ρόλο στην αντιμετώπιση της κρίσης και στις συνέπειες όσο σοβαρή και εάν είναι η κρίση για όσους συμφώνησαν ότι οι υπεύθυνοι των οργανισμών και επιχειρήσεων πρέπει να παρακολουθούν σχετική εκπαίδευση με τη διαχείριση κρίσεων.

Πίνακας 52

Η σχέση μεταξύ της επιμόρφωσης των διευθυντών με το ρόλο της πρότερης φήμης στην αντιμετώπιση της κρίσης και στις συνέπειες της

		Η πρότερη φήμη ενός οργανισμού πιστεύετε ότι παίζει ρόλο στην αντιμετώπιση της κρίσης και στις συνέπειες όσο σοβαρή και εάν είναι η κρίση;				Σύνολο
		Πολύ μεγάλο	Λίγο	Καθόλου		
Πιστεύετε ότι οι υπεύθυνοι των οργανισμών και επιχειρήσεων πρέπει να παρακολουθούν σχετική εκπαίδευση με τη διαχείριση κρίσεων;	Ναι	N	43	9	4	56
		%	76,8%	16,1%	7,1%	100,0%
	Για κάποιες περιπτώσεις είναι απαραίτητη	N	1	3	0	4
		%	25,0%	75,0%	,0%	100,0%
Σύνολο	N	44	12	4	60	
	%	73,3%	20,0%	6,7%	100,0%	

Σύμφωνα με τον πίνακα 53 παρατηρούμε ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ της επιμόρφωσης των διευθυντών με την προσκόμιση ωφελειών για τον οργανισμό από μια κρίση ($\chi^2 = 1,331$, $df = 1$, $p = .249$). Επειδή το ποσοστό των κελιών με συχνότητα μικρότερη του 5 είναι άνω του 20% εξετάζουμε αν διαφέρουν οι απαντήσεις των ερωτώμενων που έχουν απαντήσει 'ΝΑΙ' στην ερώτηση 'Πιστεύετε ότι οι υπεύθυνοι των οργανισμών και επιχειρήσεων πρέπει να παρακολουθούν σχετική εκπαίδευση με τη διαχείριση κρίσεων;'. Οι συχνότητες είναι 19 και 37 για το ναι και εξαρτάται από την αντιμετώπιση αντίστοιχα. Εφαρμόζουμε το goodness of fit test και έχουμε $\chi^2(1) = 5.786$, $p = .016$. Αυτό σημαίνει ότι απορρίπτουμε την μηδενική υπόθεση και συμπεραίνουμε ότι υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις απαντήσεις των διευθυντών στο αν πιστεύουν ότι μπορεί να υπάρχουν οφέλη για τον οργανισμό από μία κρίση για όσους συμφώνησαν ότι οι υπεύθυνοι των οργανισμών και επιχειρήσεων πρέπει να παρακολουθούν σχετική εκπαίδευση με τη διαχείριση κρίσεων.

Πίνακας 53

Η σχέση μεταξύ της επιμόρφωσης των διευθυντών με την προσκόμιση ωφελειών για τον οργανισμό από μια κρίση

		Πιστεύετε ότι μπορεί να υπάρχουν οφέλη για τον οργανισμό από μία κρίση;			Σύνολο
		Ναι	Εξαρτάται από την αντιμετώπιση		
Πιστεύετε ότι οι υπεύθυνοι των οργανισμών και επιχειρήσεων πρέπει να παρακολουθούν σχετική εκπαίδευση με τη διαχείριση κρίσεων;	Ναι	N	19	37	56
		%	33,9%	66,1%	100,0%
	Για κάποιες περιπτώσεις είναι απαραίτητη	N	2	1	3
		%	66,7%	33,3%	100,0%
Σύνολο		N	21	38	59
		%	35,6%	64,4%	100,0%

Σύμφωνα με τον πίνακα 54 παρατηρούμε ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ της επιμόρφωσης των διευθυντών με το πότε και πώς μια κρίση τελειώνει εξαρτάται από το πότε και το πώς την διαχειριζόμαστε ($\chi^2 = .151$, $df=1$, $p=.698$). Επειδή το ποσοστό των κελιών με συχνότητα μικρότερη του 5 είναι άνω του 20% εξετάζουμε αν διαφέρουν οι απαντήσεις των ερωτώμενων που έχουν απαντήσει 'ΝΑΙ' στην ερώτηση 'Πιστεύετε ότι οι υπεύθυνοι των οργανισμών και επιχειρήσεων πρέπει να παρακολουθούν σχετική εκπαίδευση με τη διαχείριση κρίσεων;'. Οι συχνότητες είναι 53 και 2 για το «ναι» και «εξαρτάται από την αντιμετώπιση» αντίστοιχα. Εφαρμόζουμε το goodness of fit test και έχουμε $\chi^2 = 47.291$, $df=1$, $p=.0000$. Αυτό σημαίνει ότι απορρίπτουμε τη μηδενική υπόθεση και συμπεραίνουμε ότι υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις απαντήσεις των διευθυντών στην ερώτηση 'Στην ερώτηση «Πότε και πώς τελειώνει μία κρίση;» κάποιιοι απαντούν «Εξαρτάται από το πότε και το πώς θα τη διαχειριστούμε». Συμφωνείτε με την άποψη αυτή;' για όσους συμφώνησαν ότι οι υπεύθυνοι των οργανισμών και επιχειρήσεων πρέπει να παρακολουθούν σχετική εκπαίδευση με τη διαχείριση κρίσεων.

Πίνακας 54

Η σχέση μεταξύ της επιμόρφωσης των διευθυντών με το πότε και πώς μια κρίση τελειώνει εξαρτάται από το πότε και το πώς την διαχειριζόμαστε

		Στην ερώτηση «Πότε και πώς τελειώνει μία κρίση;» κάποιιοι απαντούν «Εξαρτάται από το πότε και το πώς θα τη διαχειριστούμε». Συμφωνείτε;			Σύνολο
		Ναι	Όχι		
Πιστεύετε ότι οι υπεύθυνοι των οργανισμών και επιχειρήσεων πρέπει να παρακολουθούν σχετική εκπαίδευση με τη διαχείριση κρίσεων;	Ναι	N	53	2	55
		%	96,4%	3,6%	100,0%
Για κάποιες περιπτώσεις είναι απαραίτητη	Ναι	N	4	0	4
		%	100,0%	,0%	100,0%
Σύνολο		N	57	2	59
		%	96,6%	3,4%	100,0%

Σύμφωνα με τον πίνακα 55 παρατηρούμε ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ της επιμόρφωσης των διευθυντών με τον τρόπο που προκύπτει η άριστη λύση ($\chi^2 = .402$, $df = 2$, $p = .818$). Επειδή το ποσοστό των κελιών με συχνότητα μικρότερη του 5 είναι άνω του 20% εξετάζουμε αν διαφέρουν οι απαντήσεις των ερωτώμενων που έχουν απαντήσει ‘ΝΑΙ’ στην ερώτηση ‘Πιστεύετε ότι οι υπεύθυνοι των οργανισμών και επιχειρήσεων πρέπει να παρακολουθούν σχετική εκπαίδευση με τη διαχείριση κρίσεων;’. Οι συχνότητες είναι 37, 5 και 14 για το αποτέλεσμα συζήτησης ομάδας Διαχείρισης Κρίσεων, Παίρνω την απόφαση μόνος και την αναγνωρίζω εάν τεθεί και από πιο κάτω στην ιεραρχία αντίστοιχα. Εφαρμόζουμε το goodness of fit test και έχουμε $\chi^2(2) = 29.179$, $p = .0000$. Αυτό σημαίνει ότι απορρίπτουμε την μηδενική υπόθεση και συμπεραίνουμε ότι υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις απαντήσεις των διευθυντών στην ερώτηση ‘Η επιλεγείσα κάλλιστη Λύση για την αντιμετώπιση της κρίσης πρέπει να είναι’ για όσους συμφώνησαν ότι οι υπεύθυνοι των οργανισμών και επιχειρήσεων πρέπει να παρακολουθούν σχετική εκπαίδευση με τη διαχείριση κρίσεων.

Πίνακας 55

Η σχέση μεταξύ της επιμόρφωσης των διευθυντών με τον τρόπο που προκύπτει η άριστη λύση

		Η επιλεγείσα κάλλιστη Λύση για την αντιμετώπιση της κρίσης πρέπει να είναι:				
			Αποτέλεσμα συζήτησης ομάδας Διαχείρισης Κρίσεων	Παίρνω την απόφαση μόνος, η	Την αναγνωρίζω εάν τεθεί και από πιο κάτω στην ιεραρχία	Σύνολο
Πιστεύετε ότι οι υπεύθυνοι των οργανισμών και επιχειρήσεων πρέπει να παρακολουθούν σχετική εκπαίδευση με τη διαχείριση κρίσεων:	Ναι	N	37	5	14	56
		%	66,1%	8,9%	25,0%	100,0%
	Για κάποιες περιπτώσεις είναι απαραίτητη	N	3	0	1	4
		%	75,0%	,0%	25,0%	100,0%
Σύνολο		N	40	5	15	60
		%	66,7%	8,3%	25,0%	100,0%

Σύμφωνα με τον πίνακα 56 παρατηρούμε ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ των ικανοτήτων ενός στελέχους με την αποκόμιση νέας γνώσης για τον διευθυντή λόγω της αντιμετώπισης μιας κρίσης ($\chi^2 = 2.276$, $df = 2$, $p = .320$).

Πίνακας 56

Η σχέση των ικανοτήτων ενός στελέχους με την αποκόμιση νέας γνώσης για τον διευθυντή λόγω της αντιμετώπισης μιας κρίσης.

		Μπορεί η αντιμετώπιση μιας κρίσης να είναι αφορμή για νέα γνώση για τον manager (Πάθημα – Μάθημα).				
		Ναι	Δίνει κάποια νέα γνώση	Αρκεί η ζημιά να μην είναι ανεπανόρθωτη	Σύνολο	
Οι ικανότητες ενός στελέχους για την αντιμετώπιση των κρίσεων:	Αποκτώνται	N 12	5	2	19	
		% 63,2%	26,3%	10,5%	100,0%	
	Καλλιεργούνται	N 17	15	8	40	
		% 42,5%	37,5%	20,0%	100,0%	
Σύνολο		N 29	20	10	59	
		% 49,2%	33,9%	16,9%	100,0%	

Σύμφωνα με τον πίνακα 57 παρατηρούμε ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ των ικανοτήτων ενός στελέχους με το ρόλο της πρότερης φήμης στην αντιμετώπιση της κρίσης και στις συνέπειες της ($\chi^2 = .448$, $df = 2$, $p = .799$).

Πίνακας 57

Η σχέση των ικανοτήτων ενός στελέχους με τον ρόλο της πρότερης φήμης στην αντιμετώπιση της κρίσης και στις συνέπειες της

		Η πρότερη φήμη ενός οργανισμού πιστεύετε ότι παίζει ρόλο στην αντιμετώπιση της κρίσης και στις συνέπειες όσο σοβαρή και εάν είναι η κρίση;				Σύνολο
		Πολύ μεγάλο	Λίγο	Καθόλου		
Οι ικανότητες ενός στελέχους για την αντιμετώπιση των κρίσεων:	Αποκτώνται	N	15	3	1	19
		%	78,9%	15,8%	5,3%	100,0%
	Καλλιεργούνται	N	29	9	3	41
		%	70,7%	22,0%	7,3%	100,0%
Σύνολο		N	44	12	4	60
		%	73,3%	20,0%	6,7%	100,0%

Σύμφωνα με τον πίνακα 58 παρατηρούμε ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ των ικανοτήτων ενός στελέχους με την προσκόμιση ωφελειών για τον οργανισμό από μια κρίσης ($\chi^2=1.695$, $df=1$, $p=.193$).

Πίνακας 58

Η σχέση των ικανοτήτων ενός στελέχους με την προσκόμιση ωφελειών για τον οργανισμό από μια κρίση

		Πιστεύετε ότι μπορεί να υπάρχουν οφέλη για τον οργανισμό από μία κρίση;		Σύνολο	
		Ναι	Εξαρτάται από την αντιμετώπιση		
Οι ικανότητες ενός στελέχους για την αντιμετώπιση των κρίσεων:	Αποκτώνται	N	9	10	19
		%	47,4%	52,6%	100,0%
	Καλλιεργούνται	N	12	28	40
		%	30,0%	70,0%	100,0%
Σύνολο		N	21	38	59
		%	35,6%	64,4%	100,0%

Σύμφωνα με τον πίνακα 59 παρατηρούμε ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ των ικανοτήτων ενός στελέχους με το πότε και πώς μια κρίση τελειώνει από το πότε και το πώς την διαχειριζόμαστε ($\chi^2 = .983, df = 1, p = .321$). Επειδή το ποσοστό των κελιών με συχνότητα μικρότερη του 5 είναι άνω του 20% εξετάζουμε αν διαφέρουν οι απαντήσεις των ερωτώμενων που έχουν απαντήσει 'ΝΑΙ' στην ερώτηση 'Στην ερώτηση «Πότε και πώς τελειώνει μία κρίση;» κάποιοι απαντούν «Εξαρτάται από το πότε και το πώς θα τη διαχειριστούμε». Συμφωνείτε με την άποψη αυτή;'. Οι συχνότητες είναι 19 και 38 για το αποκτώνται και καλλιεργούνται αντίστοιχα. Εφαρμόζουμε το goodness of fit test και έχουμε $\chi^2(1) = 6.33, p = .012$. Αυτό σημαίνει ότι απορρίπτουμε την μηδενική υπόθεση και συμπεραίνουμε ότι υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις απαντήσεις των διευθυντών στην ερώτηση 'Οι ικανότητες ενός στελέχους για την αντιμετώπιση των κρίσεων' για όσους συμφώνησαν Στην ερώτηση «Πότε και πώς τελειώνει μία κρίση;» κάποιοι απαντούν «Εξαρτάται από το πότε και το πώς θα τη διαχειριστούμε». Συμφωνείτε με την άποψη αυτή;.

Πίνακας 59

Η σχέση των ικανοτήτων ενός στελέχους με το πότε και πώς μια κρίση τελειώνει από το πότε και το πώς την διαχειριζόμαστε

		Στην ερώτηση «Πότε και πώς τελειώνει μία κρίση;» κάποιοι απαντούν «Εξαρτάται από το πότε και το πώς θα τη διαχειριστούμε». Συμφωνείτε με την άποψη αυτή;			Σύνολο
		Ναι	Όχι		
Οι ικανότητες ενός στελέχους για την αντιμετώπιση των κρίσεων:	Αποκτώνται	N	19	0	19
		%	100,0%	,0%	100,0%
	Καλλιεργούνται	N	38	2	40
		%	95,0%	5,0%	100,0%
Σύνολο	N	57	2	59	
	%	96,6%	3,4%	100,0%	

Σύμφωνα με τον πίνακα 60 παρατηρούμε ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ των ικανοτήτων ενός στελέχους με τον τρόπο που προκύπτει η άριστη λύση ($\chi^2 = .847, df=2, p = .655$).

Πίνακας 60

Η σχέση των ικανοτήτων ενός στελέχους με τον τρόπο που προκύπτει η άριστη λύση

		Η επιλεγείσα κάλλιστη Λύση για την αντιμετώπιση της κρίσης πρέπει να είναι:				Σύνολο
		Αποτέλεσμα συζήτησης ομάδας Διαχείρισης Κρίσεων	Παίρνω την απόφαση μόνος, η	Την αναγνωρίζω εάν τεθεί και από πιο κάτω στην ιεραρχία		
Οι ικανότητες ενός στελέχους για την αντιμετώπιση των κρίσεων:	Αποκτώνται	N	12	1	6	19
		%	63,2%	5,3%	31,6%	100,0%
	Καλλιεργούνται	N	28	4	9	41
		%	68,3%	9,8%	22,0%	100,0%
Σύνολο		N	40	5	15	60
		%	66,7%	8,3%	25,0%	100,0%

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V – ΣΥΖΗΤΗΣΗ, ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ

Από την παραπάνω ανάλυση προέκυψε το 48,3% των διευθυντών να έχει αναφέρει ότι υπήρχαν πρόδρομα συμπτώματα σε κρίσεις του παρελθόντος, το 23,3% είχε αντίθετη άποψη ενώ το 28,3% θεώρησε πως η κρίση ήταν εντελώς απρόβλεπτη. Επιπλέον το 60% των διευθυντών όπως ανέφερε είχε εντοπίσει τα συμπτώματα της κρίσης, το 15% όχι ενώ το 25% τα εντόπισε μετά την εκδήλωση της κρίσης. Παρατηρούμε ότι ένα σημαντικό ποσοστό από διευθυντές, δεν είναι εκπαιδευμένοι ή κατάλληλοι για την αντιμετώπιση κρίσεων.

Επιπρόσθετα βρέθηκε ότι το 98,3% των διευθυντών θεωρεί απαραίτητο την εφαρμογή ενός σχεδίου αντιμετώπισης των κρίσεων. Παρόλα αυτά το 32,2% των διευθυντών ανέφερε ότι δεν γνωρίζει αν ο οργανισμός στον οποίο απασχολείται διαθέτει σχέδια για την περίπτωση κρίσεων, το 30,5% πιστεύει ότι δεν υπάρχουν, το 26,7% ανέφερε ότι υπάρχουν και τα έχει διαβάσει ενώ το 10% θεωρεί πως υπάρχουν αλλά δεν έχει πρόσβαση. Παρατηρούμε σημαντικό κενό ενημέρωσης στην εκπαίδευση των διευθυντών ή στην δομή των οργανισμών ως προς την εφαρμογή ενός σχεδίου αντιμετώπισης έκτατων αναγκών. Αυτό επιβεβαιώνεται ακόμα περισσότερο από το γεγονός ότι μόνο το 45% των διευθυντών ανέφερε πως υπάρχει ομάδα διαχείρισης κρίσεων στον οργανισμό, το 10% ανέφερε ότι πρόκειται να συσταθεί ενώ το υπόλοιπο 45% ανέφερε ότι δεν υπάρχει. Το παραπάνω εύρημα συμφωνεί με τους Τσαμαντάνης & Καρίκης (2015) βάσει των οποίων ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει σήμερα η ελληνική οικονομία και ιδιαίτερα η δημόσια διοίκηση είναι η έλλειψη κατάλληλων νομοθετικών και ρυθμιστικών πλαισίων για τον αποτελεσματικό έλεγχο των οικονομικών δραστηριοτήτων από τη μια των πολιτών και από την άλλη των επιχειρήσεων. Η έλλειψη θεσμών οδηγεί σε προβλήματα στην οικονομία, στην άνιση κατανομή των πόρων και στην απώλεια ενός μέρους του παραγωγικού δυναμικού της χώρας. Τρία είναι τα θέματα που απασχολούν σήμερα την ελληνική οικονομία, το πρώτο είναι οι ανεπαρκείς θεσμοί ιδιοκτησίας, το δεύτερο η διαφθορά στη δημόσια διοίκηση και τρίτον οι ανεπαρκείς χρηματοοικονομικοί θεσμοί

Ως προς την εκπαίδευση/επιμόρφωση των διευθυντών βρέθηκε ότι μόνο το 63,3% (38) των διευθυντών έχει παρακολουθήσει σεμινάρια ή εισηγήσεις σχετικά με την διαχείριση κρίσεων και την αντιμετώπιση έκτατων αναγκών. Από τους 38 μάλιστα που έχουν παρακολουθήσει οι 29 (76,3%) ανέφεραν το εθνικό κέντρο δημόσιας διοίκησης και αυτοδιοίκησης, οι 7 (18,4%) ανέφεραν άλλο φορέα και 2 (5,3%) δεν απάντησαν.

Όσον αφορά τον βαθμό ανταπόκρισης με επιτυχία σε περίπτωση κάποιας κρίσης το 86,7% των διευθυντών ανέφερε ότι μπορεί να ανταποκριθεί σε μεγάλο βαθμό με επιτυχία σε περίπτωση κάποιας κρίσης ενώ ένα μη αμελητέο ποσοστό της τάξης του 13,3% ανέφερε ότι μπορεί να ανταποκριθεί σε μικρό βαθμό.

Ενθαρρυντικό ήταν το γεγονός ότι το 93,3% των διευθυντών θεωρεί απαραίτητη την παρακολούθηση εκπαιδεύσεων σχετικών με την διαχείριση κρίσεων από τους υπεύθυνους των οργανισμών και επιχειρήσεων ενώ το 6,7% ανέφερε ότι είναι απαραίτητη σε κάποιες περιπτώσεις. Αυτό δείχνει ενδιαφέρον για βελτίωση στον τομέα της διαχείρισης κρίσεων.

Επιπλέον βρέθηκε το 68,3% των διευθυντών να αναφέρει ότι καλλιεργούνται οι ικανότητες των στελεχών για την αντιμετώπιση κρίσεων ενώ το 31,7% θεωρεί πως αποκτώνται.

Ως προς τα εμπόδια που υπάρχουν στην λειτουργία της υπηρεσίας αναφέρθηκαν κυρίως οι συγκρούσεις μεταξύ πολιτών και συναδέλφων και ακολουθούσαν οι συγκρούσεις μεταξύ συναδέλφων. Πολύ θετικό στοιχείο ήταν ότι το σύνολο των διευθυντών πιστεύει ότι είναι απαραίτητη η εκπαίδευση του προσωπικού για την διαχείριση συγκρούσεων και κρίσεων στην λειτουργία της υπηρεσίας. Αυτό είναι συμβατό με την αντίληψη των διευθυντών για το αν το προσωπικό μπορεί να αντιμετωπίσει μια κρίση καθώς βρέθηκε ότι μόνο το 6,7% των διευθυντών θεωρεί πως οι υπάλληλοι της υπηρεσίας τους στο σύνολο τους μπορούν να αντιμετωπίσουν συγκρούσεις και κρίσεις στην εργασία τους, το 25% ανέφερε τουλάχιστον οι μισοί και το 68,3% ανέφερε ότι λίγοι μπορούν να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά μια κρίση.

Από τα περιστατικά τα οποία έχουν συμβεί στους χώρους εργασίας της υπηρεσίας προκύπτει η ανάγκη φύλαξης των χώρων με προσωπικό ασφαλείας. Κάποιες φορές φαίνεται να κινδυνεύει η ακεραιότητα και η ζωή των

εργαζομένων. Παρά τις φιλότιμες προσπάθειες των εργαζομένων για εξυπηρέτηση των πολιτών κάποιες φορές η ένταση είναι μεγάλη και οι συναλλασσόμενοι φτάνουν σε ακραίες καταστάσεις.

Βρέθηκε ακόμα ότι το σημαντικότερο αίτιο σύγκρουσης στην λειτουργία του οργανισμού ήταν τα διαφορετικά συμφέροντα των εμπλεκόμενων μερών, ακολουθεί η ανεπαρκής επικοινωνία και έπεται ο ανταγωνισμός μεταξύ των υπαλλήλων. Ακόμα το 45% των διευθυντών θεωρεί καθοριστικής σημασίας την σπουδαιότητα ύπαρξης ηγέτη σε περίοδο κρίσης στον οργανισμό ενώ το υπόλοιπο 55% την θεωρεί τουλάχιστον πολύ σημαντική. Επιπλέον το 75% των διευθυντών ανέφερε πως μια κρίση μπορεί να αναδείξει τις ικανότητες του μελλοντικού ηγέτη, το 18,3% θεωρεί πως είναι καθοριστικό ενώ το 6,7% θεωρεί πως δεν έχει σημασία.

Ως προς την αποκόμιση εμπειριών/γνώσεων από μια κρίση βρέθηκε το 49,2% των διευθυντών να θεωρεί πως η αντιμετώπιση μιας κρίσης είναι μια αφορμή για νέα γνώση για τον διευθυντή, το 33,9% θεωρεί πως δίνει κάποια νέα γνώση και το 16,9% θεωρεί πως δίνει νέα γνώση αρκεί η ζημιά να μην είναι ανεπανόρθωτη. Το 45% των διευθυντών δήλωσε ότι έχει αντιμετωπίσει μια κρίση σχετική με την κακή οργάνωση-κακή πρακτική, το 41,7% έχει αντιμετωπίσει ανθρώπινο λάθος-αμέλεια, το 16,7% έχει αντιμετωπίσει εγκληματική δραστηριότητα και το 10% έχει αντιμετωπίσει κάποια δραστηριότητα σχετικά με κάποιο φυσικό φαινόμενο.

Στο θέμα της φήμης τους οργανισμού βρέθηκε το 73,3% των διευθυντών να θεωρεί πως η φήμη του οργανισμού σχετίζεται σε πολύ μεγάλο βαθμό με την αντιμετώπιση της κρίσης, το 20% αναφέρει λίγο και το 6,7% καθόλου. Μάλιστα ο σημαντικότερος παράγοντας για την αντιμετώπιση και την αποτελεσματική διαχείριση μιας κρίσης ήταν η ύπαρξη ενός σοβαρού σχεδίου αντιμετώπισης, ακολούθησε ο τρόπος αντίδρασης των εργαζομένων και έπονταν η στάση των Μ.Μ.Ε και η πρότερη φήμη του οργανισμού.

Στο θέμα των ωφελειών από μια κρίση το 64,4% των διευθυντών θεώρησε πως μπορεί να υπάρχουν οφέλη για τον οργανισμό από την αντιμετώπιση μιας κρίσης αλλά αυτό εξαρτάται από το είδος της αντιμετώπισης ενώ το 35,6% των εργαζομένων ήταν θετικό χωρίς κάποια συνθήκη. Ακόμα το 96,6% των διευθυντών συμφώνησε με την άποψη ότι το πότε και πως μια κρίση

τελειώνει εξαρτάται από το πότε και το πώς θα την διαχειριστούν οι υπεύθυνοι. Επίσης το 66,7% των διευθυντών θεώρησε πως η επιλεχθείσα άριστη λύση για την αντιμετώπιση μιας κρίσης πρέπει να είναι αποτέλεσμα συζήτησης με την ομάδα διαχείρισης κρίσεων, το 25% την αναγνωρίζει εάν τεθεί και από πιο κάτω στην ιεραρχία και το υπόλοιπο 8,3% λαμβάνει την απόφαση μόνο του.

Υγιής τρόπος σκέψης ήταν το αποτέλεσμα ότι το 78,3% των διευθυντών θεώρησε πως αποφάσεις για το μέλλον ενός οργανισμού πρέπει να λαμβάνονται πάντοτε μετά την κρίση και με πιο ψύχραιμο μάτι. Μόνο το 18,3% ανέφερε ότι πρέπει να λαμβάνονται κατά την διάρκεια της κρίσης ενώ το 3,3% είχε αντίθετη άποψη. Επιπλέον το 96,7% των διευθυντών συμφώνησε ότι η διαχείριση κρίσεων απαιτεί τη λήψη αποφάσεων.

Ως προς τη σοβαρότητα των κρίσεων βρέθηκε το οικονομικό σκάνδαλο στην υπηρεσία, έπεται η ξαφνική μεταβολή οργανωτικής δομής ή στελεχιακού δυναμικού και ακολουθεί η καταστροφή υλικού (M.T=2,63).

Όσον αφορά τον ρόλο των M.M.E στη διαχείριση κρίσεων το 90% των διευθυντών είχε την άποψη ότι παίζουν τουλάχιστον μεγάλο ρόλο τα M.M.E στη διαχείριση των κρίσεων. Μάλιστα το 95% των διευθυντών θεωρεί ότι σε μια κρίση πρέπει να μιλήσει στους δημοσιογράφους ο εξουσιοδοτημένος από τη διοίκηση ειδικός για το θέμα, που έχει ολική εικόνα και ευθύνη, το 3,3% ανέφερε όλους τους εργαζομένους και το 1,7% ανέφερε ότι πρέπει να μιλήσει κάποιος που γνωρίζει το θέμα καλά. Επιπλέον το 83,3% των διευθυντών ανέφερε ότι υπάρχει οργανωμένο γραφείο τύπου στη διοίκηση ενώ το 16,7% ανέφερε πως δεν υπάρχει. Ακόμα το 55% των διευθυντών δήλωσε ότι έχει κληθεί από τα M.M.E να μιλήσει για κάποιο θέμα σχετικό με την υπηρεσία, το 33,3% δεν έχει κληθεί ενώ το 11,7% ανέφερε πως αν κληθεί θα δώσει εξηγήσεις.

Ως προς τον παράγοντα της οικονομικής κρίσης βρέθηκε το 26,7% των διευθυντών να αναφέρουν ότι η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει το σχεδιασμό και τα μέσα για την αντιμετώπιση των κρίσεων, το 16,7% ήταν αρνητικό και το υπόλοιπο 56,7% ανέφερε ότι δεν πρέπει να επηρεάζει τέτοιου είδους θέματα η οικονομική κρίση, δηλαδή στην ουσία έμμεσα παραδέχονται ότι έχει επηρεάσει.

Στο σημαντικό κομμάτι των ευθυνών των διευθυντών βρέθηκε ότι η σημαντικότερη ευθύνη ενός διευθυντή είναι οι στρατηγικές αντιμετώπισης, ακολουθεί η ελαχιστοποίηση των αρνητικών συνεπειών και έπεται η σχεδίαση επικοινωνιακών τεχνικών. Το 70% των διευθυντών ανέφερε πως θέλει αρκετό χρόνο και δουλειά για να αποκατασταθεί η ζημιά από μια κρίση στην υπηρεσία, το 15% θεωρεί πως αποκαθίσταται και το υπόλοιπο 15% θεωρεί πως δεν αποκαθίσταται. Επιπλέον το σύνολο των διευθυντών συμφώνησε με την άποψη της ιατρικής θεωρίας για το καλύτερα να προλαμβάνεις παρά να θεραπεύεις. Ακόμα οι διευθυντές ανέφεραν ότι συσχετίζουν την κρίση περισσότερο με τα ελάχιστα χρονικά περιθώρια για τη λήψη αποφάσεων, ακολουθεί η ένταση, κόπωση, άγχος, ψυχολογική πίεση σε υψηλά επίπεδα και έπεται η εφαρμογή έντονης διπλωματίας.

Στο τομέα των μορφών διαφθοράς το 55,9% των διευθυντών βρέθηκε να είναι περισσότερο εξοικειωμένο με την διαφθορά στο άκουσμα της δωροδοκίας, το 39% με την υπεξαίρεση, το 37,3% με την απάτη, το 23,7% με τις πελατειακές σχέσεις, τις παράνομες προμήθειες, την ευνοιοκρατία, το 18,6% με την προσφορά εργασίας σε συγγενικά πρόσωπα, το 16,9% με τον εκβιασμό και το 25,9% με όλα τα παραπάνω. Ακόμα το 76,7% των διευθυντών ανέφερε ότι υπάρχει διαφθορά στο χώρο της υγείας, το 70% στην εφορία, το 65% στην πολεοδομία, το 53,3% στα ασφαλιστικά ταμεία, το 55% στο τελωνείο, το 35% στην αστυνομία και το 26,7% στο δικαστικό σώμα. Επιπλέον το 71,7% των διευθυντών διαφώνησε ότι η διαφθορά στους φορείς κοινωνικής ασφάλισης αποτελεί μέρος της καθημερινότητας τους, το 15% είχε ουδέτερη άποψη ενώ το 13,4% συμφώνησε. Θετικό στοιχείο ήταν ότι το 70% των διευθυντών θεώρει πως μειώθηκαν τα επίπεδα διαφθοράς στους φορείς κοινωνικής ασφάλισης στη χώρα από το 2001 και μετά, το 13,3% θεωρεί πως έμεινα αμετάβλητα και το 16,6% θεωρεί πως αυξήθηκαν.

Ως προς τα αίτια που οδηγούν σε παραβατική συμπεριφορά τους υπαλλήλους των φορέων κοινωνικής ασφάλισης βρέθηκε το 66,1% των διευθυντών να θεωρεί πως το κύριο αίτιο που οδηγεί σε παραβατική συμπεριφορά τους υπαλλήλους των φορέων κοινωνικής ασφάλισης ήταν η ατιμωρησία, το 44,1% ανέφερε τον εύκολο πλουτισμό, το 42,4% ανέφερε την απληστία, το 19% ανέφερε την πολυνομία και το 15,3% ανέφερε την έλλειψη

αξιοκρατίας. Επιπλέον το 60% των διευθυντών ανέφεραν ως μορφή κατάχρησης κοινωνικών παροχών στο ΙΚΑ την αποσιώπηση θανάτου συνταξιούχου και είσπραξη σύνταξης μετά θάνατον, το 58,3% ανέφερε την εικονική ασφάλιση, το 51,7% την μη δήλωση οικογενειακής μεταβολής, το 40% την αποσιώπηση ασφάλισης συζύγου σε άλλο φορέα, το 31,7% την αποσιώπηση είσπραξης σύνταξης και παράλληλης εργασίας/την αποσιώπηση λήξης της φοιτητικής ιδιότητας τέκνου, το 16,7% τη χορήγηση σύνταξης αναπηρίας σε μη δικαιούχο, το 6,7% την είσπραξη επιδομάτων με πλαστοπροσωπία και το 18,3% όλα τα παραπάνω. Επιπρόσθετα το 76,7% των διευθυντών θεωρούν ότι ο κυριότερος λόγος για τον οποίο οι συγγενείς αποθανόντων δεν δήλωσαν τον θάνατο για να εξακολουθήσουν να εισπράττουν παράνομα συντάξεις ήταν η ανικανότητα της διοίκησης να εντοπίσει τα περιστατικά κατάχρησης, το 60% η αντίληψη ότι αφού το κάνουν οι άλλοι, γιατί όχι και εκείνοι, το 31,7% οικονομικοί λόγοι όπως ανεργία, εξυπηρέτηση δανείων, το 30% ο εύκολος πλουτισμός και το 5% η άγνοια. Κατά την άποψη του 86,7% των διευθυντών η κυριότερη αιτία που συνέβαλε στον κλυδωνισμό της βιωσιμότητας των ασφαλιστικών ταμείων ήταν η ανασφάλιστη εργασία εισφοροδιαφυγή, το 71,7% ανέφερε την κακοδιαχείριση αποθεματικών των ταμείων, το 48,3% την πολυδιάσπαση των ταμείων, το 46,7% τα χαμηλά ηλικιακά όρια συνταξιοδότησης, το 25% την άτοκη κατάθεση των αποθεματικών των ταμείων, το 23,3% τις πελατειακές σχέσεις και το 22% την αύξηση της ανεργίας. Επίσης το 89,7% των διευθυντών ανέφερε πως οι λύσεις που δόθηκαν στο ασφαλιστικό υπήρξαν αποσπασματικές γιατί απουσίαζε η πολιτική βούληση για το νοικοκύρεμα, το 31% ανέφερε ότι το ασφαλιστικό χρησιμοποιήθηκε ως μέσο άσκησης πολιτικής προσέλκυσης ψηφοφόρων, το 27,6% διότι το ασφαλιστικό αποτελούσε μέτρα για την καταπολέμηση της ανεργίας και το 19% γιατί οι συντάξεις αποτελούν το κύριο μέρος άσκησης κοινωνικής πολιτικής. Το 63,3% των διευθυντών ανέφερε ότι η ίδρυση των κέντρων πιστοποίησης αναπηρίας και η θέσπιση ενιαίων κανόνων κρίσης μείωσε τις περιπτώσεις ευνοϊκής κρίσης, το 33,3% θεωρεί ότι συντέλεσε στο περιορισμό της διαφθοράς ενώ το 3,3% θεωρεί πως δεν συντέλεσε στο περιορισμό της διαφθοράς. Ακόμα το 74,6% των διευθυντών ανέφερε ότι ο βασικότερος παράγοντας που θα συντελέσει στην αλλαγή νοοτροπίας

αναφορικά με την μείωση των επιπέδων εκδήλωσης δόλιας συμπεριφοράς σε φορείς κοινωνικής ασφάλισης είναι ο προληπτικός έλεγχος, το 40,7% ανέφερε την καταστολή και το 32,2% ανέφερε τη συνεχή ενημέρωση.

Όπως φαίνεται από τις απαντήσεις των managers ο θεσμός των ΚΕ.ΠΑ. περιόρισε τις ευνοϊκές περιπτώσεις κρίσης αναπηρίας και μείωσε τα φαινόμενα διαφθοράς. Πρέπει να διαφυλαχτεί το κύρος και η αξιοπιστία του θεσμού προσανατολισμένος πάντα ο φορέας στο στόχο να απολαμβάνουν οι πραγματικά αδύναμοι και ανάπηροι όλων των προβλεπόμενων και απαιτούμενων παροχών που δικαιούνται. Να γίνουν νομοθετικές ρυθμίσεις και αλλαγές στον υφιστάμενο τρόπο χορήγησης των πάσης φύσεως παροχών με στόχο να αποφεύγεται η ταλαιπωρία και το πρόσθετο οικονομικό κόστος στους αιτούντες από τα ΚΕ.ΠΑ. πιστοποίηση αναπηρίας, να εξασφαλίζεται η ομοιογένεια και η συγκρισιμότητα των ιατρικών αποτελεσμάτων και να εξαλείφεται η πιθανότητα κάθε είδους ευνοϊκής κρίσης.

Τέλος να τονίσουμε ότι οι διευθυντές ανέφεραν ως τρόπους μείωσης των φαινομένων διαφθοράς την δημιουργία και αυστηροποίηση νομοθετικού πλαισίου, την κατάργηση της πολυνομίας, τη μηχανογράφηση, την ανάπτυξη της ΔΙΑΥΓΕΙΑΣ, την αξιοκρατία, την αξιολόγηση του προσωπικού και τη συνεχή ενημέρωσή του, την άρση της μονιμότητας και την αλλαγή νοοτροπίας.

Συμπεράσματα

Από τα παραπάνω συμπεραίνεται ότι οι τρεις ερευνητικές υποθέσεις της παρούσης μελέτης επιβεβαιώνονται. Συγκεκριμένα η πλειονότητα των διευθυντών δε διαθέτει κατάλληλη εκπαίδευση για την αναγνώριση των πρόδρομων συμπτωμάτων μιας κρίσης, αλλά και για αποτελεσματική διαχείριση κρίσεων και έκτακτων καταστάσεων. Μάλιστα μόνο 38 διευθυντές έχουν παρακολουθήσει σεμινάρια ή εισηγήσεις σχετικά με την διαχείριση κρίσεων και την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών. Το θετικό είναι ότι η πλειονότητα των διευθυντών θεωρεί απαραίτητη την παρακολούθηση εκπαιδεύσεων σχετικών με την διαχείριση κρίσεων από τους υπεύθυνους των οργανισμών και επιχειρήσεων. Το παραπάνω υποδηλώνει ενδιαφέρον για βελτίωση στον τομέα της διαχείρισης κρίσεων. Όπως αναφέρθηκε εξάλλου και στη βιβλιογραφία η αναγνώριση κινδύνων που επηρεάζουν την ανάπτυξη και την επιτυχία ενός «Συστήματος» είναι σήμερα βασική διοικητική ανάγκη. Η ανάπτυξη, η ευημερία και ασφάλεια ενός κράτους, η υγεία και η ασφάλεια των εργαζομένων, η προστασία του περιβάλλοντος, η αποκομιδή σκουπιδιών, η προστασία της εταιρίας, η διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της, η διασφάλιση της οικονομικής της ευρωστίας, είναι μερικά από τα θέματα τα οποία χρειάζονται σαφείς διαδικασίες για την καθημερινή διοίκηση των παραπάνω. Οι επιπτώσεις μιας κρίσης είναι δυνατόν να περιορισθούν αν πριν την κρίση ενεργήσουμε όπως θα υποχρεωθούμε να ενεργήσουμε μετά την εμφάνιση της (Kock & Teräsvirta, 2014).

Αναφορικά με τη δεύτερη ερευνητική υπόθεση «δεν υπάρχει σχέδιο διαχείρισης κρίσεων το οποίο να χρησιμοποιείται σε κάθε περίπτωση» βρέθηκε να υπάρχει σημαντικό κενό ενημέρωσης στην εκπαίδευση των διευθυντών ή στην δομή των οργανισμών ως προς την εφαρμογή ενός σχεδίου αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών. Μάλιστα αποδείχθηκε ότι ο σημαντικότερος παράγοντας για την αντιμετώπιση και την αποτελεσματική διαχείριση μιας κρίσης είναι η ύπαρξη ενός σοβαρού σχεδίου αντιμετώπισης. Ο καταρτισμός σχεδίων αντιμετώπισης πιθανών κρίσεων και η πρακτική εξάσκηση με βάση συγκεκριμένα σενάρια ενδεχομένων κρίσεων με έμφαση στις στρατηγικές χειρισμού κρίσεων, στην επικοινωνία και σε άλλους κρίσιμους τομείς είναι

πολύ σημαντικός. Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός, απαιτείται όλα τα επίπεδα ιεραρχίας να συνειδητοποιήσουν τον κίνδυνο καθώς θα κληθούν να λάβουν σημαντικές αποφάσεις κατά τη διάρκεια μιας κρίσης. Αν μια κρίση θα επιφέρει ή όχι αρνητικές συνέπειες στον τομέα /χώρο που θα εκδηλωθεί και πόσο έντονες θα είναι αυτές, μπορεί να υπολογισθεί με τον Δείκτη Επιπτώσεων Κρίσης (Crisis Impact Value – CIV) (Luchtenberg & Seiler, 2014). Για το μεγαλύτερο ποσοστό των διευθυντών σε μια κρίση θεωρεί πως πρέπει να μιλήσει στους δημοσιογράφους ο εξουσιοδοτημένος από τη διοίκηση ειδικός για το θέμα, που έχει ολική εικόνα και ευθύνη.

Τέλος όσον αφορά στην τρίτη ερευνητική υπόθεση «η διαφθορά υπάρχει στους φορείς κοινωνικής ασφάλισης, δεν αποτελεί όμως μέρος της καθημερινότητας και έχει μειωθεί μετά την εφαρμογή του ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος και θεσμών όπως το ΚΕΠΑ» τα συμπεράσματα της έρευνας την επιβεβαίωσαν. Η πλειονότητα των διευθυντών διαφώνησε ότι η διαφθορά στους φορείς κοινωνικής ασφάλισης αποτελεί μέρος της καθημερινότητας τους. Αναλυτικά την πιο σοβαρή κρίση αποτελεί το οικονομικό σκάνδαλο στην υπηρεσία και συγκεκριμένα η διαφθορά, η υπεξαίρεση, η απάτη, οι πελατειακές σχέσεις, οι παράνομες προμήθειες, η ευνοιοκρατία, η προσφορά εργασίας σε συγγενικά πρόσωπα, ο εκβιασμός. Σύμφωνα με τον Mauro (1995) ένα του ανθρώπινου δυναμικού γενικότερα και ειδικά στην υγεία σπαταλάται σε κοινωνικά επιζήμιες δράσεις, ενώ θα ήταν δυνατόν να είχε χρησιμοποιηθεί σε κοινωνικά εποικοδομητικούς τομείς. Η αυξημένη διαφθορά στην υγεία οδήγησε σε μείωση του ρυθμού ανάπτυξης της (Mauro,1995). Η διαφθορά στον δημόσιο κλάδο θεωρείται σπουδαίο πρόβλημα για την ελληνική οικονομία. Ένας δείκτης που πολλές φορές έχει χρήση στη μέτρηση της διαφθοράς είναι ο Δείκτης Διαφθοράς της Οργάνωσης Διεθνούς Διαφάνειας.

Προτάσεις μελλοντικής έρευνας

Η παρούσα έρευνα προσέγγισε μονομερώς το θέμα από την πλευρά των διευθυντών κι όχι από την πλευρά των υφισταμένων τους και των συναλλασσόμενων. Στο μέλλον θα μπορούσε να διεξαχθεί έρευνα στους συναλλασσόμενους προκειμένου να συγκριθούν οι απόψεις των εργαζομένων και των πολιτών και να εντοπιστούν συγκλίσεις ή αποκλίσεις.

Επίσης η παρούσα έρευνα αποτελεί έργο υποδομής αναγκαίο για την εύρυθμη λειτουργία του ΕΦΚΑ και του ΕΤΕΑΕΠ. Και οι δύο φορείς οφείλουν να στοχεύσουν μεσοπρόθεσμα στην ανάπτυξη δικτυακών μορφών οργάνωσης οι οποίες θα τους επιτρέπουν να διαχειρίζονται τις πληροφορίες να επισημαίνουν εγκαίρως τα πρόδρομα φαινόμενα των κρίσεων και να θεσπίσουν διαδικασίες αντιμετώπισης αυτών στο πλαίσιο μεταβαλλόμενων συνθηκών.

Βιβλιογραφία

- Abbas, Q., & Awan, S. H. (2017). Impact of organizational politics on employee performance in public sector organizations. *Pakistan Administrative Review*, 1(1), 19-31.
- Acemoglu, D., Ozdaglar, A., & Tahbaz-Salehi, A. (2015). Systemic risk and stability in financial networks. *The American Economic Review*, 105(2), 564-608.
- Aidt, T. S. (2016). Rent seeking and the economics of corruption. *Constitutional Political Economy*, 27(2), 142-157.
- Al-Somali, S. A., Gholami, R., & Clegg, B. (2015). A stage-oriented model (SOM) for e-commerce adoption: a study of Saudi Arabian organisations. *Journal of Manufacturing Technology Management*, 26(1), 2-35.
- Alzeban, A., & Gwilliam, D. (2014). Factors affecting the internal audit effectiveness: A survey of the Saudi public sector. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 23(2), 74-86.
- Anderson, R. G., Bordo, M., & Duca, J. V. (2017). Money and velocity during financial crises: from the Great Depression to the Great Recession. *Journal of Economic Dynamics and Control*.
- Bardhan, P. (2015). Corruption and development policy (drawing upon the recent Indian debate). *Journal of Public Economic Theory*, 17(4), 472-479.
- Bartlett, B. L. (2002). The negative effects of money laundering on economic development. *Asian Development Bank Regional Technical Assistance Project No, 5967*.
- Basle Committee on Banking Supervision.(2005). Amendment to the Capital Accord to incorporate Market Risks, Bank of International Settlements (BIS)
- Bellofiore, R., and Garibaldi, F., Joseph H. (2010) *The global crisis and the crisis of European neo-mercantilism*, Socialist Register, London
- Benfratello, L., Del Monte, A., & Pennacchio, L. (2017). Corruption and public debt: a cross-country analysis. *Applied Economics Letters*, 1-5.
- Benfratello, L., Del Monte, A., & Pennacchio, L. (2017). Corruption and public debt: a cross-country analysis. *Applied Economics Letters*, 1-5.

- Berberoglu, B. (Ed.). (2014). *The Global Capitalist Crisis and Its Aftermath: The Causes and Consequences of the Great Recession of 2008-2009*. Ashgate Publishing, Ltd..
- Bertocco, G. (2017). *Crisis and the Failure of Economic Theory: The Responsibility of Economists for the Great Recession*. Edward Elgar Publishing.
- Besley, T., & Persson, T. (2015). State Capacity, Institutions, and Development. *The Political Economist Newsletter*.
- Bland, M., (1998), *Communicating Out Of A Crisis*, Handling the Media, 27, 90
- Boin, A., Stern, E., & Sundelius, B. (2016). *The politics of crisis management: Public leadership under pressure*. Cambridge University Press.
- Börzel, T. A., & Hüllen, V. (2014). State-Building and the European Union's Fight against Corruption in the Southern Caucasus: Why Legitimacy Matters. *Governance*, 27(4), 613-634.
- Bratu, R., Sotiropoulos, D. A., & Stoyanova, M. (2017). Through the Lens of Social Constructionism: The Development of Innovative Anti-Corruption Policies and Practices in Bulgaria, Greece and Romania, 2000–2015. *Slavonic & East European Review*, 95(1), 117-150.
- Bratu, R., Sotiropoulos, D. A., & Stoyanova, M. (2017). Through the Lens of Social Constructionism: The Development of Innovative Anti-Corruption Policies and Practices in Bulgaria, Greece and Romania, 2000–2015. *Slavonic & East European Review*, 95(1), 117-150.
- Brunnermeier, M. K., Crockett, A., Goodhart, C. A., Persaud, A., & Shin, H. S. (2009). *The fundamental principles of financial regulation* (Vol. 11). ICMB, Internat. Center for Monetary and Banking Studies.
- Chaikin, D. (2009). Risk-based approaches to combating financial crime. *Journal of Law and Financial Management*, 8(2), 20-27.
- Charles P. Kindleberger and Robert A. (2005), *Manias, Panics, and Crashes: A History of Financial Crises*, 5th ed. Wiley,
- Christopher J. A., and Tverdova, Y. V. (2003). *Corruption, Political Allegiances, and Attitudes Toward Government in Contemporary*

- Democracies. *American journal of political science*, Vol.47, No.1, pp.91-109.
- Čihák, M., Demirgüç-Kunt, A., Martinez Peria, M. S., & Mohseni-Cheraghloo, A. (December 1, 2012). Bank regulation and supervision around the world: a crisis update. World Bank Policy Research Working Paper No. 6286. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2185819>
- Coombs, W. T. (2014). *Ongoing crisis communication: Planning, managing, and responding*. Sage Publications.
- Crisis management & business continuity planning: a programme for business survival, September 2005 London Chamber of Commerce and Industry, p 2
- Djankov, S., Nikolova, E., & Zilinsky, J. (2016). The happiness gap in Eastern Europe. *Journal of Comparative Economics*, 44(1), 108-124.
- Elliott, D. J. (2010). *A primer on bank capital*. Brookings Institution.
- Farrell, H., & Quiggin, J. (2017). Consensus, Dissensus, and Economic Ideas: Economic Crisis and the Rise and Fall of Keynesianism. *International Studies Quarterly*.
- FCPA (2015). Foreign Corrupt Practices Act. Ανακτημένο από: <http://www.justice.gov/criminal-fraud/foreign-corrupt-practices-act> [πρόσβαση στις 10-9-2015]
- Fisher, J. (2002). Recent international developments in the fight against money laundering. *Journal of International Banking Law*, 17(3), 67-72.
- Franklin A., and Douglas G. (2007), Understanding Financial Crises, *Journal of Political Economy* Vol.108, No.1, pp. 1–33
- Gourinchas, P. O., & Rabanal, P. (2017). Unconventional Monetary and Exchange Rate Policies.
- Groom, S.A.; Fritz, J.H. (2011). *Communication ethics and crisis: Negotiating differences in public and private spheres*. Madison, New Jersey: Fairleigh Dickinson University Press.
- Hasli, A., Ibrahim, N. A., & Ho, C. S. (2017). The Effect of Financial Crisis and Macroeconomic Factors on FDI in Developing Countries. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 7(1).

- Henry, N. (2015). *Public administration and public affairs*. Routledge.
- Hermann, C. (2013). Crisis, structural reform and the dismantling of the European Social Model (s). *Economic and Industrial Democracy*, 0143831X14555708.
- Herrera, M. (2011), Competencies of crisis managers, available at: <http://mhait.com/2011/10/competencies-of-crisis-managers>
- Ifaistion, P., Ioannis, R., & George, A. (2017). Comparative Analysis of Recruitment Systems in the Public Sector in Greece and Europe: Trends and Outlook for Staff Selection Systems in the Greek Public Sector. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*, 6(1), 21.
- James, E.H., Wooten, L.P. (2010), Crisis leadership and why it matters, available at: <http://www.europeanfinancialreview.com/?p=2237>
- Kaufman, Robert: "The Patron-Client Concept and Macro Politics: Prospects and Problems." *Comparative Studies in Society and History*, Vol.16, No.4. London, 1974.
- Kaufmann, D. (1999). Anticorruption strategies: Starting afresh? unconventional lessons from comparative analysis. *Curbing Corruption: Toward a Model for Building National Integrity*, 35-50.
- Kaufmann, D. (2010). Can Corruption Adversely Affect Public Finances in Industrialized Countries. Brookings, April 19
- Khan, M., Kakakhel, N. A., & Dubnick, M. (2004, March). Prosecuting Corruption: The Case of Pakistan. In *Ethics Forum, American Society for Public Administration* (pp. 26-27).
- Khan, T. H., Khan, H. A., & Wariach, M. A. (2014). Governance challenges in Public Sector: an Analysis of Governance and Efficiency Issues in Public Sector Institutions in Pakistan. *Governance*, 4(9).
- Koutsoukis, K. (1993). The good the bad and the ugly in society: the idioteles institution of society as a source of corruption (the case of Greece). Paper presented at the Third International Conference on Ethics in Public Service.

- Krisanthi, G. A. T., Sukarsa, I. M., & Bayupati, P. A. (2014). Governance audit of application procurement using COBIT framework. *Journal of Theoretical and Applied Information Technology*, 59(2), 342-351.
- Lee, D. Y. (2017). Financial Variables' Predictive Content for the US Economy During the Great Recession.
- Lenz, R., Sarens, G., & D'Silva, K. (2014). Probing the discriminatory power of characteristics of internal audit functions: sorting the wheat from the chaff. *International Journal of Auditing*, 18(2), 126-138.
- Locatelli, G., Mariani, G., Sainati, T., & Greco, M. (2017). Corruption in public projects and megaprojects: There is an elephant in the room!. *International Journal of Project Management*, 35(3), 252-268.
- Manney R. (2002). *Money laundering: The global threat to the integrity of financial systems*. Wilmott.
- McKinsey Global Institute (2011), "An Economy That Works: Job Creation and America's Future
- Milić, T. (2011), Cost reduction in the time of crisis, *Management* 16 (61), 65-71.
- Mishkin, F.S.(2000), *The economics of Money, Banking and Financial Markets*, Business School Edition, 2nd Edition, Columbia University
- Ng, S., & Wright, J. H. (2013). Facts and Challenges from the Recession for Forecasting and Macroeconomic Modeling. *Journal of Economic Literature*, 51(4), 1120-1154.
- Nizamidou, C., & Vouzas, F. (2017). Private–Public Sector Interaction in Terms of Crisis Management for Maintaining Sustainability and Enhancing CSR. In *Corporate Social Responsibility in the Post-Financial Crisis Era* (pp. 135-153). Springer International Publishing.
- Novak, J., Farr-Wharton, B., Brunetto, Y., Shacklock, K., & Brown, K. (2017). Safety outcomes for engineering asset management organizations: Old problem with new solutions?. *Reliability Engineering & System Safety*, 160, 67-73.
- Paldam, M. (1999). *The big pattern of corruption. Economics, culture and the seesaw dynamics* (No. 1999-11)

- Pasotti, P., & Vercelli, A. (2015). *Kindleberger and Financial Crises* (No. wpaper104).
- Passmore, W., & Sherlund, S. M. (2016). Government-Backed Mortgage Insurance, Financial Crisis, and the Recovery from the Great Recession.
- Petras, J. (2001). Dirty money: Foundation of US growth and empire. *Global Research*.
- Pinto, P. M., & Zhu, B. (2016). Fortune or Evil? The Effect of Inward Foreign Direct Investment on Corruption. *International Studies Quarterly*, sqw025.
- Pizzini, M., Lin, S., & Ziegenfuss, D. E. (2014). The impact of internal audit function quality and contribution on audit delay. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 34(1),
- Quah, J. S. (2015). Public Service Reforms in India: A Fight against Corruption by Shiladitya Chakraborty. Kolkata: Towards Freedom, 2013. 337 pp. \$47.58 (cloth).
- Riley, S. P. (1998). The political economy of anti-corruption strategies in Africa. *The European Journal of Development Research*, 10(1), 129-159.
- Robinson, M., & White, G. (1998). *The democratic developmental state: Political and institutional design*. Oxford University Press.
- Rose-Ackerman, S. (2013). *Corruption: A study in political economy*. Academic Press. Ανακτημένο από: https://books.google.gr/books?hl=en&lr=&id=RVa0BQAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=corruption&ots=CPKLAveGxU&sig=owRy_vqTyMs3yiMfAp-VfCoTua4&redir_esc=y#v=onepage&q=corruption&f=false
- Rose-Ackerman, S., & Palifka, B. J. (2016). *Corruption and government: Causes, consequences, and reform*. Cambridge university press.
- Rose-Ackerman, S., & Palifka, B. J. (2016). *Corruption and government: Causes, consequences, and reform*. Cambridge university press.
- Sayegh, L., Anthony, W.P., Perrewe, P. (2004), Managerial decision – making under crisis: The role of emotion in an intuitive decision process. *Human Resource Management Review*, No. 14, pp. 179-199.

- Schiffino, N., Taskin, L., Donis, C., & Raone, J. (2017). Post-crisis learning in public agencies: what do we learn from both actors and institutions?. *Policy Studies*, 38(1), 59-75.
- Scott, I. (2017). The challenge of preserving Hong Kong's successful anti-corruption system. *Asian Education and Development Studies*, 6(3).
- Sharma, D., Srivastava, D., & Kumar, S. (2014). Crisis Evaluation and Its Management: A Model for Managers.
- Spence, D. O. (2015). Decolonisation, corruption and post-colonial politics in the Royal Malaysian Navy, 1946–1976. *Journal for Maritime Research*, 17(1), 49-63.
- Spence, J. E. (2016). How long will South Africa survive? The looming crisis. By RW Johnson: South Africa's insurgent citizens: on dissent and the possibility of politics. By Julian Brown.
- Starke, C., Naab, T. K., & Scherer, H. (2016). Free to Expose Corruption: The Impact of Media Freedom, Internet Access and Governmental Online Service Delivery on Corruption. *International Journal of Communication*, 10, 21.
- Sylph, J. (2005). Transparency and audit regulation. In *Fédération des Experts Comptables Européens, (FEE) Conference Istanbul, Turkey*.
- The Institute of Internal Auditing.(2006) “The role of auditing in the Public Sector governance” November 2006, pp.11, Available in 26-3-2013 from www.theiia.org
- Treisman, D. (2000). The causes of corruption: a cross-national study. *Journal of public economics*, 76(3), 399-457.
- Trivella, L., Nasiopoulos, D. K., & Trivellas, P. (2017). The Cultural Organizations’ Revival Lies in the Use of Business Management Strategy. The Case Study of Greek Local Cultural Organizations. In *Strategic Innovative Marketing* (pp. 203-210). Springer International Publishing.
- Unger, B., Siegel, M., Ferwerda, J., de Kruijf, W., Busuioic, M., Wokke, K., & Rawlings, G. (2006). The amounts and effects of money laundering. *Report for the Ministry of Finance*.

- Walker, J., & Unger, B. (2009). Measuring global money laundering: the Walker gravity model. *Review of Law and Economics*, 5(2), 821-853.
- Warren, M. E. (2015). The meaning of corruption in democracies.
- Young, C. (2016). *Ethnic diversity and public policy: A comparative inquiry*. Springer.
- Zacharakis, G. P., Antonopoulou, P. I., Travlos, A. K., & Kipreos, G. S. (2017). Corruption and Illegal Payments in Greece. *Journal of Public Management Research*, 3(1), 29-40.
- Αθανασόπουλος, Τ.(2012), *Δημόσια Διοίκηση: ο μοχλός διεξόδου από την κρίση*, IOBE
- Αντωνοπούλου, Π. (2012), Για μια Επανάσταση των Θεσμών" από τον τόμο "Κρίση και Πολιτικό Σύστημα«, ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΤΗΣ ΕΣΗΕΑ
- Βούλγαρη, Θ., & Μαρούτσος, Ι. (2013). Ενημερωτικό δελτίο για τις οικονομικές εξελίξεις στη Βουλγαρία και τις διμερείς οικονομικές και εμπορικές σχέσεις. Ανακτημένο από: http://www.hcbg.com/bin/news/5051_file.pdf [πρόσβαση στις 10-9-2015]
- Γκόρτσος, Β. Χ. (2010). *Εισαγωγή στο διεθνές χρηματοπιστωτικό δίκαιο*. Πάντειο Πανεπιστήμιο Αθηνών
- Γκόρτσος, Χ. (2011). *Η αναθεώρηση του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία με στόχο την ενδυνάμωση της σταθερότητας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος*. Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
- Εθνική Τράπεζα της Ελλάδας (1999). Ποιότητα στη Δημόσια Διοίκηση. Ανακτημένο από: http://utopia.duth.gr/mpetmes/txts_files/PublicAdmQuality_1998.pdf [πρόσβαση στις 10-9-2015]
- Έκθεση για τη Χρηματοπιστωτική Σταθερότητα Ιούλιος 2010
- Ενδιάμεση Έκθεση για τη Χρηματοπιστωτική Σταθερότητα Δεκέμβριος 2009
- Ευρωπαϊκή Αστική Σύμβαση κατά της διαφθοράς (1999). Διαφθορά. Στρασβούργο

- Θάνου Ε., & Φουντουκίδης, Α. (2008). *Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες: Η αντιμετώπιση του φαινομένου στην Ελληνική πραγματικότητα*. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Καραγιάννη, Α. (2012). Κρίση και Μεταρρυθμίσεις στη δημόσια διοίκηση. Ευρωπαϊκό Κέντρο Αριστείας Jean Monnet. Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα Ερευνητών στην Εξωτερική και Ευρωπαϊκή Πολιτική «Ευρωπαϊκή Διακυβέρνηση»
- Κάτσιος, Σ. (2015). The shadow economy and corruption in Greece. *South-Eastern Europe Journal of Economics*, 4(1).
- Κοζάρη, Α., Ρουτζούνη, Ν., Δουλαδέρης, Ν. & Ζήσης, Σ. (2011). Έκθεση πολιτικής. Συμπεράσματα και προτάσεις. Καινοτόμο εργαστήριο «Ενίσχυση της διαφάνειας καταπολέμηση της διαφθοράς. Αθήνα.
- Λιγωμένου Α. (2011). Η συμβολή της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου και του Ελεγκτικού Συνεδρίου στην πρόληψη της διαφθοράς στον δημόσιο και πολιτικό βίο της χώρας. Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης. Συνέδριο Διοικητικών Επιστημόνων
- Λυκούρη, Π. (2017). Μελέτη της εφαρμογής capital controls. Υλοποίηση έρευνας για την αποτύπωση της καταναλωτικής συμπεριφοράς μετά την οικονομική κρίση.
- Μανος Ν.Δ.(2009) Βασιλεία ΙΙ και Κίνδυνος Αθέτησης Υποχρέωσης, Ανάκτηση στις 28-3-2013 από http://www.martrans.org/educational/notes/introfinance/%C2%E1%F3%E9%EB%E5%DF%E1_%C9%C9.ppt
- Μερσίνη, Μ. (2008). *Δικαιοσύνη & Νομοθεσία της Κεφαλαιαγοράς*. Εκδόσεις Ευρασία.
- Νόμος 3601/2007
- Νόμος 3861(ΦΕΚ112/Α'/13-7-2010)
- Νόμος 4021/ΦΕΚ 218/Α/3.10.2011
- Νόμος 4021/ΦΕΚ 218/Α/3.10.2011
- Νόμος 4021/ΦΕΚ 218/Α/3.10.2011
- Νόμος Υπ' Αριθ. 3691, Αρ. Φύλλου 166

- Ορφανίδης, Α. (2010). *Η εποπτεία του χρηματοπιστωτικού τομέα: προβληματισμοί και συμπεράσματα από την κρίση*. Κεντρική τράπεζα της Κύπρου.
- Παπακωνσταντίνου, Π. (2011). Η σχέση μεταξύ αντιλαμβανόμενης διαφθοράς, γραφειοκρατίας, εισοδήματος και οικονομικής ανάπτυξης: διερεύνηση σε 180 χώρες. Πάτρα [διδακτορική διατριβή]
- Πέτρου, Γ. (2017). Διαφθορά και οικονομική ανάπτυξη στη Ρωσία.
- Σαχίνης, Γ., Μαυρωμάτη, Μ., Σαλαπάτα, Κ., Αντωνογιαννάκη, Μ., & Τερζάκη, Σ. (2013). Η διαφθορά στην Κρήτη. Ανακτημένο από: <http://www.neakriti.gr/DefaultENC.aspx?page=printerfriendly&DocID=1000575&srn=>
- Σεζάρ Σ., (2009). *Ο Δημοσιογράφος και οι εξουσίες του*. Αθήνα: Παρατηρητής
- Σταϊκούρας, Π. (2010). *Η θεσμική οργάνωση της χρηματοοικονομικής εποπτείας στην Ελλάδα. Προκλήσεις και προοπτικές μετά την κρίση*. Πανεπιστήμιο Πειραιώς, σ.564
- Τράπεζα της Ελλάδος.(2012), Εποπτεία Πιστωτικού Συστήματος, Ανάκτηση στις 28-9-2015 από <http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Supervision/default.aspx>
- Τράπεζα της Ελλάδος.(2012), Κεφαλαιακή Επάρκεια (Βασιλεία ΙΙ), Ανάκτηση στις 26-9-2015 από <http://www.bankofgreece.gr/pages/el/supervision/legal/creditinstitutions/supervisionrules/capitaladequacy.aspx>
- Τσαμαντάνης, Χ., & Καρίκης, Δ. (2015). Η κρίση στο πολιτικό σύστημα και στη δημόσια διοίκηση: Μια κριτική ματιά με το βλέμμα στο αύριο. Ανακτημένο από: http://www.seedcenter.gr/conferences/Crisis2014/papers/%CE%A4%CF%83%CE%B1%CE%BC%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%AC%CE%BD%CE%B7%CF%82%20%CE%9A%CE%B1%CF%81%CE%AF%CE%BA%CE%B7%CF%82_%CE%97%20%CE%BA%CF%81%CE%AF%CF%83%CE%B7%20%CF%83%CF%84%CE%BF%20%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%20%CF%83%CF%8D%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BC%CE%B1%20%CE

[%BA%CE%B1%CE%B9%20%CF%83%CF%84%CE%B7%20%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CF%8C%CF%83%CE%B9%CE%B1%20%CE%B4%CE%B9%CE%BF%CE%AF%CE%BA%CE%B7%CF%83%CE%B7.pdf](#) [πρόσβαση στις 10-9-2015]

Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης Και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (2015). Εθνική Στρατηγική για τη Διοικητική Μεταρρύθμιση 2014-2016. Αθήνα

Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (2015). Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης Μονάδα Τεκμηρίωσης και Καινοτομιών. Σχέδιο Δράσης OGP. Ανακτημένο από: www.rritrends.res-agera.eu/uploads/.../Open_gov.doc.

Χαρδουβέλη, Γ., και Τσιριτάκη, Ε.(2012), Τραπεζική Διοικητική-Σημειώσεις Μαθήματος, ΕΑΠ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα 1

Περιπτώσεις διαφθοράς και κρίσεων στο ΙΚΑ που απασχόλησαν την κοινή γνώμη

Δημοσιεύσεις για περιστατικά διαφθοράς

Ξυλοδαρμός υπαλλήλου του ΙΚΑ από εξαγριωμένο πολίτη

Τρίτη, 1 Μάρ 2016 17:22

Ξυλοδαρμός υπαλλήλου του ΙΚΑ από εξαγριωμένο πολίτη

Σοβαρό επεισόδιο που είχε ως αποτέλεσμα τον τραυματισμό υπαλλήλου εκτυλίχθηκε μπροστά στα μάτια των συναδέλφων του και επισκεπτών στο ΙΚΑ Λευκάδας, σήμερα το μεσημέρι...

Όλα άρχισαν όταν ένας άνδρας μπήκε στο κατάστημα του ΙΚΑ και ζήτησε επίμονα από τους υπαλλήλους να δει τον διευθυντή, ο οποίος έλειπε.

Ο άνδρας ξαναπήγε λίγο αργότερα στο κατάστημα και τότε σε έξαλλη κατάσταση άρχισε να σπάει την τζαμαρία και στη συνέχεια πέταξε βαρύ αντικείμενο στο κεφάλι ενός υπαλλήλου.

Ο δράστης συνελήφθη από άνδρες του Αστυνομικού Τμήματος Λευκάδας, ενώ ο άτυχος υπάλληλος νοσηλεύεται εκτός κινδύνου στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκάδας.

<http://www.epikaira.gr/article/ksyloedarmos-ypalliloy-toy-ika-apo-eksagriomeno-politi>

ΙΚΑ: Γιαούρτωσε τον διευθυντή επειδή δεν τον έκανε προϊστάμενο

Τετάρτη, Οκτώβριος 15, 2014 - 16:00

ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ του ΙΚΑ Βόλου γιαούρτωσε τον διευθυντή του, επειδή δεν τον αξιολόγησε στις κρίσεις ώστε να γίνει προϊστάμενος τμήματος! Το απίστευτο επεισόδιο, για το οποίο η διοίκηση του ΙΚΑ διέταξε ΕΔΕ, συνέβη τη Δευτέρα στο υποκατάστημα του Ιδρύματος, όταν ο υπάλληλος και δημοτικός σύμβουλος Αχιλλέας Καλυβιώτης μπήκε στο γραφείο του διευθυντή των διοικητικών υπηρεσιών του ΙΚΑ Δημήτρη Βάμβα και του πέταξε κεσέδες με γιαούρτια (!), ζητώντας εξηγήσεις γιατί δεν αξιολογήθηκε, παρότι -όπως έλεγε- διέθετε τα απαραίτητα προσόντα και μόρια. Στον τρίτο όροφο του κτιρίου επικράτησε αναστάτωση και ειδοποιήθηκε η Αστυνομία, ενώ ενημερώθηκε η διοίκηση στην Αθήνα.

Για το περιστατικό, η διοίκηση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ αποφάσισε τη μετάθεση του διευθυντή του υποκαταστήματος ΙΚΑ-ΕΤΑΜ Βόλου στο υποκατάστημα ανατολικής Λάρισας και την αναστολή καθηκόντων για τον υπάλληλο που εκσφενδόνισε τα γιαούρτια. «Όσον αφορά το περιστατικό της διένεξης μεταξύ υπαλλήλου του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ Βόλου και του διευθυντή του ίδιου υποκαταστήματος, η διοίκηση του Ιδρύματος κάνει γνωστό ότι έδωσε εντολή κατεπείγουσας διενέργειας Ένορκης Διοικητικής Εξέτασης» αναφέρεται σε σχετική ανακοίνωση του ΙΚΑ.

Για «πρωτοφανές περιστατικό» έκανε λόγο ο σύλλογος εργαζομένων στο ΙΚΑ, καταδικάζοντας την ενέργεια του υπαλλήλου να επιτεθεί με αυτόν τον τρόπο στον διευθυντή της Υπηρεσίας. Από την πλευρά του, ο κ. Καλυβιώτης απάντησε ότι όλοι στέκονται στα γιαούρτια και όχι στο τι προηγήθηκε! Ο υπάλληλος φέρεται πάντως να δικαιολογήθηκε ισχυριζόμενος πως θόλωσε και γιαούρτωσε τον διευθυντή, επειδή -όπως υποστήριξε- τον άφησε απροστάτευτο σε διάφορες επιθέσεις που δεχόταν. Ο διευθυντής πάντως τον διαψεύδει και τόνισε ότι δέχτηκε αιφνιδιαστική επίθεση με τέσσερα γιαούρτια και ύβρεις.

<http://www.espressonews.gr/%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%B5%CF%87%CF%8C%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%BF/%CE%AC%CF%81%CE%B8%CF%81%CE%BF/%CF%81%CE%B5%CF%80%CE%BF%CF%81%CF%84%CE%B1%CE%B6/133064/%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CE%BF%CF%8D%CF%81%CF%84%CF%89%CF%83%CE%B5-%CF%84%CE%BF%CE%BD-%CE%B4%CE%B9%CE%B5%CF%85%CE%B8%CF%85%CE%BD%CF%84%CE%AE-%CE%B5%CF%80%CE%B5%CE%B9%CE%B4%CE%AE-%CE%B4%CE%B5%CE%BD-%CF%84%CE%BF%CE%BD-%CE%AD%CE%BA%CE%B1%CE%BD%CE%B5-%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%8A%CF%83%CF%84%CE%AC%CE%BCE%CE%B5%CE%BD%CE%BF>

Μεγάλη απάτη στο ΙΚΑ Αρκαλοχωρίου Κρήτης (photo)

Το ποσό των 150.000 ευρώ φαίνεται να υπεξάιρεσαν δύο υπάλληλοι του ΙΚΑ Αρκαλοχωρίου.

Με «μπακαλοτέφτερα» κρατούσαν... λογαριασμό σημειώνοντας πόσα λεφτά είχαν πάρει από το ταμείο. Μάλιστα για να προσδώσουν την

επισημότητα, δίπλα στο ποσό που είχαν «σηκώσει» υπέγραφαν οι ίδιοι και επικύρωναν με τη στρογγυλή σφραγίδα του ΙΚΑ!

Παράλληλα στο πλαίσιο του ελέγχου, βρέθηκαν και υπεύθυνες δηλώσεις των δύο εργαζομένων στο ίδρυμα, τις οποίες υπέγραφαν ο ένας στον άλλο, όταν πλέον είχε αρχίσει να σφίγγει ο κλοιός και το περιφερειακό υποκατάστημα του ΙΚΑ ζητούσε από τους υπαλλήλους να αποδώσουν ταμείο. Τα τελευταία χρήματα τα πήραν στις 19 Ιανουαρίου.

Όπως μας ενημερώνει το cretalive.gr, στις υπεύθυνες δηλώσεις καθένας από τους δύο δήλωνε ότι είχε πάρει συγκεκριμένο ποσό από το ταμείο, ομοίως και ο δεύτερος, θεωρώντας πιθανώς ότι με τον τρόπο αυτό, θα γλίτωναν από τις συνέπειες του νόμου.

Σε δηλώσεις της η πρόεδρος των εργαζομένων στο ΙΚΑ ανατολικής Κρήτης Κατερίνα Πηγουνάκη ανέφερε ότι δεν πρόκειται για συναδέλφους της και πως το ΙΚΑ θα πρέπει να τους θέσει αμέσως σε αργία. Από την πλευρά του ο προϊστάμενος του ΙΚΑ Ηρακλείου, Νίκος Ροκαδάκης, αναφερόμενος στο χρονικό της αποκάλυψης της υπόθεσης, ανέφερε ότι τρεις ελεγκτές μετέβησαν στο υποκατάστημα για να ελέγξουν πληροφορίες που είχαν φθάσει στο ΙΚΑ για τη δράση των δύο υπαλλήλων. Όπως τόνισε ο κ.Ροκαδάκης, με την πρώτη αυτοψία, οι ελεγκτές εντόπισαν την υπεξαίρεση, ενώ με τα έγγραφα που κατασχέθηκαν, η διοίκηση του ΙΚΑ είναι σε θέση να κινηθεί άμεσα για τις περιπτώσεις των συγκεκριμένων υπαλλήλων.

<http://www.newsbomb.gr/ellada/news/story/409979/megali-apati-sto-ika-arkalohorioy-kritis-photo>

Η ΜΕΓΑΛΗ ΚΟΜΠΙΝΑ ΤΩΝ ΕΠΙΟΡΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

Έκλεβαν εκατομμύρια από το ΙΚΑ και έστησαν «φαγοπότι» με συγγενείς και φίλους

Ελλάδα 13|03|2012 16:25

Πανάκριβα σπίτια, αυτοκίνητα μεγάλου κυβισμού, εκατοντάδες χιλιάδες ευρώ σε μετρητά, επιδόματα τοκετού, αποζημιώσεις για εισαγωγή σε νοσοκομείο και χιλιάδες παροχές είναι μερικά μόνο από τα κομμάτια του παζλ στην κομπίνα που είχαν στήσει επίορκοι υπάλληλοι στο ΙΚΑ Καλλιθέας.

Δεν έχουν τέλος οι αποκαλύψεις για το μεγάλο φαγοπότι που είχε στηθεί στο ΙΚΑ Καλλιθέας με τον αριθμό των εμπλεκομένων να αυξάνεται συνεχώς, καθώς έρχονται και νέα στοιχεία στο φως. Οι επίορκοι υπάλληλοι είχαν εμπλέξει στην κομπίνα συγγενείς πρώτου βαθμού, κουμπάρους, φίλους ακόμη και οι γείτονες εκτινάσσοντας τη ζημιά για το ΙΚΑ στα 20 εκατομμύρια ευρώ.

Τα ονόματα των συλληφθέντων που ανήκαν στη μαφία του ΙΚΑ και έχουν δοθεί στη δημοσιότητα είναι Ελένη Μπουραζάνη, Χρύσα Φέρρα, Χριστίνα Πατεράκη, Χριστίνα Σουρίδη, Μυρσίνη Θωμάκου, Κωνσταντίνος Καραΐσκος, Παναγιώτης Αιματίδης.

Μάλιστα σύμφωνα με τον διοικητή του ΙΚΑ, Ροβέρτο Σπυρόπουλο στο σκάνδαλο περισσότεροι από 600 ασφαλισμένοι, οι οποίοι είτε συνειδητά είτε εν αγνοία τους εμπλέκονται στο σκάνδαλο.

Σύμφωνα με τα έως τώρα στοιχεία από την αστυνομία, οι εμπλεκόμενοι υπάλληλοι στο υποκατάστημα του ΙΚΑ ενέκριναν παράνομα παροχές και επιδόματα χορηγώντας διάφορα χρηματικά ποσά σε ασφαλισμένους ή μη του ιδρύματος. Στη συνέχεια εισέπρατταν τα ανάλογα ποσά, είτε σε συνεργασία με τους «δικαιούχους», ασφαλισμένους του ΙΚΑ, αποδίδοντάς τους μέρος από τα

χρήματα αυτά, είτε τα κρατούσαν στο σύνολο τους και τα μοίραζαν μεταξύ τους. Σύμφωνα με το διοικητή του ΙΚΑ το κύκλωμα κρατούσε το 80% των παράνομων εισπράξεων και το 20% πήγαινε στον ασφαλισμένο -στις περιπτώσεις που είχε γνώση της κομπίνας-. Και όλα αυτά συνέβαιναν από το 2003.

Επιδόματα τοκετού σε άτεκνες

Η μέθοδος που ακολουθούσαν οι απατεώνες του ΙΚΑ ήταν τουλάχιστον προκλητική. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ήταν η υπόθεση μίας δικαιούχου του ΙΚΑ, η οποία φερόταν να έχει λάβει περίπου 9.000 ευρώ από επιδόματα μητρότητας και βοηθήματα τοκετού. Ωστόσο όταν κλήθηκε από την Οικονομική Αστυνομία για να καταθέσει αποκαλύφθηκε άγαμη χωρίς παιδιά και χωρίς ιδέα για τα χρήματα που είχαν εκδοθεί για λογαριασμό της.

Ακόμα μία εντυπωσιακή περίπτωση ήταν με πρόσωπο που δεν είχε ασφαλιστεί ποτέ στο ΙΚΑ, φαινόταν να είχε νοσηλευθεί σε ιδιωτικό νοσοκομείο εκτάκτως και του είχε εκδοθεί ως αποζημίωση επιταγή της τάξεως των 12.000 ευρώ. Ήδη οι κραυγαλέες περιπτώσεις έχουν ξεπεράσει τις 250.

Οι πρωταγωνίστριες του μεγάλου σκανδάλου

Όπως προκύπτει από τη δικογραφία πρωταγωνιστικό ρόλο στην οργάνωση είχε η Ελένη Μπουραζάνη, η οποία ήταν υπάλληλος του Τμήματος Παροχών του ΙΚΑ Καλλιθέας. Μάλιστα σε έρευνα των αστυνομικών στο διαμέρισμα στο Μοσχάτο της εντοπίστηκε σχεδόν ένα εκατομμύριο ευρώ μέσα σε συσκευασία Pampers, καθώς και ένα πολυτελές τζιπ Cherokee, αξίας 47.000 ευρώ.

Η Μπουραζάνη είχε «βάλει» στο κόλπο και συγγενείς της, αφού όπως προκύπτει εκταμίευσε για την αδελφή της, 65.000 ευρώ, χρήματα τα οποία δόθηκαν για ασφαλιστική ικανότητα, την οποία όμως δεν είχε. Στην ανιψιά της εξασφάλισε επίδομα ύψους 114.000 ευρώ για πέντε τοκετούς, τη στιγμή που η γυναίκα δεν έχει ούτε ένα παιδί. Ο ανιψιός της «κέρδισε» 89.000 ευρώ από το ΙΚΑ και ο γαμπρός της, 149.000 ευρώ. Και τα ποσά που «άρπαζε» από το ΙΚΑ

και προσέφερε στην οικογένεια της δεν σταματούσαν εκεί, αφού «τακτοποιούσε» κουνιάδους και ανίψια.

Το sms στον κουμπάρο

Σύμφωνα με το zougla.gr στις 29 Νοεμβρίου του 2011 η Ελένη Μπουραζάνη επικοινωνήσε με γραπτό μήνυμα με τον κουμπάρο της, Σωτήρη Γ., ο οποίος είχε λάβει 186.500 ευρώ -παράνομα- από το ΙΚΑ. Στο sms, του υπέδειξε τι στάση πρέπει να κρατήσει σε περίπτωση που κληθεί να εξεταστεί από αστυνομικούς. Ανέγραφε συγκεκριμένα: «Καλημέρα, σε πήρα χθες, αλλά δε με πήρες. Έχεις κάτι μαζί μου; Εγώ δεν είμαι καλά, με έχουν πάει στο Παγκράτι. Αν σε πάρει κανένας αστυνομικός και σε ρωτήσει αν έχεις πάρει χρήματα από το ΙΚΑ, να πεις «ναι έχω πάρει». Θα σε πάρω τηλέφωνο το μεσημέρι». Αξίζει, τέλος, να σημειωθεί ότι στις 14 Φεβρουαρίου του 2012 ο «κουμπάρος» κατέθεσε στις Αρχές. Εκεί παραδέχθηκε ότι είχε λάβει τις παροχές τις οποίες -όπως είπε- θεωρούσε νόμιμες, επισημαίνοντας ότι το μεγαλύτερο μέρος του ποσού το παρέδιδε στην Μπουραζάνη.

Είχαν κάνει τις παροχές και τα επιδόματα του ΙΚΑ, οικογενειακή επιχείρηση

Σημαντικό ρόλο στη λεηλασία του ΙΚΑ είχε και η φερόμενη ως «νούμερο 2» στην οργάνωση, Χριστίνα Πατεράκη, η οποία εργαζόταν στο Τμήμα Μητρώου, με αποτέλεσμα να έχει πρόσβαση στους φακέλους των ασφαλισμένων – εμπλεκομένων και ασφαλισμένων - θυμάτων.

Σύμφωνα με το zougla.gr προκύπτει ότι η κυρία Πατεράκη συμμετείχε στην εκταμίευση εκατοντάδων χιλιάδων ευρώ, τα οποία κατέληξαν σε συγγενικά της πρόσωπα, ενώ από το υλικό της δικογραφίας εμφανίζεται και ο Γιώργος Πατεράκης να εισπράττει χρήματα τα οποία δεν δικαιούται.

Είναι ενδεικτικό ότι το διάστημα 2003-2011, η κουμπάρα της κ.Πατεράκη εμφανίζεται να έλαβε 116.900 ευρώ για τοκετό. Από τη διερεύνηση του φακέλου της, όμως, διαπιστώθηκε ότι ο τοκετός ουδέποτε πραγματοποιήθηκε.

Τι κατέθεσε η γειτόνισσα

Συγκλονιστική είναι η κατάθεση της γειτόνισσας της κ.Πατεράκη, η οποία εισέπραξε από το ΙΚΑ , χωρίς φυσικά να δικαιούται, 106.000 ευρώ. Βάσει όσων είπε στην αστυνομία, στις 15 Φεβρουαρίου του 2012, ανέφερε ότι σε ανύποπτο χρόνο η Πατεράκη την πλησίασε και της είπε ότι δικαιούται παροχές από το ΙΚΑ. «Με έπεισε για το νόμιμο των ενεργειών. Εγώ εισέπραξα τα χρήματα και της τα παρέδωσα. Εκείνη μου έδωσε ένα μικρό μέρος του ποσού» ανέφερε.

Είχε κάνει «χρυσό» όλο το σόι

Ο ξάδελφος της κατηγορούμενης, εμφανίζεται να εισέπραξε συνολικά 720.000 ευρώ για εκείνον και τους υπόλοιπους συγγενείς του οι οποίοι εργάζονται στην επιχείρησή του. Το απίστευτο είναι πως ο επιχειρηματίας δεν είναι καν ασφαλισμένος στο ΙΚΑ.

Σύμφωνα με το zougla.gr από το υλικό που βρίσκεται πλέον στη διάθεση των ανακριτικών αρχών προκύπτει, επίσης, ότι η ίδια η Πατεράκη έλαβε για τον εαυτό της 16.500 ευρώ.

Στα ονόματα μάλιστα των εμπλεκομένων φαίνεται πως βρίσκεται και αυτό του αδελφού της, Γιώργου, ο οποίος εμφανίζεται να έλαβε 19.500 ευρώ χωρίς να το δικαιούται. Υπενθυμίζεται πως η κ.Πατεράκη είναι σύζυγος του Γιώργου Πατεράκη, μεγαλοεπιχειρηματία που δραστηριοποιήθηκε στην πώληση μαχητικών αεροσκαφών, τύπου Eurofighter, στην ελληνική πολεμική αεροπορία.

Τέλος στη λεηλασία έβαλε το ψηφιακό μάτι του ΙΚΑ

Από τον περασμένο Ιούνιο λειτουργεί στο ΙΚΑ ένα εξελιγμένο σύστημα πληροφορικής στο οποίο καταγράφονται αναλυτικά τα ποσά που πιστώνονται στους τραπεζικούς λογαριασμούς. Αυτό «έπιασε» και τους απατεώνες που φέσωσαν το ΙΚΑ, αφού όταν το ψηφιακό μάτι εντοπίζει ότι σε έναν λογαριασμό έχει κατευθυνθεί ένα μεγάλο χρηματικό ποσό ενημερώνει την κεντρική υπηρεσία και οι υπηρεσίες ελέγχουν αν ο ασφαλισμένος δικαιούται τα χρήματα ή υπάρχει τυχόν παρατυπία.

Η έρευνα πάντως βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη και μέσα στις επόμενες ημέρες αναμένεται να έρθουν στο φως της δημοσιότητας και άλλα στοιχεία για τη δράση των επίορκων υπαλλήλων του ΙΚΑ.

<http://www.iefimerida.gr/news/41134/%CE%B5%CE%BA%CE%BB%CE%B5%CE%B2%CE%B1%CE%BD-%CE%B1%CF%80%CF%8C-%CF%84%CE%BF-%CE%B9%CE%BA%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CF%84%CE%B1-%CE%AD%CE%B4%CE%B9%CE%BD%CE%B1%CE%BD-%CF%83%CE%B5-%CF%83%CF%85%CE%B3%CE%B3%CE%B5%CE%BD%CE%B5%CE%AF%CF%82-%CF%86%CE%AF%CE%BB%CE%BF%CF%85%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B3%CE%B5%CE%AF%CF%84%CE%BF%CE%BD%CE%B5%CF%82>

417 χιλιάδες ευρώ εισέπραξε παράνομα ζευγάρι Ρομά από τους Σοφάδες για "μαϊμού" συντάξεις πολυτεκνίας και αναπηρίας!

Τετάρτη, 13 Απριλίου 2016 21:21

http://www.karditsalive.net/images/stories/oikonomika/xrimata_1.jpg «Μαϊμού» επιδόματα πολυτεκνίας και αναπηρίας κατηγορείται ότι εισέπραττε επί χρόνια ζευγάρι Ρομά, όπως αποκαλύφθηκε ύστερα από έρευνα της ΕΛ.ΑΣ.

Το ύψος της ζημιάς για το ελληνικό Δημόσιο υπολογίζεται σε 417.000 ευρώ, ενώ χαρακτηριστικό είναι ότι η απάτη ξεκίνησε από το 1991.

Για την υπόθεση σχηματίστηκε δικογραφία σε βάρος συνολικά εννέα προσώπων -κατά πληροφορίες όλοι Ρομά- που ανάλογα με την περίπτωση αντιμετωπίζουν τα αδικήματα της σύστασης και συμμετοχής σε εγκληματική οργάνωση, της απάτης, της υφαρπαγής ψευδούς βεβαίωσης και της πλαστογραφίας. Σύμφωνα με τη δικογραφία, από την απάτη ζημιώθηκαν το ΙΚΑ, ο ΟΓΑ και η ΓΓ Πρόνοιας.

Ως «πρωταγωνιστές» κατηγορούνται ένας 44χρονος και η 43χρονη σύντροφός του. Όπως έγινε γνωστό, όλα ξεκίνησαν πριν από 25 χρόνια, όταν η 43χρονη δήλωσε ψευδώς στο Ληξιαρχείο του Τυρνάβου τη γέννηση τριών παιδιών -ανύπαρκτων στην πραγματικότητα- τα οποία αναγνώρισε ο 44χρονος. Καθώς το ζευγάρι -το οποίο φαίνεται ότι ζει στους Σοφάδες Καρδίτσας- απέκτησε και δύο βιολογικά παιδιά, αιτήθηκε και πέτυχε τη λήψη επιδόματος πολυτεκνίας.

Δεν περιορίστηκε όμως σ' αυτό. Τα επόμενα χρόνια το ανδρόγυνο φέρεται ότι εφοδιάστηκε με ψευδείς βεβαιώσεις ιδιωτών γιατρών, που

εμφάνιζαν τα τρία παιδιά «φαντάσματα» ως νοητικά καθυστερημένα, ενώ με τη χρήση των ιατρικών γνωματεύσεων κινήθηκε η διαδικασία για τη λήψη επιδόματος αναπηρίας, πράγμα που επιτεύχθηκε το 2000.

Με την πάροδο των χρόνων κι ενώ οι επιτήδαιοι εισέπρατταν κανονικά τα οικονομικά βοηθήματα, χρειάστηκε να εκδώσουν ταυτότητες για τα τρία ανύπαρκτα παιδιά τους. Έτσι, «επιστρατεύτηκαν» ισάριθμες γυναίκες, ηλικίας 28, 24 και 23 ετών, τις οποίες παρουσίασαν ως θυγατέρες τους. Στη διαδικασία αυτή μεσολάβησε ένας 25χρονος που εντόπισε τις τρεις υποτιθέμενες κόρες, ενώ ένας 45χρονος εμφανίστηκε ως μάρτυρας ενώπιον των αστυνομικών αρχών.

Προκειμένου δε να περνούν από διάφορες επιτροπές πρόνοιας που κατά καιρούς τους καλούσαν ώστε να πιστοποιήσουν την αναπηρία των υποτιθέμενων παιδιών τους, ο 44χρονος εμφάνιζε μία 26χρονη, η οποία πάσχει στην πραγματικότητα από νοητική υστέρηση, εξαπατώντας με αυτό τον τρόπο τις Υπηρεσίες.

Η απάτη αποκαλύφθηκε τελικά από αστυνομικούς της Ασφάλειας Βέροιας και του ΑΤ Πλατέος Ημαθίας. Μια από τις ταυτότητες είχε εκδοθεί στο Πλατύ, όπου αστυνομικοί εντόπισαν δύο ταυτότητες με διαφορετικά ονόματα αλλά το ίδιο πρόσωπο. Τα άτομα που περιλαμβάνονται στη δικογραφία έχουν ταυτοποιηθεί, εκτός από μία γυναίκα, αγνώστων στοιχείων.

<http://www.karditsalive.net/karditsa/417->

[%CF%87%CE%B9%CE%BB%CE%B9%CE%AC%CE%B4%CE%B5%CF%82-%CE%B5%CF%85%CF%81%CF%8E-](#)

[%CE%B5%CE%B9%CF%83%CE%AD%CF%80%CF%81%CE%B1%CE%BE%CE%B5-](#)

[%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%AC%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B1-%CE%B6%CE%B5%CF%85%CE%B3%CE%AC%CF%81%CE%B9-](#)

[%CF%81%CE%BF%CE%BC%CE%AC-%CE%B1%CF%80%CF%8C-](#)

[%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%82-](#)

[%CF%83%CE%BF%CF%86%CE%AC%CE%B4%CE%B5%CF%82-](#)

[%CE%B3%CE%B9%CE%B1-](#)

[%CE%BC%CE%B1%CE%90%CE%BC%CE%BF%CF%8D-](#)

[%CF%83%CF%85%CE%BD%CF%84%CE%AC%CE%BE%CE%B5%CE%B9%CF%82-](#)

[%CF%80%CE%BF%CE%BB%CF%85%CF%84%CE%B5%CE%BA%CE%BD%CE%AF%CE%B1%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-](#)

[%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%80%CE%B7%CF%81%CE%AF%CE%B1%CF%82](#)

ΣΠΕΙΡΑ ΛΥΜΑΙΝΟΤΑΝ ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΗΜΑ ΣΤΟ ΙΚΑ

Πλιάτσικο με «μαϊμού» συντάξεις

Οκτώ μέλη σπείρας, 17 γιατροί, 133 υποτιθέμενοι τραυματίες σε εργατικά ατυχήματα και τέσσερις πραγματικοί ασθενείς που εμφανίζονταν για εξετάσεις με άλλα ονόματα και... ηλικίες.

Η καταδίκη για τα αδικήματα Τα αδικήματα για τα οποία καταδικάστηκαν είναι: εγκληματική οργάνωση, πλαστογραφία, απάτη με ηλεκτρονικό υπολογιστή, ψευδείς βεβαιώσεις, απάτη με την επιβαρυντική περίπτωση του Νόμου 1608 περί καταχραστών του Δημοσίου, που επισύρει ποινή ισobίων, και νομιμοποίηση προϊόντων από εγκληματική δραστηριότητα («ξέπλυμα»)

Απάτη ύψους 360.000 ευρώ σε βάρος του ΙΚΑ και του ΟΑΕΕ αποκάλυψε η έρευνα της Διεύθυνσης Οικονομικής Αστυνομίας. Για την υπόθεση συνελήφθησαν την περασμένη Δευτέρα οκτώ άτομα, ανάμεσά τους και ο 53χρονος «εγκέφαλος» της σπείρας, πρώην ασφαλιστής στην Αγία Βαρβάρα.

Στους συλληφθέντες βρίσκεται και ένας 45χρονος υπάλληλος του ΟΑΕΕ, ο οποίος ενημέρωνε τους επιτήδειους για τους καλύτερους «πελάτες» στην απάτη. Από τον Σεπτέμβριο του 2014, εκτιμάται ότι η οργάνωση είχε «εξυπηρετήσει» συνολικά 133 πρόσωπα.

Δώδεκα ακόμη άτομα συμπεριλαμβάνονται στη δικογραφία, ενώ κατηγορούνται επίσης -αλλά δεν συνελήφθησαν λόγω παρέλευσης του αυτοφώρου- συνολικά 17 γιατροί (εννέα ιδιώτες και οκτώ του ΙΚΑ), οι οποίοι κατηγορούνται -κατά περίπτωση- για ψευδείς ιατρικές πιστοποιήσεις, παράβαση καθήκοντος και απάτη.

Όλα ξεκίνησαν όταν οι υπάλληλοι του ΟΑΕΕ διαπίστωσαν ότι σε διαφορετικά εργατικά ατυχήματα, για τα οποία οι παθόντες διεκδικούσαν αποζημιώσεις από τα Ταμεία, εμφανίζονταν οκτώ ίδια άτομα ως μάρτυρες. Με άλλα λόγια, τα ίδια πρόσωπα ηλικίας από 30 έως 73 ετών βρίσκονταν κάθε φορά κοντά ή περίξ των... ατυχησάντων και ήταν σε θέση να περιγράψουν τι ακριβώς είχε συμβεί. Οι αρμόδιοι ενημέρωσαν τη Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας και η έρευνα ξεκίνησε. Όπως διαπιστώθηκε, ο 53χρονος πρώην ασφαλιστής -που είχε ήδη έναν κοινωνικό κύκλο στην περιοχή του- προσέγγιζε υποψήφιους «πελάτες» της οργάνωσης.

Στο γραφείο του «εγκεφάλου» της σπείρας κατασχέθηκαν και 600 συσκευασίες διαφόρων φαρμάκων

Σε συνεργασία με τον 45χρονο υπάλληλο του οργανισμού, διαπίστωναν αν ο ασφαλισμένος έχει οφειλές προς το ασφαλιστικό ταμείο, προκειμένου το κέρδος να είναι «καθαρό» και να μην συμψηφιστεί με το χρέος τους. Τελικά, επέλεξαν «υποψηφίους» με μεγάλη ασφαλιστική κάλυψη, ώστε να είναι συμφέρουσα η αποζημίωση. Το κέρδος τους ήταν το 50% της όποιας αποζημίωσης.

Στη συνέχεια, στο «κόλπο» έμπαιναν και οι γιατροί. «Εναντι αμοιβής που δεν έχει εξακριβωθεί, χορηγούσαν ιατρικές γνωματεύσεις, που πιστοποιούσαν τις «σωματικές βλάβες» που προήλθαν από το «εργατικό ατύχημα», ενώ εμφανίζονταν φυσικά πρόσωπα, τα οποία δήλωναν ψευδώς στον ΟΑΕΕ ότι ήταν μάρτυρες στα δήθεν εργατικά ατυχήματα», δήλωσε ο ταξίαρχος Εμμανουήλ Πλουμής, επικεφαλής της Οικονομικής Αστυνομίας. Σύμφωνα με

πληροφορίες, η αμοιβή των γιατρών κυμαινόταν μεταξύ 50-700 ευρώ, ανάλογα με τις... υπηρεσίες.

Η διαδικασία

Την ίδια περίπου διαδικασία ακολουθούσαν και για τα προνοιακά επιδόματα και τις αναπηρικές συντάξεις - που είχαν άλλωστε φροντίσει να λαμβάνουν και τα ίδια τα μέλη της σπείρας. Το θέμα με τις ακτινογραφίες το είχαν «λύσει» οι απατεώνες, αλλάζοντας με οξυζενέ το όνομα και την ημερομηνία ήδη υπάρχουσών ακτινογραφιών. Για τις εργαστηριακές εξετάσεις όμως είχαν επιστρατεύσει τέσσερις πραγματικούς ασθενείς, οι οποίοι... παρουσιάζονταν στη θέση των υποτιθέμενων αρρώστων.

http://www.ethnos.gr/koinonia/arthro/pliatsiko_me_maimou_syntakseis-64162565/

Γυαλιά - καρφιά τα έκανε πολίτης στο ΙΚΑ Παγκρατίου

Έσπασε γραφεία, διέλυσε ερμάρια και συρτάρια και ως μαινόμενος ταύρος επιτέθηκε και κατά υπαλλήλων, σύμφωνα με μαρτυρίες.

29 Απρ. 15 (15:54) | upd: 29 Απρ. 15 (15:54)

Έξαλλος ένας πολίτης τα έκανε γυαλιά - καρφιά στο ΙΚΑ Παγκρατίου, επειδή οι υπάλληλοι του ζητούσαν κι άλλα δικαιολογητικά και χαρτιά για να μπορέσει να εξυπηρετηθεί.

Σύμφωνα με το dikaiologitika.gr, που δημοσιεύει τις φωτογραφίες από τις φθορές στα γραφεία του ΙΚΑ, το περιστατικό συνέβη την περασμένη Πέμπτη, όταν ο αγανακτισμένος πολίτης εξεράγει...

Έσπασε γραφεία, διέλυσε ερμάρια και συρτάρια και ως μαινόμενος ταύρος επιτέθηκε και κατά υπαλλήλων, σύμφωνα με μαρτυρίες. Νωρίτερα είχε ζητήσει να δει τον διευθυντή του υποκαταστήματος, αλλά οι εξηγήσεις που αυτός του έδωσε, δεν του φάνηκαν αρκετές.

Για το περιστατικό, εξέδωσε ανακοίνωση ο Σύλλογος Εργαζομένων στο ΙΚΑ, στην οποία αναφέρει: «Ένα γεγονός το οποίο κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει, το ότι οι συναλλασσόμενοι με το ΙΚΑ πολίτες, δεν εξυπηρετούνται όπως θα άρμοζε σε ένα Δημόσιο Οργανισμό Κοινωνικής Ασφάλισης ενός σύγχρονου Ευρωπαϊκού Κράτους».

Παραδέχονται ότι τα προβλήματα στην εξυπηρέτηση των πολιτών έχουν επιδεινωθεί από το γεγονός ότι μέσα στην τελευταία πενταετία παραμένουν να υπηρετούν, ειδικά στο Λεκανοπέδιο της Αττικής, λιγότεροι από τους μισούς υπαλλήλους.

<http://www.thetoc.gr/koinwnia/article/gualia---karfia-ta-ekane-politis-sto-ika-pagkratiou>

Βιβλιογραφία

Iefimerida, (2016) "Επιδόματα τοκετού σε άτεκνες" Ανάκτηση από:

<http://www.iefimerida.gr/news/41134/%CE%B5%CE%BA%CE%BB%CE%B5%CE%B2%CE%B1%CE%BD-%CE%B1%CF%80%CF%8C-%CF%84%CE%BF-%CE%B9%CE%BA%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CF%84%CE%B1-%CE%AD%CE%B4%CE%B9%CE%BD%CE%B1%CE%BD-%CF%83%CE%B5-%CF%83%CF%85%CE%B3%CE%B3%CE%B5%CE%BD%CE%B5%CE%AF%CF%82-%CF%86%CE%AF%CE%BB%CE%BF%CF%85%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B3%CE%B5%CE%AF%CF%84%CE%BF%CE%BD%CE%B5%CF%82> [23.4.2016]

iefimerida, (2012) "Εκλεβαν εκατομμύρια απο το ΙΚΑ και έστησαν «φαγοπότι» με συγγενείς και φίλους, Ανάκτηση από:

<http://www.iefimerida.gr/news/41134/%CE%B5%CE%BA%CE%BB%CE%B5%CE%B2%CE%B1%CE%BD-%CE%B1%CF%80%CF%8C-%CF%84%CE%BF-%CE%B9%CE%BA%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CF%84%CE%B1-%CE%AD%CE%B4%CE%B9%CE%BD%CE%B1%CE%BD-%CF%83%CE%B5-%CF%83%CF%85%CE%B3%CE%B3%CE%B5%CE%BD%CE%B5%CE%AF%CF%82-%CF%86%CE%AF%CE%BB%CE%BF%CF%85%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B3%CE%B5%CE%AF%CF%84%CE%BF%CE%BD%CE%B5%CF%82>

Iefimerida, (2016) "χιλιάδες ευρώ εισέπραξε παράνομα ζευγάρι Ρομά από τους Σοφάδες για "μαϊμού" συντάξεις πολυτεκνίας και αναπηρίας!" Ανάκτηση από: <http://www.iefimerida.gr/news/261982/zeygari-lamvane-maimoy-epidomata-sta-400000-eyro-i-zimia-gia-dimosio> [23.4.2016]

- times of change, (2014)" Γυαλιά καρφιά τα έκανα ένας πολίτης στο ΙΚΑ Παγκρατίου" Ανάκτηση από: <http://www.thetoc.gr/koinwnia/article/laxtarisan-oi-suntaksiouxoi-oures-stis-trapezes> [20.4.2016]
- Transparency International (2015). Ανακτημένο από: <https://www.transparency.org/>
- Βαρβιτσιώτη, Ε. (2014). Πρωταθλήτρια» της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη διαφθορά η Ελλάδα. Εφημερίδα η Καθημερινή Ανακτημένο από: <http://www.kathimerini.gr/751956/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/prwta8lhtria-ths-eyrwpaikhsh-enwshsh-sth-diaf8ora-h-ellada> [πρόσβαση στις 14-9-2015]
- Έθνος, (2012) " Τα ένησημα που έγιναν παλάτια για τους υπαλλήλους" Ανάκτηση από: http://www.ethnos.gr/koinonia/arthro/ta_ensima_pou_eginan_palatia_gia_tous_ypallilous-63629133/[25.4.2016]
- Έθνος, (2014)" Γιαούρτωσε τον διευθυντή του ΙΚΑ γιατί δεν πήρε προαγωγή" Ανάκτηση από: http://www.ethnos.gr/koinonia/arthro/giaourtose_ton_dieuthynti_tou_ika_giati_den_pire_proagogi-64078344/ [24.4.2016]
- Έθνος, (2016)" Τραυμάτισε υπάλληλο και τα έκανε... γυαλιά καρφιά στο ΙΚΑ Λευκάδας" Ανάκτηση από: http://www.ethnos.gr/koinonia/arthro/traumatise_ypallilo_kai_ta_ekane_gyalia_karfia_sto_ika_leukadas-64339221/[24.4.2016]
- Έθνος, (2016)"Τα ένησημα που έγιναν παλάτια για τους υπαλλήλους"Ανάκτηση από: http://www.ethnos.gr/koinonia/arthro/ta_ensima_pou_eginan_palatia_gia_tous_ypallilous-63629133/ [24.4.2016]
- Ζούγκλα, (2012) " Το «φαγοπότι» της οικογένειας Πατεράκη στο ΙΚΑ" Ανάκτηση από: <http://www.zougla.gr/greece/article/paterakis-ke-sia> [20.4.2016]
- Ζούγκλα, (2012) "Ποιους «τάιζε» η αρχηγός της σπείρας" Ανάκτηση από: <http://www.zougla.gr/greece/article/pious-taize-i-egefalos>

Νετ , (2013)" Είκοσι χρόνια φυλακή σε υπάλληλο του ΙΚΑ για υπεξαίρεση 1 εκατ.€" Ανάκτηση από: <http://www.ertopen.com/item/6416-eikosi-chronia-fylakh-se-ypallhlo-toy-ika-gia-ypexairesh-1-ekat-%E2%82%AC> [23.4.2016]

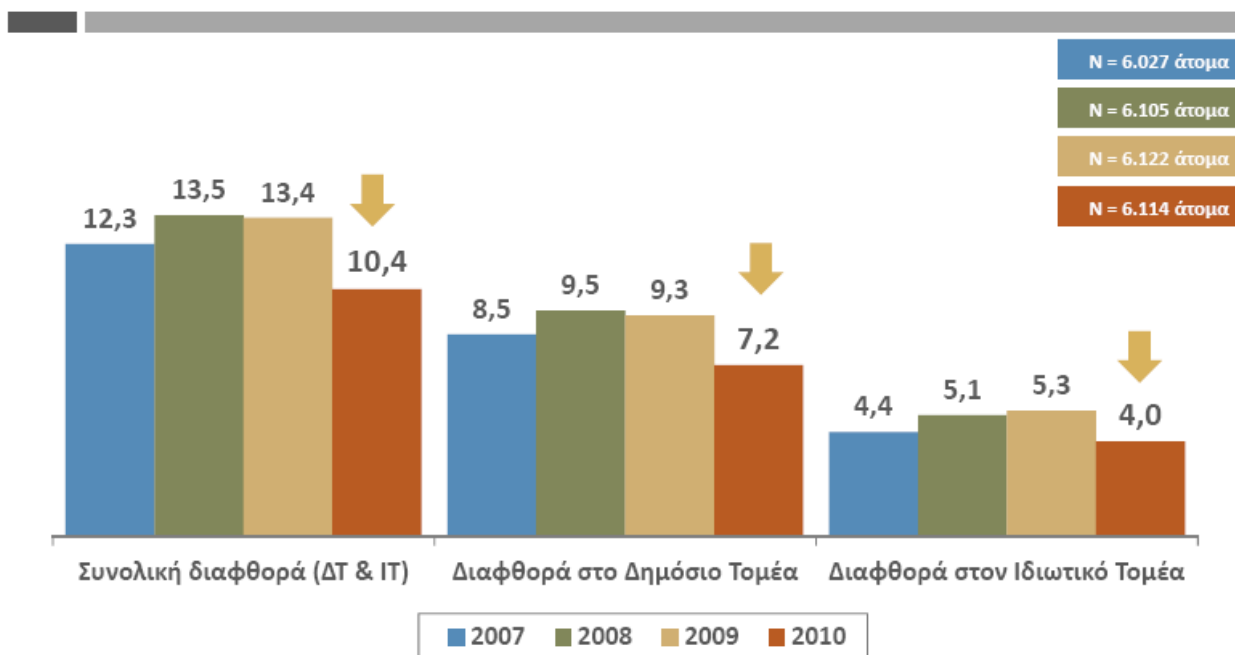
Παράρτημα 1. Στατιστικά στοιχεία για τη διαφθορά στην Ελλάδα

Σε εθνική έρευνα της ΕΛΛΑΣ ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ την οποία πραγματοποίησε η PUBLIC ISSUE για τη διαφθορά στην Ελλάδα το 2010 προέκυψαν τα κάτωθι αποτελέσματα:

Η ΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΑ, 2007-2010

Ποσοστό (%) των νοικοκυριών που αναφέρουν περιστατικά διαφθοράς

Βάση: Σύνολο δείγματος

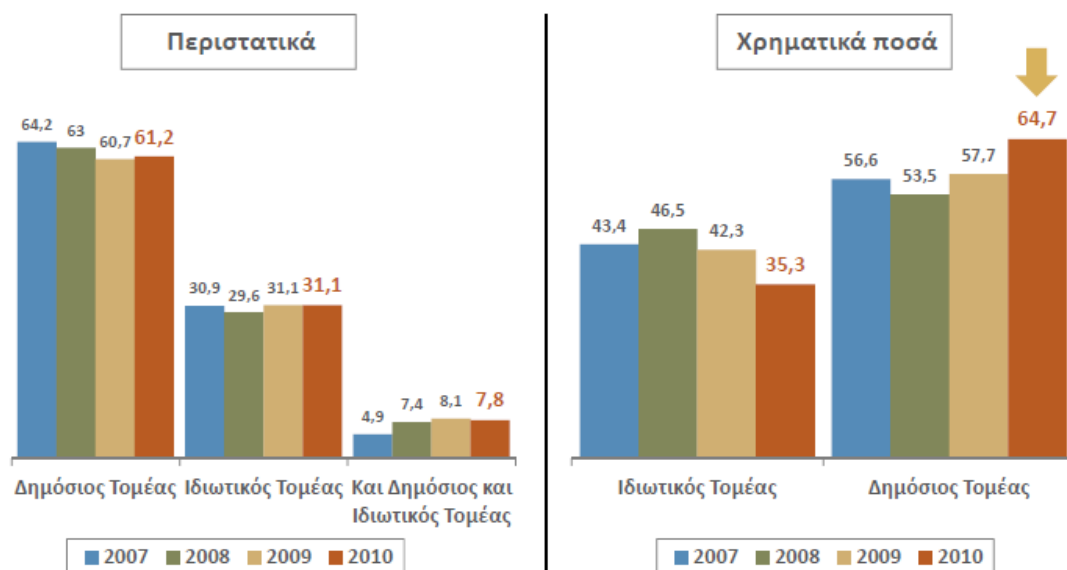

ΖΗΤΗΘΕΝΤΑ ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΠΟΣΑ (ΣΕ ΕΥΡΩ), ΣΕ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ 2007 - 2010

Βάση: Όσοι αναφέρουν χρηματικό ποσό

	Μέσος όρος χρηματικού ποσού				Μεταβολή 2009 - 2010	
Δημόσιος τομέας	2007 (N=271)	2008 (N=320)	2009 (N=318)	2010 (N=273)	Σε Ευρώ	Ποσοστό %
	1.313€	1.374€	1.355€	1.492€	137€	+9,2%
	Μέσος όρος χρηματικού ποσού				Μεταβολή 2009 - 2010	
Ιδιωτικός τομέας	2007 (N=151)	2008 (N=162)	2009 (N=189)	2010 (N=137)	Σε Ευρώ	Ποσοστό %
	1.554€	1.575€	1.671€	1.623€	-48€	-3%

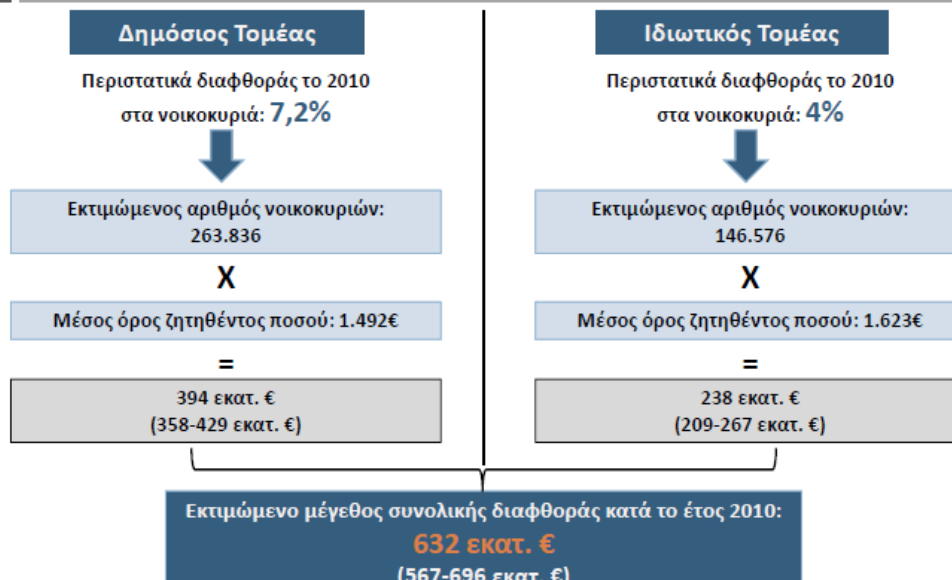
ΣΥΝΘΕΣΗ (%) ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ & ΖΗΤΗΘΕΝΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΠΟΣΩΝ, ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΑ, 2007 - 2010

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2010 (ΣΕ ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ)

Υπολογισμός με βάση τα αποτελέσματα της «*Εθνικής Έρευνας για τη Διαφθορά στην Ελλάδα*» και την απογραφή πληθυσμού του 2001*

* Αναθεωρηθείσα εκτίμηση ΕΣΥΕ για το 2010 (Έρευνα Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού - Γ' Τρίμηνο 2010)

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΟΥ ΜΕΓΕΘΟΥΣ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, 2007 - 2010 (ΣΕ ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ)

Υπολογισμός με βάση τα αποτελέσματα της «*Εθνικής Έρευνας για τη Διαφθορά στην Ελλάδα*» και την απογραφή πληθυσμού του 2001*

* Αναθεωρηθείσα εκτίμηση ΕΣΥΕ για το 2010 (Έρευνα Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού - Γ' Τρίμηνο 2010)

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΑΦΕΡΘΕΝΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΟΜΕΑ, 2010

Προβολή στον πληθυσμό των νοικοκυριών της χώρας (2001: 3.664.392 νοικοκυριά) & στο συνολικό πληθυσμό 18 ετών και άνω (2001: 8.989.160 άτομα)*

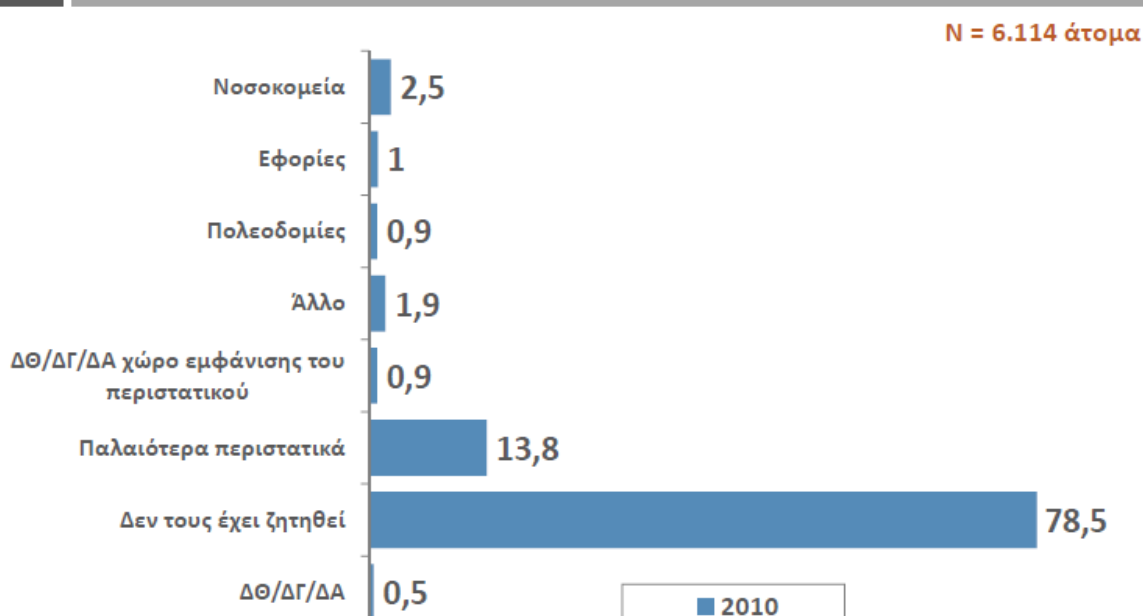
	Προβολή στον αντίστοιχο πληθυσμό	Τυπικό σφάλμα	95% Διάστημα εμπιστοσύνης	
			Κάτω φράγμα	Άνω φράγμα
Αριθμός νοικοκυριών	263.836	0,6	240.093	287.579
Αριθμός πολιτών	467.436	0,6	417.408	517.465

* Αναθεωρηθείσα εκτίμηση ΕΣΥΕ για το 2010 (Έρευνα Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού - Γ' Τρίμηνο 2010)

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΟΥ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΟΜΕΑ, 2010 ΠΟΣΟΣΤΟ % ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ

Μήπως θυμάστε σε ποια υπηρεσία συνέβη αυτό; (Αυθόρμητες απαντήσεις)

Αναγωγή στο σύνολο του δείγματος

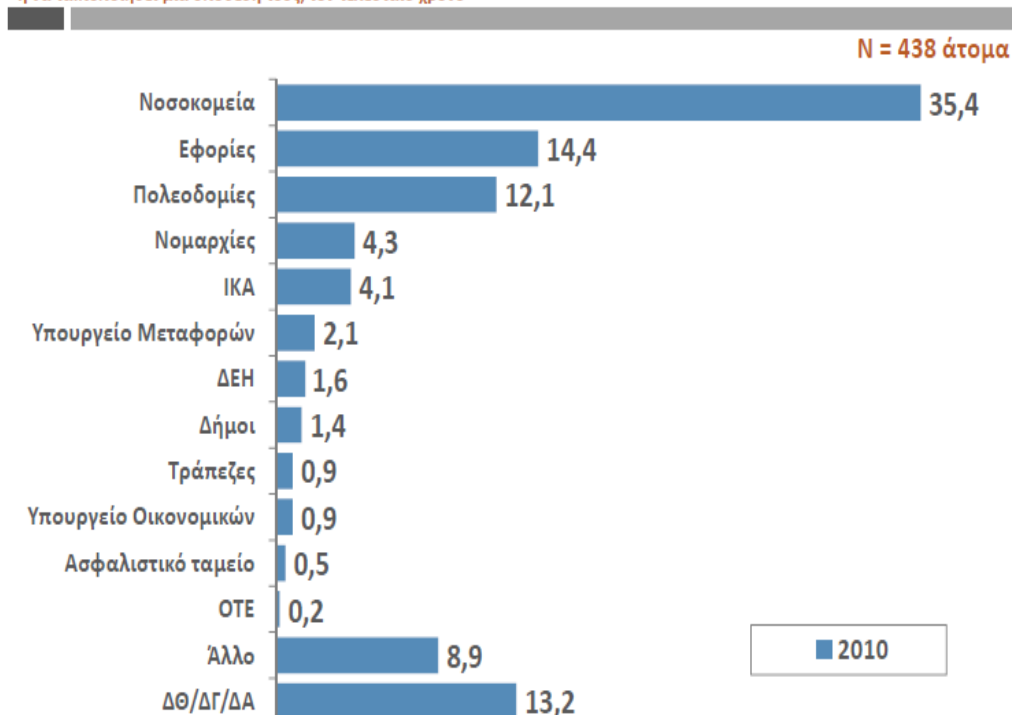

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΟΥ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΟΜΕΑ, 2010

ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ

Μήπως θυμάστε σε ποια υπηρεσία συνέβη αυτό; (Αυθόρμητες απαντήσεις)

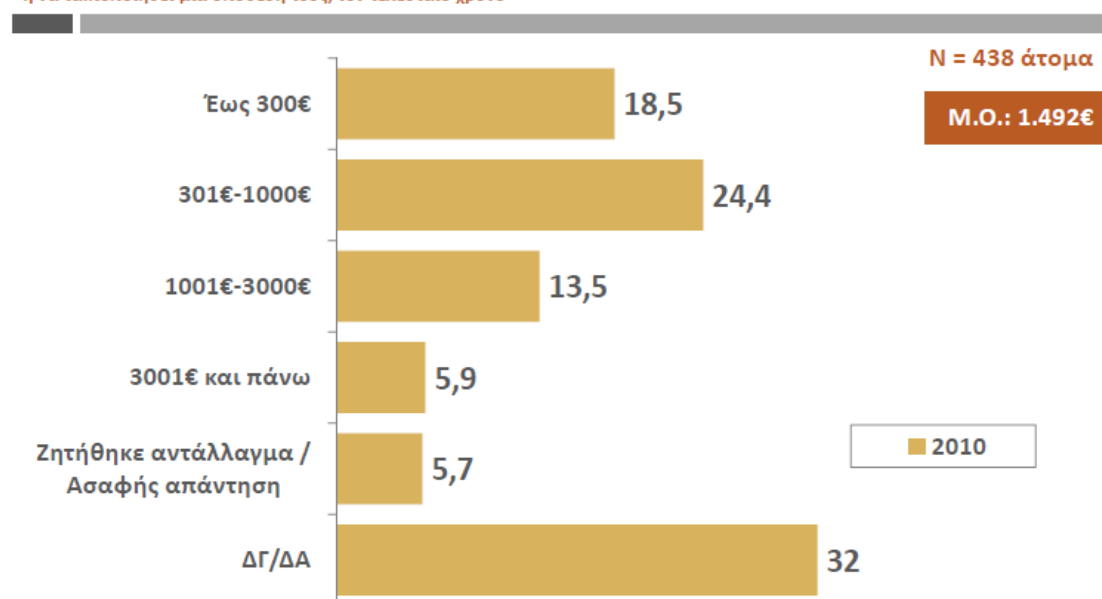
Βάση: Απαντούν μόνον όσοι τους έχουν ζητηθεί χρήματα, εκτός από τα νόμιμα, για να προχωρήσει πιο γρήγορα, ή να τακτοποιηθεί μια υπόθεσή τους, τον τελευταίο χρόνο

ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΠΟΣΑ ΠΟΥ ΖΗΤΗΘΗΚΑΝ ΣΕ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΟΜΕΑ, 2010

Για να τακτοποιηθεί η υπόθεση που αναφέρατε, περίπου πόσα χρήματα σας ζήτησαν, εκτός από τα νόμιμα; (Αυθόρμητες απαντήσεις)

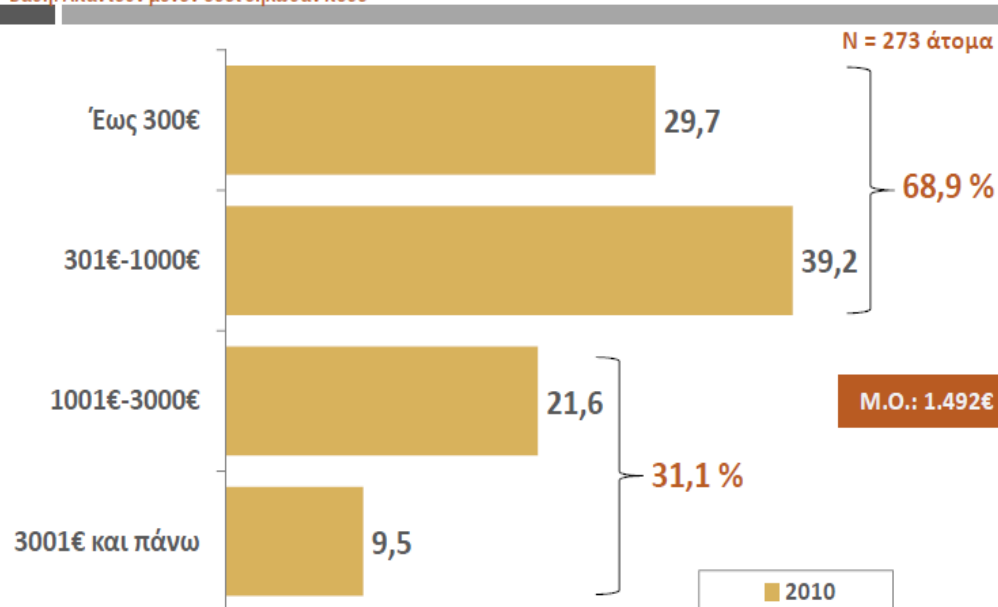
Βάση: Απαντούν μόνον όσοι τους έχουν ζητηθεί χρήματα, εκτός από τα νόμιμα, για να προχωρήσει πιο γρήγορα, ή να τακτοποιηθεί μια υπόθεσή τους, τον τελευταίο χρόνο

ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΠΟΣΑ ΠΟΥ ΖΗΤΗΘΗΚΑΝ ΣΕ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΟΜΕΑ, 2010

Για να τακτοποιηθεί η υπόθεση που αναφέρατε, περίπου πόσα χρήματα σας ζήτησαν, εκτός από τα νόμιμα; (Αυθόρμητες απαντήσεις)

Βάση: Απαντούν μόνον όσοι δήλωσαν ποσό

ΖΗΤΗΘΕΝΤΑ ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΠΟΣΑ, ΣΕ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΟΜΕΑ, ΚΑΤΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑ - 2010

Αυθόρμητες αναφορές των ποσών σε Ευρώ, από τους ερωτηθέντες

Βάση: Όσοι δηλώνουν ταυτόχρονα υπηρεσία & ποσό σε Ευρώ

	Μέσος όρος (σε €)	Ζητηθέντα χρηματικά ποσά (εύρος) (Αυθόρμητες αναφορές)	
		Από	Έως
Νοσοκομεία	1.170	30	7.500
Εφορίες	2.341	50	15.000
Πολεοδομίες	2.005	50	12.000
Νομαρχίες	595	20	5.500
ΙΚΑ	377	10	2.000

■ 2010

ΖΗΤΗΘΕΝΤΑ ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΠΟΣΑ, ΣΕ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ, ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΥΠΟΘΕΣΗΣ, 2010

Αυθόρμητες αναφορές των ποσών σε Ευρώ, από τους ερωτηθέντες
Βάση: Όσοι δηλώνουν ποσό σε Ευρώ κατά υπόθεση

* Ενδεικτικά στοιχεία λόγω μικρής αριθμητικής βάσης

N = 113 άτομα

	Μέσος όρος (σε €)	Ζητηθέντα χρηματικά ποσά (εύρος)	
		Από	Έως
Επέμβαση/Εγχείρηση	1.372	150	7.500
Ιατρικές εξετάσεις	454	30	1.000
Φακελάκι/Αμοιβή γιατρού	561	50	1.500
Εισαγωγή/Νοσηλεία/ Εξιτήριο	600	300	1.000
Λόγοι υγείας (γενικά)	2.000	500	3.500

2010

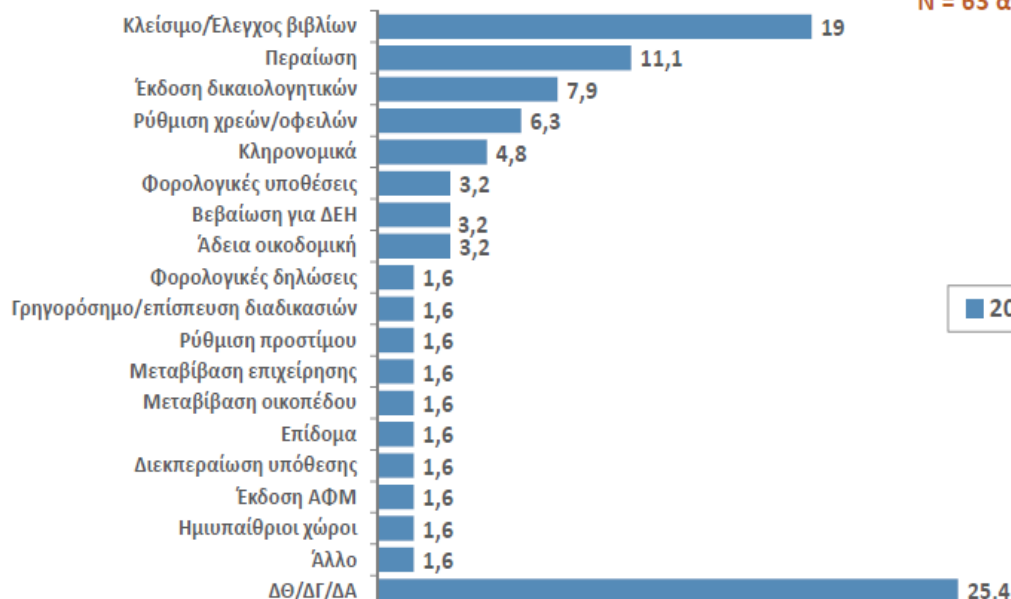
ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΙΣ ΕΦΟΡΙΕΣ, ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΥΠΟΘΕΣΗΣ, 2010

Μου αναφέρατε την Εφορία. Μήπως θυμάστε πιο συγκεκριμένα, για ποια περίπτωση ήταν αυτό, δηλαδή τι πράγμα αφορούσε; (Αυθόρμητες απαντήσεις)

Βάση: Απαντούν μόνον όσοι τους έχουν ζητηθεί χρήματα, εκτός από τα νόμιμα, για να προχωρήσει πιο γρήγορα, ή να τακτοποιηθεί μια υπόθεσή τους, τον τελευταίο χρόνο

* Ενδεικτικά στοιχεία λόγω μικρής αριθμητικής βάσης

N = 63 άτομα

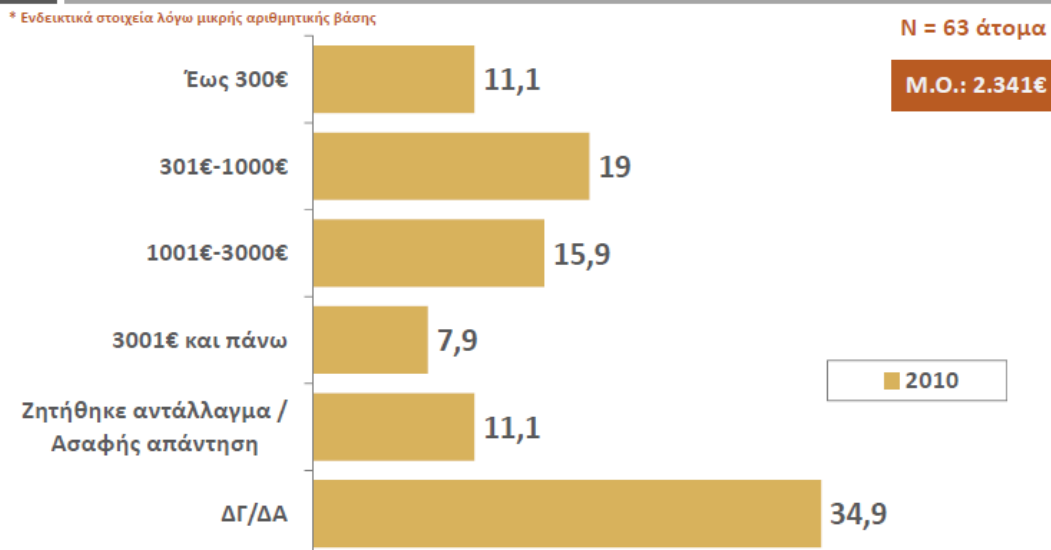

ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΠΟΣΑ ΠΟΥ ΖΗΤΗΘΗΚΑΝ ΣΕ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΙΣ ΕΦΟΡΙΕΣ, 2010

Για να τακτοποιηθεί η υπόθεση στην Εφορία, περίπου πόσα χρήματα σας ζήτησαν, εκτός από τα νόμιμα; (Αυθόρμητες απαντήσεις)

Βάση: Απαντούν μόνον όσοι τους έχουν ζητηθεί χρήματα, εκτός από τα νόμιμα, για να προχωρήσει πιο γρήγορα, ή να τακτοποιηθεί μια υπόθεσή τους, τον τελευταίο χρόνο

* Ενδεικτικά στοιχεία λόγω μικρής αριθμητικής βάσης

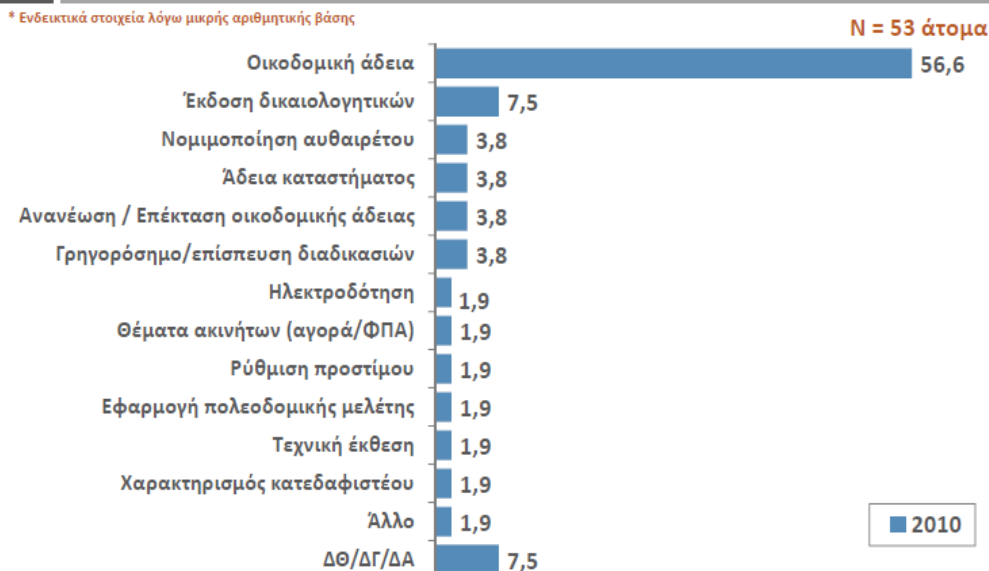

ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΙΣ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΕΣ, ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΥΠΟΘΕΣΗΣ, 2010

Μου αναφέρατε την Πολεοδομία. Μήπως θυμάστε πιο συγκεκριμένα, για ποια περίπτωση ήταν αυτό, δηλαδή τι πράγμα αφορούσε; (Αυθόρμητες απαντήσεις)

Βάση: Απαντούν μόνον όσοι τους έχουν ζητηθεί χρήματα, εκτός από τα νόμιμα, για να προχωρήσει πιο γρήγορα, ή να τακτοποιηθεί μια υπόθεσή τους, τον τελευταίο χρόνο

* Ενδεικτικά στοιχεία λόγω μικρής αριθμητικής βάσης

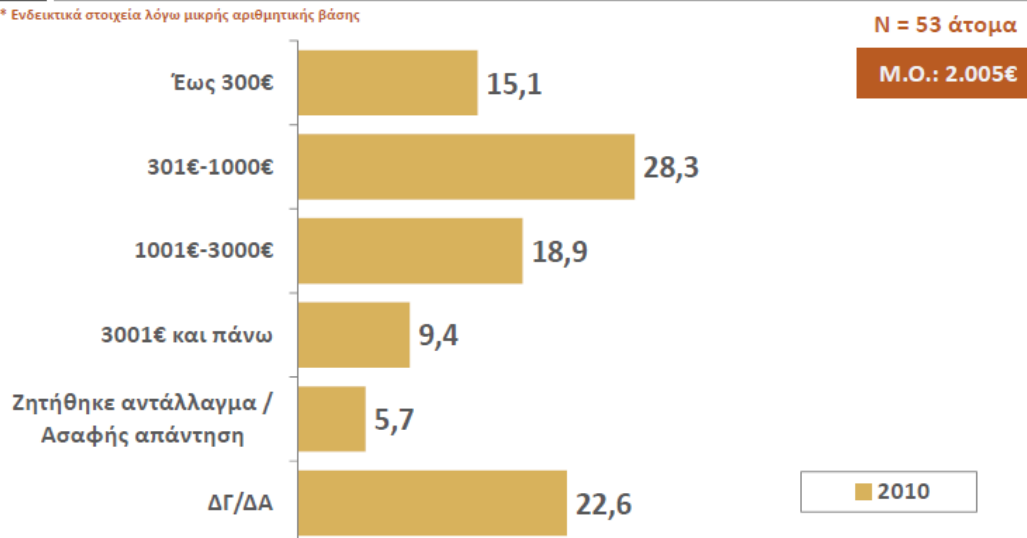

ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΠΟΣΑ ΠΟΥ ΖΗΤΗΘΗΚΑΝ ΣΕ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΙΣ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΕΣ, 2010

Για να τακτοποιηθεί η υπόθεση στην Πολεοδομία, περίπου πόσα χρήματα σας ζήτησαν, εκτός από τα νόμιμα; (Αυθόρμητες απαντήσεις)

Βάση: Απαντούν μόνον όσοι τους έχουν ζητηθεί χρήματα, εκτός από τα νόμιμα, για να προχωρήσει πιο γρήγορα, ή να τακτοποιηθεί μια υπόθεσή τους, τον τελευταίο χρόνο

* Ενδεικτικά στοιχεία λόγω μικρής αριθμητικής βάσης

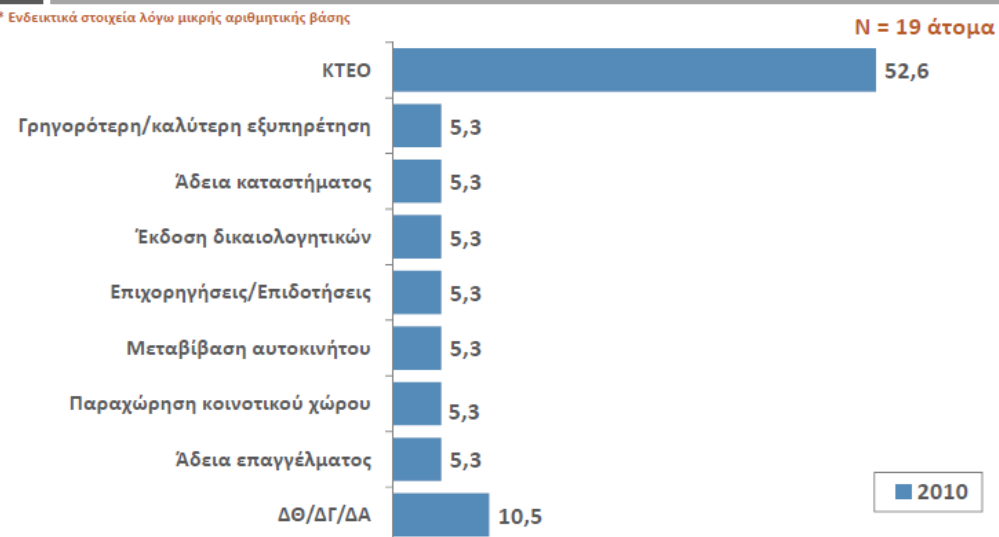

ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΙΣ ΝΟΜΑΡΧΙΕΣ, ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΥΠΟΘΕΣΗΣ, 2010

Μου αναφέρατε την Νομαρχία. Μήπως θυμάστε πιο συγκεκριμένα, για ποια περίπτωση ήταν αυτό, δηλαδή τι πράγμα αφορούσε; (Αυθόρμητες απαντήσεις)

Βάση: Απαντούν μόνον όσοι τους έχουν ζητηθεί χρήματα, εκτός από τα νόμιμα, για να προχωρήσει πιο γρήγορα, ή να τακτοποιηθεί μια υπόθεσή τους, τον τελευταίο χρόνο

* Ενδεικτικά στοιχεία λόγω μικρής αριθμητικής βάσης

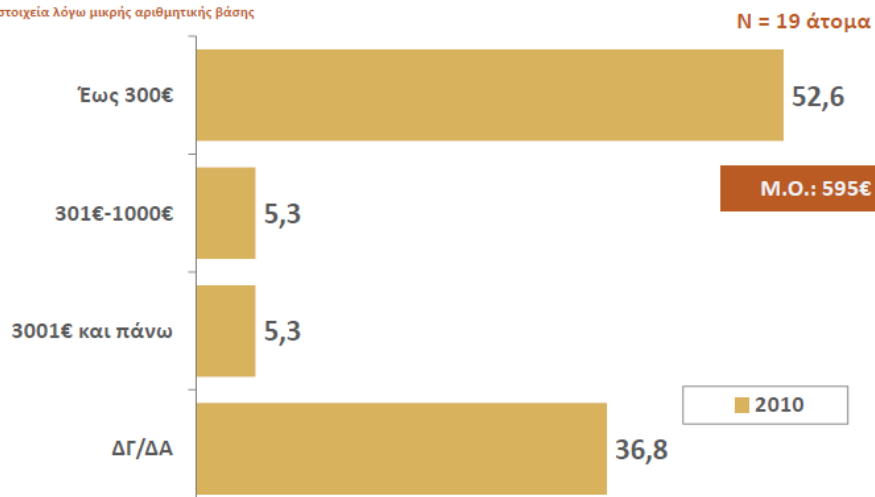

ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΠΟΣΑ ΠΟΥ ΖΗΤΗΘΗΚΑΝ ΣΕ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΙΣ ΝΟΜΑΡΧΙΕΣ, 2010

Για να τακτοποιηθεί η υπόθεση στην Νομαρχία, περίπου πόσα χρήματα σας ζήτησαν, εκτός από τα νόμιμα; (Αυθόρμητες απαντήσεις)

Βάση: Απαντούν μόνον όσοι τους έχουν ζητηθεί χρήματα, εκτός από τα νόμιμα, για να προχωρήσει πιο γρήγορα, ή να τακτοποιηθεί μια υπόθεσή τους, τον τελευταίο χρόνο

* Ενδεικτικά στοιχεία λόγω μικρής αριθμητικής βάσης

ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΟ ΙΚΑ, ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΥΠΟΘΕΣΗΣ, 2010

Μου αναφέρατε το ΙΚΑ. Μήπως θυμάστε πιο συγκεκριμένα, για ποια περίπτωση ήταν αυτό, δηλαδή τι πράγμα αφορούσε; (Αυθόρμητες απαντήσεις)

Βάση: Απαντούν μόνον όσοι τους έχουν ζητηθεί χρήματα, εκτός από τα νόμιμα, για να προχωρήσει πιο γρήγορα, ή να τακτοποιηθεί μια υπόθεσή τους, τον τελευταίο χρόνο

* Ενδεικτικά στοιχεία λόγω μικρής αριθμητικής βάσης

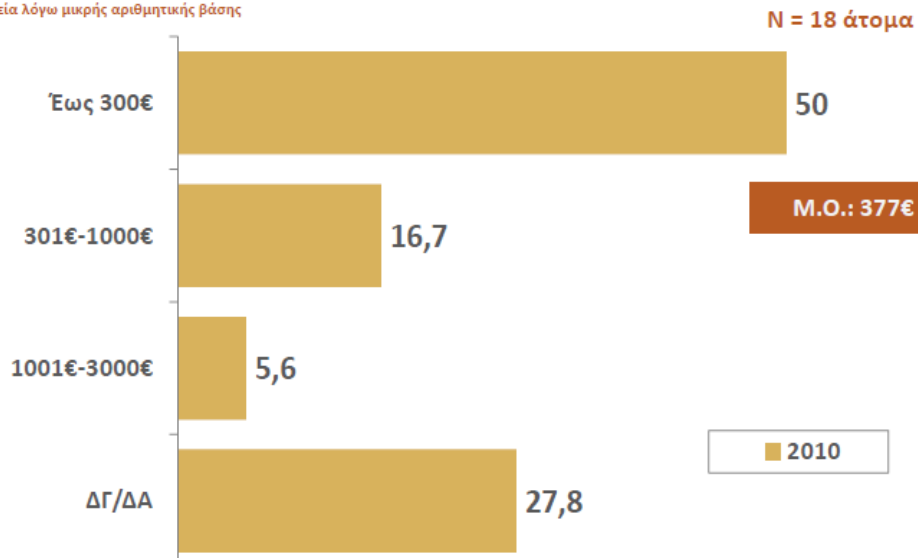

ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΠΟΣΑ ΠΟΥ ΖΗΤΗΘΗΚΑΝ ΣΕ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΟ ΙΚΑ, 2010

Για να τακτοποιηθεί η υπόθεση στο ΙΚΑ, περίπου πόσα χρήματα σας ζήτησαν, εκτός από τα νόμιμα; (Αυθόρμητες απαντήσεις)

Βάση: Απαντούν μόνον όσοι τους έχουν ζητηθεί χρήματα, εκτός από τα νόμιμα, για να προχωρήσει πιο γρήγορα, ή να τακτοποιηθεί μια υπόθεσή τους, τον τελευταίο χρόνο

* Ενδεικτικά στοιχεία λόγω μικρής αριθμητικής βάσης

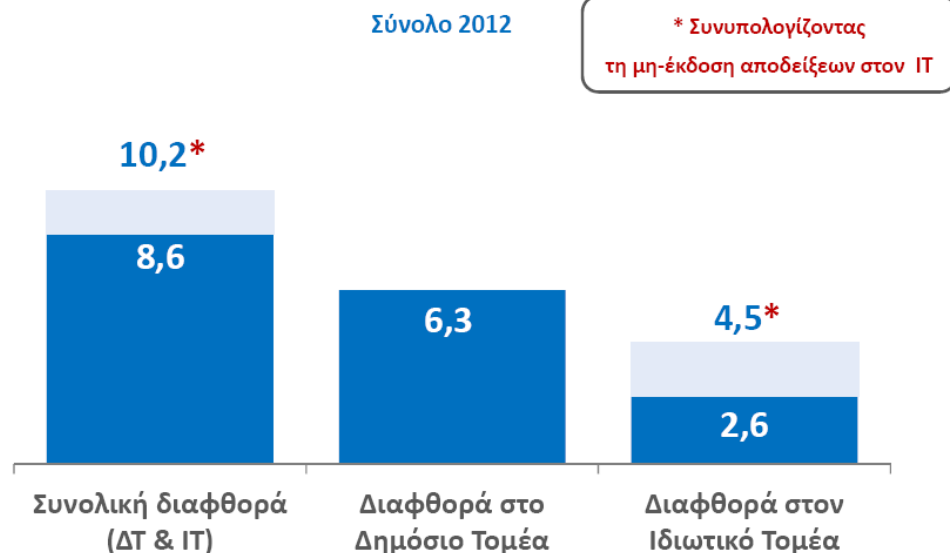

Το 2012, τα αποτελέσματα της ίδιας έρευνας συμπέραναν τα κάτωθι:

Η ΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΑ, 2007-2012

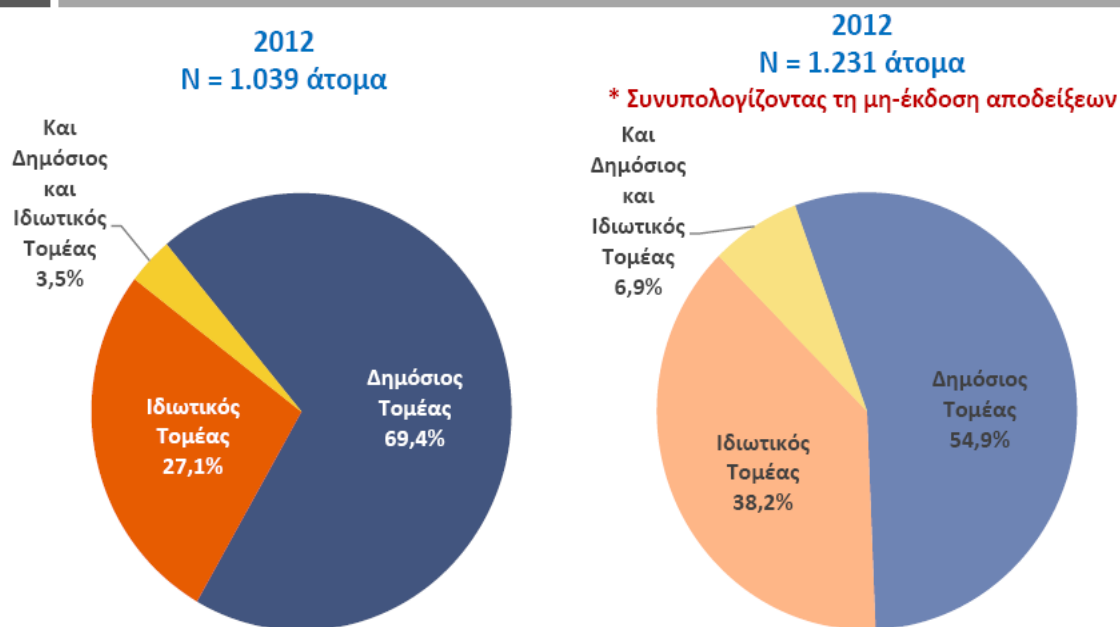
Ποσοστό (%) των νοικοκυριών που αναφέρουν περιστατικά διαφθοράς

Βάση: **Σύνολο δείγματος**

ΣΥΝΘΕΣΗ (%) ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΑ, 2007 - 2012

Βάση: Απαντούν μόνον όσοι τους έχουν ζητηθεί χρήματα, εκτός από τα νόμιμα, για να προχωρήσει πιο γρήγορα, ή να τακτοποιηθεί μια υπόθεσή τους, στον Δημόσιο, ή στον Ιδιωτικό Τομέα, τους τελευταίους 12 μήνες

ΖΗΤΗΘΕΝΤΑ ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΠΟΣΑ (ΣΕ ΕΥΡΩ), ΣΕ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ 2007 - 2012

Βάση: Όσοι αναφέρουν χρηματικό ποσό

	Δημόσιος Τομέας	
Μέσος όρος χρηματικού ποσού	2007, (N=271)	1.313€
	2008, (N=320)	1.374€
	2009, (N=318)	1.355€
	2010, (N=273)	1.492€
	2011, (N=609)	1.399€
	2012, (N=554)	1.228€

Σε Ευρώ
-171€

Μεταβολή ΔΤ
2011 - 2012

Ποσοστό %
-12,2%

**ΖΗΤΗΘΕΝΤΑ ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΠΟΣΑ (ΣΕ ΕΥΡΩ), ΣΕ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ
2007 - 2012**

Βάση: Όσοι αναφέρουν χρηματικό ποσό

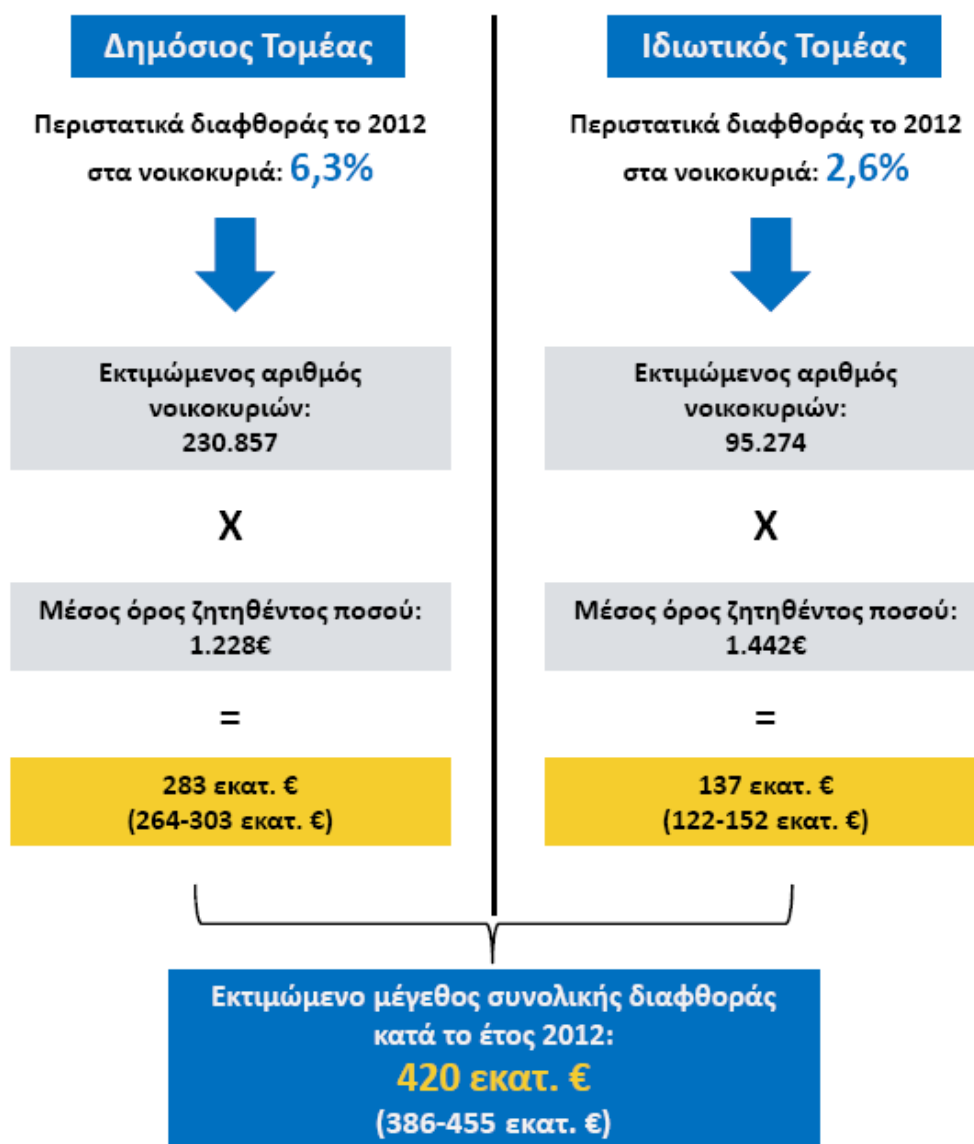
Ιδιωτικός Τομέας		
Μέσος όρος χρηματικού ποσού	2007, (N=151)	1.554€
	2008, (N=162)	1.575€
	2009, (N=189)	1.671€
	2010, (N=137)	1.623€
	2011, (N=235)	1.406€
	2012, (N=222)	1.442€

Σε Ευρώ
+36€

**Μεταβολή ΔΤ
2011 - 2012**

Ποσοστό %
+2,6%

**ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ,
ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2012**

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΟΥ ΜΕΓΕΘΟΥΣ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, 2011 - 2012 (ΣΕ ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ)

Υπολογισμός με βάση τα αποτελέσματα της «*Εθνικής Έρευνας για τη Διαφθορά στην Ελλάδα*» και την απογραφή πληθυσμού του 2001

Εκτιμώμενο μέγεθος συνολικής διαφθοράς κατά το έτος 2011:

554 εκατ. €

(513-595 εκατ. €)

Εκτιμώμενο μέγεθος συνολικής διαφθοράς κατά το έτος 2012:

420 εκατ. €

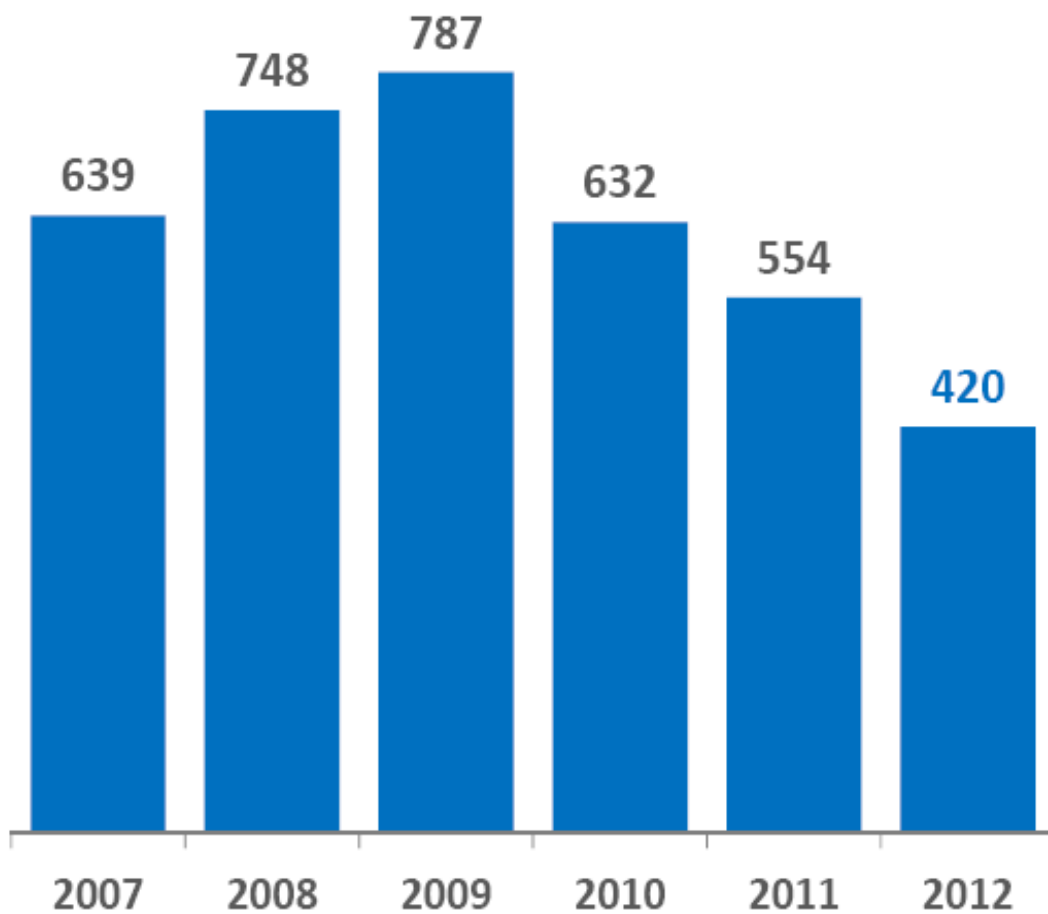
(386-455 εκατ. €)

Μεταβολή 2011 - 2012:

-134 εκατ. €

**ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΜΕΓΕΘΟΥΣ
ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, 2007 - 2012 (ΣΕ ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ)**

Υπολογισμός με βάση τα αποτελέσματα της «*Εθνικής Έρευνας για τη Διαφθορά στην Ελλάδα*» και την απογραφή πληθυσμού του 2001

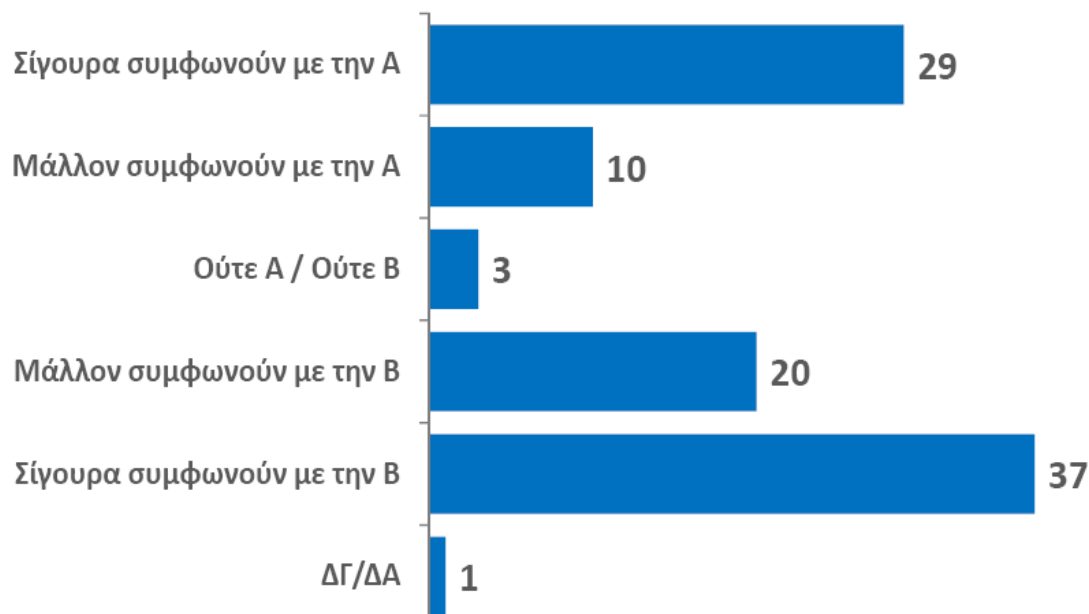

ΓΝΩΜΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΔΡΑΙΩΣΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, 2012

Με ποια από τις παρακάτω απόψεις συμφωνείτε περισσότερο;

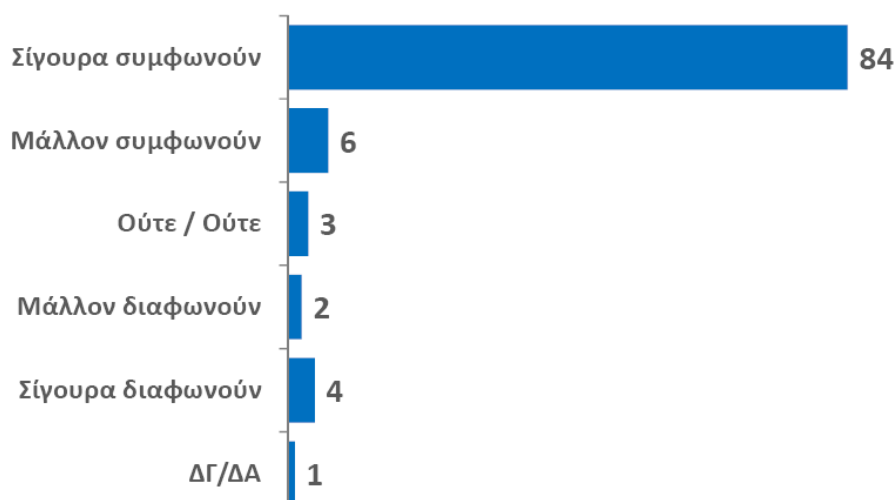
A) «Η Ελλάδα είναι μια χώρα, στην οποία πάντα θα υπάρχει διαφθορά»

B) «Η Ελλάδα μπορεί να γίνει μια χώρα χωρίς διαφθορά»

ΓΝΩΜΗ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, 2012

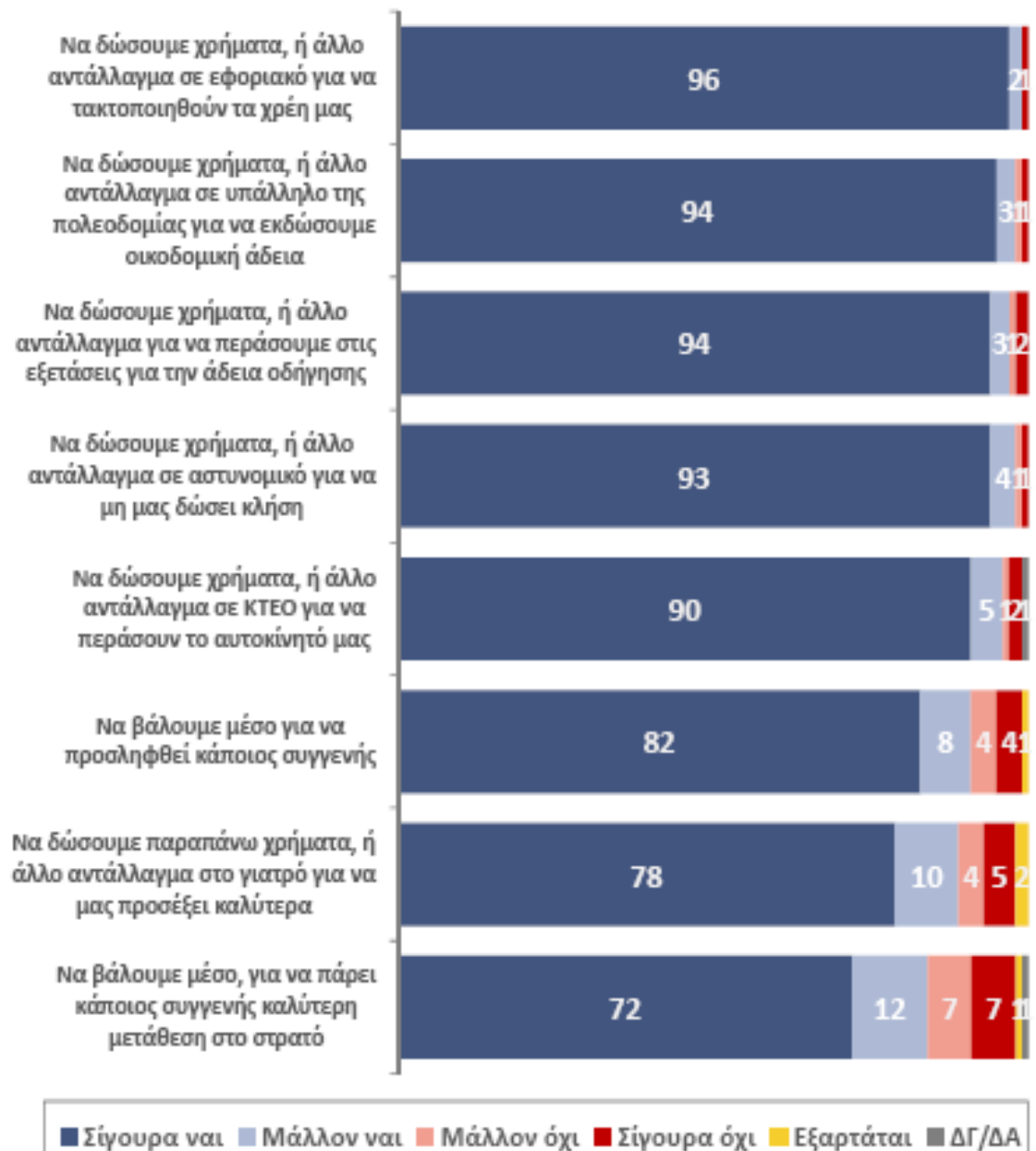
Συμφωνείτε, ή διαφωνείτε με την άποψη ότι «υπάρχει πολλή διαφθορά στην ελληνική κοινωνία»;

ΚΛΙΜΑΚΑ ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΧΗΣ ΠΡΑΞΕΩΝ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ, 2012

Τα παρακάτω συνηθισμένα πράγματα που μπορεί να κάνουμε όλοι μας τα θεωρείτε πράξη διαφθοράς, ή όχι;

N = 4.039

Παράρτημα 2. Ερωτηματολόγιο

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

1. Φύλο

Ανδρας

Γυναίκα

2. Συμπληρώστε το χρονικό διάστημα που υπηρετείτε στον οργανισμό.

Έτη Υπηρεσίας: _____

3. Σε κρίσεις που αντιμετωπίσατε υπήρχαν πρόδρομα συμπτώματα;

A. Ναι

B. Όχι

Γ. Ήταν εντελώς απρόβλεπτη

4. Εντοπίσατε τα συμπτώματα αυτά;

A. Ναι

B. Όχι

Γ. Μετά την εκδήλωση της κρίσης κατάλαβα

5. Είναι απαραίτητη η εφαρμογή ενός σχεδίου για την αντιμετώπιση κρίσεων στον οργανισμό;

A. Ναι

B. Όχι

6. Γνωρίζετε εάν η Διοίκηση του Οργανισμού έχει διαθέσιμα σχέδια για την περίπτωση κρίσεων;

A. Υπάρχουν και τα έχω διαβάσει

B. Υπάρχουν αλλά δεν έχω πρόσβαση

Γ. Δε γνωρίζω εάν υπάρχουν

Δ. Πιστεύω ότι δεν υπάρχουν

7. Έχετε συστήσει ομάδα διαχείρισης κρίσεων στην Υπηρεσία σας;

A. Ναι

B. Όχι

Γ. Σκέφτομαι να συστήσω

8. Έχετε παρακολουθήσει σεμινάρια ή άλλη σχετική εισήγηση για τη διαχείριση κρίσεων και την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών;

A. Ναι

B. Όχι

9. Εάν ΝΑΙ ποιος ήταν ο φορέας Υλοποίησης;

A. Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ)

B. Η υπηρεσία σας

Γ. Άλλος φορέας

10. Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι μπορείτε να αντεπεξέλθετε με επιτυχία σε περίπτωση κάποιας κρίσης;

A. Καθόλου

B. Σε μικρό βαθμό

Γ. Σε μεγάλο βαθμό

11. Πιστεύετε ότι οι υπεύθυνοι των οργανισμών και επιχειρήσεων πρέπει να παρακολουθούν σχετική εκπαίδευση με τη διαχείριση κρίσεων ?

A. Ναι

B. Όχι

Γ. Για κάποιες περιπτώσεις είναι απαραίτητη

12. Οι ικανότητες ενός στελέχους για την αντιμετώπιση των κρίσεων:

A. Αποκτώνται

B. Καλλιεργούνται

13. Στη λειτουργία της Υπηρεσίας σας καλείστε να αντιμετωπίσετε:

(Αριθμείστε 1, 2, 3 κατά σειρά)

A. Συγκρούσεις μεταξύ συναδέλφων

B. Συγκρούσεις μεταξύ πολιτών και συναδέλφων

Γ. Και τα δύο παρουσιάζονται συχνά και είναι έντονα

14. Πιστεύετε ότι το προσωπικό πρέπει να εκπαιδεύεται για την αντιμετώπιση συγκρούσεων και κρίσεων στη λειτουργία της Υπηρεσίας;

A. Ναι

B. Όχι

15. Πιστεύετε ότι οι υπάλληλοι σας μπορούν να αντιμετωπίσουν συγκρούσεις και κρίσεις στην εργασία τους;

A. Ναι όλοι

- B. Τουλάχιστον οι μισοί
- Γ. Λίγοι υπάλληλοι μπορούν αποτελεσματικά

16. Αναφέρατε την πιο συχνή αιτία συγκρούσεων που έχετε εντοπίσει στη λειτουργία του Οργανισμού.

(Βάλτε 1, 2, 3 ανάλογα με τη συχνότητα)

- A. Διαφορετικά συμφέροντα των εμπλεκόμενων μερών
- B. Ανεπαρκής Επικοινωνία
- Γ. Ανταγωνισμός μεταξύ των Υπαλλήλων

17. Θεωρείτε σημαντική την ύπαρξη ενός ηγέτη σε περίοδο κρίσης στον οργανισμό;

- A. Πάρα πολύ σημαντική
- B. Πολύ σημαντική
- Γ. Καθοριστική

18. Πιστεύετε ότι η αντιμετώπιση μιας κρίσης μπορεί να αναδείξει το μελλοντικό ηγέτη;

- A. Ναι είναι καθοριστικό
- B. Αναδεικνύονται οι ικανότητες
- Γ. Δεν έχει σημασία

19. Μπορεί η αντιμετώπιση μιας κρίσης να είναι αφορμή για νέα γνώση για τον manager (Πάθημα – Μάθημα).

- A. Ναι
- B. Δίνει κάποια νέα γνώση
- Γ. Αρκεί η ζημιά να μην είναι ανεπανόρθωτη

20. Αναφέρατε αιτία μιας κρίσης που αντιμετωπίσατε

- A. Δραστηριότητα φύσης (π.χ. πλημμύρα στο κτίριο)
- B. Ανθρώπινο λάθος – αμέλεια (Πειθαρχικό)
- Γ. Κακή οργάνωση – Κακή πρακτική
- Δ. Εγκληματική δραστηριότητα (κλοπή)

21. Η πρότερη φήμη ενός οργανισμού πιστεύετε ότι παίζει ρόλο στην αντιμετώπιση της κρίσης και στις συνέπειες όσο σοβαρή και εάν είναι η κρίση;

- A. Πολύ μεγάλο
- B. Λίγο
- Γ. Καθόλου

22. Ποια παράμετρος κατά τη γνώμη σας παίζει μεγαλύτερο ρόλο στη διαχείριση μιας κρίσης και στην αποτελεσματική αντιμετώπισή της;
(Ταξινομήστε ανάλογα με τη σημαντικότητα της παραμέτρου) 1,2,3,4

- A. Ύπαρξη (ή μη) σοβαρού σχεδίου αντιμετώπισης
- B. Πρότερη φήμη οργανισμού
- Γ. Τρόπος αντίδρασης εντεταλμένων
- Δ. Στάση Μ.Μ.Ε.

23. Πιστεύετε ότι μπορεί να υπάρχουν οφέλη για τον οργανισμό από μία κρίση;

- A. Ναι
- B. Όχι
- Γ. Εξαρτάται από την αντιμετώπιση

24. Στην ερώτηση «Πότε και πως τελειώνει μία κρίση;» κάποιιοι απαντούν «Εξαρτάται από το πότε και το πώς θα τη διαχειριστούμε». Συμφωνείτε με την άποψη αυτή;

- A. Ναι
- B. Όχι

25. Η επιλεγείσα κάλλιστη Λύση για την αντιμετώπιση της κρίσης πρέπει να είναι:

- A. Αποτέλεσμα συζήτησης ομάδας Διαχείρισης Κρίσεων
- B. Παίρνω την απόφαση μόνος, η
- Γ. Την αναγνωρίζω εάν τεθεί και από πιο κάτω στην ιεραρχία

26. Πιστεύετε ότι πρέπει να παίρνετε αποφάσεις για το μέλλον του οργανισμού στη διάρκεια της κρίσης; (π.χ. για αλλαγές)

- A. Ναι
- B. Όχι
- Γ. Πάντα μετά και με πιο ψύχραιμο μάτι

27. Η Διαχείριση Κρίσεων απαιτεί Λήψη Αποφάσεων. Συμφωνείτε;

- A. Ναι
- B. Όχι

28. Ποια θεωρείτε πιο σημαντική περίπτωση κρίσης για να αντιμετωπίσετε;

- A. Ξαφνική μεταβολή οργανωτικής δομής η στελεχιακού δυναμικού
- B. Καταστροφή Υλικού

Γ. Σκάνδαλο οικονομικό στην Υπηρεσία

29. Τα Μ.Μ.Ε. παίζουν ρόλο για τη διαχείριση των κρίσεων;

A. Πολύ μεγάλο

B. Μεγάλο

Γ. Λίγο

Δ. Καθόλου

30. Σε μία κρίση ποιος πρέπει να μιλήσει με τους δημοσιογράφους;

A. Ένας που γνωρίζει καλά το θέμα

B. Όλοι οι εργαζόμενοι

Γ. Εξουσιοδοτημένος από τη διοίκηση ειδικός για το θέμα, που έχει ολική εικόνα και ευθύνη.

31. Υπάρχει οργανωμένο Γραφείο Τύπου στη Διοίκηση;

A. Ναι

B. Όχι

32. Έχετε κληθεί από τα Μ.Μ.Ε. να μιλήσετε για κάποιο θέμα σχετικό με την Υπηρεσία σας;

A. Ναι έχω κληθεί

B. Όχι δεν έχω κληθεί

Γ. Εάν κληθώ θα δώσω εξηγήσεις

33. Η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει το σχεδιασμό και τα μέσα για την αντιμετώπιση των κρίσεων;

A. Πολύ

B. Λίγο

Γ. Δεν πρέπει να επηρεάζει για τέτοια θέματα

34. Ποιο πρέπει να είναι το μέλημα του Manager κατά την εκδήλωση της κρίσης;

A. Ελαχιστοποιήσει τις αρνητικές συνέπειες

B. Σχεδιάσει επικοινωνιακές τεχνικές

Γ. Στρατηγικές αντιμετώπισης

35. Πιστεύετε ότι η ζημιά που επέρχεται από μία κρίση στην Υπηρεσία π.χ. Σκάνδαλο στο ΙΚΑ Καλλιθέας:

A. Αποκαθίσταται

- B. Δεν αποκαθίσταται
- Γ. Θέλει αρκετό χρόνο και δουλειά για να αποκατασταθεί

36. Βρίσκει εφαρμογή για την αντιμετώπιση κρίσεων η ιατρική θεωρία για το καλύτερα να προλαμβάνεις παρά να θεραπεύεις;

- A. Ναι
- B. Όχι

37. Τι από τα παρακάτω χαρακτηριστικά σκέφτεστε πιο έντονα όταν ακούτε την έννοια της κρίσης από την εμπειρία σας;

(Βάλτε 1, 2, 3 ανάλογα με την ιεράρχηση της σκέψης)

- A. Ένταση, κόπωση, άγχος, ψυχολογική πίεση σε υψηλά επίπεδα
- B. Ελάχιστα χρονικά περιθώρια για τη λήψη αποφάσεων
- Γ. Εφαρμογή έντονης διπλωματίας

38. Το τελευταίο χρονικό διάστημα γίνεται συχνά λόγος για τη διαφθορά. Ποιες μορφές της σας είναι γνωστές;

(Μπορείτε να δώσετε παραπάνω από μία απαντήσεις)

- Δωροδοκία
- Απάτη
- Υπεξαίρεση
- Εκβιασμός
- Προσφορά εργασίας σε συγγενικά πρόσωπα
- Ευνοιοκρατία
- Παράνομες Προμήθειες
- Πελατειακές Σχέσεις
- Όλα τα παραπάνω
- Άλλη, προσδιορίστε: _____

39. Σε ποιο χώρο πιστεύετε ότι υπάρχει διαφθορά;

- Στην Υγεία
- Στα Ασφαλιστικά Ταμεία
- Στην Πολεοδομία
- Στην Εφορία
- Στο Τελωνείο
- Στο Δικαστικό Σώμα
- Στην Αστυνομία
- Άλλο, προσδιορίστε: _____

40. Από την εμπειρία σας πιστεύετε ότι η διαφθορά στους φορείς κοινωνικής ασφάλισης αποτελεί μέρος της καθημερινότητάς σας.

- Διαφωνώ απόλυτα
- Διαφωνώ
- Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- Συμφωνώ
- Συμφωνώ απόλυτα

41. Τα επίπεδα της διαφθοράς στους φορείς κοινωνικής ασφάλισης στη Χώρα μας από το 2001 και μετά:

- Μειώθηκαν πολύ
- Μειώθηκαν
- Έμειναν αμετάβλητα
- Αυξήθηκαν
- Αυξήθηκαν πολύ

42. Ποιες είναι οι αιτίες που κατά τη γνώμη σας οδηγούν σε παραβατική συμπεριφορά τους υπαλλήλους των φορέων κοινωνικής ασφάλισης;

- Η απληστία
- Η έλλειψη αξιοκρατίας
- Ο εύκολος πλουτισμός
- Η ατιμωρησία
- Η πολυνομία
- Λοιπές ανάγκες, προσδιορίστε: _____

43. Ποιες μορφές κατάχρησης κοινωνικών παροχών έχουν πέσει στην αντίληψή σας κατά την υπηρεσία σας στο ΙΚΑ;

- Αποσιώπηση θανάτου συνταξιούχου
- και είσπραξη σύνταξης μετά θάνατον
- Εικονική ασφάλιση
- Μη δήλωση οικογενειακής μεταβολής (π.χ. γάμου)
- Αποσιώπηση λήξης της φοιτητικής ιδιότητας τέκνου
- Αποσιώπηση ασφάλισης συζύγου σε άλλο φορέα
- Αποσιώπηση είσπραξης σύνταξης και παράλληλης εργασίας
- Χορήγηση σύνταξης αναπηρίας σε μη δικαιούχο
- Είσπραξη επιδομάτων με πλαστοπροσωπία
- Όλα τα παραπάνω
- Άλλη, προσδιορίστε: _____

44. Η απογραφή συνταξιούχων έφερε στο φως περιπτώσεις κατάχρησης κοινωνικών επιδομάτων. Ποιοι λόγοι νομίζετε ότι οδήγησαν συγγενείς αποθανόντων να μη δηλώσουν το θάνατο και να εξακολουθήσουν να εισπράττουν παράνομα συντάξεις;

- Η ανικανότητα της Διοίκησης να εντοπίσει

τα περιστατικά κατάχρησης

- Ο εύκολος πλουτισμός
- Η άγνοια
- Οικονομικοί λόγοι όπως ανεργία , εξυπηρέτηση δανείων κλπ
- Η αντίληψη ότι αφού το κάνουν οι άλλοι , γιατί όχι και εκείνοι
- Άλλος λόγος, προσδιορίστε: _____

45. Κατά τη γνώμη σας ποια από τις παρακάτω αιτίες συνέβαλε στον κλυδωνισμό της βιωσιμότητας των ασφαλιστικών ταμείων;

- Η ανασφάλιστη εργασία εισφοροδιαφυγή
- Η κακοδιαχείριση αποθεματικών των ταμείων
- Τα χαμηλά ηλικιακά όρια συνταξιοδότησης
- Πολυδιάσπαση των ταμείων
- Άτοκη κατάθεση των αποθεματικών των ταμείων
- Οι πελατειακές σχέσεις
- Η αύξηση της ανεργίας

46. Αρκετές προσπάθειες έγιναν για τη βελτίωση των οικονομικών των ταμείων. Οι λύσεις που δόθηκαν στο ασφαλιστικό υπήρξαν αποσπασματικές γιατί:

- Απουσίαζε η πολιτική βούληση για νοικοκύρεμα
- Το ασφαλιστικό χρησιμοποιήθηκε ως μέσο άσκησης πολιτικής προσέλκυσης ψηφοφόρων
- Οι συντάξεις αποτελούν το κύριο μέσο άσκησης κοινωνικής πολιτικής
- Το ασφαλιστικό αποτελούσε μέτρο για την καταπολέμηση της ανεργίας π.χ. ειδικές διατάξεις για απολυθέντες από τις κλωστοϋφαντουργίες , ολυμπιακή αεροπορία
- Άλλο, προσδιορίστε: _____

47. Πιστεύετε ότι η ίδρυση των κέντρων πιστοποίησης αναπηρίας και η θέσπιση ενιαίων κανόνων κρίσης συντέλεσε στον περιορισμό της διαφθοράς;

- A. Ναι
- B. Όχι
- Γ. Περίορισε τις περιπτώσεις ευνοϊκής κρίσης

48. Ποιος παράγοντας θα συντελέσει κατά τη γνώμη σας στην αλλαγή νοοτροπίας αναφορικά με τη μείωση των επιπέδων εκδήλωσης δόλιας συμπεριφοράς σε φορείς κοινωνικής ασφάλισης;

- Η συνεχής ενημέρωση
- Ο προληπτικός έλεγχος
- Η καταστολή
- Άλλος, προσδιορίστε: _____

Προσθέστε εφόσον θέλετε τα σχόλιά σας. ΑΝΑΦΕΡΑΤΕ ΕΩΣ 3 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗ ΓΝΩΜΗ ΣΑΣ ΘΑ ΒΟΗΘΗΣΟΥΝ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΓΙΑ ΤΟ ΧΡΟΝΟ ΠΟΥ ΔΙΑΘΕΣΑΤΕ

ΖΑΧΑΡΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΙΚΑ ΣΠΑΡΤΗΣ